

Hakikat Kitâbevi Yayınları No: 10

Kitâb'üs-salât

NAMÂZ KİTÂBI

Hâzırlayan:

Hüseyin Hilmi Işık

İkiyüzyedinci Baskı

Hakikat Kitâbevi

Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**

Fâtih-İSTANBUL

Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93

<http://www.hakikatkitabevi.com.tr>

e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr

ŞUBAT-2024

Bismillâhirrahmânirrahîm

İnsan için üç dürlü hayât vardır: Dünyâ, kabr, âhîret hayâtı. Dünyâda, beden rûh ile birlikdedir. İnsana hayât, canlılık veren rûhdur. Rûh bedenden ayrılınca, insan ölür. Beden mezarâda çürüyüp, toprak olunca veyâ yanıp kül olunca, yâhud yırtıcı hayvan yiyip yok olunca, rûh yok olmaz. Kabr hayâtı başlar. Kabr hayâtında his vardır, hareket yokdur. Kıyâmetde bir beden yaratılıp, rûh ile bu beden birlikte Cen-netde veyâ Cehennemde sonsuz yaşarlar.

İnsanın dünyâda ve âhîretde mes'ûd olması için, müslimân olması lâzımdır. Dünyâda mes'ûd olmak, râhat yaşamak demektir. Âhîretde mes'ûd olmak, Cennete gitmek demektir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdıği için, mes'ûd olmak yolunu, Peygamberler vâsıtası ile kullarına bildirmiştir. Çünkü insanlar bu se'âdet yolunu, kendi akları ile bulamazlar. Hiçbir Peygamber kendi aklından birşey söylememiş, hepsi, Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri söylemişlerdir. Peygamberlerin söyledikleri se'âdet yoluna **(Din)** denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne **(İslâmiyyet)** denir. Âdem aleyhisselâmdan beri binlerle Peygamber gelmiştir. Peygamberlerin sonuncusu Muhammed aleyhisselâmdır. Diğer Peygamberlerin bildirdikleri dinler, zemânla bozulmuştur. Şimdi se'âdete kavuşmak için islâmiyyeti öğrenmekden başka çâre yokdur. İslâmiyyet, kalb ile inanılacak **(İmân)** bilgileri ve beden ile yapılacak **(Ahkâm-ı islâmiyye)** bilgileridir. İmân ve ahkâm ilmleri **(Ehl-i sünnet âlimleri)**nin kitâblarından öğrenilir. Câhillerin, sapıkların bozuk kitâblarından öğrenilmez. Hicrî bin senesinden evvel, islâm memleketlerinde çok **(Ehl-i sünnet âlimi)** vardı. Şimdi hiç kalmadı. Bu âlimlerin yazdıkları arabî ve fârisî kitâblar ve bunların tercemeleri, dünyânın her yerinde, kütübhânelerde çok vardır. Hakîkat kitâbevinin bütün kitâbları, bu kaynaklardan alınmıştır. Se'âdete kavuşmak için, **(Hakîkat kitâbevi)**nin kitâblarını okuyunuz!

TENBÎH: Misyonerler, hristiyanlığı yaymağa, yehûdîler, Talmûtu yaymağa, İstanbuldaki Hakîkat Kitâbevi, islâmiyyeti yaymağa, masonlar ise, dinleri yok etmeğe çalışıyorlar. Aklı, ilmi ve insâfı olan, bunlardan doğrusunu iz'ân, idrâk eder, anlar. Bunun yayılmasına yardım ederek, bütün insanların dünyâda ve âhîretde se'âdete kavuşmalarına sebep olur. İnsanlara bundan dahâ kıymetli ve dahâ fâideli bir hizmet olamaz. Bugün hristiyanların ve yehûdîlerin ellerindeki Tevrât ve İncîl denilen din kitâblarının, insanlar tarafından yazılmış olduklarını kendi adamları da söylüyor. Kur'ân-ı kerîm ise, Allahü teâlâ tarafından gönderildiği gibi tertemizdir. Bütün papazların ve hahamların, Hakîkat Kitâbevinin neşr ettiği kitâbları dikkat ile ve insâf ile okuyup anlamağa çalışmaları lâzımdır.

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.

Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 978-975-8883-05-9

**İşte budur, miftâh-ı genc-i kadîm,
Bismillâhirrahmânirrahîm.**

ÖNSÖZ

Namâz kitâbını yazmağa E'ûzü Besmele okuyarak başlıyorum. Allahü teâlâyâ hamd olsun. Onun seçtiği ve sevdiği kullarına ve onların en üstünü olan Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm olsun. O yüce Peygamberin temiz ehl-i beytine, âdil, sâdık Eshâb-ı kirâmının “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'in” her birine hayrlı düâlar olsun!

Dünyâda iyi, fâideli şeyler, kötü, zararlı şeylerle karışıkdır. Se'âdete, râhat ve huzûra kavuşmak için, hep iyi, fâideli şeyleri yapmak lâzımdır. Allahü teâlâ çok merhametli olduğu için, iyi şeyleri kötülerden ayıran bir kuvvet yaratdı. Bu kuvvete **(Akl)** denir. Temiz ve sağlam olan akl, bu işini çok iyi yapar, hiç yanılmaz. Gü-nâh işlemek, nefse uymak, akli ve kalbi hasta yapar. İyiyi kötüden ayıramaz. Allahü teâlâ merhamet ederek, bu işi kendi yapmakda, iyi işleri, Peygamberler vâsıtası ile bildirmekde ve bunları yapmağı emr etmektedir. Zararlı şeyleri de bildirip, bunları yapmağı yasak etmektedir. Bu emr ve yasaklara **(Din)** denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne, **(İslâmiyyet)** denir. Bugün, yeryüzünde, değiştirilmemiş, bozulmamış tek din vardır. O da, islâmiyyetdir. Râhata kavuşmak için, islâmiyyete uymak, ya'nî müslimân olmak lâzımdır. Müslimân olmak için de, hiçbir formaliteye, imâma, müf-tîye gitmeğe lüzûm yoktur. Önce kalb ile îmân etmeli sonra da, islâmiyyetin emr ve yasaklarını öğrenmeli ve yapmalıdır.

Îmân etmek için, Kelime-i şehâdet söylemek ve ma'nâsını bilmek lâzımdır. Bu kelimenin ma'nâsına doğru inanmak için de, Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdığı kitâblarında bildirdikleri gibi inanmalıdır. Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdıkları, hakîkî din kitâblarına tâbî olanlara yüz şehîd sevâbı verilecektir. Dört mezhebden herhangi birisinin âlimlerine **(Ehl-i Sünnet âlimi)** denir. Îmânın şartları, türkçe **(Herkes'e Lâzım Olan Îmân)** kitâbında geniş olarak anlatılmaktadır. Bu kitâbı okumanızı tavsiye ederiz.

Bugün, bütün dünyadaki müslimânlar, üç fırkaya ayrılmıştır. Birinci fırka, Eshâb-ı kirâmın yolunda olan, hakîkî müslimânlardır. Bunlara **(Ehl-i Sünnet)** ve **(Sünnî)** ve **(Fırka-i nâciyye)** Cehen-nemden kurtulan fırka denir. İkinci fırka, Eshâb-ı kirâma düşman olanlardır. Bunlara **(Şî'î)** ve **(Fırka-i dâlle)** sapık fırka denir. Üçüncüsü, sünnîlere ve şî'îlere düşman olanlardır. Bunlara **(Veh-**

hâbî) ve **(Necdî)** denir. Çünkü bunlar, ilk olarak, Arabistânın Necd şehrinde meydâna çıkmıştır. Bunlara **(Fırka-i mel'ûne)** de denir. Çünkü bunların müslimânlara müşrik dedikleri **(Kıyâmet ve Âhret)** ve **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâblarımızda yazılıdır. Müslimânlara kâfir diyene, Peygamberimiz la'net etmiştir. Müslimânları bu üç fırkaya parçalayan, yehûdîlerle ingilizlerdir.

Hangi fırkadan olursa olsun, nefsine uyan ve kalbi bozuk olan Cehenneme gidecektir. Her mü'min nefsini temizlemek için, ya'nî nefsin yaratılışında mevcûd olan, küfrü ve günâhları temizlemek için, her zemân çok **(Lâ ilâhe illallah)** ve kalbini tasfiye için, ya'nî nefsdan ve şeytândan ve kötü arkadaşlardan ve zararlı bozuk kitâblardan gelen küfrden ve günâhlardan kurtulmak için, **(Estagfirullah)** okumalıdır. İslâmiyyete uyanın düâları muhakkak kabûl olur. Nemâz kılmayanın, açık kadınlara ve avret mahalli açık olanlara bakanların ve harâm yiyip içenlerin, islâmiyyete uymadıkları anlaşılır. Bunların düâları kabûl olmaz.

İmân etdikden sonra en mühim emr namâzdır. Beş vakt namâz kılmak, her müslimâna farz-ı ayndır. Kılmamak büyük günâhdır. Hanbelî mezhebinde ise, küfrdür. **(Gâyetüttahkîk)** risâlesine bakınız! Namâzı tam ve doğru olarak kılabilmek için, önce namâz bilgilerini öğrenmek lâzımdır. Bu kitâbımızda, dînimizde bildirilen namâz bilgilerini kısa ve öz olarak bildirmeği fâideli gördük. Birçok İslâm âliminin kitâbından istifâde ederek hâzırladığımız bu namâz bilgilerini, her müslimân mutlaka öğrenmeli ve çocuklarına da öğretmelidir.

Namâzın doğru kılınabilmesi için, namâzda okunacak sûre ve düâları da ezberlemelidir. Hiç olmazsa namâz kılabilecek kadar düâ ve sûreyi, bunları okumasını iyi bilen, tam telâffuz eden, bir hoca efendiden veyâ arkadaşından öğrenmelidir.

Kur'ân-ı kerîmi doğru okumak için, Kur'ân-ı kerîm kurslarına gitmelidir. Kur'ân-ı kerîmi doğru olarak okumasını mutlaka öğrenmeli, çocuklara da öğretmelidir.

Kur'ân-ı kerîmin latin harfleri ile yazılması mümkün değildir. Onun için aslını okumalıdır. Okuması çok kolaydır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîfinde, **(Çocuklarına Kur'ân-ı kerîm öğretenlere veyâ Kur'ân-ı kerîm hocasına gönderenlere, öğretilen Kur'ânın her harfi için, on kerre Kâ'be-i mu'azzamayı ziyâret sevâbı verilir. Ve Kıyâmet günü başına devlet tâcı konur. Bütün insanlar görüp imrenir)** buyurdu.

Allahü teâlâ hepimizi, doğru imân etdikden sonra, namâzı doğru öğrenen ve kılan, hayrlı işleri yapan kullarından eylesin!

**Milâdî
2001**

**Hicrî şemsî
1380**

**Hicrî kamerî
1422**

İÇİNDEKİLER

Sahife No:

Önsöz	3
Namâz büyük emrdir	9
Mürted	12, 142

Birinci Bölüm

İmânımız ve Namâz	13
Herkes, Önce İmân Etmelidir	13
İmân Doğru Olmalıdır	14, 142
Ehl-i Sünnet İ'tikâdı	15, 16
İmânın Şartları, altıdır	18
1-Allahü Teâlâya İnanmak	18
Sıfât-ı Zâtîyye, Sıfât-ı Sübûtiyye	19
2-Meleklerle İnanmak	20
3-Kitâblara İnanmak	21
4-Peygamberlere İnanmak	22
5-Âhirete İnanmak	28
6-Kadere İnanmak	29

İkinci Bölüm

İbâdetlerimiz ve Namâz	30
İbâdet Nedir?	30
Mükellef Kime Denir?	31
Ef'âl-i Mükellefin (Ahkâm-ı İslâmiyye)	31
1-Farz	31
2-Vâcib	32
3-Sünnet	32
4-Müstehab	33
5-Mubâh	33
6-Harâm	33
7-Mekrûh	34
8-Müfsid	34
İslâmın Şartları	35
1- Kelime-i Şehâdet Getirmek	35
2- Namâz Kılmak	35
3- Zekât Vermek	35
4- Oruc Tutmak	36
5- Hacca Gitmek	36

Üçüncü Bölüm

Namâz Kılmak	37
Namâz Kimlere Farzdır?	38

Çocuk Terbiyesi	39
Namâz Kılanların Hâlleri.....	39
Menkıbe: Hapisten Kurtaran Namâz.....	39
Menkıbe: Evi Yanmışdı	40
Menkıbe: Tenceredeki Su	41
Menkıbe: Ayağındaki Ok	41
Menkıbe: Bayılan İlâc.....	41
Menkıbe: Namâz İçin Fedâkârlık	42

Dördüncü Bölüm

Namâz Çeşidleri, Nâfile Namâzlar.....	43, 110, 126, 129
Beş Vakt Namâz	43
Namâzın Farzları.....	45
Namâzın Şartları	47
1- Hadesden Tahâret	47
Abdest Almak	47
Abdestin Farzları	47
Abdest Nasıl Alınır? (Abdest düâları)	48
Abdestin Sünnetleri.....	51
Abdestin Edebleri.....	51
Abdest Alırken Yapılması Yasak Olan Şeyler.....	53
Misvâk Kullanmak.....	54
Abdest Alırken Dikkat Edilecek Husûslar	55
Abdesti Bozan Şeyler.....	55
Abdesti Bozmayan Şeyler	57
Abdest İçin Kolaylıklar (Mest ve Yara Üzerine Mesh).....	58
Hastalıkda Namâz.....	59, 61, 64, 81, 84, 103, 112, 115
Gusl (Boy Abdesti)	59
Guslün Farzları, Guslün Sünnetleri	60
Gusl Abdesti Nasıl Alınır?	61
AÇIKLAMA (Dolgu ve Kaplama Dışı Olanlar).....	61
Başka Mezhebi Taklid Etmek.....	62
Kadınların Hayz ve Nifâs Hâlleri	62
Teyemmüm	64
Teyemmümün Farzları.....	64
Teyemmümün Sünnetleri	64
Teyemmümde Dikkat Edilecek Husûslar	65
Teyemmüm Nasıl Yapılır?.....	66
Teyemmümü Bozan Şeyler	67
Abdestin, Guslün ve Teyemmümün Fâideleri	67
2- Necâsetden Tahâret	69
Kaba Necâset.....	69
Hafif Necâset	69
İstincâ	70

İstibrâ	71
3- Setr-i Avret (Avret Mahalli ve Kadınların Örtünmeleri)	45, 71
4- İstikbâl-i Kible (Kibleye Dönmek)	74
5- Namâz Vaktleri	75
Sabâh Namâzı Vakti	75
Öğle Namâzı Vakti	75
İkinci Namâzı Vakti	75
Akşam Namâzı Vakti	75
Yatsı ve Vitr Namâzı Vakti	75
Oruca Başlama Vakti	76
Açıklama (Kutuplarda Namâz ve Oruc)	76
Ezân ve İkâmet	77
Açıklama: (Ho-parlör ile Ezân Okunur mu?)	78
Ezânın Okunuşu	79
Ezân Düâları	79
Ezân Kelimelerinin Ma'nâları	80
6- Niyyet	80
7- Tahrîme Tekbîri	81
Namâzın Rüknləri (İçindeki Farzlar)	81
1- Kıyâm	81
2- Kırâet	81
3- Rükû'	82
4- Secde	82
5- Ka'de-i Ahîre	83
Namâz Nasıl Kılınır?	83
Kelime-i Tehlîl	85
Namâzın Vâcibleri	86
Sehv (Yanılma ve Unutma) Secdesi	86
Tilâvet Secdesi	87
Şükr Secdesi	88
Namâzın Sünnetleri	88, 126
Namâzın Müstehabları	89
Namâzın Mekrûhları	90
Namâz Dışında Mekrûh Olan Şeyler	92
Namâzı Bozan Şeyler	92
Her Namâzı Bozmayı Mubâh Kılan Şeyler	93
Her Namâzı Bozmak İçin Farz Olan Şeyler	94
Cemâ'at ile Namâz	94, 115
İmâmlığın Şartları	94
İmâma Uymanın Şartları	96
Mesbûkun Namâzı	97
İftitâh Tekbîrinin Fazîletleri	99
Menkıbe: Serâya Yapılan Mescid	100
Cum'a Namâzı	101
Cum'a Namâzının Farzları	102

1- Edâ Şartları	102
2- Vücûb Şartları.....	103
Cum'a Namâzı Nasıl Kılınır?	103
Cum'a Gününün Sünnet ve Edepleri.....	104
Bayram Namâzları	104
Bayram Namâzı Nasıl Kılınır?	105
Teşrîk Tekbîri.....	86, 105
Ölüme Hâzırlık.....	106
Ölüm Nedir?	107
Ölüm Hakdır	107
Cenâze Namâzı.....	108
Cenâze Namâzının Farzları	108
Cenâze Namâzının Sünnetleri.....	108
Cenâze Namâzı Nasıl Kılınır?	109
Terâvîh Namâzı.....	109

Beşinci Bölüm

Yolculukda Namâz	110
Hastalıkda Namâz.....	112
Kazâ Namâzları	116
Açıklama (Sünnetler Yerine Kazâ Kılınır mı?)	118
Kazâ Namâzları Nasıl Kılınır?	119

Altıncı Bölüm

Namâz Kılmayanlar	120
Namâz Kılanların Fazîletleri	122
Namâzın Hakîkatı.....	129
Namâzdaki Üstünlükler	130
Namâzın Esrârı.....	137
Namâzdan Sonra Düâ	140
Namâzın Hikmetleri (Namâz ve Sağlığımız)	142

Yedinci Bölüm

Namâz İskâtı (Meyyit için İskât ve Devr).....	144
İskât ve Devr Nasıl Yapılır?.....	146

Sekizinci Bölüm

Otuziki ve Ellidört Farz	151
Otuziki Farz	151
Ellidört Farz.....	153
Küfr Bahsi	155
Büyük Günâhlar.....	171

Dokuzuncu Bölüm

Sûre ve Düâlar Latin Harfleri ile Yazılır mı?.....	178
Düâların Meâlleri.....	180

NAMÂZ BÜYÜK EMRDİR

Âdem aleyhisselâmdan beri, her dinde bir vakt namâz vardı. Hepsinin kıldığı bir araya toplanarak, Muhammed aleyhisselâma inananlara farz edildi. Namâz kılmak, îmânın şartı değildir. Fekat, namâzın farz olduğuna inanmak, îmânın şartıdır.

Namâz, dînin direğidir. Namâzını devâmlı, doğru ve tam olarak kılan kimse, dînini kurmuş, İslâm binâsını ayakda durdurmuş olur. Namâzı kılmayan, dînini ve İslâm binâsını yıkmış olur. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki; **(Dînimizin başı, namâzdır)**. Başsız insan olmadığı gibi, namâzsız da, dîn olmaz.

Namâz, İslâm dîninde îmândan sonra ilk farz edilen emrdir. Allahü teâlâ, kullarının yalnız kendisine ibâdet etmeleri için namâzı farz etti. Kur’ân-ı kerîmde yüzden fazla âyet-i kerîmede **(Namâz kılınız!)** buyurulmaktadır. Hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, hergün beş vakt namâz kılmayı farz etti. Kıymet vererek ve şartlarına uyarak, hergün beş vakt namâz kılanı Cennete sokacağını, Allahü teâlâ söz verdi)** buyuruldu.

Namâz, dînimizde yapılması emr edilen bütün ibâdetlerin en kıymetlisidir. Bir hadîs-i şerîfde, **(Namâz kılmayanın, İslâmdan nasîbi yoktur!)** buyuruldu. Yine bir hadîs-i şerîfde, **(Mü’min ile kâfiri ayıran fark, namâzdır)** buyuruldu. Ya’nî mü’min namâz kılar, kâfir kılmaz. Münâfıklar ise ba’zan kılar, ba’zan kılmaz. Münâfıklar, Cehennemde çok acı azâb göreceklerdir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimiz buyurdu ki: **(Namâz kılmayanlar, kıyâmet günü, Allahü teâlâyı kızgın olarak bulacaklardır.)**

Namâz kılmak, Allahü teâlânın büyüklüğünü düşünerek, Onun karşısında kendi küçüklüğünü anlamaktır. Bunu anlayan kimse, hep iyilik yapar. Hiç kötülük yapamaz. Hergün beş kerre, Rabbinin huzûrunda olduğunu niyyet eden kimsenin kalbi ihlâs ile dolar. Namâzda yapılması emr olunan her hareket, kalbe ve bedene fâideler sağlamaktadır.

Câmi’lerde cemâ’at ile namâz kılmak, müslimânların kalblerini birbirine bağlar. Aralarında sevgiyi sağlar. Birbirlerinin

kardeş olduklarını anlarlar. Büyükler, küçüklere merhametli olur. Küçükler de, büyüklere saygılı olur. Zenginler, fakîrlere ve kuvvetliler, za'îflere yardımcı olur. Sağlamlar, hastaları câmi'de göremeyince, evlerinde ararlar. **(Din kardeşinin yardımına koşanın, yardımcısı Allahü teâlâdır)** hadîs-i şerîfindeki müjdeye kavuşmak için yarış ederler.

Namâz; insanları, çirkin, kötü ve yasak olan şeylerden alıko-
yar. Günâhlara keffâret olur. Hadîs-i şerîfde, **(Beş vakt namâz, sizden birinizin kapısının önünde akan nehr gibidir. Bir kimse, o nehre hergün beş def'a girip yıkansa, üzerinde kir kalmıyacağı gibi, işte beş vakt namâzı kılanların da, böyle küçük günâhları afv olunur)** buyuruldu.

Namâz, Allahü teâlâyâ ve Resûlüne îmândan sonra, bütün amel ve ibâdetlerden dahâ üstün bir ibâdetdir. Bunun için, namâzları, farzlarına, vâciblerine, sünnetlerine, müstehablarına riâyet ederek kılmalıdır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîflerinde buyurdu ki: **(Ey ümmet ve Eshâbım! Edâsına tamâmiyle riâyet olunan namâz, Allahü teâlânın beğendiği bütün amellerin en üstünüdür. Peygamberlerin sünnetidir. Meleklerin sevdiği. Ma'rifetin, yerin ve göklerin nûrudur. Bedenin kuvvetidir. Rızkların berekâtıdır. Düânın kabûlüne vesîledir. Melek-ül-mevte [ya'nî ölüm meleğine], şefâ'atçıdır. Kabrde ışık, Münker ve Nekîre cevâbdır. Kıyâmet gününde üzerine gölgedir. Cehennem ateşiyle kendi arasında siperdir. Sırât köprüsünü yıldırım gibi geçiricidir. Cennetin anahtârıdır. Cennetde başına tâcdır. Allahü teâlâ, mü'minlere namâzdan dahâ önemli bir şey vermemiştir. Eğer namâzdan dahâ üstün bir ibâdet olsaydı, en önce mü'minlere onu verirdi. Zirâ meleklerin kimi devâmlı kıyâmda, kimi rükû'da, kimi secde, kimi de teşehhüddedir. Bunların hepsini bir rek'at namâzda toplayıp, mü'minlere hediye verdi. Zirâ namâz, îmânın başı, dînin direği, islâmın kavli [sözü] ve mü'minlerin mi'râcıdır. Göğün nûru ve Cehennemden kurtarıcıdır).**

Birgün hazret-i Alînin “radiyallahü anh ve kerremallahü vecheh” ikindi namâzı geçmişti. Üzüntüsünden kendisini bir tepeden aşağı atdı. İnleye inleye ağlayıp, feryâd etdi. Peygamberimiz Muhammed Mustafâ “sallallahü aleyhi ve sellem”, O-nun bu durumundan haber alınca, Eshâbı ile berâber hazret-i Alînin “radiyallahü anh” yanına geldiler. Hâlini görünce, kâinâtın Efendisi olan Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” de ağlamaya başladı. Düâ etdi. Güneş tekrâr yükseldi.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimiz: **(Yâ Alî! Başını kaldır, güneş hâlâ görünüyor)** buyurdu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” buna çok sevindi ve namâzını kıldı.

Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh”, bir gece, çok ibâdet etdiğinden, gece sonunda uyku basdırdı. Vitr namâzı geçti. Sabâh namâzında, Peygamber efendimizi takîb ederek, mescid kapısında huzûruna gelip feryâd etdi. (Yâ Resûlallah! İmdâdıma yetiş, vitr namâzım geçti) diye ağhıyarak yalvardı. Resûlullah efendimiz de, ağlamaya başladı. Bunun üzerine Cebrâîl “aleyhisselâm” gelip, **(Yâ Resûlallah! Sıddîka söyle ki, Allahü teâlâ Onu afv eyledi)** dedi.

Evliyânın büyüklerinden Bâyezîd-i Bistâmî “kuddise sir-ruh”, bir gece uyku bastırıp, sabâh namâzına uyanamadı. O kadar ağlayıp inledi ki, bir ses işitti: (Ey Bâyezîd! Bu kusûrunu afv eyledim. Bu ağlamanın bereketi ile sana ayrıca yetmiş bin namâz sevâbı verdim) buyuruldu. Birkaç ay sonra yine uyku bastırdı. Şeytân gelip, mübârek ayağından tutarak uyandırdı. (Kalk, namâzın geçmek üzeredir) dedi. Bâyezîd-i Bistâmî hazretleri buyurdu ki: (Ey mel’ûn, sen böyle işi nasıl yaparsın? Sen, herkesin namâzının kaçmasını, vaktini geçirmesini istersin. Beni niçin uyandırdın?) Şeytân dedi ki: (Sabâh namâzını kaçırdığın gün, ağlayarak yetmişbin namâz sevâbı kazanmışdın. Bugün onu düşünerek, seni uyandırdım ki, bir vakt namâz sevâbı bulasın. Yetmişbin namâz sevâbına kavuşamıyasın!)

Büyük velî Cüneyd-i Bağdâdî hazretleri buyurdu ki: (Dünyânın bir sâati, kıyâmetin bin senesinden dahâ iyidir. Zîrâ bu bir sâatde, sâlih, makbûl bir amel işlenebilir ve o bin senede birşey yapılamaz). Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Bir kimse bir namâzı, bile bile öbür namâza birleştirse, seksen hukbe Cehennemde yanacaktır).** Bir hukbe, seksen âhîret senesidir. Âhîretin bir günü bin dünyâ senesidir.

O hâlde, ey din kardeşim! Vaktini boş, fâidesiz şeylerle geçirme. Zemânının kıymetini bil. Vaktini en iyi şeylere sarf et. Sevgili Peygamberimiz, **(Musîbetlerin en büyüğü, vakti fâidesiz şeylerle geçirmektir)** buyurdu. Namâzlarını vaktinde kıl ki, kıyâmet günü pişmân olmayıp, çok büyük sevâba kavuşasın! Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(Bir namâzı vaktinde kılmayarak kazâya bırakıp, edâ etmezden önce vefât eden kimsenin mezârına, Cehennemden yetmiş pencere açılıp, kıyâmete kadar azâb çeker).** Bir namâzını vaktinde, bile bile kılmayan, ya’nî namâz vakti geçerken, namâz kılmadığı için üzülmeyen, din-

den çıkar veyâ ölürken îmânsız gider. Yâ namâzı, hâtırına bile getirmeyenler, namâzı vazîfe tanımayanlar ne olur? Namâza ehemmiyyet vermeyenin, onu vazîfe tanımayanların **(Mürted)** ya'nî kâfir olacaklarını dört mezhebin bütün âlimleri sözbirliği ile bildirmişlerdir. Namâzı bile bile kılmayıp, kazâ etmeyi düşünmeyen ve bunun için azâb çekeceğinden korkmayan kimse- nin de **(Mürted)** ya'nî kâfir olacağı, Abdülğanî Nablûsî hazret- lerinin **“Hadîkatün nedîyye”** kitâbının “Dilin âfetleri” bölü- münde yazılıdır.

Îmâm-ı Rabbânî hazretleri **(Mektûbât)** kitâbının 1.ci cild, 275.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Sizin bu ni'mete kavuşmanız, islâmiyyet bilgilerini öğretmekle ve fıkıh hükmlerini yaymakla olmuştur. Oralara cehâlet yerleşmiş- di ve bid'atler yayılmışdı. Allahü teâlâ, sevdiklerinin sevgisini size ihsân etdi. İslâmiyyeti yaymağa sizi vesîle eyledi. Öyle ise, din bil- gilerini öğretmeğe ve fıkıh ahkâmını yaymağa elinizden geldiği kadar çalışınız. Bu ikisi bütün se'âdetlerin başı, yükselmenin vâsı- tası ve kurtuluşun sebebidir. Çok uğraşınız! Din adamı olarak orta- ya çıkınız! Oradakilere emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak, doğru yolu gösteriniz! Müzzemmil sûresinin ondokuzuncu âyetin- de meâlen, **(Rabbinin rızâsına kavuşmak isteyen için, bu elbette bir nasîhatdir)** buyuruldu.

**Gelin namâz kılalım, kalbden pası silelim,
Allaha yaklaşılmaz, namâzın kılmadıkça!**
**Nerde namâz kılınır, günâhlar hep dökülür,
İnsan, kâmil olamaz, namâzın kılmadıkça!**
**Kur'ân-ı kerîmde Hak, namâzı çok medh etdi,
Dedi sevmem kişiyi, namâzın kılmadıkça!**
**Bir hadîs-i şerîfde: Îmânın alâmeti,
İnsanda belli olmaz, namâzın kılmadıkça!**
**Bir namâzı kılmamak, ekber-i kebâirdir,
Tevbe ile afv olmaz, kazâsın kılmadıkça!**
**Namâzı hafîf gören, îmândan çıkar hemân,
Müslimân olamaz o, namâzın kılmadıkça!**
**Namâz kalbi temizler, kötülükten men eder,
Münevver olamazsın, namâzın kılmadıkça!**

Birinci Bölüm

ÎMÂNİMİZ ve NAMÂZ

Herkes, Önce Îmân Etmelidir

Allahü teâlâ, insanların dünyâda râhat ve huzûr içinde yaşamalarını, âhiretde de sonsuz se'âdete kavuşmalarını istiyor. Bunun için, se'âdete sebep olan fâideli şeyleri yapmayı emr etdi. Felâkete sebep olan zararlı şeyleri de yasak etdi. Allahü teâlânın birinci emri, îmân etmektir. Îmân etmek, bütün insanlara lâzımdır. Herkes için îmân zarûrîdir.

Îmân, lügatda, bir kimseyi tam doğru sözlü bilmek, ona inanmak demektir. İslâmiyyetde îmân demek; Muhammed aleyhisselâmın, Allahın peygamberi olduğunu ve Onun tarafından seçilmiş, haber verici (**Nebî**) olduğunu doğru bilmek ve inarak söylemek ve Onun, Allahü teâlâ tarafından kısaca bildirdiklerine kısaca inanmak ve geniş bildirdiklerine etraflıca inanmak ve gücü yetdikçe (**Kelime-i şehâdet**)i dil ile de söylemektir. Kuvvetli îmân şöyledir ki, ateşin yakdığına, yılanın zehrle-yip öldürdüğüne yakîn üzere inanıp kaçdığımız gibi, gönlünden tam olarak, Allahü teâlâyı ve sıfatlarını büyük bilerek, Onun rızâsına ve cemâline koşmak ve gazabından, celâletinden kaçmak ve îmânı, mermer üzerine yazılan yazı gibi sağlam olarak gönlüne yerleştirmekdir.

Îmân, Muhammed aleyhisselâmın söylediklerinin hepsini beğenip, kalbin tasdîk etmesi, ya'nî inanmasıdır. Böylece inanan insanlara (**Mü'min**) ve (**Müslimân**) denir. Her müslimânın, Muhammed aleyhisselâma tâbî' olması, Onun gösterdiği yolda yürümesi lâzımdır. Onun yolu Kur'ân-ı kerîmin gösterdiği yoldur. Bu yola (**İslâmiyyet**) denir. Ona uymak için, önce îmân etmek, sonra (**Ahkâm-ı islâmiyyeyi**), ya'nî müslimânlığı iyice öğrenmek, sonra farzları edâ edip, harâmlardan kaçınmak, dahâ sonra sünnetleri yapıp, mekrûhlardan kaçınmak lâzımdır. Bunlardan sonra, mubâhlarda da, Ona uymağa çalışmalıdır.

Dînimizin temeli îmândır. Îmânı olmayanların hiçbir ibâde-

tini ve iyiliğini, Allahü teâlâ beğenmez ve kabûl etmez. Müslimân olmak isteyen kimse, önce îmân etmeli, sonra guslü, abdesti, namâzı ve lâzım oldukça diğer farzları ve harâmları öğrenmelidir.

Îmân Doğru Olmalıdır

Duygu organlarının ve aklın kavradıkları bilgiler, îmâna kavuşmağa yardımcıdır. Fen ilmleri, âlemdeki nizâmın, düzgünlüğün tesâdüfen olmadığını ve bir yaratıcının bulunduğunu anlamağa, bilmeğe ve îmâna kavuşmağa sebep olur. Îmân demek, son Peygamber Muhammed aleyhisselâmın Allahü teâlâdan getirdiği bilgileri öğrenip, inanmak demektir. İnanılması lâzım gelen bilgilere, akla uyarsa inanırım demek, Peygamberlere inanmamak demek olur. Din bilgileri, akl sâhiblerinin buluşları değildir. Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın haber verdiği husûsları, **(Ehl-i sünnet âlimleri)**nin kitâblarından öğrenip öyle inanmalıdır. Doğru ve makbûl bir îmân sâhibi olmak için, ayrıca şu şartlara da uymalıdır.

1- Îmân devâmlı ve sâbit olmalıdır. Bir an ayrılmayı düşünmemelidir. Üç sene sonra müslimânlıktan çıkacağım diyen kimsenin, o andan i'tibâren îmânı gider, müslimânlıktan çıkmış olur.

2- Mü'minin îmânı, havf ve recâ arasında olmalıdır. Allahü teâlânın azâbından korkmalı, fekat rahmetinden bir an ümîd kesmemelidir. Her günâhı işlemekten çok sakınmalı, günâhı sebebiyle îmânının gitmesinden korkmalıdır. Bütün günâhları işlemiş olsa bile, Rabbimizin afv edeceğinden hiç ümîd kesmemelidir. Günâhları için tevbe etmelidir. Çünkü tevbe eden, hiç günâh işlememiş gibi olur.

3- Can (rûh) buğaza gelmeden önce îmân etmiş olmalıdır. Can buğaza gelince, âhiretin bütün hâlleri gösterilir. O zemân bütün kâfirler îmân etmek isterler. Hâlbuki îmânın gaybî olması lâzımdır. Görmeden inanmalıdır. Görülen şeye îmân edilmiş olmaz. Fekat bu anda, mü'minlerin tevbesi kabûl olunur.

4- Güneş batıdan doğmadan önce îmân etmelidir. Kıyâmetin büyük alâmetlerinden birisi de, güneş garbdan (batıdan) doğacaktır. Bunu gören bütün insanlar, îmân edecekler. Fekat, bu îmânları kabûl olmayacaktır. Artık tevbe kapısı kapanmış olur.

5- Allahü teâlâdan başka kimsenin gaybı, gizli olan şeyleri bilmediğine inanmalıdır. Ya'nî gaybı yalnız Allahü teâlâ bilir. Bir de, Onun bildirdikleri bilir. Melekler, cinnîler, şeytânlar ve hattâ Peygamberler de gaybı bilemez. Fekat, Peygamberlere ve sâlih kullara gaybdan bilgi verilebilir.

6- Dînin, îmâna ve ibâdetlere âid bir hükmünü zarûretsiz ve kasden red etmemelidir. Ahkâm-ı islâmiyyeyi, ya'nî islâmiyyetin emr ve yasaklarından birini hafîf görmek, Kur'ân-ı kerîm ile, meleklerle ve peygamberlerden birisi ile alay etmek ve bunlar ile bildirilenleri, bir zorlama ve zarûret yok iken, dil ile inkâr etmek, küfr (inanmamak) olur. Allahü teâlânın varlığını, melekleri, guslün ve namâzın farz olduğunu, ölümle korkutulmak gibi bir zarûret ile red ettiğini söyleyen kâfir olmaz.

7- İslâm dîninin apaçık bildirdiği zarûrî bilgilerde şübhe ve tereddüd etmemelidir. Namâz kılmanın farz, şerâb ve diğer alkollü içkileri içmenin, kumar oynamanın, fâizin, rüşvetin harâm olduğunda şübhe etmek veyâ meşhûr olan bir harâma halâl demek ve halâl olan şeye harâm demek, îmandan çıkmaya sebep olur.

8- İmân, İslâm dîninin bildirdiği şekilde olmalıdır. Aklın anladıklarına, felsefecilerin ve fen taklîdcilerinin bildirdiklerine göre inanmak, îmân olmaz. Muhammed aleyhisselâmın bildirmediği şekilde îmân etmek lâzımdır.

9- İmân eden, yalnız Allah için sevmeli ve yalnız Allah için düşmanlık etmelidir. Allahü teâlânın dostları olan müslimânları sevmeli ve İslâmiyyete, eli ve kalemi ile düşmanlık yapanları sevmemelidir. Bu düşmanlığın yeri kalbdır.

[Müslimân olmayan, gayrimüslim vatandaşlara ve turistlere de güler yüzlü ve tatlı dilli davranmalıdır. Güzel ahlâkımız ile dînimizi onlara sevdirmeliyiz.]

10- Peygamberimizin ve Eshâbının gösterdiği doğru yoldan ayrılmayan hakîkî müslimânların îmân ettiği gibi inanmalıdır. Doğru inanmış olmak için, Ehl-i sünnet vel-cemâ'at i'tikâdına uygun olarak îmân etmelidir. [Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdıkları, hakîkî din kitâblarına tâbî' olanlara yüz şehîd sevâbı verilecektir. Dört mezhebden herhangi birisinin âlimlerine (**Ehl-i sünnet âlimi**) denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin reîsi, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfedir. Bu âlimler, Eshâb-ı kirâmdan öğrendiklerini yazmışlar, Eshâb-ı kirâm da, bunlara Resûlullahdan işitdiklerini söylemişlerdir.]

EHL-İ SÜNNET İ'TİKÂDİ

Müslimân olmanın ilk şartı, îmân etmektir. Doğru îmân ise, Ehl-i Sünnet i'tikâdına uygun olarak inanmağa bağlıdır. Akllı olan ve bülûğ çağına giren erkeğin ve kadının birinci vazîfesi, Ehl-i Sünnet âlimlerinin kitâblarında yazdıkları îmân bilgilerini öğrenmek ve bunlara uygun olarak inanmaktır. Kıyâmetde Cehennem azâbından kurtulmak, onların bildirdiklerine inanmağa bağlıdır. Cehennemden kurtulacak olanlar, yalnız bunların yolunda gidenlerdir. Onların yolunda gidenlere **(Sünnî)** veya **(Ehl-i Sünnet)** denir. **(İslâm Ahlâkı)** sahîfe 553 de 46.cı mektûba bakınız!

Bir hadîs-i şerîfde, **(Benim ümmetim yetmişüç fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan yalnız bir fırka Cehennem azâbından kurtulacak, diğerleri ise helâk olacaklar, Cehenneme gideceklerdir)** buyruldu. Bu yetmişüç fırkadan herbiri, islâmiyyete uyduğunu iddia etmekde ve Cehennemden kurtulacağı bildirilen bir fırkanın, kendi fırkası olduğunu söylemekdedir. Mü'minûn sûresi 54.cü ve Rûm sûresi 32.ci âyet-i kerîmelerinde meâlen: **(Her fırka, doğru yolda olduğunu sanarak sevinmekdedir)** buyruldu. Hâlbuki, bu çeşidli fırkalar arasında, kurtulucu olan birinin alâmetini, işâretini, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle bildirmekdedir: **(Bu fırkada olanlar, benim ve Eshâbımın gitdiği yolda bulunanlardır)**. Eshâb-ı kirâmdan birini dahî sevmiyen, Ehl-i Sünnetden ayrılmış olur. Ehl-i sünnet i'tikâdında olmayan da, kâfir veya **(Bid'at ehli)** sapık olur.

Ehl-i Sünnet İ'tikâdında Olmanın Alâmetleri:

Allahü teâlâ, Ehl-i sünnet i'tikâdına uygun îmân eden müslimânlardan râzıdır. Böyle inanmış olmanın birçok şartları vardır. Ehl-i sünnet âlimleri, bunları şöyle açıklamaktadır:

1- Îmânın altı şartına, ya'nî Allahü teâlânın varlığına ve birliğine, eşi ve benzeri olmadığına, Meleklerine, Kitâblarına, Peygamberlerine, Âhiret hayâtına, hayr ve şerrin, iyilik ve kötülüğün Allahü teâlâ tarafından yaratıldığına inanmalıdır. (Bunlar **(Âmentü)**de bildirilmiştir.)

2- Allahü teâlânın son kitâbı olan Kur'ân-ı kerîmin, Allahü teâlânın kelâmı olduğuna inanmalıdır.

3- Mü'min, kendi îmânından hiç şübhe etmemelidir.

4- Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” îmân edip,

hayâtda iken Onu görmekle şereflenen Eshâb-ı kirâmın hepsini çok sevmelidir. Dört halîfesine, yakın akrabâları olan ehl-i beytine ve muhterem hanımlarından hiçbirine dil uzatmamalıdır.

5- İbâdetleri, îmandan bir parça bilmemelidir. Allahü teâlânın emr ve yasaklarına inanıp, tembellikle yapmayan mü'minleri kâfir bilmemelidir. Harâmlara ehemmiyet vermeyenlerin, hafîfe alanların, islâmîyetle alay edenlerin îmanı gider.

6- Ehl-i kible olduklarını söyleyen, Allahü teâlâyâ ve Peygamberi Muhammed aleyhisselâma inandım dediği hâlde, yanlış i'tikâtda olanları tekfîr etmemeli, kâfir olduklarını söylememelidir.

7- Açıkca günâh işlediği bilinmeyen her imâmın arkasında namâz kılmalıdır. Bu hükm, cum'a ve bayram namâzlarını kıldırان emîrlere, vâliflere de şâmilidir.

8- Müslimânlar, başındaki âmirlerine, idârecilerine isyân etmemelidir. Hurûc, ya'nî isyân etmek, fitne çıkarmak olur ve çeşidli felâketlere yol açar. Onların hayrlı iş yapmalarına düâ etmeli ve fîsk, günâh işlerinden vazgeçmeleri için tatlı dil ile nasîhat etmelidir.

9- Abdest alırken ayakları yıkamak yerine, hiç öwr ve zarûret olmasa bile, yaş el ile bir kerre, mest üzerine mesh edilmesi, erkek için de, kadın için de câizdir. Çıplak ayak ve çorap üzerine mesh edilmez.

10- Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" Mi'râcının, hem rûh ve hem de beden ile olduğuna inanmalıdır. (Mi'râc, bir hâldir, ya'nî rü'yâda olmuştur) diyenler, Ehl-i sünnetden ayrılmış olur.

Cennetde mü'minler Allahü teâlâyı göreceklerdir. Kıyâmet gününde, Peygamberler ve sâlih, iyi zâtlar şefâ'at edeceklerdir. Kabr süâlî vardır. Kabrde azâb, rûh ve bedene olacaktır. Evliyânın kerâmeti hakdır. Kerâmet, Allahın sevgili kullarında meydâna gelen hârikulâde hâller olup, Allahü teâlânın âdeti dışında, ya'nî fizik, kimyâ ve biyoloji kanûnları dışında ikrâm ve ihsân ettiği şeylerdir ve inkâr edilemeyecek kadar çokdur. Kabrde rûhlar, diri kimselerin yaptıklarını ve söylediklerini işitirler. Kur'ân-ı kerîm okumak, sadaka vermek ve hattâ bütün ibâdetlerimizin sevâblarını, ölenlerin rûhlarına göndermek, onlara fâide vermekde, azâblarının hafîfletilmesine veyâ kaldırılmasına sebep olmaktadır. Bunların hepsine inanmak, Ehl-i Sünnet i'tikâdında olmanın alâmetlerindendir.

ÎMÂNIN ŞARTLARI

Îmânın şartı, altıdır. Bunlar, (Âmentü)de açıklanmıştır. Îmânın, belli altı şeye inanmak olduğunu, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirmiştir. Bunun için her müslimân, çocuğuna önce (Âmentü)yü ezberletmeli ve ma’nâsını da iyice öğretmelidir.

ÂMENTÜ: (Âmentü billâhi ve Melâiketihî ve Kütübihî ve Rüsûlihî vel-yevmil-âhîrî ve bil kaderi, hayrihî ve şerrihî min Allahi teâlâ vel-ba’sü ba’del-mevtî hakkun, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühû).

Birinci Şart

ALLAHÜ TEÂLÂYA İNANMAK

(Âmentü billâhi) demek, Allahü teâlânın varlığına ve birliğine inandım, îmân etdim, kalbimle tasdîk, dilimle ikrâr etdim demektir. Allahü teâlâ vardır ve birdir. Bir sözünün, lügatda iki çeşid ma’nâsı vardır. Birincisi, sayı bakımından, ikinin yarısı olup, sayıların evvelidir. Diğeri, ortağı ve benzeri olmamak bakımından birdir. İşte Allahü teâlâ sayı bakımından değil, ortağı ve benzeri olmamak bakımından birdir. Ya’nî zâtında ve sıfatlarında hiçbir şekilde Ona ortak yoktur. Bütün mahlûkâtın zât ve sıfatları, kendilerini yaratanın zât ve sıfatlarına benzemediği gibi, yaratanın zât ve sıfatları da, yarattıklarından hiçbirinin zât ve sıfatlarına benzemez.

Bütün mahlûkâtın her uzvunun, her hücresinin yaratıcısı, yokdan var edicisi yalnız Allahü teâlâdır. Allahü teâlânın zâtının hakîkatını hiçbir kimse bilemez. Akla ve hayâle gelenlerin hepsinden münezzehtir, berîdir. Zâtını akla, hayâle getirmek câiz değildir. Ancak, Kur’ân-ı kerîmde beyân buyurulan sıfatlarını, isimlerini ezberleyip, ülûhiyyetini bunlarla tasdîk ve ikrâr etmelidir. Bütün sıfatları ve isimleri ezeldir, ebedîdir. Zâtı, hiç bir yerde durmadığı gibi, bilinen altı cihetden de münezzehtir. Ya’nî önde, arkada, sağda, solda, üstde, altıda değildir. Onun

için ancak (**Her yerde hâzır ve nâzırdır**) söylenebilir.

Allahü teâlânın sıfatları ondörttür. Altısına **Sıfât-ı zâtîyye**, sekizine de **Sıfât-ı sübûtiyye** denir. Bunların ma'nâlarını bilmek ve ezberlemek çok lüzûmludur:

ŞİFÂT-İ ZÂTİYYE

1- **Vücûd:** Allahü teâlâ vardır. Varlığı ezeldir. Vâcib-ül vücûddür, ya'nî varlığı lâzımdır.

2- **Kıdem:** Allahü teâlânın varlığının evveli yokdur.

3- **Bekâ:** Allahü teâlânın varlığının sonu yokdur. Hiç yok olmaz. Ortağı olmak muhâl olduğu gibi, zât ve sıfatları için de yokluk muhâldir.

4- **Vahdâniyyet:** Allahü teâlânın zâtında, sıfatlarında ve işle-
rinde ortağı, benzeri yokdur.

5- **Muhâlefetün-lilhavâdis:** Allahü teâlâ, zâtında ve sıfatla-
rında hiçbir mahlûkun zât ve sıfatlarına benzemez.

6- **Kıyâm bi-nefsihi:** Allahü teâlâ zâtı ile kâimdir. Mekâna muhtâc değildir. Madde ve mekân yok iken O var idi. Zîrâ her ihtiyâcdan münezzehdir. Bu kâinâtı yoklukdan varlığa getirmeden önce, zâtı nasıl idi ise, sonsuz olarak, hep öyledir.

ŞİFÂT-İ SÜBÛTİYYE

1- **Hayât:** Allahü teâlâ diridir. Hayâtı, mahlûkların hayâtına benzemeyip, zâtına lâıyk ve mahsûs olan hayât, ezeli ve ebedidir.

2- **İlm:** Allahü teâlâ herşeyi bilir. Bilmesi mahlûkâtın bilmesi gibi değildir. Karanlık gecede, karıncanın, kara taş üzerinde yürüdüğünü görür ve bilir. İnsanların kalbinden geçen düşüncelerini, niyyetlerini bilir. Bilmesinde değişiklik olmaz. Ezeli ve ebedidir.

3- **Sem':** Allahü teâlâ işitir. Vâsıtasız, cihetsiz işitir. İşitmesi, kulların işitmesine benzemez. Bu sıfatı da, her sıfatı gibi ezeli ve ebedidir.

4- **Basar:** Allahü teâlâ görür. Âletsiz ve şartsız görür. Görmesi göz ile değildir.

5- **İrâdet:** Allahü teâlânın dilemesi vardır. Dilediğini yaratır. Her şey Onun dilemesi ile var olur. İrâdesine engel olacak

hiç bir kuvvet yoktur.

6- **Kudret:** Allahü teâlâ, herşeye gücü yeticidir. Hiçbirşey Ona güç gelmez.

7- **Kelâm:** Allahü teâlâ söyleyicidir. Söylemesi âlet, harfler, sesler ve dil ile değildir.

8- **Tekvîn:** Allahü teâlâ yaratıcıdır. Ondan başka yaratıcı yoktur. Her şeyi O yaratır. Allahü teâlâdan başkası için yaratıcı dememelidir.

Allahü teâlânın sıfatlarının hakikatlerini anlamak da muhâldir. Hiçbir kimse ve hiçbirşey Allahü teâlânın sıfatlarına ortak ve benzer olamaz.

İkinci Şart

MELEKLERE İNANMAK

Ve melâiketihî: Allahü teâlânın meleklerine inandım, demektir. Allahü teâlânın kullarıdır. Hepsi Allahü teâlânın emrlerine itâat ederler. Günâh işlemezler. Erkek ve dişi değildir. Evlenmezler. Diridirler. Yimezler, içmezler, uyumazlar. Nûrânî cismidirler, akıldır. En üstünleri dört tânedir.

1- **Cebrâîl** aleyhisselâm: Vazîfesi, Peygamberlere vahy getirmek, emr ve yasakları bildirmektir.

2- **İsrâfil** aleyhisselâm: Sûr'a üfûrmekle vazîfelidir. Birinci üfûrmesinde hâsıl olan sesi işiten, Allahü teâlâdan başka her diri ölecek, ikincisinde hepsi tekrâr dirilecektir.

3- **Mikâil** aleyhisselâm: Rızık gönderilmek, ucuzluk, bolluk, kıtlık, pahalılık ve her maddeyi hareket ettirmekle vazîfelidir.

4- **Azrâil** aleyhisselâm: İnsanların rûhunu almakla vazîfelidir.

Bunlardan sonra dört sınıf melek vardır. **Hamele-i Arş** denen melekler dört tânedir. Huzûr-i ilâhîde bulunan meleklerle, **Mukarrebîn** denir. Azâb meleklerinin büyüklerine **Kerûbiyân**, rahmet meleklerine **Rûhânîyân** denir. Cennet meleklerinin büyüğünün adı **Rıdvân**, Cehennem meleklerinin büyüğünün adı **Mâlik**dir. Cehennem meleklerine Zebânî denir. Sayısı en çok olan mahlûk meleklerdir. Göklerde, meleklerin ibâdet etmedikleri boş bir yer yoktur.

Üçüncü Şart

KİTÂBLARA İNANMAK

Ve kütübihi: Allahü teâlânın indirdiği kitâblara inandım, demekdir. Allahü teâlâ bu kitâbları, ba'zı Peygamberlere Cebrâîl ismindeki meleklerle vahy ederek, ya'nî okutarak, ba'zılarına ise, levhâ üzerine yazılı olarak, ba'zılarına da, meleksiz işitdirerek, indirdi. Hepsi Allahü teâlânın kelâmıdır. Ezelf ve ebedîdirler. Mahlûk değildirler. Hepsi hakdır. Semâvî kitâblardan bize bildirdikleri yüzdördür. Bunlardan **on suhûf**, Âdem aleyhisselâma, **elli suhûf**, Şît aleyhisselâma, **otuz suhûf**, İdris aleyhisselâma, **on suhûf**, İbrâhîm aleyhisselâma, **Tevrât**, Mûsâ aleyhisselâma, **Zebûr**, Dâvûd aleyhisselâma, **İncîl**, İsâ aleyhisselâma, **Kur'ân-ı kerîm**, Muhammed aleyhisselâma inmiştir.

Allahü teâlâ, insanların dünyâda huzûr içinde yaşamaları, âhıretde de sonsuz se'âdete kavuşmaları için, ilk insan ve ilk Peygamber olan Âdem aleyhisselâmdan, son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar, birçok Peygamber vâsıtası ile kitâblar göndermiştir. Bu kitâblarda, îmân ve ibâdet esâslarını açıklamış, insanların muhtâc oldukları her husûsda bilgi verilmiştir.

Bunlardan Kur'ân-ı kerîm, son ilâhî kitâbdır. Kur'ân-ı kerîmin gönderilmesinden sonra, diğer bütün ilâhî kitâbların hükmleri yürürlükten kaldırılmışdır. Cebrâîl aleyhisselâm, Kur'ân-ı kerîmi, Muhammed aleyhisselâma yirmüç senede getirmiştir. Kur'ân-ı kerîm, 114 sûre, 6236 âyetdir. Bu rakamın ba'zı kitâblarda değişik yazılması, bir uzun âyetin birkaç âyet sayılmasındandır. Çünkü, Kur'ân-ı kerîm indirildiğinden beri hiçbir değişikliğe uğramamış, bundan sonra da uğramıyacaktır. Kur'ân-ı kerîm, Allah kelâmıdır. Böyle bir kitâbın insanlar tarafından yapılması mümkün değildir. Bir âyeti gibi bile söylemek mümkün olamamıştır.

Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” âhırete teşrîflerinden sonra, birinci halîfesi olan hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh”, Kur'ân-ı kerîmin âyetlerini bir araya topladı. Böylece bir (**Mushaf**) meydâna geldi. Eshâb-ı kirâmın hepsi, bu mushafın Allah kelâmı olduğunu sözbirliği ile bildirdiler. Üçüncü halîfe Osmân “radiyallahü anh”, bu mushafdan altı tâne dahâ yazdırdı. Ba'zı vilâyetlere gönderdi.

Kur'ân-ı kerîmi aslı üzere okumak lâzımdır. Başka harflerle

yazılmış olanlara Kur'ân-ı kerîm denmez.

a) Mushafı eline alırken, abdestli olmalı, kıbleye karşı oturup, dikkat ile okumalıdır.

b) Ağır ağır, huşû' ile okumalıdır.

c) Mushafa bakarak, her âyetin hakkını vererek okumalıdır.

d) Tecvîd kâidelerine göre okumalıdır.

e) Okuduğunun Allah kelâmı olduğunu düşünmelidir.

f) Kur'ân-ı kerîmin emr ve yasaklarına uymalıdır.

Dördüncü Şart

PEYGAMBERLERE İNANMAK

Ve Rüsûlihi: Allahü teâlânın Peygamberlerine inandım, demektir. Peygamberler, Allahü teâlânın beğendiği yola kavuşdurmak, doğru yolu göstermek için seçilmişlerdir. Bütün Peygamberler hep aynı îmânı söylemiştir. Peygamberlerde “aleyhimüsselâm” yedi sıfat bulunduğu inanmak lâzımdır.

1- **İsmet:** Günâh işlememek. Peygamberler, herhangi bir dinde harâm olmuş ve olacak küçük ve büyük hiçbir günâh işlemezler.

2- **Emânet:** Peygamberler her bakımdan güvenilir kimselerdir. Aslâ emânete hyânet yapmazlar.

3- **Sıdk:** Peygamberler sözlerinde, işlerinde ve her türlü davranışlarında doğru ve dürüst insanlardır. Aslâ yalan söylemezler.

4- **Fetânet:** Peygamberler çok akıllı ve çok anlayışlı kimselerdir. Körlük, sağırılık gibi kusûrları bulunan kimselerden ve kadınlardan Peygamber gelmemiştir.

5- **Tebliğ:** Peygamberler, insanlara bildirip açıkladıklarının hepsini Allahü teâlâdan gelen vahy ile öğrenmişlerdir. Bildirdikleri emr ve yasakların hiçbirini kendi düşünceleri değildir. Emr olunan şeylerin hepsini bildirmişlerdir.

6- **Adâlet:** Peygamberler hiç zulm ve haksızlık yapmazlar. Kimsenin hâtırı için adâletten ayrılmazlar.

7- **Emnül-azl:** Peygamberlikden atılmazlar. Dünyâda ve âhıretde hep Peygamberdirler.

Yeni din ve ahkâm getiren Peygamberlere **Resûl** denir. Ye-

ni bir din getirmeyip, insanları, önceki dîne da'vet eden Peygamberlere **Nebî** denir. Peygamberlere îmân etmek, aralarında hiçbir fark görmiyerek, hepsinin Allahü teâlâ tarafından seçilmiş sâdık, doğru sözlü olduklarına inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse, hiçbirine inanmamış olur.

Peygamberlik, çalışmakla, çok ibâdet yapmakla, açlık ve sıkıntı çekmekle ele geçmez. Yalnız Allahü teâlânın ihsânı, seçmesi ile olur. Sayıları belli değildir. Yüzyirmidört binden çok oldukları meşhûrdur. Bunlardan üçyüzonüç veyâ üçyüzonbeş adedi Resûldür. İçlerinden altısı dahâ yüksektir. Bunlara **Ülül'azm** Peygamberler denir. Bunlar: **Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, İsâ ve Muhammed Mustafâ** aleyhimüsselâmdır. Peygamberlerin otuzüçünün isimleri meşhûrdur. Bunlar: **Âdem, Şît, İdris, Nûh, Hûd, Sâlih, İbrâhîm, Lût, İsmâ'îl, İshak, Ya'kûb, Yûsuf, Eyyûb, Şuayb, Mûsâ, Hârûn, Hıdır, Yûsa' bin Nûn, İlyâs, Elyesa', Zülkifl, Sem'un, İsmoil, Yûnüs bin Metâ, Dâvûd, Süleymân, Lokmân, Zekeriyâ, Yahyâ, Üzeyir, İsâ bin Meryem, Zülkarneyn ve Muhammed "aleyhi ve aleyhimüssalâtü vesselâm"**dır.

Bunlardan yalnız yirmisekizinin ismi, Kur'an-ı kerîmde bildirilmiştir. **Zülkarneyn, Lokmân, Üzeyir** ve **Hıdır**ın, Peygamber olup olmadıklarında ihtilâf vardır. Muhammed Ma'sûm hazretleri 2.ci cild, 36.cı mektûbda, Hıdır aleyhisselâmın Peygamber olduğunu bildiren haberin kuvvetli olduğunu yazmaktadır. 182.ci mektûbda, Hıdır aleyhisselâmın insan şeklinde görülmesi ve ba'zı işleri yapması, Onun hayâtta olduğunu göstermez. Allahü teâlâ, Onun ve birçok Peygamberlerin ve velîlerin rûhlarının insan şeklinde görülmesine izin vermiştir. Onları görmek, hayâtta olduklarını göstermez, demekdedir.

Peygamberimiz MUHAMMED "aleyhisselâm"

Allahü teâlânın Resûlüdür. Habîbidir. Peygamberlerin en üstünü ve sonucusudur. Babası Abdüllahdır. Mîlâdın beşyüzyetmişbir [571] senesi nisan ayının yirmisine rastlayan, Rebî'ul-evvel ayının onikinci pazartesi gecesı, sabâha karşı, Mekkede tevellüd etdi. Babası, dahâ önce ölmüş idi. Altı yaşında iken annesi, sekiz yaşında iken dedesi öldü. Sonra, amcası Ebû Tâlibin yanında büyüdü. Yirmibeş yaşında iken, Hadîce-tül-kübrâ ile evlendi. Bundan dört kızı, iki oğlu oldu. İlk oğlunun adı Kâsım idi. Bundan dolayı, kendisine **(Ebül-Kâsım)** da denir. Kırk

yaşında iken, bütün insanlara ve cinne Peygamber olduğu bildirildi. Üç sene sonra, herkesi î mânâ çağırmağa başladı. Elliiki yaşında iken, bir gece Mekkedden Kudüse ve oradan göklere götürülüp getirildi. Bu yolculuğuna (**Mî'râc**) denir. Mî'râcda, Cennetleri, Cehennemleri ve Allahü teâlâyı gördü. Beş vakt namâz, bu gece farz oldu. Târîhcilere göre mîlâdın 622 senesinde, Allahü teâlânın emri ile, Mekkedden Medîneye gitdi. Bu yolculuğuna (**Hicret**) denir. Medîne şehrinin Kubâ köyüne geldiği, Rebî'ul-evvel ayının sekizinci pazartesi gününe tesâdüf eden efrencî Eylöl ayının yirminci günü müslimânların (**Hicrî şemsî**) târîh başlangıcı oldu. Müslimânların (**Hicrî kamerî**) seneleri de, o senenin Muharrem ayından başlar ve gökdeki ayın, dünyâ etrâfında oniki def'a dönmesi bir kamerî sene olur. Hicrî 11 [m. 632] senesinde, Rebî'ul-evvel ayının onikinci pazartesi günü, öğleden evvel vefât etdi. Salıyî çarşambaya bağliyan gece [Çarşamba gecesi] yarısı, vefât etmiş olduğu odaya defn edildi. Vefâtında, kamerî 63, şemsî seneye göre 61 yaşında idi.

Muhammed "aleyhisselâm" beyâz idi. Bütün insanların en güzeli idi. Güzelliğini, herkese belli etmezdi. Onun güzelliğini bir kerre gören, hattâ rü'yâda gören kimsenin ömrü, lezzet ve neş'e ile geçmektedir. O, her zemânda, dünyânın her yerinde olan ve gelecek olan her insandan, her bakımdan üstündür. Aklı, fikri, güzel huyları, bütün organlarının kuvveti her insandan ziyâde idi.

Çocuk iken iki kerre, ticâret edenlerle Şâm tarafına gitdi ve Busrâ denilen yerden geri döndüler. Başka hiçbir zemân, hiçbir yere gitmedi. Ümmî idi. Ya'nî hiç mektebe gitmedi. Kimseden ders almadı. Fekat, herşeyi biliyordu. Ya'nî herneyi düşünse, herneyi bilmek istese, Allahü teâlâ Ona bildiriyordu. Cebrâîl "aleyhisselâm" adındaki melek gelip, Ona her istediğini söylüyordu. Mubârek kalbi, güneş gibi, nûr saçıyordu. Onun saçtığı ilm, ma'rifet nûrları, radyo dalgaları gibi, yerlere, göklere, her yere saçılıyordu. Şimdi, kabrinden de yaymaktadır. Yayma kuvveti, her ân artmaktadır. Elektro-manyetik dalgaları almak için, radyo alıcısı lâzım olduğu gibi, Onun nûrlarını almak için de, Ona inanan ve seven ve gösterdiği yolda giderek temizlenen kalb lâzımdır. Böyle kalbi olan insan, bu nûrları alır ve bu da, etrâfa neşr eder, yayar. Böyle büyük insanlara (**Velî**) denir. Bu Velîyi tanıyan, inanan ve seven kimse, bunun karşısında edeble oturur veya uzakda, onu edeb ile, sevgi ile düşünürse, bu kimsenin de kalbi, nûr, feyz almağa, temizlenmeğe, olgunlaşmağa

başlar. Allahü teâlâ, bedenimizi, maddemizi, yetiştirmek için güneş enerjisini sebep kıldığı gibi, rûhlarımızı, kalblerimizi olgunlaştırmak, insanlıkda yükseltmek için de, Muhammed aleyhisselâmın kalbini, oradan fışkıran nûrları sebep kılmıştır. İnsanı besliyen, yapısını ve enerjisini sağlayan bütün besî maddeleri, güneş enerjisi, özümleme ile hâsıl oldukları gibi, kalbe, rûha gıda olan, Evliyânın sohbetleri, sözleri ve yazıları da, hep Resûlullahın mübârek kalbinden fışkıran nûrlarla hâsıl olmuştur.

Allahü teâlâ, Cebrâîl “aleyhisselâm” adındaki bir melek ile, Muhammed aleyhisselâma **(Kur’ân-ı kerîm)**i gönderdi. İnsanlara dünyâda ve âhıretde lüzûmlu, fâideli olan şeyleri emr etdi. Zararlı olanları yasak etdi. Bu emrlerin ve yasakların hepsine **(İslâm dîni)** veyâ **(İslâmiyyet)** ve **(Ahkâm-ı ilâhiyye)** denir.

Muhammed aleyhisselâmın her sözü doğrudur, kıymetlidir, fâidelidir. Böyle olduğuna inanan kimseye **(Mü’min)** ve **(Müslimân)** denir. Muhammed aleyhisselâmın sözlerinden birine inanmayan, beğenmeyen kimseye **(Kâfir)** denir. Allahü teâlâ, mü’min olanı sever. Bunu Cehennemde sonsuz olarak bırakmaz. Yâ Cehenneme hiç sokmaz, yâhud, kabâhati için soksa da, sonra Cehennemden çıkarır. Kâfir olan kimse, Cennete giremez. Doğru Cehenneme girer ve oradan hiç çıkmaz. Ona inanmak, Resûlullahı sevmek, bütün se’âdetlerin, râhatlıkların, iyiliklerin başıdır. Onun Peygamber olduğuna inanmamak ise, bütün felâketlerin, sıkıntıların, kötülüklerin başıdır.

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ilmi, irfânı, fehmi yakîni, aklı, zekâsı, cömertliği, tevâzu’u, hilmi, şefkati, sabrı, gayreti, hamîyyeti, sadâkatı, emâneti, şecâ’ati, heybeti, yiğitliği, belâgati, fesâhati, fetâneti, melâheti (güzelliği, sevimliliği), vera’ı, iffeti, keremi, insâfı, hayâsı, zühdü, takvâsı, bütün Peygamberlerden dahâ çokdu. Dostundan ve düşmanından gördüğü zararları afv ederdi. Hiçbirine karşılık vermezdi. Uhud gazâsında kâfirler, mübârek yanağını kanatıp, dişlerini kırdıkları zaman, bunu yapanlar için, **(Yâ Rabbî! Bunları afv et! Câhilliklerine bağışla!)** diye düâ buyurmuşdur.

Muhammed aleyhisselâmın güzel huyları pek çokdur. Her müslimânın bunları öğrenmesi ve bunlar gibi ahlâklanması lâzımdır. Böylece, dünyâda ve âhıretde felâketlerden, sıkıntılardan kurtulmak ve O iki cihân efendisinin “sallallahü aleyhi ve sellem” şefâ’atine kavuşmak nasîb olur. Çünkü, hadîs-i şerîfde; **(Allahü teâlânın ahlâkı ile huylanınız!)** buyurulmuştur.

ESHÂB-I KİRÂM

Peygamber efendimizin mubârek yüzünü görmekle, tatlı sözlerini işitmekle şereflenen müslimânlara, **“Eshâb-ı kirâm”** denir. Peygamberlerden sonra, gelmiş ve gelecek bütün insanların en hayrlısı, en üstünü **Ebû Bekr-i Sıddîk** “radıyallahü anh”. İlk halîfe budur. Bundan sonra insanların en üstünü Fârûk-ı a’zam, ikinci halîfe **Ömer bin Hattâb** “radıyallahü anh”, sonra en üstünü ve Resûlullahın üçüncü halîfesi, îmân, hayâ ve irfân kaynağı hazret-i **Osmân bin Affân** “radıyallahü anh”, bundan sonra insanların en hayrlısı, dördüncü halîfe, şaşılacak üstünlükler sâhibi, Allahü teâlânın arslanı **Alî bin Ebî Tâlib**dir “radıyallahü anh”. Hadîs-i şerîflerden anlaşıldığına göre **hazret-i Fâtıma, hazret-i Hadîce, hazret-i Âişe, hazret-i Meryem, hazret-i Âsiye** dünyâ kadınlarının en üstünüdürler. Hadîs-i şerîfde: **“Fâtıma, Cennet hâatunlarının üstünüdür. Hasen ve Hüseyin de, Cennet gençlerinin yüksekleridir”** buyuruldu.

Bunlardan sonra Eshâb-ı kirâmın en üstünleri (**Aşere-i mübeşşere**)dir. Cennetle müjdelenmiş on kişidir. Bunlar, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül-Fârûk, Osmân bin Affân, Alî bin Ebû Tâlib, Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Talha, Zübeyr bin Avvâm, Sa’d bin Ebî Vakkâs, Sa’îd bin Zeyd, Abdürrahmân bin Avf “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în.” Sonra **Bedr** muhârebesinde, sonra **Uhudda**, sonra da **Bî’at-ür-ırdvânda** bulunanlardır.

Resûlullahın yolunda canlarını, mallarını fedâ eden, Ona yardım eden, Eshâb-ı kirâmın hepsinin isimlerini saygı ve sevgi ile söylemekliğimiz bize vâcibdir. Onların büyüklüğüne yakışmayan sözler söylememiz, aslâ câiz değildir. İsmelerini saygısızca söylemek dalâletdir, sapıklıktır.

Resûlullahı seven kimsenin, Onun Eshâbının hepsini de sevmesi lâzımdır. Çünkü bir hadîs-i şerîfde buyurdu ki: **“Eshâbımı seven, beni sevdiği için sever. Onları sevmiyen kimse beni sevmemiş olur. Onları inciten beni incitir. Beni inciten de, Allahü teâlâyı incitmiş olur. Allahü teâlâyı inciten kimse, elbette azâb görecektir.”** Başka bir hadîs-i şerîfde: **“Allahü teâlâ, benim ümmetimden bir kuluna iyilik yapmak isterse, onun kalbine Eshâbımın sevgisini yerleştirir. Onların hepsini canı gibi sever”** buyurdu. Peygamberimiz vefât ettiği gün, Medîne şehrinde 33 bin Sahâbî vardı. Sahâbîlerin hepsi, yüzyirmidörtbinden fazla idi.

Dört Mezheb İmâmı ve Diğer Âlimler

İ'tikâd bilgilerinde doğru olan tek yol vardır. Bu da **(Ehl-i Sünnet vel-cemâ'at)** mezhebidir. Yeryüzünde bulunan bütün müslimânlara doğru yolu gösteren ve Muhammed aleyhisselâmin yolunu değışmeden, bozulmadan öğrenmemize sebep olan dört büyük zâtdır. Bunlardan birincisi, **İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe Numân bin Sâbit**dir. İslâm âlimlerinin en büyüklerinden-
dir. Ehl-i sünnetin reîsidir. İkincisi, **İmâm-ı Mâlik bin Enes**, üçüncüsü, **İmâm-ı Muhammed bin İdris Şâfi'î**, dördüncüsü, **İmâm-ı Ahmed bin Hanbel**dir “rahmetullahi aleyhim ecma'in”.

Bugün, bu dört imâmdan birine uymıyan bir kimse, büyük tehlikededir. Doğru yoldan sapmışdır. Biz bu kitâbımızda Hanefî mezhebine göre namâzla ilgili mes'eleleri, o mezhebin büyük âlimlerinin kitâblarından alıp, sâdeleştirek bildirdik.

Bu dört imâmın talebesinden ikisi, imân bilgilerinde çok yükseldi. Böylece i'tikâdda mezheb iki oldu. Kur'an-ı kerîme ve hadîs-i şerîflere uygun imân, bu ikisinin bildirdiği imândır. Fırka-i nâciyye olan Ehl-i sünnetin imân bilgilerini yeryüzüne yayan bu ikisidir. Birisi, **Ebû Mansûr-i Mâtürîdî**, ikincisi, **Ebûl Hasen Alî Eş'arî**dir.

Bu iki imâm, aynı imânı bildirmişlerdir. Aralarında olan birkaç fark, mühîm değildir. Hakikatde aynıdır. İslâm âlimleri, Kur'an-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde övülmektedir. Bir âyet-i kerîmede meâlen: **(Hiç bilenlerle bilmiyenler bir olur mu?)** buyurulmuştur. Başka bir âyet-i kerîmede meâlen: **(Ey müslimânlar! Bilmediklerinizi bilenlerden sorunuz)** buyuruldu.

Hadîs-i şerîflerde geldi ki: **(Allahü teâlâ ve melekler ve her canlı, insanlara iyilik öğrenen müslimânlara düâ ederler).** (Kıyâmet günü önce Peygamberler, sonra âlimler, sonra şehîdler şefâ'at edeceklerdir). **(Ey insanlar, biliniz ki, ilm âlimden işiterek öğrenilir).** (İlm öğreniniz. İlm öğrenmek, ibâdetdir. İlm öğretilene ve öğrenene cihâd sevâbı vardır). **(İlm öğretmek, sadaka vermek gibidir. Âlimden ilm öğrenmek, teheccüd namâzı kılmak gibidir).** **(İlm öğrenmek, bütün nâfile ibâdetlerden dahâ sevâbdır. Çünkü, kendine de, öğreteceği kimselere de fâidesi vardır).** **(Başkalarına öğretmek için öğrenen kimseye, Sıddıklar sevâbı verilir).** **(İlm hazînedir. Anahtarı sorup öğrenmektir).** **(İlm öğreniniz ve öğretiniz).** **(Herşeyin kaynağı vardır. Takvânın kaynağı, âriflerin kalbleridir).** **(İlm öğretmek günâhlara keffâretidir).**

Beşinci Şart

ÂHİRETE İNANMAK

Vel yevmil âhiri: Âhîret gününe inandım, demektir. Bu zemânın başlangıcı, insanın öldüğü gündür. Kıyâmetin sonuna kadardır. Son gün denilmesi, arkasından gece gelmediği içindir. Yâhud dünyâdan sonra geldiği içindir. Kıyâmetin ne zemân kopacağı bildirilmedi. Fekat, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” birçok alâmetlerini haber verdi. Hazreti Mehdî gelecek. Îsâ aleyhisselâm gökden Şâma inecek. Deccâl çıkacak. Ye’cüc ve Me’cüc denilen kimseler her yeri karıştıracak. Güneş batıdan doğacak. Büyük zelzeleler olacak. Din bilgileri unutulacak. Fısk, kötülük çoğalacak. Harâmlar her yerde işlenecek. Yemenden ateş çıkacak. Gökler ve dağlar parçalanacak. Güneş ve Ay kararacak... gibi.

Kabr süâli vardır. Kabrde, Münker ve Nekîr meleklerine cevâb olarak şunları ezberlemelidir ve çocuklara da ezberletmelidir: (Rabbim, Allahü teâlâ, Peygamberim, Muhammed aleyhisselâm, dînim, islâm dîni, kitâbım, Kur’ân-ı kerîm, kıblem, Kâ’be-i şerîf, i’tikâdda mezhebim, Ehl-i sünnet vel-cemâ’at, amelde mezhebim, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfe mezhebi). Kıyâmet günü herkes dirilecek. Mahşer yerinde toplanacak. Sâlihlerin amel defterleri sağından, kötülerin arka veyâ sol tarafından verilecek. Şirkden, küfrden başka her günâhı, Allahü teâlâ dilerse afv edecek, dilerse küçük günâh için de azâb edecektir.

Amellerin dartilması için (**Mîzân**) vardır. (**Sırât köprüsü**), Allahü teâlânın emri ile Cehennem üzerine kurulur. Muhammed Mustafâ “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimize mahsûs olan (**Kevser havuzu**) vardır.

(**Şefâ’at**) hakdır. Tevbesiz ölen mü’minlerin küçük ve büyük günâhlarının afv edilmesi için Peygamberler, Velîler, sâlihler, âlimler, melekler, şehîdler ve Allahü teâlânın izn verdikleri şefâ’at edecek ve kabûl edilecektir.

(**Cennet ve Cehennem**) şimdi vardır. Cennet, yedi kat göklerin üstündedir. Cehennem, herşeyin altındadır. Cennetin sekiz kapısı vardır. Her kapıdan bir Cennete girilir. Cehennem yedi tabakadır. Birinci tabakadan yedinci tabakaya doğru azâblar şiddetlenir.

Altıncı Şart

KADERE İNANMAK

Ve bil-kaderi, hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ: Kadere, hayr ve şerhlerin Allahü teâlâdan olduğuna inandım, demekdir. İnsanlara gelen hayr ve şer, fâide ve zarar, kazanç ve ziyânların hepsi, Allahü teâlânın takdîr etmesi ile dir.

Allahü teâlânın bir şeyin varlığını dilemesine **kader** denilmiştir. Kaderin, ya'nî varlığı takdîr edilmiş olan şeyin var edilmesine **(kazâ)** denir. Kader ve kazâ kelimeleri birbirinin yerine de kullanılır.

Allahü teâlâ kullarına **(îrâde)** vermiş, bu irâdelerini, dilemelerini, işleri yaratmasına sebep kılmıştır. Bir kul, bir şey yapmak isteyince, Allahü teâlâ da dilerse, o işi yaratır. Kul dilemezse, Allahü teâlâ da dilemez ve o şeyi yaratmaz.

Buraya kadar kısaca bildirdiğimiz Ehl-i sünnet i'tikâdını dahâ geniş öğrenmek isteyenler, Hakîkat Kitâbevinin yayınladığı, islâm âlimlerinin gözbebeği büyük Velî, Mevlânâ Hâlid Bağdâdînin fârisî **(İ'tikâdnâme)** kitâbını ve Kemâhlı Feyzullah Efendinin yaptığı tercemesi olan **(Herkes e Lâzım Olan İmân)** kitâbını okusunlar. Çok fâideli, pek nefîs bir eser olup, feyz ve bereketleri, iki cihân se'âdeti için yeterlidir.

Allahü teâlâ, herkese, tevekkülü emr eylemiştir. **(Tevekkül îmânın şartıdır)** meâlindeki âyet-i kerîme, bu emrlerden biridir. Sûre-i Mâidede, **(Eğer îmânınız varsa, Allahü teâlây a tevekkül ediniz!)**, sûre-i Âl-i İmrânda, **(Allahü teâlâ, tevekkül edenleri elbette sever)**, sûre-i Talâkda, **(Bir kimse, Allahü teâlây a tevekkül ederse, Allahü teâlâ, ona kâfidir)**, sûre-i Zümerde, **(Allahü teâlâ, kuluna kâfi değil midir?)** meâllerinde dahâ nice âyet-i kerîme vardır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Ümmetimden bir kısmını, bana gösterdiler. Dağları, sahrâları doldurmuşlardı. Böyle çok olduklarına şaşdım ve sevindim. Sevin-din mi, dediler, evet dedim. Bunlardan ancak yetmişbin adedi hesâbsız Cennete girer dediler. Bunlar hangileridir diye sordum. İşlerine sihr, büyü, dağlamak, fal karışdırmayıp, Allahü teâlâdan başkasına, tevekkül ve i'timâd etmeyenlerdir buyuruldu)**. Dinliyenler arasında Ukâşe "radıyallahü anh", ayağa kalkıp, **(Yâ Resûlallah! Düâ buyur da, onlardan olayım)** deyince, **(Yâ Rabbî! Bunu onlardan eyle!)** buyurdu. Biri kalkıp, aynı düâyı isteyince, **(Ukâşe senden çabuk davrandı)** buyurdu.

Tevekkül, sebeblere yapışıp, ilerisi için zihni yormamaktır.

İkinci Bölüm

İBÂDETLERİMİZ VE NAMÂZ

İbâdet Nedir?

İbâdet, bizi ve bütün mevcûdâtı yokdan var eden, her an varlıkta durduran, görünür ve görünmez kazâlardan, belâlardan koruyan ve her an çeşidli ni'metler, iyilikler vererek yetişdiren Allahü teâlânın emr ve yasaklarını, yerine getirmektir. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmuş olan Peygamberlere, Evli-yâya, âlimlere özenmektir, uymaktır.

İnsanın, kendisine sayısız ni'metleri gönderen Allahü teâlâya, gücü yetdiği kadar şükr etmesi, insanlık vazîfesidir. Aklın emrettiği bir vazîfe, bir borçdur. Fekat insanlar, kendi kusûrlu akları, kısa görüşleri ile Allahü teâlâyâ karşı şükr, saygı olabilecek şeyleri bulamaz. Şükr etmeye, saygı göstermeye yarayan vazîfeler, Allahü teâlâ tarafından bildirilmedikçe, övmek sanılan şeyler, kötölemek olabilir.

İşte, insanların Allahü teâlâyâ karşı kalb, dil ve beden ile yapmaları ve inanmaları lâzım olan şükr borcu, kulluk vazîfeleri, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiş ve Onun sevgili Peygamberi tarafından ortaya konmuştur. Allahü teâlânın gösterdiği ve emr ettiği kulluk vazîfelerine **“İslâmiyyet”** denir. Allahü teâlâyâ şükr, Onun Peygamberinin getirdiği yola uymakla olur. Bu yola uymayan, bunun dışında kalan hiçbir şükrü, hiçbir ibâdeti, Allahü teâlâ kabûl etmez, beğenmez. Çünkü, insanların iyi, güzel sandıkları çok şey vardır ki, İslâmiyyet, bunları beğenmemekte, çirkin olduklarını bildirmektedir.

Demek ki, akli olan kimselerin, Allahü teâlâyâ şükr etmek, ibâdet yapmak için Muhammed aleyhisselâma uymaları lâzımdır.

Muhammed aleyhisselâma uyan kimse müslimândır. Allahü teâlâyâ şükr etmeye, ya'nî Muhammed aleyhisselâma uymaya da, **“ibâdet etmek”** denir. İslâmiyyet iki kısımdır:

1- Kalb ile i'tikâd edilmesi, inanılması lâzım olanlar.

2- Beden ve kalb ile yapılacak ibâdetler.

Beden ile yapılan ibâdetlerin en üstünü namâzdır. Mükellef olan her müslimânın, günde beş vakt namâz kılması farzdır.

Mükellef Kime Denir?

Aklı olan ve bülûğ çağına giren erkek ve kadınlara “**Mükellef**” denir. Mükellef olan kimseler, Allahü teâlânın emr ve yasaklarından mes’ûldürler. Dînimizde, mükellef olan kimseye, önce îmân etmek ve sonra da ibâdet yapmak emr olunmuştur. Ayrıca, yapılması yasak edilen harâmlardan ve mekrûh işlerden de kaçınmaları lâzımdır.

Akl, anlayıcı bir kuvvettir. Fâideliyi zararlıdan ayırd etmek için yaratılmışdır. Akl, bir ölçü âleti gibidir. İki iyi şeyden, dahâ iyi olanını ve iki kötü şeyden, dahâ kötü olanını ayırır. Akllı kimse, sâdece iyiyi ve kötüyü anlayan değil, iyiyi görünce onu alan ve kötüyü görünce de onu terk edendir. Akl, göz gibidir. İslâmiyyet de ışık gibidir. Işık olmazsa göz göremez.

Bülûğ çağı, erginlik yaşı demektir. Erkek çocukların bülûğ çağına girmeleri, oniki yaşını bitirince başlar. Erkek çocuğun bülûğ çağına girdiğini gösteren alâmetler vardır. Bu alâmetler görünmezse, onbeş yaşına gelince, dinde bülûğ çağına girdiğine hükmedilir.

Kız çocuklarının bülûğa ermesi ise, dokuz yaşını doldurunca başlar. Dokuz yaşındaki kız çocuğunun bülûğa erdiğinin alâmetlerinin hiçbiri görünmezse, onbeş yaş temâm olunca, bülûğ çağına girdiğine hükmolunur.

Ef’âl-i Mükellefîn (Ahkâm-ı İslâmiyye):

İslâm dîninin bildirdiği emrlere ve yasaklara “**Ahkâm-ı şer’iyye**” veya “**Ahkâm-ı islâmiyye**” denir. Bunlara “**Ef’âl-i mükellefîn**” de denilmektedir. Ef’âl-i mükellefin sekizdir: **Farz, vâcib, sünnet, müstehab, mubâh, harâm, mekrûh ve müfsid.**

1- **FARZ:** Allahü teâlânın, yapılmasını âyet-i kerîme ile açıkca ve kesin olarak emr ettiği şeylere farz denir. Farzları terketmek harâmdır. İnanmıyan ve yapılmasına ehemmiyyet vermeyen kâfir olur. Farz iki çeşiddir:

Farz-ı Ayn: Her mükellef olan müslimânın bizzat kendisinin yapması lâzım olan farzdır. İmân etmek, abdest almak, gusl etmek (ya'nî boy abdesti almak), beş vakt namâz kılmak, Ramezân ayında oruc tutmak, zengin olunca zekât vermek ve hacca gitmek, farz-ı ayndır. [Otuz iki farz ve elli dört farz meşhûrdur.]

Farz-ı Kifâye: Müslimânlardan bir kaçının veyâ sâdece birinin yapması ile diğerlerinin sorumlulukdan kurtulduğu farzlar-
dır. Verilen selâmın cevâbını söylemek, cenâzeyi gâsl etmek [ya'nî yıkamak], cenâze namâzı kılmak, Kur'ân-ı kerîmin temâmını ezberleyip hâfız olmak, cihâd etmek, san'atına, ticâretine lâzım olandan fazla din ve fen bilgilerini öğrenmek gibi farzlar böyledir.

2- **VÂCİB:** Yapılması farz gibi kesin olan emrlere denir. Bu emrin Kur'ân-ı kerîmdeki delîli farz kadar açık değildir. Zannî (şübhelî) olan bir delîl ile sâbitdir. Vitr namâzını ve Bayram namâzlarını kılmak, zengin olunca kurban kesmek, fitre (sadaka-i fitr) vermek vâcibdir. Vâcibin hükmü farz gibidir. Vâcibi terk etmek, tahrîmen mekrûhdur. Vâcib olduğuna inanmıyan kâfir olmaz. Fekat, yapmayan Cehennem azâbına lâayık olur.

3- **SÛNNET:** Allahü teâlânın açıkca bildirmeyip, yalnız Peygamber efendimizin yapılmasını övdüğü, yâhud devâm üzere kendisinin yaptığı veyâhud yapılırken görüp de mâni' olmadığı şeylere "Sünnet" denir. Sünneti beğenmemek küfrdür. Beğenip de yapmıyana azâb olmaz. Fekat özsüz ve devâmlı terk eden itâba, azarlanmaya ve sevâbından mahrûm olmaya lâayık olur. Meselâ, Ezân okumak, ikâmet getirmek, cemâ'at ile namâz kılmak, abdest alırken misvâk kullanmak, evlendiği gece yemek yidirmek ve çocuğunu sünnet ettirmek gibi.

Sünnet iki çeşiddir:

Sünnet-i Müekkede: Peygamber efendimizin devâmlı yapı-
dıkları, pek az terketdikleri kuvvetli sünnetlerdir. Sabâh namâ-
zının sünneti, öğlenin ilk ve son sünnetleri, akşam namâzının
sünneti, yatsı namâzının son iki rek'at sünneti böyledir. Bu sün-
netler, aslâ özsüz terk olunmaz. Beğenmeyen kâfir olur.

Sünnet-i Gayr-i Müekkede: Peygamber efendimizin, ibâdet
maksâdı ile arasına yaptıklarıdır. İkinci ve yatsı namâzlarının
dört rek'atlık ilk sünnetleri böyledir. Bunlar çok kerre terk
olunursa, bir şey lâzım gelmez. Özsüz olarak büsbütün terk

olunursa itâba ve şefâ'atden mahrûm olmaya sebep olur.

Beş-on kimseden birisi işlese, diğer müslimânlardan sâkıt olan sünnetlere de “Sünnet-i alel-kifâye” denir. Selâm vermek, i'tikâfa girmek gibi. Abdest almağa, yimeğe, içmeğe ve her mübârek işe başlarken besmele çekmek sünnetdir.

4- **MÜSTEHAB:** Buna, mendub, âdâb da denir. Sünnet-i gayr-i müekkede hükmündedir. Peygamber efendimizin ömründe bir iki kerre dahî olsa yaptıkları ve sevdikleri, beğendikleri husûslardır. Yeni doğan çocuğa yedinci gün ism koymak, erkek ve kız çocuğu için akîka hayvanı kesmek, güzel giyinmek, güzel koku sürünmek müstehabdır. Bunları yapana çok sevâb verilir. İşlemeyene azâb olmaz. Şefâ'atden mahrûm kalmak da olmaz.

5- **MUBÂH:** Yapılması emr olunmayan ve yasak da edilmeyen şeylere mubâh denir. Ya'nî günâh veyâ tâ'at olduğu bildirilmemiş olan işlerdir. İyi niyetle işlenmesinde sevâb, kötü niyetle işlenmesinde azâb vardır. Uyumak, halâlinden çeşidli yemekler yimek, halâl olmak şartıyla türlü elbise giymek gibi işler, mubâhdırlar. Bunlar, İslâmiyyete uymak, emrlere sarılmak niyetiyle yapılırsa sevâb olurlar. Sıhhatli olup, ibâdet yapmaya niyet ederek, yimek içmek böyledir.

6- **HARÂM:** Allahü teâlânın, Kur'ân-ı kerîmde, “yapmayınız” diye açıkça yasak ettiği şeylerdir. Harâmın yapılması ve kullanılması kesinlikle yasaklanmıştır. Harâma, halâl diyenin ve halâle, harâm diyenin îmânı gider, kâfir olur. Harâm olan şeyleri terk etmek, onlardan sakınmak farzdır ve çok sevâbdır.

Harâm iki çeşiddir:

Harâm li-aynihî: Adam öldürmek, zinâ, livâta etmek, kumar oynamak, şarâb ve her dürlü alkollü içkileri içmek, yalan söylemek, hırsızlık yapmak, domuz eti, kan ve leş yimek, kadınların, kızların başı, kolları, bacakları açık sokağa çıkmaları harâm olup, büyük günâhdırlar. Bir kimse, bu günâhları işlerken Besmele okusa veyâ halâl olduğuna i'tikâd etse, yâhud Allahü teâlânın harâm etmesine ehemmiyet vermese, kâfir olur. Bunların harâm olduğuna inanıp, korkarak yapsa kâfir olmaz. Fekat Cehennem azâbına lâayık olur. Eğer ısrâr edip, tevbesiz ölürse, îmânsız gitmeye sebep olur.

Harâm li-gayrihî: Bunlar aslları i'tibâriyle halâl olup, başkasının haklarından dolayı harâm olan şeylerdir. Meselâ bir kişi-

nin bağına girip, sâhibinin izni yok iken meyvesini koparıp yemek, ev eşyasını ve parasını çalıp kullanmak, emânete hıyânet etmek, rüşvet, fâiz ve kumar ile mal, para kazanmak gibi. Bunları yapan kimse, yaparken Besmele söylese veyâhud halâldir dese kâfir olmaz. Çünkü, o kişinin hakkıdır, geri alır. Beşbuçuk arpa (bir dank) ağırlığında gümüş kıymeti kadar hak için, yarın kıyâmet gününde cemâ'at ile kılınmış yediyüz rek'at kabûl olunmuş namâzın sevâbı, Allahü teâlâ tarafından alınıp, hak sâhibine verilir. Harâmlardan kaçınmak, ibâdet yapmaktan dahâ çok sevâbdır. Onun için harâmları öğrenip, kaçınmak lâzımdır.

7- MEKRÛH: Allahü teâlânın ve Muhammed aleyhisselâmın, beğenmediği ve ibâdetlerin sevâbını gideren şeylere mekrûh denir.

Mekrûh iki çeşiddir:

Tahrîmen mekrûh: Vâcibin terkidir. Harâma yakın olan mekrûhlardır. Bunları yapmak azâbı gerektirir. Güneş doğarken, tam tepede iken ve batarken namâz kılmak gibi. Bunları kasıtlı işleyen âsî ve günahkâr olur. Cehennem azâbına lâayk olur. Namâzda vâcibleri terk edenin, tahrîmi mekrûhları işleyenin, o namâzı iade etmesi vâcibdir. Eğer sehv ile, unutarak işlerse, namâz içinde secde-i sehv yapar.

Tenzîhen mekrûh: Mubâh, ya'nî halâl olan işlerine yakın olan, yâhud, yapılmaması yapılmasından dahâ iyi olan işlerdir. Gayri müekked sünnetleri veyâ müstehabları yapmamak gibi.

8- MÜFSİD: Dînimizde, meşrû olan bir işi veyâ başlanmış olan bir ibâdeti bozan şeylerdir. İmânı ve namâzı, nikâhı ve haccı, zekâtı, alış ve satışı bozmak gibi. Meselâ, Allaha ve kitâba söğmek küfr olup, imânı bozar. Namâzda gülmek, abdesti ve namâzı bozar. Oruçlu iken bilerek yemek, içmek orucu bozar.

Farzları, vâcibleri ve sünnetleri yapana ve harâmdan, mekrûhdan sakınana ecr, ya'nî sevâb verilir. Harâmları, mekrûhları yapan ve farzları, vâcibleri yapmayana günâh yazılır. Bir harâmdan sakınmanın sevâbı, bir farzı yapmanın sevâbından kat kat çokdur. Bir farzın sevâbı, bir mekrûhdan sakınmanın sevâbından çokdur. Mekrûhdan sakınmanın sevâbı da, sünnetin sevâbından çokdur. Mubâhlar içinde, Allahü teâlânın sevdiklerine **“Hayrât ve Hasenât”** denir. Bunları yapana da sevâb verilir ise de, bu sevâb, sünnet sevâbından azdır.

İSLÂM DÜŞMANLARI

İslâm düşmanları, islâmiyyeti yok etmek için, Ehl-i sünnet kitâblarına saldırıyorlar. Kur'ân-ı kerîmde, Mâide sûresinde, altıncı cüz'ün son sahifesinde, **(İslâmın en büyük düşmanı, yehûdîlerle müşriklerdir)** buyuruluyor. Müşrik, puta, heykele tapan kâfirlerdir. Hristiyanların çoğunun müşrik oldukları meydândadır. Yemenli Abdüllah bin Sebe' ismindeki yehûdî, Ehl-i sünneti yok etmek için **(Şîî)** fırkasını kurdu. Şîîler, kendilerine **(Alevî)** diyorlar. İslâm düşmanı ingilizler, bütün imperatorluk kuvvetleri ile, Hindistândan, Afrikadan topladıkları altınlar ile, kanlı muhârebeler ile ve **(Vehhâbîlik)** ismini verdikleri, yalanlarla dolu kitâbları ile Ehl-i sünnete saldırmaktadırlar. Dünyânın her yerinde, ebedî se'âdete kavuşmak isteyenlerin, şîî ve vehhâbî kitâblarına aldanmayıp, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarına sarılmalarını tavsiye ederiz.

İSLÂMİN ŞARTLARI

İslâm dînine girmiş olanlara, ya'nî müslimânlara farz olan, muhakkak yapılması gereken beş esâs vazîfe vardır:

1- İslâmın şartlarından birincisi **(Kelime-i şehâdet)** getirmektir. Kelime-i şehâdet getirmek demek, **(Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdûhu ve resûlüh)** söylemekdir. Ya'nî âkıl ve bâliğ olan ve konuşabilen kimsenin, **(Yerde ve gökde, Allahdan başka, ibâdet edilmeğe hakkı olan ve tapılmağa lâîk olan hiçbirsey ve hiçbir kimse yoktur. Hakîkî ma'bûd ancak, Allahü teâlâdır).** O, vâcib-ül-vücûddür. Her üstünlük Ondadır. Onda hiçbir kusûr yoktur. Onun ismi **(Allah)**dır, demesi ve buna kalb ile kesin olarak inanmasıdır. Ve yine, o gül renkli, beyâz kırmızı, parlak, sevimli yüzlü ve kara kaşlı ve kara gözlü, mübârek alnı açık, güzel huylu, gölgesi yere düşmez ve tatlı sözlü, Arabistanda Mekke'de doğduğu için Arab denilen, Hâşimî evlâdından **(Abdüllahın oğlu Muhammed aleyhis-selâm, Allahü teâlânın kulu ve resûlüdür, ya'nî Peygamberidir).** Vehebin kızı olan hazret-i Âminenin oğludur.

2- İslâmın beş şartından ikincisi, şartlarına ve farzlarına uygun olarak, hergün beş kerre **(Vakti gelince, namâz kılmaktır).** Her müslimânın, her gün, vaktleri gelince, beş kerre namâz kıl-

ması ve herbirisini vaktinde kıldığını bilmesi farzdır. Namâzları; farzlarına, vâciblerine, sünnetlerine dikkat ederek ve gönlünü Allahü teâlâya vererek, vaktleri geçmeden kılmalıdır. Kur'ân-ı kerîmde, namâza (**Salât**) buyruluyor. Salât; lügatde insanın düâ etmesi, meleklerin istigfâr etmesi, Allahü teâlânın merhamet etmesi, acıması demektir. İslâmiyyetde (**Salât**) demek; ilmihâl kitâblarında bildirildiği şekilde, belli hareketleri yapmak ve belli şeyleri okumak demektir. Namâz kılmağa (**İftitâh tekbîri**) ile başlanır. Ya'nî erkeklerin ellerini kulaklarına kaldırıp göbek altına indirirken, (**Allahü ekber**) demeleri ile başlanır. Son oturuşda, başı sağ ve sol omuzlara döndürüp, selâm verilerek bitirilir.

3- İslâmın beş şartından üçüncüsü, (**Malının zekâtını ver-mekdir**). Zekâtın lügat ma'nâsı, temizlik ve övmek ve iyi, güzel hâle gelmek demektir. İslâmiyyetde zekât demek; ihtiyâcından fazla ve (**Nisâb**) denilen belli bir sınır mikdârında (**Zekât malı**) olan kimsenin, malının belli mikdârını ayırıp, Kur'ân-ı kerîmde bildirilen müslimânlara, başa kakmadan vermesi demektir. Zekât, yedi sınıf insana verilir. Dört mezhepde de, dört dürlü zekât malı vardır: Altın ve gümüş zekâtı, ticâret malı zekâtı, senenin yarından fazlasında çayırda otlayan dört ayaklı kasab hayvanları zekâtı ve toprak mahsûlleri zekâtıdır. Bu dördüncü zekâta (**Uşr**) denir. Yerden mahsûl alınır alınmaz uşr verilir. Diğer üç zekât, nisâb mikdârı olduktan bir sene sonra verilir.

4- İslâmın beş şartından dördüncüsü, (**Ramezân-ı şerîf ayın-da, hergün oruc tutmaktır**). Oruc tutmağa (**Savm**) denir. Savm, lügatde, birşeyi birşeyden korumak demektir. İslâmiyyetde, şartlarını gözeterek, Ramezân ayında, Allahü teâlâ emr etdiği için, hergün üç şeyden kendini korumak demektir. Bu üç şey; yimek, içmek ve cimâ'dır. Ramezân ayı, gökde hilâli [yeni ayı] görmekle başlar. Takvîmle önceden hesâb etmekle başlamaz.

5- İslâmın beş şartından beşincisi, (**Gücü yetenin, ömründe bir kerre hac etmesidir**). Yol emîn ve beden sağlam olarak, Mekke-i mükەرreme şehrine gidip gelinceye kadar, geride bıraktığı çocuk-çocuğunu geçindirmeğe yetişecek maldan fazla kalan para ile oraya gidip gelebilecek kimsenin, ömründe bir kerre, ihrâmlı olarak, Kâ'be-i mu'azzamayı tavâf etmesi ve Arafât meydânında durması farzdır.

Yukarıda bildirilen, islâmın beş şartından en üstünü, (**Keli-me-i şehâdet**) söylemek ve ma'nâsına inanmaktır. Bundan sonra

üstünü, namâz kılmaktır. Dahâ sonra, oruc tutmak, dahâ sonra, hac etmektir. En sonra, zekât vermektir. Kelime-i şehâdetin en üstün olduğu, sözbirliği ile bellidir. Geri kalan dördünün üstünlük sırasında, âlimlerin çoğunun sözü, yukarıda bildirdiğimiz gibidir. Kelime-i şehâdet, müslimânlığın başlangıcında ve ilk olarak farz oldu. Beş vakt namâz, bi'setin onikinci senesinde ve hicretten bir sene ve birkaç ay önce mi'râc gecesinde farz oldu. Ramezân-ı şerîf orucu, hicretin ikinci senesinde, Şa'bân ayında farz oldu. Zekât vermek, orucun farz olduğu sene, Ramezân ayı içinde farz oldu. Hac ise, hicretin dokuzuncu senesinde farz oldu.

Üçüncü Bölüm

NAMÂZ KILMAK

Dînimizde, îmandan sonra en kıymetli ibâdet namâzdır. Namâz dînin direğidir. Namâz ibâdetlerin en üstünüdür. İslâmın ikinci şartıdır. Arabîde namâza (**Salât**) denir. Salât, aslında düâ, rahmet ve istigfar demektir. Namâzda, bu üç ma'nânın hepsi bulunduğu için, salât denilmiştir.

Allahü teâlânın en çok beğendiği ve tekrâr tekrâr emrettiği şey, beş vakt namâzdır. Allahü teâlânın, müslimânlara îmân ettikten sonra en önemli emri, namâz kılmaktır. Dînimizde ilk emredilen farz da namâzdır. Kıyâmetde de, îmandan sonra ilk soru namâzdan olacaktır. Beş vakt namâzın hesâbını veren, bütün sıkıntı ve imtihanlardan kurtulup, sonsuz kurtuluşa kavuşur. Cehennem ateşinden kurtulmak ve Cennete kavuşmak, namâzı doğru kılmaya bağlıdır. Doğru namâz için önce kusûrsuz bir abdest almalı, gevşeklik göstermeden namâza başlamalıdır. Namâzdaki her hareketi en iyi şekilde yapmağa uğraşmalıdır.

İbâdetlerin hepsini kendinde toplayan ve insanı Allahü teâlâya en çok yaklaştıran hayrlı amel, namâzdır. Sevgili Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (**Namâz dînin direğidir. Namâz kılan kimse, dînini kuvvetlendirir. Namâz kılmayan, elbette dînini yıkar**). Namâzı doğru kılmakla şereflenen bir kimse, çirkin, kötü şeyler yapmakdan korunmuş olur. Ankebût sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen, (**Doğru kılınan namâz, insanı pis, çirkin ve yasak işleri işlemekten korur**) buyuruldu.

İnsanı kötülüklerden uzaklaştırmayan bir namâz, doğru namâz değildir. Görünüşde namâzdır. Bununla beraber, doğrusunu

yapıncaya kadar, görünüşü yapmağı elden bırakmamalıdır. İslâm âlimleri, (Bir şeyin hepsi yapılamazsa, hepsini de elden kaçırma-
malıdır) buyurdu. Sonsuz ihsân sâhibi olan Rabbimiz, görünüşü
hakikat olarak kabûl edebilir. Böyle bozuk namâz kılacağına, hiç
kılma dememelidir. Böyle bozuk kılacağına doğru kıl demeli, bo-
zuk olanları düzeltmelidir. Bu inceliği iyi anlamalıdır.

Namâzları cemâ'at ile kılmalıdır. Cemâ'at ile kılmak, yalnız
kılmakdan dahâ çok sevâbdır. Namâzda her uzvun tevâzu' gös-
termesi ve kalbin de, Allahü teâlâdan korku üzere olması lâ-
zımdır. İnsanı dünyâda ve âhîretde felâketlerden, sıkıntılardan
kurtaracak ancak namâzdır. Allahü teâlâ, Mü'minûn sûresinin
başında meâlen, **(Mü'minler herhâlde kurtulacaktır. Onlar, na-
mâzlarını huşû ile kılandır)** buyurdu.

Tehlûke, korku bulunan yerde yapılan ibâdetin kıymeti kat
kat dahâ çok olur. Düşman saldırdığı zemân, askerin ufak bir iş
görmesi, pek çok kıymetli olur. Gençlerin ibâdet etmeleri de,
bunun için dahâ kıymetlidir. Çünkü, nefslerinin kötü isteklerini
kırmakda ve ibâdet yapmama isteğine karşı gelmekdedirler.

Gençlik çağında, insana musallat olan üç düşman, ona ibâdet
yaptırmak istemez. Bunlar, şeytân, nefs ve kötü arkadaştır. Bü-
tün fenâlıkların başı, fenâ arkadaştır. Genç olan kimse, bunlar-
dan gelen kötü isteklere uymayıp, namâzını kılarırsa, ibâdetlerini
terk etmezse çok kıymetli olur. Yaşlı kimsenin yaptığı ibâdetten
kat kat fazla sevâb kazanır. Az ibâdetine çok mükâfat verilir.

Namâz Kimlere Farzdır?

Namâz kılmak, akllı olan ve bülûğ çağına giren her erkek ve
kadın müslimâna farzdır. Namâzın farz olması için üç şart var-
dır:

1- Müslimân olmak. 2- Akllı olmak. 3- Bülûğ çağına girmek.

Dînimizde, akllı olmayan ve erginlik çağına girmemiş olan
küçük çocuklar, namâz kılmakdan sorumlu değildirler. Fekat,
anne ve babalar, çocuklarına din bilgilerini öğretmeli ve ibâdet
yapmağı alışdırmalıdır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve
sellem” buyurdu ki: **(Hepiniz bir sürünün çobanı gibisiniz! Ço-
ban sürüsünü koruduğu gibi, siz de evlerinizde ve emrleriniz
altında olanları Cehennemden korumalısınız! Onlara müslî-
mânlığı öğretmelisiniz. Öğretmez iseniz mes'ûl olacaksınız.)**

Başka bir hadîs-i şerîfde de, **(Bütün çocuklar müslimânlığa uygun ve elverişli olarak dünyâyâ gelir. Bunları, sonra anaları babaları, hıristiyan, yehûdî ve dinsiz yapar)** buyurdu.

O hâlde, her müslimânın birinci vazîfesi, çocuklarına İslâmiyyeti ve Kur'ân-ı kerîm okumasını, namâz kılmasını, îmânın ve islâmın şartlarını öğretmektir. Çocuğunun müslimân olmasını isteyen, dünyâda ve âhiretde râhata, huzûra kavuşmasını dileyen anne ve babalar, önce bu vazîfesini yerine getirmelidir. Çünkü atalarımız, **“Ağaç yaş iken eğilir”** demişlerdir. Yaşlanınca eğmeye, bükmeye çalışılırsa, kırılır, zararlı olur.

İslâm bilgileri ve güzel ahlâk verilmeyen çocuk, kötü yoldaki kimselere çabuk aldanır. Anne ve babasına, devletine ve milletine zararlı olur.

Namâz Kılanların Hâlleri

Menkıbe: Hapisden Kurtaran Namâz

Horasan vâlisî Abdüllah bin Tâhir, çok âdil idi. Jandarmaları birkaç hırsız yakalamış, vâlîye bildirmişlerdi. Hırsızlardan biri kaçdı. Hirâtlı bir demirci, Nişâpûra gitmişti. Bir zemân sonra, evine dönüp gece giderken, bunu yakaladılar. Hırsızlarla berâber, vâlîye çıkardılar. Hapis edin! dedi. Demirci, hapishânede abdest alıp namâz kıldı. Ellerini uzatıp, (Yâ Rabbî! Beni kurtar! Günâhım olmadığını, ancak sen biliyorsun. Beni bu zindândan, ancak sen kurtarırsın. Yâ Rabbî! Beni kurtar!) diye düâ etdi. Vâlî, o gece, rü'yâda, dört kuvvetli kimse gelip, tahtını, tersine çevirecekleri vakt uyandı. Hemen abdest alıp, iki rek'at namâz kıldı. Tekrâr uyudu. Tekrâr, o dört kimsenin, tahtını yıkmak üzere olduğunu gördü ve uyandı. Kendisinde, bir mazlûmun âhı bulunduğunu anladı. Nitekim, şi'ir:

***Binlerce top ve tüfek, yapamaz aslâ,
Gözyaşının seher vakti yaptığını.
Düşman kaçırın süngüleri, çok def'a,
Toz gibi yapar, bir mü'minin düâsı.***

Yâ Rabbî! Büyük yalnız sensin! Sen öyle bir büyüksün ki, büyükler ve küçükler, sıkışınca, ancak sana yalvarır. Sana yalvaran, ancak murâdına kavuşur.

Hemen, o gece, hapishâne müdürünü çağırıp bir mazlûm

kalmış mı, dedi. Müdür, bunu bilemem. Yalnız, biri namâz kı-
lup, çok düâ ediyor. Göz yaşları döküyor deyince, onu getirtti.
Hâlini sorup anladı. Özr dileyip, hakkını halâl et ve bin gümüş
hediyemi kabûl et ve herhangi bir arzûn olunca bana gel! diye
ricâ etdi. Demirci, hakkımı halâl etdim ve hediyeni kabûl et-
dim. Fekat işimi, dileğimi senden istemeğe gelemem, dedi. Ni-
çin, deyince! Çünkü, benim gibi bir fakîr için, senin gibi bir sul-
tânın tahtını birkaç def'a tersine çeviren sâhibimi bırakıp da, di-
leklerimi başkasına götürmekliğim kulluğa yakışır mı? Namâz-
lardan sonra etdiğim düâlarla, beni nice sıkıntıdan kurtardı.
Nice murâdına kavuşdurdu. Nasıl olur da, başkasına sığınırım?
Rabbim nihâyeti olmiyan rahmet hazînesinin kapısını açmış,
sonsuz ihsân sofrasını herkese yaymış iken, başkasına nasıl gi-
derim? Kim istedi de, vermedi? İstemesini bilmezsen alamaz-
sın. Huzûruna edeble çıkmazsan, rahmetine kavuşamazsın.
Şi'ir:

***İbâdet eşîğine, kim ki, bir gece baş kodu.
Dostun lutfu, açar ona, elbette binbir kapu.***

Evlîyânın büyüklerinden Râbia-i Advîyye “rahmetullahi
aleyhâ”, adamın biri, düâ ederken: (Yâ Rabbî, bana rahmet ka-
pısını aç!) dediğini işitince: Ey câhil! Allahü teâlânın rahmet
kapısı, şimdiye kadar kapalı mı idi de, şimdi açılmasını istiyor-
sun? dedi. [Rahmetin çıkış kapısı her zemân açık ise de, giriş
kapısı olan kalbler, herkesde açık değildir. Bunun açılması için
düâ etmeliyiz!]

Îlâhî! Herkesi sıkıntıdan kurtaran yalnız sensin. Bizi dünyâ-
da ve âhîretde sıkıntıda bırakma! Muhtâclara, her şeyi gönde-
ren, yalnız sensin! Dünyâda ve âhîretde hayrlı, fâideli olan şey-
leri, bize gönder! Dünyâda ve âhîretde, bizi kimseye muhtâc bı-
rakma! Âmîn!

Menkıbe: Evi Yanmışdı

Evlîyâ-yı kirâmdan Hamîd-i Tavîl, kendi namâzgâhında na-
mâz kılıyordu. Evinde yangın çıktı. İnsanlar toplanıp yangını
söndürdüler. Hanımı koşup, yanına geldi ve kızarak: “Evin ya-
nıyor. İnsanlar toplanıyor. Yapılacak bu kadar iş var. Sen ise
yerinden kımlıdamıyorsun” dedi. Allahü teâlâyâ yemîn ederim
ki, olanların hiç birinden haberim yokdur, dedi.

Allahın dostları, Ona muhabbet ve yaklaşmakta öyle bir dereceye ulaşmışlardır ve dostun münâcâtı lezzetine öyle dalmışlardır ki, kendilerini unutmuşlardır.

Menkıbe: Tenceredeki Su

Eshâb-i kirâmdan Abdüllah bin Şehîr “radiyallahü anh” anlatır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında namâz kılıyordum. Mübârek göğsünden, ateş üzerinde kaynayan tenceredeki su sesi gibi sesler duyuyordum.

Menkıbe: Ayağındaki Ok

Resûlullahın sevgili dâmâdı hazreti Alî “radiyallahü anh ve kerremallahü vecheh” namâza durunca, dünyâ yıkılsa haberi olmazdı.

Şöyle anlatılır: Bir harbde hazret-i Alînin “radiyallahü anh” mübârek ayağına bir ok gelip, kemiğe kadar saplanmışdı. Oku asılıp çekemediler. Doktora gösterdiler. Doktor: (Sana akli giden, bayıltan ilâc vermeli ki, ancak o zemân ok ayağından çekilir. Yoksa, bunun ağrısına tahammül edilemez) dedi. Emîr-ul-mü'minin hazret-i Alî “radiyallahü anh”: (Bayıltıcı ilâca ne lüzûm var. Biraz sabredin, namâz vakti gelsin, namâza durunca çıkarın) buyurdu. Namâz vakti geldi. Hazret-i Alî namâza başladı. Doktor da hazret-i Alî efendimizin mübârek ayağını yarıp oku çıkardı. Yarayı sardı. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”, namâzını bitirince doktora: (Oku çıkardın mı?) buyurdu. Doktor: (Evet çıkardım) dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”: (Hiç farkına varmadım) buyurdu.

Bunlarda şaşılacak ne var! Nitekim Yûsûf aleyhisselâmın güzelliği karşısında Mısır kadınları hayrân olup, kendilerini öyle unutmuşlardı ki, ellerini kesdiklerinden haberleri olmamışdı. Eğer Allahü teâlânın huzûru, kendi sevgililerini, kendilerinden haberi olmayacak bir hâle getirirse, buna niçin şaşılsın? Mü'minler de vefât ânında Resûlullah efendimizi görüp, ölüm acısını duymayacaklardır.

Menkıbe: Bayıltan İlâc

Evliyâdan olan Âmir-i Kaysın ayağının parmağında cüzzâm hastalığı görüldü. Bunu kesmek lâzım dediler. Âmir, karâra

teslîm, kulluğun şartıdır dedi. Kesdiler. Birkaç gün sonra, hastalığın bacağına sirâyet etmiş, uyluğuna ulaşmış olduğunu gördüler. Bu ayağı kesmek lâzım, dînimiz buna izn veriyor dediler. Cerrâh (operatör) getirdiler. Cerrâh, bayıltmak için ilâc lâzımdır ki, ağrıyı duymasın, yoksa dayanamaz dedi. Âmir, bu kadar zahmete gerek yok. Güzel sesle Kur’ân-ı kerîm okuyan birisini getirin, Kur’ân-ı kerîm okusun. Yüzümde değişme gördüğünüz zemân, ayağımı kesin, haberim olmaz dedi. Dediği gibi yaptılar. Birisi gelip, güzel sesle Kur’ân-ı kerîm okumaya başladı. Âmirin yüzünün rengi değişti. Cerrâh uyluğunun yarısından bacağına kesdi. Dağlayıp bağladı. Kur’ân-ı kerîm okuyan susdu. Âmir kendine geldi ve kesdiniz mi? dedi. Kesdik dediler. Bacağı kesmişler, dağlamışlar, sarmışlar da, onun haberi olmamıştı. Sonra kesik bacağıma bana verin, dedi. Verdiler. Kaldırdı ve: “Yâ Rabbî, veren sensin. Ben de senin kulunum. Hükm senin hükmün, kazâ senin kazândır. Bu bir ayaktır ki, eğer kıyâmetde emr gelip, hiçbir zemân, bir günâha bir adım atmadın mı? dersen, diyebilirim ki, hiç bir zemân senin emrin olmadan, bir adım atmış, bir nefes almış değilim.”

Menkıbe: Namâz İçin Fedâkârlık

Bursa, Osmânlılara geçmeden önce, şehirde oturan rûmlardan biri gizlice müslimân olmuştu. Pek yakın bir dostu, bunun sebebini rûma sordu:

“Baba ve dedelerinin dînini nasıl olup da, terk etdin?” diye ona sitem etdi. Rûmun cevâbı mânîdâr olmuştu. Arkadaşına bu durumu şöyle anlattı:

—Bir aralık esîr edilen müslimânlardan bir dânesi benim yanıma bırakıldı. Birgün bakdım, bu esîr kapatıldığı odada eğilip kalıyordu. Yanına giderek ne yaptığını sordum. Hareketleri bitince ellerini yüzüne sürdü ve bana namâz kıldığını, şâyet müsâde edersem, her namâz için bir altın vereceğini ifâde etdi. Ben de tamâha kapıldım. Gün geçdikçe ücreti artırdım. Öyle oldu ki, her vakt için on altın istedim. O da kabûl etdi. İbâdeti için yaptığı fedâkârlığa hayret etdim. Birgün ona “seni serbest bırakacağım” deyince, çok sevindi ve ellerini kaldırıp; benim için şöyle düâ etdi:

“Ey Allahım! Bu kulunu îmân ile şereflendir!” O anda, kalbimde müslimân olmak arzûsu meydâna geldi ve o kadar çoğaldı ki, hemen **(Kelime-i şehâdet)** getirerek müslimân oldum.

Dördüncü Bölüm

NAMÂZ ÇEŞİTLERİ

Müslimânların, kıldıkları namâzlar farz, vâcib ve nâfile olmak üzere üçe ayrılır. Bunlardan;

1- **Farz namâzlar:** Beş vakt namâzın farzları, Cum'a namâzının iki rek'at farzı ve cenâze namâzı, farz namâzlardır. (Cenâze namâzı farz-ı kifâyedir).

2- **Vâcib namâzlar:** Vitr namâzı, bayram namâzları, adak olan namâz ve başlanıp yarıda kalan nâfile namâzlardır. Kazâya kalan vitr namâzını da, kazâ etmek vâcibdir.

3- **Nâfile namâzlar:** Beş vakt namâzın sünnetleri, terâvih namâzı ve sevâb kazanmak niyyeti ile kılınan teheccüd, tehiyyetül-mescid, işrâk, duhâ, evvâbin, istihâre, tesbîh namâzları gibi namâzlar, nâfile namâzlardır. Ya'nî kılınması emr değildir. Farz ve vâcib olan namâzlardan, borcu olmayan bir kimsenin, nâfile ibâdetlerine de sevâb verilir.

BEŞ VAKT NAMÂZ

Namâz, Allahü teâlânın emridir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde yüzden çok yerde “**Namâzı kılınız!**” buyurmaktadır. Akıllı olan ve bülûğ çağına giren her müslimânın, hergün beş kerre namâz kılması, Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde emr edilmiştir.

Rûm sûresi onyedinci ve onsekizinci âyet-i kerîmelerinde meâlen: **(Akşam ve sabâh vaktlerinde Allahü tesbîh edin. Göklerde ve yeryüzünde olanların yaptıkları ve ikindi ve öğle vaktlerinde yapılan hamdler, Allahü teâlâ içindir)** buyuruldu. Bekara sûresi ikiyüzotuzdokuzuncu âyetinde meâlen, **(Namâzları ve ikindi namâzını koruyun! [Ya'nî namâzları devâmlı kılın!])** buyuruldu. Âyet-i kerîmede geçen tesbîh ve hamdin, namâz demek olduğu tefsîr kitâblarında bildirilmiştir. Hûd sûresi yüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Gündüzün iki tarafında [öğle ve ikindi vaktlerinde] ve geceye yakın üç vaktde [akşam,**

yatsı ve sabâh vaktlerinde] **gereği üzere namâz kıl! Doğrusu bu hasenât, [beş vakt namâzın sevâbı, küçük] günâhları mahv eder. Bu, ibretle düşünenlere bir nasîhatdir**) buyuruluyor.

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm buyurdu ki: **(Allahü teâlâ kullarına hergün beş kerre namâz kılmayı farz etti. Güzel abdest alıp, bu beş namâzı vaktlerinde kılan ve rükü' ve secdelerini iyi yapanları, Allahü teâlâ afv ve magfîret eder).**

Beş vakt namâz, kırk rek'at eder. Bunlardan onyedi rek'ati farzdır. Üç rek'ati vâcibdir. Yirmi rek'ati de sünnetdir. Şöyle ki;

1- **Sabâh namâzı:** Dört rek'atdır. Önce, iki rek'at sünneti, sonra iki rek'at da farzı kılınır. Bu sünnet, çok kuvvetlidir. Vâcib diyenler de vardır.

2- **Öğle namâzı:** On rek'atdır. Önce, dört rek'at ilk sünneti, sonra dört rek'at farzı, farzdan sonra da iki rek'at son sünneti kılınır.

3- **İkinci namâzı:** Sekiz rek'atdır. Önce, dört rek'at sünneti, sonra dört rek'at farzı kılınır.

4- **Akşam namâzı:** Beş rek'atdır. Önce üç rek'at farzı, sonra iki rek'at sünneti kılınır.

5- **Yatsı namâzı:** Onüç rek'atdır. Önce, dört rek'at sünneti, sonra dört rek'at farzı, sonra iki rek'at son sünneti, bundan sonra da üç rek'at **(Vitr namâzı)** kılınır.

İkinci ve yatsının ilk sünnetleri **(Gayr-ı müekkede)**dir. Bunların ikinci rek'atlerinde otururken, **(Ettehiyyâtü)**den sonra **(Allahümme salli)** ve sonra, **(Allahümme bârik)** düâları sonuna kadar okunur. Ayağa kalkınca, üçüncü rek'atde, önce Besmele çekmeden, **(Sübhâneke)** okunur. Hâlbuki, öğle namâzının ilk sünneti **(Müekked)**dir. Ya'nî, kuvvetle emr olunmuşdur. Sevâbı dahâ çokdur. Birinci oturuşda, farzlarda olduğu gibi, yalnız **(Ettehiyyâtü)** okunup, sonra üçüncü rek'at için, hemen ayağa kalkılır. Kalkınca, önce Besmele çekip, doğruca **(Fâtiha)** okunur.

Öğlenin ve yatsının farzından sonra dört rek'at ve akşamın farzından sonra altı rek'at dahâ kılmak müstehabdır, çok sevâbdır. Hepsini bir selâm ile veyâ iki rek'atde birer selâm ile kılabilir. Her iki şekilde de, ilk iki rek'atleri, son sünnetler yerine sayılır. Bu müstehab namâzları, son sünnetlerden sonra ayrıca kılmak da olur.

Birinci rek'at namâza durunca, diğer rek'atler ayağa kalkınca başlar ve tekrâr ayağa kalkıncaya kadar devâm eder. Son rek'at ise, selâm verinceye kadar devâm eder. Çift rek'atlerde ikinci secdeden sonra oturulur.

Herbir rek'atde namâzın farzları, vâcibleri, sünnetleri, müf-sidleri ve mekrûhları vardır. İleriki sahîfelerde bunları **(HANE-FÎ)** mezhebine göre bildireceğiz.

NAMÂZIN FARZLARI

Farz, Allahü teâlânın yapılmasını istediği kesin emridir. Bir ibâdetin farzları yerine getirilmedikçe, o ibâdet sahîh, doğru olmaz. Namâz kılarken, oniki şartı yerine getirmek farzdır. Bu farzların yedisi namâzın dışında, beşi de içindedir. Dışındaki farzlara **(Şartlar)** denir. İçindekilere de **(Rûknler)** denir. [Ba'zı âlimler, tahrîme tekbîrinin, namâzın içinde olduğunu söylemişlerdir. Bunlara göre, namâzın şartları da, rûknleri de, altı olmakdadır.]

A) Namâzın Dışındaki Farzlar (Şartları):

1- Hadesden tahâret: Abdestsiz olanın abdest alması, cünüb olanın da gusl etmesidir.

2- Necâsetden tahâret: Namâz kılanın, vücûdunu, elbisesini ve namâz kılacağı yeri, kaba ve hafîf necâsetden ya'nî dînimizde necs (pis) sayılan şeylerden temizlemektir. (Meselâ; kan, idrâr, alkol gibi maddeler, dînimizde pis sayılmaktadır).

3- Setr-i avret: Avret yerini örtmek demektir. Avret yerini örtmek, Allahü teâlânın emridir. Mükellef olan, ya'nî âkıl ve bâlig olan insanın, namâz kılarken açması veyâ her zemân başkasına göstermesi ve başkasının da bakması harâm olan yerlerine **(Avret mahalli)** denir. Erkeğin avret yeri, göbeğinden dizi altına kadardır. Kadınların ise, yüz ve ellerinden başka her yeri avrettdir.

4- İstikbâl-i kıble: Namâz kılarken kıbleye dönmektir. Müslimânların kıblesi, Mekke-i mükerrerme şehrinde bulunan **(Kâ'be)**nin arsasıdır. Ya'nî yerden arşa kadar o boşluk kıbledir.

5- Vakt: Namâzı, vaktinde kılmaktır. Ya'nî namâzın vaktinin girdiğini bilmek ve kıldığı namâzın vaktini kalbinden geçirmekdir.

6- Niyyet: Namâza dururken kalb ile niyyet etmektir. Yalnız ağız ile söylemeye niyyet denmez. Namâza niyyet etmek demek, ismini, vaktini, kibleyi, cemâ'at ile kılınıyorsa imâma uymayı, kalbden geçirmek demektir. Niyyet, başlama tekbîri söylenirken yapılır. Tekbîrden sonra edilen niyyet, geçerli değildir ve o namâz sahîh olmaz.

7- Tahrîme tekbîri: Namâza dururken (**Allahü ekber**) demektir. Bu başlama tekbîrine (**İftitah tekbîri**) de denir. Başka kelime söylemekle, tekbîr alınmış olmaz.

B) Namâzın İçindeki Farzlar (Rüknlere):

Namâza durunca yerine getirilecek beş farz vardır. Bu beş farzdan her birine (**Rükün**) denir. Namâzın içindeki farzlar şunlardır:

1- Kıyâm: Namâza başlarken ve kılaraken ayakda durmak demektir. Ayakda duramayan hasta, oturarak kılar. Oturarak kılamayan yatarak îmâ ile kılar. Sandalyede oturarak namâz kılmak câiz değildir.

2- Kırâet: Ağızla okumak ma'nâsına gelir. Namâzda, Kur'ân-ı kerîmden sûre veya âyet okumaktır.

3- Rükû': Kırâetden sonra, elleri dize koyup eğilmektir. Rükû'da, en az üç kerre (**Sübhâne rabbiyel-azîm**) denir. Doğrulurken (**Semi'allahü limen hamideh**) denir. Doğrulunca da, (**Rabbenâ lekel-hamd**) denir.

4- Secde: Rükû'dan sonra yere kapanmak demektir. Secde, arka arkaya iki kerre elleri, alını ve burnu yere koyup kapamaktır. Her bir secdede en az üç kerre (**Sübhane rabbiyel-a'lâ**) denir.

5- Ka'de-i ahîre: Son rek'atde (**Ettehıyyâtü**)'yü okuyacak kadar oturmaktır. Buna (**son oturuş**) da denir.

Namâzın büyük bir iş ve ibâdetlerin en önemlisi olduğu, şartlarının bu kadar çok olmasından anlaşılmaktadır. Ayrıca, vâcibleri, sünnetleri, müstehabları, mekrûhları, müfsidler de bunlara eklenirse, kulun Rabbinin huzûrunda nasıl bulunacağı, nasıl bulunması lâzım geldiği anlaşılır. Kullar, âciz, güçsüz, zevallı birer mahlûkdurlar. Her nefesde, kendisini yaratan, Allahü teâlâyâ muhtâcdırlar. Namâz kula aczini bildiren bir ibâdetdir.

İşte bu kitâbımızda bu bilgiler sırası ile anlatılacaktır.

NAMÂZIN ŞARTLARI

1- HADESDEN TAHÂRET:

Bu maddede; abdest, gusl ve teyemmümü bildireceğiz.

ABDEST ALMAK:

Abdest almak, namâzın farzlarındanr. Kur'ân-ı kerîmi tutmak, Kâ'beyi tavâf etmek, tilâvet secdesi yapmak, cenâze namâzı kılmak için de abdest almak lâzımdır. Her zemân abdestli bulunmak, yatağa abdestli girmek, abdestli yimek ve içmek çok sevâbdır.

Abdestli iken ölenlere şehîd sevâbı verilir. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular ki:

(Abdestli olarak ölen, ölüm acısı çekmez. Çünkü abdest, îmânlı olmanın âlâmetidir. Namâzın anahtârı, bedenin günâhlardan temizleyicisidir.)

(Müslimân abdest alınca, günâhları kulağından, gözünden, elinden ve ayağından çıkar. Oturunca, magfiret olunmuş olarak oturur).

(Amellerin en hayrlısı namâzdır. Abdeste devâm edenler, ancak mü'minlerdir. Mü'min gündüz abdestli olmalı, gece de abdestli yatmalıdır. Böyle yapınca, Allahü teâlânın korumasında olur. Abdestli iken yiyip, içenin karnındaki yemek ve su zikreder. Karnında kaldıkları müddetçe, onun için istigfâr ederler).

Abdestin farzları, sünnetleri, edebleri ve memnû (yasak) olan ve bozan şeyleri vardır. Abdestsiz olduğunu bilerek zarûretsiz namâz kılan kâfir olur. Namâz kılariken abdesti bozulan, hemen omuzuna selâm verip, namâzından çıkar. Vakt çıkmadan abdest alıp, namâzını başdan tekrâr kılar.

Abdestin Farzları

Abdestin farzı haneî mezhebinde dördtür:

- 1- Yüzü, bir kerre yıkamak.
- 2- İki kolu, dirsekler ile birlikde, bir kerre yıkamak.
- 3- Başın dörtde bir kısmını mesh etmek, ya'nî yaş eli başa sürmek.
- 4- İki ayağı, iki yandaki topuk kemikleri ile birlikde bir kerre yıkamaktır.

Şâfi'î mezhebinde niyyet ve tertîb de farzdır ve yüzü yıkar-
ken niyyet etmek lâzımdır. Su yüze değmeden önce niyyet
ederse, abdesti sahîh olmaz. Yüz ve çene üzerindeki sakalı yıka-
mak farzdır. Mâlikî mezhebinde, niyyet, delk [ovmak] ve muvâ-
lât [uzvları birbiri ardınca ara vermeden yıkamak] ve başı, kap-
lama mesh etmek farzdır. Şî'iler, ayaklarını yıkamıyor, çıplak
ayak üzerinde mesh ediyorlar.

Abdest Nasıl Alınır?

1- Abdeste başlarken şu düâ okunur: **Bismillâhil-azîm. Vel-
hamdü lillâhi alâ dînîl-İslâm. Ve alâ tevîk-ıl-îmân. El-hamdü
lillâhil-lezî ce'alelmâe tahûren ve ce'alel-islâme nûren**^[1]. Sonra,
eller bileklere kadar üç def'a yıkanır.

2- Sağ el ile ağza üç kerre su verirken şu düâ okunur:
**“Allahümme-kînî min havdi nebiyyike ke'sen lâ ezmeu
ba'dehü ebeden**^[2].”

3- Sağ el ile buruna üç kerre su verip, sol el ile sümkürülür.
Buruna su verirken:

**Allahümme erihnî râyihatel cenneti verzüknî min ne'îmihâ.
Ve lâ türihnî râyihaten-nâr**^[3].

4- Avuçlara su alıp, alından çene altına, şakaklara kadar yü-
zü yıkarken şu düâ okunur:

**Allahümme beyyid vechî binûrike yevme tebyaddü vücûhü
evliyâike ve lâ tüsevid vechî bi zünûbî yevme tesveddü vücûhü
a'dâike**^[4].

5- Sol el ile, sağ kol dirsek ile berâber (üç def'a) yıkanırken:

Allahümme a'tunî kitâbî biyemînî ve hâsibnî hisâben yesîren^[5]
düâsı okunur.

[1] Azîm olan Allahü teâlânın (adıyla) başlarım. (Bize) İslâm dînini ve-
ren ve îmânı ihsân eden Allahü teâlâya hamdü senâlar olsun. Suyu
temizleyici, islâmı nûr kılan Allaha hamdü senâlar olsun.

[2] Ey Allahım! Ondan içdikden sonra, bir dahâ hiç susuzluk duyulma-
yan havz-ı Nebîden ben kuluna bir kâse (bardak) içir.

[3] Ey Allahım! Bana Cennet kokusunu koklat ve beni Cennet ni'met-
leri ile rızklandır. Cehennem kokularıyla değil.

[4] Ey Allahım! Nûrunla, Evliyâların yüzünü ağarttığın (beyâz ettiğin)
gibi, benim yüzümü de ağart. Düşmanlarının yüzünün siyâh olduğu
günde, benim günâhlarımdan dolayı yüzümü siyâh etme.

[5] Ey Allahım! Kitâbımı sağ tarafımdan ver ve beni kolay hesâba çek.

6- Sağ el ile sol kol (üç def'a) dirsek dâhil yıkanırken:

Allahümme lâ tu'tinî kitâbî bi şimâlî ve lâ min verâi zahrî ve lâ tühâsibnî hisâben şedîden^[6] düâsı okunur.

7- Her iki kolu yıkadıktan sonra, elleri tekrâr yıkar ve o yaşlıkla başı mesh ederken:

Allahümme harrim şa'rî ve beşerî alen-Nâr. Ve ezillenî tah-te zill-i arşike yevme lâ zille illâ zillü arşike^[7] düâsı okunur.

8- Dahâ sonra sağ ve sol elin şehâdet parmakları ile iki kulağın delikleri mesh edilirken baş parmaklar ile de kulakların arkası mesh edilir ve:

Allahümme'alnî minellezîne yestemi'ûnel-kavle fe yettebiûne ahsenehü^[8] düâsı okunur.

9- Ellerin dış yüzü ile enseyi mesh ederken:

Allahümme a'tık rakabetî minen-Nâr^[9] düâsı okunur.

10- Boynu mesh etdikden sonra, sol elin küçük parmağı ile, sağ ayağın küçük parmağından başlayarak, ayak parmaklarının arasını hilâllemek sûretiyle, topuklarla birlikte, sağ ayağı üç def'a yıkarken:

Allahümme sebbit kademeyye ales-sırâtı yevme tezillü fihil-ekdâmü^[10] düâsı okunur.

11- Sol ayağı üç def'a yıkarken, ayak parmaklarının arasını sol elin küçük parmağı ile bu sefer baş parmakdan başlayarak, küçük parmağa doğru, ayak parmaklarının arasını hilâllemek sûretiyle topuğu ile birlikte yıkarken:

Allahümme lâ tatrud kademeyye ales-sırâtı yevme tatrudü küllü akdâmi a'dâike. Allahümme'c-al sa'yî meşkûren ve zenbî mağ-

[6] Ey Allahım! Kitâbımı sol tarafımdan ve arkamdan verme. Beni zor bir hesâbla sorguya çekme.

[7] Ey Allahım! Vücûdumu ve saçlarımı Cehenneme atma. Gölgenin olmadığı (bulunmadığı) günde beni Arş-ı a'lânın gölgesinde gölgelendir.

[8] Ey Allahım! Beni, sözü dinleyip, en güzelini tutanlardan eyle.

[9] Ey Allahım! Boynumu ateşden âzâd eyle.

[10] Ey Allahım! Ayakların kaydığı günde, sırât üzerinde ayaklarımı sâbit eyle.

fûren ve amelî makhbûlen ve ticâretî len tebûre.^[11] düâsı okunur.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, (Her kim abdest aldıktan sonra, gök tarafına bakıp, şu düâyı okursa, Sübhânekellahümme ve bihamdike, Eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerîke leke estagfiruke ve etübü ileyke eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdüke ve Resûlûke^[12]. Allahü teâlâ hazretleri, o kimsenin günâhlarını afv eder ve kabûl imzâsıyla tasdik edip, Arş-ı a'lânın altında muhâfaza eder. Kiyâmet gününde bu düâyı okuyan şahs gelip, o sevâbın ecrini alır.)

Bir hadîs-i şerîfde: (Her kim abdest aldıktan sonra “İnnâ enzelnâhü” sûresini bir kerre okursa, Allahü teâlâ hazretleri, o kimseyi siddîklardan yazar. İki kerre okursa, şehîdlerden yazar. Üç kerre okursa Peygamberler ile haşr olur) buyurdular.

Yine bir hadîs-i şerîfde: (Her kim abdest aldıktan sonra, benim üzerime on kerre salâtü selâm getirirse, Allahü teâlâ hazretleri, o kişinin hüznünü giderip mesrûr eder, düâsını kabûl eder) buyurdular.

Abdest alırken bilmiyenler, abdest düâlarını okumasa da olur. Fekat kısa zemânda ezberlemeli ve abdest alırken okumalıdır. Çok sevâbdır. Abdestin sonuna doğru veyâ abdesti bitirdikten sonra: “Allahümmec’alnî minet-tevvâbîn, vec’alnî minel-mütetahhîrîn, vec’alnî, min ibâdik-es-sâlihîn, vec’alnî minel-lezîne lâ hafvün aleyhim ve lâhüm yahzenûn” düâsını okumak çok sevâbdır.

Abdest düâlarını bilmeyen, her uzvu yıkarken (**Kelime-i şehâdet**) okumalı, büyük sevâba kavuşmalıdır.

ACIKLAMA: Abdest düâları için, 187 ve 188.ci sahîfelere bakınız!

***Âkil isen kıl namâzı, çün se’âdet tâcıdır.
Sen namâzı öyle bil ki, mü’minin mi’râcıdır!***

[11] Ey Allahım! Senin düşmanlarının sıratda ayaklarının kaydığı günde, benim ayaklarımı kaydırma. Ey Allahım! Çalışmamı meşkûr eyle. Günâhımı afv eyle. Amelimi kabûl eyle. Ticâretimi halâl eyle!

[12] Ey Allahım! Seni, hamdinle tesbîh ve tenzîh eder(im). Senden başka ma'bûd olmadığına, bir olduğuna ve şerîkin (ortağın) olmadığına ve Muhammed aleyhisselâmin senin kulun ve Resûlün olduğuna şehâdet ederim.

Abdestin Sünnetleri

Abdestin sünnetleri on sekizdir:

- 1 — Abdeste başlarken, Besmele okumak.
- 2 — Elleri, bilekleri ile beraber, üç kerre yıkamak.
- 3 — Ağzı, ayrı ayrı su ile üç kerre yıkamak. Buna **(Mazmaza)** denir.
- 4 — Burnu, ayrı ayrı su ile, üç kerre yıkamak. Buna **(İstinşak)** denir.
- 5 — Kaşların, sakalın, bıyığın altındaki görünmeyen deriyi, yüzü yıkarken ıslatmak.
- 6 — Yüzünü yıkarken iki kaşın altını ıslatmak.
- 7 — Sakalın, sarkan kısmını mesh etmek.
- 8 — Sakalın, sarkan kısmının içine, sağ elin yaş parmaklarını tarak gibi sokmak (hilâllemek).
- 9 — Dişleri, birşey ile oğmak, temizlemek. [Misvâk kullanmak, mühim sünnetdir.]
- 10 — Başın her tarafını bir kerre mesh etmek.
- 11 — İki kulağı, bir kerre mesh etmek.
- 12 — Enseyi, üçer bitişik parmakla, bir kerre mesh etmek.
- 13 — El ve ayak parmaklarının arasını tahlîl etmek.
- 14 — Yıkanacak yerleri, üç kerre yıkamak.
- 15 — Yüzü yıkayacağı zemân kalb ile niyyet etmek.
- 16 — Tertîb. Ya'nî sıra ile yıkamak.
- 17 — Delk. Yıkanan yerleri oğmak.
- 18 — Müvâlât. Her uzvu birbiri arkasından çabuk çabuk yıkamak.

Abdestin Edebleri

Abdestin edebleri yirmisekizdir:

Edeb, burada yapılması sevâb olup, yapılmazsa günâh olma-
yan şeyler demektir. Hâlbuki, sünneti yapmak sevâb olup, yap-
mamak tenzîhen mekrûhdur. Edeblere, mendûb ve müstehab
da denir. Abdestin edebleri şunlardır:

- 1 — Abdesti, namâz vakti girmeden önce almak. (Özr sâhib-
lerinin vakt girdikten sonra alması lâzımdır.)
- 2 — Halâda tahâretlenirken, kibleyi sağ veyâ sol tarafa al-
mak. Abdest bozarken kibleye önünü ve arkasını dönmek tah-
rîmen mekrûhdur.
- 3 — Necâset bulaşmamış ise, su ile tahâretlenmek.
- 4 — Tahâretlendikten sonra, bez ile kurulanmak.
- 5 — Tahâretlendikten sonra, avret mahallini hemen örtmek.
- 6 — Başkasından yardım istemeyip, abdesti kendisi almak.
- 7 — Kibleye karşı abdest almak.
- 8 — Her uzvu yıkarken, kelime-i şehâdet okumak.
- 9 — Abdest düâlarını okumak.
- 10 — Ağzına sağ el ile su vermek.
- 11 — Burnuna sağ el ile su vermek.
- 12 — Burnu sol el ile temizlemek.
- 13 — Ağzı yıkarken, dişleri (**Misvâk**) ile temizlemek. Mis-
vâk bulunmazsa, fırça da kullanılabilir.
- 14 — Ağzı yıkarken, oruçlu değilse ağzı çalkalamak. Buğâ-
zında hafîf gargara yapmak, abdestde de, guslde de sünnetdir.
Oruçlu iken mekrûhdur.
- 15 — Burnu yıkarken, suyu kemiğe yakın çekmek.
- 16 — Kulağı mesh ederken bir parmağı, kulak deliğine sok-
mak.
- 17 — Ayak parmaklarını tahlîl ederken, sol elin küçük par-
mağı ile tahlîl etmek.
- 18 — Elleri yıkarken, geniş yüzüğü oynatmak. Dar, sıkı yü-
züğü oynatmak ise lâzım olup, farzdır.
- 19 — Su bol ise de isrâf etmemek.
- 20 — Suyu, yağ sürer gibi az kullanmamak (üç def'ada da,
yıkanan yerden, en az iki damla su damlamalıdır.).
- 21 — Bir kabdan abdest alınca o kabı dolu bırakmak.
- 22 — Abdest bitince veyâ ortasında (**Allahümmec-alnî mi-
nettevvâbîn...**) düâsını okumak.
- 23 — Abdestden sonra (**Sübhâ**), ya'nî iki rek'at namâz kıl-
mak.

24 — Abdestli iken, abdest almak, ya'nî namâz kıldıkdan sonra abdestli iken, yeni namâz için bir dahâ abdest almak.

25 — Yüzü yıkarken, göz pınarını, çapakları temizlemek.

26 — Yüzü, kolları, ayakları yıkarken, farz olan yerlerden biraz fazlasını yıkamak. [Kolları yıkarken, avuca su doldurmalı, bunu dirseğe doğru akıtmalı.]

27 — Abdest alırken, kullanılan sudan, elbiseye, üste, başa sıçratmamak.

28 — Kendi mezhebinde mekrûh olmıyan birşey, başka mezhebde farz ise, bunu yapmak müstehabdır.

Abdest Alırken Yapılması Yasak Olan Şeyler

Abdest alırken, yapılması yasak olanlar onikidir. Bunları yapmak harâm veyâ mekrûhdur ki, şunlardır:

1 — Halâda, kırdâ abdest bozarken, kıbleyi öne, arkaya getirmemelidir.

2 — Tahâretlenmek için, biri yanında avret yerini açmak harâmıdır.

3 — Sağ el ile tahâretlenmemelidir.

4 — Su olmadığı zemân, gıdâ maddesi ile, gübre ile, kemik ile, hayvan gıdâsı ile, kömür ile ve başkasının malı ile, saksı, ki-remit parçası ile, kamış ile ve yaprak ile ve bez ile, kâğıd ile tahâretlenmek mekrûhdur.

5 — Abdest alınan havuza tükürmemeli ve sümürmemelidir.

6 — Abdest a'zâsını, hudûdundan pek aşırı veyâ eksik olarak yıkamamalı ve üçden az veyâ çok yıkamamalıdır.

7 — Abdest a'zâsını, tahâretde kuruladığı bez ile kurulamamalıdır.

8 — Yüzü yıkarken, suyu yüze çarpmamalı, alın üstünden, aşağı doğru dökmelidir.

9 — Suya üflememelidir.

10 — Ağzı ve gözleri, sıkı kapamamalıdır. Dudağın görünen kısmında ve göz kapağında ıslanmadık, az bir yer kalırsa, ab-

dest kabûl olmaz.

11 — Sağ el ile sümkürememlidir.

12 — Baş, kulakları veyâ enseden birini, her def'asında eli ayrı ayrı ıslatarak, birden fazla mesh etmemelidir. Her def'asında ıslatmadan tekrârlanabilir.

MİSVÂK KULLANMAK: Abdest alırken, misvâk kullanmak sünnet-i müekkededir. Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(Misvâk kullanarak kılınan namâz, misvâksız kılınan namâzdan yetmiş kat üstündür).**

(Sirâc-ül-vehhâc) kitâbında, misvâk kullanmanın onbeş fâidesi olduğu bildirilmektedir:

- 1- Ölüm ânında, şehâdet kelimesini söylemeğe sebep olur.
- 2- Diş etlerini kuvvetlendirir.
- 3- Balgamı giderir.
- 4- Safrayı keser.
- 5- Ağız ağrısını giderir.
- 6- Ağız kokusunu giderir.
- 7- Allahü teâlâ ondan râzı olur.
- 8- Baş damarlarını kuvvetlendirir.
- 9- Şeytân gamlanır.
- 10- Gözleri nûrlanır.
- 11- Hayrı ve hasenâtı çok olur.
- 12- Sünnet ile amel etmiş olur.
- 13- Ağzı pâk (temiz) olur.
- 14- Fasîh-ul-lisân olur, ya'nî güzel konuşur.

15- Misvâklı olarak kılınan iki rek'at namâzın sevâbı, misvâksız olarak kılınan yetmiş rek'at namâzın sevâbından dahâ çok olur.

Misvâk, Arabistânda yetişen Erâk ağacının dalıdır. Düzgün ucundan, iki santimetre kadar, kabuğu soyulup, burası birkaç sâat suda tutulur. Sonra, ezilince, fırça gibi açılır. Erâk ağacı bulunmazsa, zeytin dalından yapılır. Kadınlar, misvâk yerine, misvâk kullanma sünnetine niyyet ederek sakız kullanmalıdır.

Abdest Alırken Dikkat Edilecek Husûslar

Zarûret, mecbûriyyet olmadıkca aşağıdaki on şeye ri'âyet etmelidir:

1 — İki eli çolak olan, tahâretlenemez. Kolları toprağa, yüzünü divara sürerek teyemmüm eder. Yüzünde de yara varsa, namâzı abdestsiz kılar ve namâzlarını terk etmez.

2 — Hasta olana, zevcesi, câriyesi, çocukları, kardeşleri abdest aldırır.

3 — Taş ve benzeri ile tahâretlenmek su yerine geçer.

4 — Deli olan veyâ bayılan kimse, yirmi dört sâatde ayılmazsa, iyi olunca namâzlarını kazâ etmez. İçki, afyon, ilâc ile aklı giden, her namâzı kazâ eder. Yatarken başı ile îmâ edemeyecek kadar ağır hastalığı, yirmidört sâatden çok devâm eden kimse-den, aklı başında olsa bile, namâz sâkit olur.

5 — Halâya girmek için, husûsî şalvar kullanmak ve başı örtülü girmek müstehabdır.

6 — Halâya girerken, elinde Allahü teâlânın ismi ve Kur'ân-ı kerîm yazılı bir şey bulunmamalıdır. Bir şeye sarılmış veyâ cebde olmalıdır.

7 — Halâya sol ayakla girip, sağ ayakla çıkmalıdır.

8 — Halâda avret yerini, çömelince açmalı, konuşmamalıdır.

9 — Avret yerine ve necâsete bakmamalı, halâya tükürmemelidir.

10 — Hiçbir suya, câmi' dıvarına, kabristâna ve yola abdest bozmamalıdır.

Abdesti Bozan Şeyler

Yedi şey abdesti bozar ki, şunlardır:

1 — Önden ve arkadan çıkan şeyler:

a) Büyük ve küçük abdest bozmak ve yel kaçırmak.

b) İhtikan, ya'nî lâvman âletinin ucu ve insan parmağı, arkadan sokup çıkarılınca, etrâfî yaş ise bozar. Kuru ise, yine abdesti tâzelemek iyi olur.

c) Erkeklerin ve kadınların idrâr kaçırmamak için önlerine

koydukları pamuk fitilin dışarda kalan kısmı ıslanınca bozulur.

2 — Ağızdan çıkan necs şeyler:

- a) Kay, ağız dolusu olursa.
- b) Tükürdüğünde, kan tükürükden çok olursa.
- c) Mi'de ve ciğerden gelen sıvı kan, İmâm-ı a'zama göre az olsa dahî abdesti bozar.
- d) Kulağa damlatılan yağ, ağızdan çıkarsa, abdest bozulur.

3 — Deriden çıkanlar:

- a) Kan, cerâhat ve sarı su yalnız olarak çıkarsa.
- b) Çiçek hastasından ve herhangi bir cıbandan çıkan kan, sarı su, gusl abdestinde yıkanması lâzım olan yere yayılırsa, mese-lâ, burundan gelen kan, kemikleri geçerse, kulaktan gelen, kulak deliğinden çıkarsa.
- c) Çıban ve yaradaki kanı, sarı suyu, pamukla emerse.
- d) Misvâk ve kürdan üzerindeki kan ağza bulaşmış ise.
- e) Kulak, göbek ve memeden ağır veyâ hastalık ile sıvı gelirse.
- f) Sülük çok kan emerse, abdest bozulur.

4 — Uyumak:

Yan yatarak veyâ dirseğine, yâhud birşeye dayanıp uyursa, abdest bozulur.

5 — Bayılmak, deli olmak, sar'a tutmak veyâ yürürken salanacak kadar serhoş olmak, abdesti bozar.

6 — Rükü' ve secdeleri olan namâzda kahkaha ile gülmek, namâzı da, abdesti de bozar. Fekat, çocuğun bozulmaz. Namâzda tebessüm, namâzı da, abdesti de bozmaz. Yanındakiler işitirse (**Kahkaha**) denir. Kendi de işitmezse, (**Tebessüm**) denir.

7 — Mübâşeret-i fâhişe, ya'nî çıplak olarak çirkin yerlerini sürtünmek, erkeğin de kadının da abdestini bozar.

Abdest aldığını bilip, sonra bozulduğunda şübhe ederse, abdesti var kabûl edilir. Abdesti bozulduğunu bilip, sonra abdest aldığında şübhe ederse, abdest alması lâzım olur.

Abdesti Bozmayan Şeyler

Şunlar abdesti bozmaz:

- 1 — Ağızdan, kulakdan ve derideki yaradan çıkan kurtlar.
- 2 — Balgam kusmak.
- 3 — Kan kusunca, başdan gelen sıvı kan, tükürükden az ise.
- 4 — Dışden akan kan, tükürükden az ise.
- 5 — Başdan gelen katı kan, çok olsa dahî.
- 6 — Mi'deden, ciğerden gelen katı kan, ağız dolusu değil ise.
- 7 — Kulağa damlatılan yağ, kulakdan veyâ burundan çıkarsa.
- 8 — Buruna çekilen şey, burundan günlerce sonra da geri gelirse.
- 9 — Birşeyi ısırınca, o şey üzerinde kan görürse.
- 10 — Ağrı olmadan, herhangi bir sebeble, ağlamakla ve soğan, duman, gazlar te'sîri ile göz yaşı akınca.
- 11 — Kadın çocuğunu emzirince.
- 12 — Çok da olsa terlemekle.
- 13 — Sinek, sivrisinek, pire, tahta biti gibi haşereler çok emseler de.
- 14 — Az olup, yayılmayan kan ve ağız dolusu olmayan kay ya'nî kusmak.
- 15 — Uyurken dayanılan şey çekildiğinde düşmezse.
- 16 — Namâzda uyumak.
- 17 — Dizlerini dikip, başını dizlerinin üstüne koyup uyursa.
- 18 — Ayaklarını bir yanına çıkarıp, yere oturarak uyursa.
- 19 — Çıplak hayvan üstünde uyursa, hayvan yokuş çıkıyor veyâ düz yerde gidiyorsa.
- 20 — Namâzda tebessüm etmek.
- 21 — Namâzda iken güldüğünü yalnız kendi işitirse, **(Dahk)** denir. Dahk, yalnız namâzı bozar.
- 22 — Saç, sakal, bıyık ve tırnak kesmek.
- 23 — Yara kabuğunun düşmesi ile, abdesti bozulmaz.

Abdest İçin Kolaylıklar (Mest ve Yara Üzerine Mesh)

Mesh, sıvazlamak demektir. İki dürlü mesh vardır:

1 — MEST ÜZERİNE MESH:

Mest, ayağın yıkanması farz olan yerini örten, su geçirmez ayakkabı demektir. Mest büyük olup da, parmaklar mestin ucuna kadar gitmez ve mesh boş yer üzerine rastlarsa, câiz olmaz. Mestin, bir sâat yol yürüyünce, ayakdan çıkmayacak şekilde sağlam ve ayağa uygun olması lâzımdır.

Tabanı ile ayak üstü veyâ yalnız tabanı deri kaplanmış çorap üstüne mesh yapmak câizdir.

Sert olup da yürürken aşağı düşmeyen çorap üzerine mesh etmek câizdir.

Mestler, abdestsizliğin ayaklara geçmesine mâni' olmakdadır. Ayaklar yılandıktan sonra mestleri giymek ve bundan sonra abdest almak câizdir.

Mesh, mestlerin üstüne yapılır. Mestlerin altına, ya'nî tabanına mesh yapılmaz.

Sünnet üzere mesh etmek için, sağ elin yaş beş parmağı, sağ mest üzerine, sol elin parmakları da, sol mest üzerine, boylu boyunca yapıştırılıp, ayak parmakları üzerine gelen ucundan, bacağı doğru çekilir. El ayaları meste değiştirilmez. Meshin üç el parmağı eninde ve boyunda olması farzdır.

Mesh, elin dış tarafı ile câiz ise de, iç kısımları ile yapmak sünnetdir.

Yaş ot üstünde yürüyerek veyâ yağmur ile, mestlerin üzeri ıslanırsa mesh yerine geçer.

Mest üzerine mesh müddeti, mukîm olan için, yirmidört sâatdır. Müsâfir için, üç gün üç gece, ya'nî yetmişiki sâatdır. Bu müddet mesti giydiği zemân değil, mesti giydikten sonra, abdesti bozulduğu zemân başlar. Mestli kimse, abdesti bozulduktan sonra yirmidört sâat geçmeden sefere çıksa, bu mestlere üç gün ve gece mesh edebilir. Müsâfir iken mukîm olsa, yirmi dört sâat geçmiş ise, mestleri çıkarıp, ayaklarını yıkayarak abdest alır.

Ayağın üç parmağı sığacak kadar yırtığı bulunan mest üzerine mesh etmek câiz değildir. Yırtık, bundan az ise, mesh câiz

olur. Bir mestin birkaç yerinde, küçük yırtıklar var ise bunlar toplanınca, üç parmak kadar olursa, buna mesh etmek câiz olmaz. Bir mestde iki parmak, diğer mestde de iki veyâ bir parmak görünecek kadar yırtık varsa, bunlara mesh edilebilir. Mesh câiz olmayan yırtık, üç parmağın ucu değil, üç parmağın bütünü görünecek kadardır.

2 — YARA VE SARGI ÜZERİNE MESH:

Yaranın, çıbanın, derideki çatlak ve yarıkların üzerine veyâ içine konan merhem, pamuk, fitil, gaz bezi, flâster, sargı bağı gibi şeylerin çözülmesi, çıkarılması yaraya zarar verirse üzerine mesh edilir.

Özr sâhibi olan, istediği zemân abdest alır. Alınan abdest ile istediği kadar farz ve nâfile kılar ve Kur’ân-ı kerîm okur. Namâz vakti çıkınca abdesti bozulmuş olur. Her namâz vakti girdikten sonra, yeni abdest alıp, bu vakt çıkıncaya kadar her ibâdeti yapar.

Özr sâhibi olabilmek için, abdesti bozan şeyin devâm üzere mevcûd olması lâzımdır. Ya’nî, herhangi bir namâz vakti içinde, abdest alıp yalnız farzı kılacak kadar bir zemân abdestli kalamayan kimse, özr sâhibi olur. Özr sâhibinin özrü, sonraki her namâz vaktinde bir kerre, biraz akarsa, özrü devâm ediyor sayılır.

GUSL (Boy Abdesti)

Namâzın doğru olması için, abdestin ve guslün doğru olması lâzımdır. Cünüb olan her kadının ve erkeğin, hayzdan ve nifâsdan kurtulan kadınların, namâz vaktinin sonunda o namâzı kılacak kadar zemân kalınca, gusl abdesti alması farzdır. Cünüb olmak, cimâ’ ve ihtilâm ile olur.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki: **(Gusl abdesti almağa kalkan bir kimseye, üzerindeki kıl adedince [ya’nî pek çok] sevâb verilir. O kadar günâhı afv olur. Cennetdeki derecesi yükselir. Guslü için ona verilecek sevâb, dünyâda bulunan herşeyden dahâ hayrlı olur. Allahü teâlâ, meleklerle, bu kuluma bakınız! Gece, üşenmeden kalkıp, benim emrimi düşünerek, cünüblükden gusl ediyor. Şâhid olunuz ki, bu kulumun günâhlarını afv ve magfîret eyledim buyurur.)**

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Kirlenince, çabuk gusl abdesti alın! Çünkü kirâmen kâtibîn melekleri, cünüb gezen kimseden incinir)** buyuruldu. İmâm-ı Gazâlî “rahmetullahi aleyh” buyurdu ki: “Bir kimse, rü’yâda bana dedi ki, (Bir mikdâr zemân cünüb kaldım. Şimdi üzerime ateşden gömlek giydirdiler. Hâlâ ateş içindeyim). Bir hadîs-i şerîfde de, **(Resim, köpek ve cünüb kimse bulunan eve rahmet melekleri girmez)** buyuruldu.

Namâz kılan ve kılmayan herkes, bir namâz vaktini cünüb geçirirse, çok acı azâb göreceklerdir. Su ile yıkanmak mümkün olmazsa teyemmüm etmelidir. Cünüb olan kimseler şunları yapamaz: 1- Hiç bir namâzı kılamaz. 2- Kur’ân-ı kerîme ve âyetlerine el süremez ve okuyamaz. 3- Kâ’beyi tavâf edemez. 4- Câmi’ ve mescidlere giremez.

Guslün Farzları

Hanefî mezhebinde guslün farzları üçdür:

1- **Ağzın içini yıkamaktır.** Ağzın içinde iğne ucu kadar ıslanmadık yer kalırsa, dişlerin üzeri ve diş çukuru ıslanmazsa gusl olmaz.

2- **Burnu yıkamaktır.** Burnundaki kuru kirin altına ve ağızdaki çiğnenmiş ekmeğin altına su geçmezse, gusl olmaz. Hanbelî mezhebinde, ağız ve burnu yıkamak, abdest alırken de, guslde de farzdır. Şâfi’î ve mâlikî mezheplerinde de, gusl ederken niyyet etmek farzdır. Mâlikî mezhebinde ayrıca, bütün bedeni delk [oğmak], muvâlât [aralıksız] yıkamak, saç, sakalı hilâllamak farzdır.

3- **Bedenin her yerini yıkamaktır.** Göbek içini, bıyık, kaş ve sakalı ve altlarındaki derileri ve başdaki saçları yıkamak farzdır. Tırnaklarda, dudak, göz kapağı veyâ vücûdun herhangi bir yerinde su geçirmeyen maddeler bulunursa [tırnakda oje bulunursa], gusl abdesti alınmış olmaz.

Guslün Sünnetleri

- 1- Önce elleri yıkamak.
- 2- Edeb yerlerini yıkamak.
- 3- Bütün bedeni pislikden temizlemek.
- 4- Guslden evvel abdest almak, yüzü yıkarken, gusle niyyet etmek. Şâfi’î ve mâlikî mezheplerinde niyyet etmek farzdır.

5- Bütün bedeni, üç def'a oğarak yıkamak.

6- Bütün vücûdu yıkadıktan sonra, iki ayağını yıkamak.

Gusl Abdesti Nasıl Alınır?

Sünnet üzere gusl abdesti, şöyle alınır:

1- Önce, temiz olsalar dahî, iki eli ve avret yerini ve bedeninde necâset (pislik) bulunan yerleri yıkamalıdır.

2- Sonra, tam bir abdest almalı, yüzünü yıkarken gusle niyet etmelidir. Ayakların altında su toplanmıyorsa, ayakları da yıkamalıdır.

3- Sonra bütün bedene üç def'a su dökmelidir. Önce üç def'a başa, sonra sağ omuza, sonra sol omuza dökmelidir. Her döküşde o taraf temâm ıslanmalıdır. Birinci döküşde oğmalıdır.

Guslde, bir uzva dökülen su, başka uzvlara akıtılırsa orası da temizlenir. Çünkü, guslde bütün beden, bir uzv sayılır. Abdest alırken bir uzva dökülen su ile başka uzv ıslanırsa, yıkanmış sayılmaz. Gusl temâm olunca, tekrâr abdest almak mekrûhdur. Fekat, gusl ederken abdesti bozulursa, bir dahâ almak lâzım olur.

AÇIKLAMA (Dolgu ve Kaplama Dişi Olanlar):

Hanefî mezhebinde, dişlerin arası ve diş çukurları ıslanmazsa, gusl temâm olmaz. Bunun için, diş kaplatınca ve doldurunca, gusl abdesti sahîh olmaz. İnsan cenâbetlikden kurtulamaz. Altın, gümüş ve necs olmayan başka maddelerden yapılan kaplama ve dolguların altına su girmeyince, Hanefî mezhebi âlimlerinin hepsine göre, gusl abdesti câiz olmaz.

Tahtâvî, (**Merâkıl-felâh**) hâşiyesi, doksanaltıncı sahîfesinde ve ayrıca bunun tercemesi olan (**Ni'met-i İslâm**) kitâbında şöyle yazıyor: Bir Hanefînin, kendi mezhebine göre yapamadığı bir işi yapabilmesi için, Şâfi'î mezhebini taklîd etmesinde bir be's yoktur. (**Bahr-ür-râik**) ve (**Nehr-ül-fâik**) kitâblarında da böyle yazılıdır. Fekat, bu işi yaparken, o mezhebin şartlarını da yerine getirmesi lâzımdır. Harac, meşakkat olmadan ve şartlarını yapmadan taklîd ederse, buna (**müleffik**) denir ki, kolayları toplayıcı demektir. Bu, câiz değildir.

Kendi mezhebindeki bir farzı yapamayan kimsenin, yalnız

bu farzı yapması için başka mezhebi taklîd etmesi lâzımdır. Fakat, bu işi yaparken, taklîd ettiği mezhebin şartlarını da yerine getirmelidir. Kaplama ve dolgu yapıduran Hanefî mezhebindeki bir kimsenin, Mâlikî veya Şâfi'î mezhebinin taklîd etmesi için, gusle, abdest almakda ve namâzda niyyet ederken, İmâm-ı Mâlike veya İmâm-ı Şâfi'îye tâbi' olduğunu hâtırlaması yetişir. Ya'nî gusl abdesti almağa başlarken, **(Niyyet etdim gusl abdesti almağa ve Mâlikî veya Şâfi'î mezhebine uymağa)** sözünü kalbinden geçiren bir kimsenin, gusl abdesti sahîh olur. Ağzında kaplama veya dolgu bulunan Hanefî mezhebindeki bir kimse, böyle niyyet edince, guslü ya'nî boy abdesti sahîh olur. Cünüblükden kurtulur, temiz olur. Mâlikî veya Şâfi'î mezhebinin taklîd edince, abdesti ve namâzları sahîh olur. Kaplama ve dolgu ol-
mayanlara da imâm olabilir.

Şâfi'î mezhebinin taklîd edenin, imâm arkasında Fâtiha sûre-
sini okuması, kendisinin veya başkasının sev'eteynine, ya'nî iki
abdest bozma uzvlarına eli ayası ile dokunursa ve nikâh ile al-
ması harâm olan onsekiz kadından başka kadının derisine deri-
si değerse abdest alması, abdeste niyyet etmiş olması ve az ne-
câsetden de sakınması lâzımdır. Kur'ân-ı kerîm tutacağı zemân
da Şâfi'î mezhebine göre abdestli olması lâzımdır. Hanefî mez-
hebinde olan bir yolcunun, Şâfi'î mezhebinin taklîd ederek, öğle
ile ikindi ve akşam ile yatsı namâzlarını takdîm ve tehlîl ederek,
birlikde kılabilmesi için, Şâfi'î mezhebine göre abdestli olması
lâzımdır.

Kadınların Hayz ve Nifâs Hâlleri

Onbir dürlü gusl abdesti vardır. Beşi farzdır. Bunlardan ikisi
kadının hayz ve nifâsdan kurtulunca gusl abdesti almasıdır.

İbni Âbidîn (**Menhel-ül-vâridîn**) adındaki eserinde diyor ki:
Her müslimân erkeğin ve kadının ilmihâl öğrenmesi farz oldu-
ğunu, fikh âlimleri söz birliği ile bildirdi. Her müslimân kadının
hayz ve nifâs bilgilerini öğrenmesi farzdır. Her müslimân erke-
ğin evleneceği zemân, hayz ve nifâs bilgilerini öğrenmeleri lâ-
zımdır. Evlenince, hanımına da öğretmelidir.

Hayz, sekiz yaşını bitirip, dokuz yaşına basmış ve sağlığı ye-
rinde bir kızıdan veya (**âdet zemânı**) son dakîkasından onbeş gün
geçmiş olan kadından gelen ve en az üç gün devâm eden kana

denir. Beyâzdan başka her renge ve bulanık olana hayz kanı denir. Bir kız, hayz görmeye başlayınca, erginlik çağına girer ve kadın hükmünde olup, dînin emr ve yasaklarından mes'ûl olur. Kan görüldüğü andan, kesildiği güne kadar olan günlerin sayısına “**Âdet zemânî**” denir. Bu zemânın en azı üç, en fazlası on gündür. Her kadının kendi âdetinin gün sayısını ve sâatini bilmesi lâzımdır. Sekiz yaşını temâmlıyan kıza, anasının, anası yoksa, ninelerinin, ablalarının, hala ve teyzelerinin hayz ve nifâs ilmini bildirmeleri farzdır.

Nifâs, lohusa demektir. Kadından, doğumdan sonra gelen kana denir. Bu kanın en az müddeti yokdur. Kan kesildiği zemân derhâl gusl abdesti almalıdır. En çok zemânı kırk gündür. Kırk gün temâm olunca, kan kesilmese de, gusl edip, namâza başlar. Kırk günden sonra gelen kan, istihâza, (ya'nî özr) olur. Kadınların nifâs (lohusalık) günlerini de ezberlemeleri lâzımdır.

İstihâza [özr kanı], üç günden, ya'nî yetmişiki sâatden beş dakîka bile az olan ve yeni başlayan için on günden çok süren ve yeni olmayanlardan âdetden çok olup, on günü de aşan ve hâmile, ellibeş yaşını geçmiş (âyise) kadınlardan, dokuz yaşından küçük kızlardan gelen kanlara denir. Bu kan hastalık işâretidir. Uzun zemân akması tehlikeli olup, doktora başvurmak lâzımdır.

İstihâza günlerinde bulunan kadın, sık sık burnu kanayan kimse gibi olup, bu hâlde namâz kılabılır ve oruc tutabilir.

Hayz ve nifâs hâlinde iken kadın, namâz kılamaz ve oruc tutamaz. Tilâvet ve şükr secdesi yapamaz. Kur'ân-ı kerîme doku-namaz. Câmî' ve mescide giremez, Kâ'beyi tavâf edemez. Vaty-de bulunamaz. Temizlenince, oruclarını kazâ eder, namâzlarını kazâ etmez. Kadının, hayzın başladığını kocasına bildirmesi lâzımdır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Hayzın başladığını ve bittiğini kocasından saklayan kadın mel'ûndur**) buyurdu. Hayz ve nifâs kesilince, hemen gusl edip yıkanmak farzdır. Allahü teâlânın emridir.

Nikâhın gitmesine, ya'nî boşanmağa sebep olan çok söz vardır. İmânın gitmesinden korkar gibi, nikâhın gitmesinden de çok korkmak lâzımdır. (**Tam İlmihâl**) 585.ci sahîfeye bakınız!

Hak teâlâ, intikâmını yine kul ile alır.

Bilmiyen (ilm-i ledünnî), anı kul yapdı sanır.

Cümle eşyâ Hâlıkındır, kul elîle işlenir.

Emr-i Bârî olmayınca, sanma bir çöp depresir!

TEYEMMÜM

Teyemmüm, toprakla temizlenmek demektir. Abdest almak veya gusl etmek için, su bulunmazsa veya su olduğu hâlde kullanılması mümkün olmayan durumlarda, temiz toprak, kum, kireç ve taş gibi toprak cinsinden temiz bir şey ile hanefîde vakt girmeden önce de teyemmüm edilir. Diğer üç mezhebde, vakt girmeden önce câiz değildir.

Teyemmüm, abdest ve gusl için bir kolaylıktır. Dînîmizde, toprak ile teyemmüm de, su ile temizlenmek gibidir. Dînîmiz bir çok kirliliğin toprak ile temizlenebileceğini açıkça bildirmektedir.

Teyemmümü gerektiren başlıca hâller şunlardır:

1- Abdest ve gusl için temiz su bulamamak (Şehirde her zaman su aramak farzdır).

2- Su kullanmaya mâni' olan hastalık, su kullanınca soğuktan ölmek veya hasta olmak tehlikesi bulunmak.

3- Suyun yanında düşman veya yırtıcı, zehirli hayvan bulunmak.

4- Hapiste olup, su kullanamamak.

5- Ölümle tehdit edilmek.

6- Yolcu olup, yanında içme suyundan fazla su bulunmamak.

7- Kuyudan su çıkarmak imkânı olmamak.

Teyemmümün Farzları

Teyemmümün farzı üçtür:

1- Cenâbetden temizlenmek için veya abdestsizlikden temizlenmek için niyet etmektir. Abdestsiz bir kimse, talebesine göstermek için teyemmüm ederse, bununla nemâz kılamaz.

2- İki elin içini temiz toprağa sürüp, yüzün temâmını mesh etmek.

3- Elleri temiz toprağa vurup, önce sağ ve sonra sol kolu mesh etmek.

Teyemmümün farzı ikidir, diyenler de vardır. İkinci ve üçüncü farzı bir farz olarak söylemekdedirler. İki şekli de doğrudur.

Teyemmümün Sünnetleri

1- Besmele ile başlamak.

2- Toprağa avucun içini koymak.

- 3- Avucları toprak üzerinde ileri ve geri çekmek.
- 4- Avucda toprak varsa, toprak kalmayınca kadar, iki eli, baş parmakları ile birbirine çarpmak.
- 5- Elleri toprağa koyarken parmakları açmak.
- 6- Evvelâ yüzü, sonra sağ kolu, sonra sol kolu mesh etmek.
- 7- Abdest alır gibi, çabuk yapmak.
- 8- Kollarda ve yüzde mesh edilmedik yer kalmamak.
- 9- Teyemmümden önce, umduğu yerde su aramak.
- 10- Elleri, toprağa vurarak, kuvvetle koymak.
- 11- Kolları, yukarıda anlatılan şekilde mesh etmek.
- 12- Parmakların arasını mesh etmek ve bunu yaparken yüzüğünü oynatmak.

Teyemmümde Şunlara Dikkat Etmelidir

1- Abdestsiz bir kimse talebesine göstermek için, teyemmüm ederse, bununla namâz kılamaz.

2- Teyemmüm ile namâz kılabilmek için, yalnız teyemmüme niyyet etmek yetişmez. Namâz için de niyyet etmek lâzımdır.

3- Bir toprakdan birkaç kimse teyemmüm edebilir. Çünkü, teyemmüm edilen toprak ve benzerleri müsta'mel olmaz. Teyemmümden sonra elden, yüzden dökülen toz müsta'meldir.

4- Şâfiî ve hanbelîde teyemmüm yalnız toprak ile yapılır. Diğer mezheplerde, toprak cinsinden olan her temiz şey ile, üzerinde bunların tozu olmasa bile, teyemmüm edilir. Yanıp kül olan veyâ sıcakda eriyebilen şeyler, toprak cinsinden değildir. O hâlde, ağaç, ot, tahta, demir, pirinç, yağlı boya sıvalı duvar, bakır, altın, cam ile teyemmüm edilemez. Kum ile olur. İnci, mercân ile olmaz. Kireç ve alçı ile yıkanmış mermer, çimento, sırsız fayans, sırsız porselen çanak çömlekle, çamur ile olur. Yalnız çamur varsa, suyu yarıdan az ise, bununla teyemmüm edilir.

5- Bir teyemmüm ile çeşidli namâz kılmak câizdir.

6- Müsâfir, iki kilometreden az uzakda su bulunacağını âlâmetlerle veyâ akllı, bâliğ ve âdil bir müslimânın haber vermesi ile, çok zan ettiği zemân, her tarafa doğru ikiyüz metre giderek veyâ birini göndererek araması farz olur. Çok zan etmezse, suyu araması lâzım olmaz.

7- Bir kimse, suyu sormadan teyemmüm edip, namâza dursa, sonra yanında bulunan âdil bir şahsdan, su olduğunu haber

alsa, abdest alıp, namâzını iâde eder.

8- İki kilometreden uzakda su varken, teyemmüm ile namâz kılmak câizdir.

9- Eşyâsı arasında su bulunduğunu unutan kimse, şehirde, köyde değilse, teyemmüm ile namâz kılabilir.

10- Suyun bittiğini zan eden kimse, namâzdan sonra suyunu görse, teyemmüm ile kıldığı namâzı iâde eder.

11- Müsâfirin, yanında bulunanlardan su istemesi vâcibdir. Su vermezlerse, teyemmüm ile kılar. Arkadaşı suyu, piyasadaki fiyâtına satarsa, fazla parası olan müsâfirin satın alması lâzımdır. Sâhibi, suyunu gaben-i fâhiş ile satarsa, teyemmüm ile kılması câizdir. Piyasa fiyâtına alacak fazla parası yoksa, yine teyemmüm eder.

12- Çölde, yollarda içmek için konulan su varken, teyemmüm edilebilir.

13- Su az ise, cünüb olan kimsenin, hayzlı kadından, abdestsizden ve meyyitden önce yıkanması lâzımdır. Suyun sâhibi başkalarından önce yıkanır. Sâhibleri ayrı ayrı olan sular, bir araya getirilince, önce meyyit yıkanır.

14- Cünüb bir kimse, teyemmüm etdikden sonra, abdesti bozulsa, cünüb olmaz. Az su varsa, yalnız abdest alır.

15- Cünüb kimsenin vücûd yüzeyinin yaridan fazlası yara veya çiçek, kızıl gibi ise teyemmüm eder. Derisinin çoğu sağlam ise ve yaralı kısımları ıslatmadan yıkaması mümkün ise, gusl eder. Yaralı kısımları ıslatmadan yıkanamazsa yine teyemmüm eder.

Teyemmüm Nasıl Yapılır?

1- Önce cünüblükden veya abdestsizlikden temizlenmek için niyyet edilir.

Teyemmüm ile nemâz kılabilmek için, yalnız teyemmüme niyyet etmek yetişmez. İbâdet olan başka bir şeyi, meselâ, cenâze nemâzı kılmak için, secde-i tilâvet yapmak için veya abdest için veya gusl için teyemmüm etmeğe niyyet lâzımdır.

Teyemmüme niyyet ederken, abdest ile guslü ayırmağa lüzûm yoktur. Abdest için niyyet etmekle, cenâbetden de temiz olur. Cenâbetden temizlenmeğe niyyet edilen teyemmüm ile nemâz kılınabilir. Abdest için ikinci teyemmüme lüzûm yoktur.

2- İki kolu dirseklerinden yukarı sıvalı olarak, iki elin içini

temiz toprağa, taşa, toprak veyâ kireç sıvalı divara sürüp, en az üç parmağı değmek üzere, iki avucu ile yüzünü bir kerre mesh etmek, ya'nî sıgamak. Eli, yüzünün iğne ucu kadar yerine değmezse, teyemmüm yapılmış olmaz.

Yüzü tam mesh edebilmek için, avuclar açık ve dört parmak birbirlerine yapışık ve iki elin ikiye uzun parmaklarının uçları birbirlerine değmiş olarak, avuc içleri saç kesimine koyup, çeneye doğru yavaşça indirilir. Parmaklar yatay vaziyette alını, göz kapaklarını, burnun iki yanını ve dudakların üzerlerini ve çenenin yüz kısmını iyice sıgmalıdır. Bu esnâda avuc içleri de yanakları sığar.

3- İki avucu tekrâr toprağa sürüp, birbirine çarparak, tozu toprağı silkeledikten sonra, önce sol elin dört parmağı içi ile, sağ kolun alt yüzünü, parmak ucundan dirseğe doğru sıgayıp sonra, kolun iç yüzünü, sol avuc içi ile, dirsekten avuca kadar sıgamak ve sonra sol baş parmak içi ile, sağ baş parmak dışını sıgamakdır. Yüzüğü çıkarmak lâzımdır. Sonra, yine böyle sağ el ile, sol kol sıganır. El ayasını toprağa sürmek lâzımdır. Toprağın, tozun elde kalması lâzım değildir.

Abdest ve gusl için teyemmüm aynıdır.

Teyemmümü Bozan Şeyler

Teyemmümü gerekdiren özl hâli ortadan kalkınca, su bulunca, abdesti ve guslü bozan hâllerde, teyemmüm de bozulur.

Abdestin, Guslün ve Teyemmümün Fâideleri

İbâdet maksâdıyla yapılan her iki temizlik, beden sağlığımız için pek çok fâideleri hâsıl etmektedir. Bedenî fâidelerinin yanında, rûh sağlığı yönünden de fâidesi çokdur. Tesbît edilen sayısız fâidelerinden ba'zılarını şöyle sıralayabiliriz:

1- Günlük hayatımızda, ellerimizin dokunmadığı yer, kapmadığı mikrop kalmıyor. İşte abdest alırken, el, yüz ve ayakları yıkamak, cilt hastalıkları ve iltihâbları için en güzel bir korunmadır. Mikroplar, parazit bakterilerin ba'zıları vücûda deri yoluyla dâhil olurlar.

2- Solunum sistemimizin bekçiliğini yapan burnu yıkamakla, toz ve mikrop yığınlarının vücûda girmeleri önlenmiş olmaktadır.

3- Yüzün yıkanması, cildi kuvvetlendirir, başdaki ağırlığı ve yorgunluğu hafifletir. Damarları ve sinirleri harekete geçirir. Devâmlı abdest alanların, ihtiyârlasalar bile yüzlerindeki güzel-liklerinin gitmemesi bu yüzdendir.

4- Cünüblüğe sebep olan hâllerde büyük bir enerji harcanmakda, kalb ve dolaşım hızı artmakta, solunum hızlanmakta-
dır. Vücûdun aşırı çalışmasıyla da yorgunluk, bitkinlik, uyuşuk-
luk ve gevşeklik hissedilmekde, umûmiyyetle zihnî faaliyetler
oldukça yavaşlamaktadır. Gusl ile vücûd eski zindeliğini kaza-
nır. Vücûdu belirli aralıklarla devâmlı yıkamak, koruyucu he-
kimlik yönünden fevkalâde önemlidir.

5- Vücûdumuzun normalde bir statik elektrik dengesi var-
dır. Vücûd sağlığı bu elektriksel denge ile yakından alâkalıdır.
Bu denge, psikolojik gerilimler, iklim şartları, giyim eşyâları,
yaşama ve işyerleri ve bu arada guslü gerektiren hâllerle bozu-
lur. Bu elektriksel yük, öfke hâlinde normalin dört katına, gus-
lü gerektiren hâllerde 12 katına çıkmaktadır. Günümüzde
“Kızıl ötesi” (Enfra-rouge) ışınlarla dış derinin özel fotoğrafları
çekilmiş, bu fotoğraflarda cinsî münâsebetden sonra, vücûdun
bütün yüzeyinin fazla statik elektrik tabakasıyla örtüldüğü tes-
bât edilmiştir. Bu tabaka, derinin oksijen alışverişine engel
olduğu gibi, cildin renginin bozulmasına ve çabuk kırışmasına
sebeb olur. Bu durumdan kurtulmak için vücûdun iğne ucu
kadar yeri dahî kalmayacak şekilde temâmen yıkanması gere-
kir. Böylece su zerreleri, olumsuz elektrik gerilimini alarak,
vücûdu topraklıyor ve yeniden normale döndürüyor. Bu açıdan
gusl, tıbbî yönden de mutlaka yapılması gereken bir temizlik-
dir.

6- Abdest ve gusl abdestinin, dolaşım sistemi üzerinde de
olumlu te’sirleri bulunmaktadır. Damarlardaki sertleşme ve
daralmayı önler. Abdestde mevzi’î bir uyarılma vardır. Lenf sis-
temi, en önemli merkezlerinden biri olan burun arkası ve ba-
demcikler yıkanarak uyarılmaktadır. Ayrıca boyun ve yanları-
nın yıkanması da, lenf sistemine te’sir eder. Abdest ve guslle
kolaylaşan lenf dolaşımı sâyesinde, lenfosit denen savaşçı hü-
creler vücûdu zararlı unsûrlardan korurlar ve vücûd direncini
arttırırlar.

7- Su bulunmadığı zemân toprakla yapılan teyemmüm de
büyük ölçüde vücûddaki statik elektriği yok etmektedir.

2- NECÂSETDEN TAHÂRET

Bedende, elbisede ve namâz kılacak yerde necâset, pislik bulunmamaktır. Baş örtüsü, başlık, sarık, mest ve na'lin da elbiseden sayılır. Boyuna sarılı atkının sarkan kısmı, namâz kılan ile birlikde hareket ettiği için elbise sayılır ve burası temiz olmazsa, namâz kabûl olmaz. Yaygının, basdığı ve başını koyduğu yeri temiz olunca, başka yerinde necâset bulunursa, namâz kabûl olunur. Çünkü yaygı, atkı gibi bedene bitişik değildir. Fakat kapalı şişe içinde, idrâr taşıyanın namâzı câiz olmaz. Çünkü, şişe bevlîn meydâna geldiği yer değildir. [Bundan anlaşılıyor ki, cebinde kapalı kolonya, ispiro, tentürdiyot şişesi veyâ kapalı kutudaki kanlı mendil, nefs bez varken namâz kılmak câiz değildir.] İki ayağın basdığı ve secde ettiği yerin temiz olması lâzımdır. Necâset üstüne örtülü bez, cam, naylon üstünde namâz kabûl olur. Secdede etekleri kuru necâsete değerse, zararı olmaz.

Deride, elbisede, namâz kılınan yerde, **(dirhem mikdârı)** veyâ dahâ çok kaba necâset yok ise, namâz kabûl olur ise de, dirhem mikdârı bulunursa, tahrîmen mekrûh olur ve yıkamak vâcib olur. Dirhemden çok ise, yıkamak farz olur. Az ise sünnetdir. Şerâbın damlasını da yıkamak farzdır. İmâmeyne [İmâm-ı Ebû Yûsûf ve İmâm-ı Muhammede] göre ve diğer üç mezhebde kaba necâsetlerin hepsinin zerresini bile yıkamak farzdır. Necâset mikdârı, başladığı zemân değil, namâza dururken olan mikdârıdır.

Dirhem mikdârı, katı necâsetlerde, bir miskâl, ya'nî dört gram ve seksen santigram ağırlıktır. Akıcı necâsetlerde, açık el ayasındaki suyun yüzü genişliği kadar yüzeydir. Bir miskâlden az olan katı necâset elbisenin, avuc içinden dahâ geniş yüzüne yayılınca namâza mâni' olmuyor.

Necâset iki dürlüdür:

1- **Kaba Necâset:** İnsandan çıkınca, abdest veyâ gusle sebep olan herşey, eti yinmiyen hayvanların, (yarasa hâric) ve yavru-
larının yüzülmüş, dabağlanmamış derisi, eti, pisliği ve bevli, insanın ve bütün hayvanların kanı ve şerâb, leş, domuz eti ve kümes hayvanlarının pisliği ve yük hayvanlarının, koyun ve keçinin necâsetleri, galiz, ya'nî kabadır.

2- **Hafîf Necâset:** Hafîf olan necâsetlerden, bir uzva ve elbisenin bir kısmına bulaşınca, bu kısım veyâ uzvun dörtde biri ka-

darı namâza zarar vermez. Eti yinen dört ayaklı hayvanların bevli ve eti yinmiyen kuşların pisliği hafıdır. Güvercin, serçe ve benzerleri gibi eti yinen kuşların pisliği temizdir.

Şerâbın, imbiklenmesi ile elde edilen rakı ve ispiroto kaba necâset olup, içilmesi şerâb gibi harâmdır. Namâz kılariken, kan, ispiroto ve alkollü içkiler, elbiseden ve deriden yıkanıp temizlenmelidir. Uçmakla temiz olmaz. Bunlar bulunan şişe ve benzerleri cebden çıkarılmalıdır.

Necâset, her temiz su ile, abdest ve gusl alınmış su ile, sirke ve gül suyu gibi akıcı mâyı'lerle temizlenir. Abdestde, guslde kullanılan suya (**müsta'mel su**) denir. Bu su temizdir. Fekat, hadesi temizleyici değildir. Bununla necâset temizlenir. Fekat, abdest alınmaz ve gusl edilmez.

İSTINCÂ: Önden ve arkadan necâset çıkınca, bu yerleri temizlemeğe istincâ denir. İstincâ, ya'nî tahâretlenmek, sünnet-i müekkededir. Ya'nî halâda abdest bozulduktan sonra, erkek ve kadının, taş ile veyâ su ile, önünü ve arkasını temizliyerek idrâr ve pislik bırakılmaması sünnetdir. Fekat, başkasının yanında avret yerini açmadan su ile istincâ yapamıyacaksa, pislik fazla olsa bile, su ile istincâden vaz geçer. Avret yerini açmaz. Namâzi öyle kılar. Açarsa fâsık olur. Harâm işlemiş olur. Tenhâ bir yer bulunca su ile istincâ yapar ve namâzi iâde eder. **Çünkü, bir emri yapmak, bir harâmı işlemesine sebep olursa, harâmı işlemek için, o emr [te'hîr edilir veyâ] terk edilir, yapılmaz.**

Kemik, taâm, gübre, tuğla, saksı ve cam parçaları, kömür, hayvan yemi ve başkasının malı ile ve muhterem, ya'nî para eder şeyler, meselâ ipek ile, câmi'den atılan şeylerle, zenzem suyu ile, yaprak ile, kâğıd ile istincâ tahrîmen mekrûhdur. Boş kâğıda da saygı lâzımdır. Muhterem olmayan isimler, dîne yararımayan yazılar bulunan kâğıdlar ve gazete ile istincâ câizdir. Fekat İslâm harfleri ile yazılmış hiç bir kâğıd ile istincâ edilmez. Önü ve arkayı kibleye dönerek ve ayakda ve özrsüz çıplak abdest bozmak mekrûhdur. İdrâr toplanan yerde gusl câiz değildir. Fekat, bevl akar gider, toplanmazsa, bunlar câiz olur. İstincâda kullanılan su necs olur. Elbiseye sıçratmamalıdır. Bunun için istincâ yaparken, avret yerini açmak, tenhâ yerde yapmak lâzımdır. Musluk başında, elini donunun içine sokup, idrâr yerini avucdaki suya sürerek yıkamakla istincâ olmaz. İdrâr damlası bulaşınca, avucdaki su necs olur ve damladığı çamaşır pis

olur. Bu suyun damladığı yerlerin toplamı avuc içinden fazla olursa, namâz kabûl olmaz.

İSTİBRÂ: Erkeklerin yürüyerek, öksürerek veyâ sol tarafa yatarak (**İstibrâ**) etmesi, ya'nî idrâr yolunda damlalar bırakmaması vâcibdir. İdrâr damlası kalmadığına kanâ'at gelmeden abdest almamalıdır. Bir damla sızarsa, hem abdest bozulur, hem de elbise kirlenir. Çamaşıra avuc içinden az sızarsa, abdest alıp kıldığı namâz mekrûh olur. Çok sızarsa, namâz kabûl olmaz. İstibrâda güçlük çekenler, arpa kadar nebâtî pamuk fitili idrâr deliğine koymalıdır. Sızan idrârı pamuk emer. Yalnız pamuğun ucunun dışarda kalmaması lâzımdır.

3- SETR-İ AVRET (Avret Mahalli ve Kadınların Örtünmeleri)

Bir kimsenin açması, başkasına göstermesi ve başkasının bakması harâm olan yerlerine (**Avret mahalli**) denir. Erkeklerin avret mahalli göbekten, diz altına kadardır. Diz avretdir. Buraları açık iken kılınan namâz kabûl olmaz. Namâz kılar-ken, vücûdun diğer kısımlarını (kolları, başı) örtmek, (çorap giymek) erkeklere sünnetdir. Buraları açık namâz kılmaları mekrûhdur.

Kadınların avuc içlerinden ve yüzlerinden başka her yerleri, ellerinin üstü, saçları ve ayakları dört mezhebde de avretdir. Bunun için kadınlara (**Avret**) denilmiştir. Buralarını örtmesi farzdır. Avret uzvlarından herhangi birinin dörtde birisi, bir rûkn açık kalırsa, namâz bozulur. Azı açılırsa bozulmaz. Namâzı mekrûh olur. İnce olup, içindeki uzvun şekli veyâ rengi görünen kumaş, yok demektir.

Kadınların, namâz dışında, yalnız iken, diz ve göbek arasını örtmesi farz olup, sırtını ve karnını örtmesi vâcib, başka yerlerini örtmesi edebdir.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki: (**Yabancı kadına şehvetle bakan bir kimsenin gözleri ateşle doldurulup, Cehenneme sokulacaktır. Yabancı kadın ile toka edenin kolları ensesinden bağlanıp, Cehenneme atılacaktır. Yabancı kadın ile lüzûmsuz yere şehvetle konuşanlar, her kelimesi için bin sene Cehennemde kalacaktır.**)

Diğer bir hadîs-i şerîfde ise: **(Komşu kadına ve arkadaşlarının kadınlarına şehvetle bakmak, yabancı kadınlara bakmaktan on kat dahâ günâhdır. Evli kadınlara bakmak, kızlara bakmaktan bin kat dahâ çok günâhdır. Zinâ günâhları da böyledir)** buyuruldu.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Yâ Ali! Uyluğunu açma ve ölü veyâ diri, hiç kimsenin uyluk yerine bakma!)**

Diğer bir hadîs-i şerîfde; **(Avret yerlerinizi açmayınız. Çünkü, yanınızdan hiç ayrılmayan kimseler vardır. Onlardan utanmanız ve onlara saygılı olunuz)** [Bunlar, Hafaza melekleridir] buyuruldu.

Yine hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: **(Avret yerlerini ört. Zevcenden ve câriyenden başkasına gösterme. Yalnız iken de Allahü teâlâdan hayâ ediniz!)**

(Kendilerini kadınlara benzeten erkeklere ve erkeklere benzeten kadınlara Allah la’net eylesin!)

(Bir kızın güzelliğini gören kimse, gözünü ondan hemen ayırırsa, Allahü teâlâ yeni bir ibâdet sevâbı ihsân eder ki, bu ibâdetin lezzetini hemen duyar.)

(Avret yerlerini açana ve başkasının avret mahallerine bakana, Allah la’net eylesin!)

(Kendini bir kavme benzeten, onlardan olur). Demek ki, ahlâkını, işlerini veyâ elbiselerini başkalarına benzeten onlardan olur. Modaya, kâfirlerin âdetlerine uyanlar, harâmlara güzel san’at ismini takanlar ve harâm işliyenlere san’atkâr, ilerici diyenler, bu hadîs-i şerîflerden ibret almalı, korkmalı, uyanmalıdırlar.

Erkek erkeğin ve kadın kadının avret yerlerine de bakmaları harâmdır. Görülüyor ki, erkeklerin kadınlara ve kadınların, erkeklerin avret yerlerine bakmaları harâm olduğu gibi, erkeklerin erkeğin avret yerine ve kadınların kadının avret yerine bakmaları da harâmdır. Erkeğin erkek için ve kadın için avret mahalli, diz ile göbek arasıdır. Kadının kadın için avret mahalli de böyledir. Kadının yabancı erkek için avret mahalli ise, ellerinden ve yüzünden başka bütün bedenidir. Yabancı kadının avret yerine şehvetsiz de bakmak harâmdır.

Yorgan altında çıplak yatan bir hasta, başı yorgan içinde iken, îmâ ile namâz kılınca, çıplak kılmış olur. Başını yorgan-

dan çıkarıp kılsa, yorganla örtülü kılmış olup, câiz olur.

Bir erkek, nikâhla alması ebedî harâm olan, onsekiz (**mahrem**) kadının, başına, yüzüne, gerdânına, kollarına, dizden aşağı bacağına, şehvetden emîn ise bakabilir. Bu kimse, göğüslerine, koltuklarına, uyluklarına, dizlerine ve sırtına bakamaz.

Bir kadın için, amca, hala, teyze ve dayı çocukları da yabancı erkek gibidir. Enişte, kayın birâderi de yabancı erkektir. Bunlarla konuşması, şakalaşması ve bir yerde bulunması harâmdır. Erkeklerin de amca, hala, teyze ve dayı kızları ile ve baldız ve yenge ile konuşmaları harâmdır.

Bir erkek, mahrem olan onsekiz kadın ile ölünceye kadar evlenemez. Bunlarla konuşabilir. Yalnız olarak bir yerde bulunabilir. Kadın da, onsekiz erkek ile evlenemez. Bu onsekiz erkek ve kadın şunlardır:

Neseb (Soy) ile Akrabâ Olanlar

Erkekler:

- 1- Baba.
- 2- Babasının ve annesinin babaları.
- 3- Oğlu ve oğlunun ve kızının oğulları
- 4- Erkek kardeşi.
- 5- Erkek kardeşinin oğulları.
- 6- Kız kardeşinin oğulları.
- 7- Amca ve dayı.

Kadınlar:

- 1- Anne.
- 2- Annesinin ve babasının anaları.
- 3- Kızı ve oğlunun ve kızının kızları.
- 4- Kız kardeşi.
- 5- Kız kardeşinin kızları.
- 6- Erkek kardeşinin kızları.
- 7- Hala ve teyze.

Süt ile Akrabâ Olanlar

Erkekler:

- 8- Süt baba.
- 9- Süt babasının ve annesinin babaları.
- 10- Süt oğlu, süt oğlunun ve süt kızının oğulları.

Kadınlar:

- 8- Süt anne.
- 9- Süt annesinin ve babalarının anneleri.
- 10- Süt kızı, süt kızının ve süt oğlunun kızları.

11- Süt erkek kardeşi.	11- Süt kız kardeşi.
12- Süt kız kardeşinin oğulları.	12- Süt kız kardeşinin kızları.
13- Süt erkek kardeşinin oğulları.	13- Süt erkek kardeşinin kızları.
14- Süt amca ve dayıları.	14- Süt hala ve teyzeleri.

Sıhriyet (Evlilik) ile Akrabâ Olanlar

Erkekler:

- 15- Kayın baba.
- 16- Üvey oğlu.
- 17- Üvey baba.
- 18- Dâmât.

Kadınlar:

- 15- Kaynana.
- 16- Üvey kızı.
- 17- Üvey anne.
- 18- Gelin.

Avret mahalli açık olarak sokağa çıkan ve başkalarının avret yerlerine bakan, erkekler ve kızlar, Cehennemın çok kızgın alevli ateşinde yanacaklardır.

4- İSTİKBÂL-İ KIBLE (Kibleye dönmek)

Namâzı Kâ'beye karşı kılmaktır. Mekke-i Mükerrerme şehrinde bulunan Kâ'be binâsının istikametine (**Kible**) denir. Kible önce (**Kudüs**) idi. Hicretten onyediy ay sonra Şa'bân ayının ortasında salı günü, Kâ'beye dönülmesi emr olundu.

Kible, Kâ'benin binâsı değil, arsasıdır. Ya'nî, yerden Arşa kadar, o boşluk kiblelerdir. Bunun için deniz ve kuyu diplerinde, yüksek dağlarda ve uçaklarda, bu cihete doğru namâz kılınır. Göz sinirlerinin çapraz istikâmeti arasındaki açıklık Kâ'beye rastlarsa, namâz sahîh olur. Fekat:

1- Hastalık sebebi, 2- Malın çalınmak tehlikesi, 3- Yırtıcı hayvan tehlikesi, 4- Düşman görme tehlikesi, 5- Hayvanından inince, tekrâr yardımsız binemeyecekse, iki namâzı [öğle ile ikindiye ve akşam ile yatsıyı, mâlikî veyâ şâfi'î mezhebini taklîd ederek] cem' ederek de kılamazsa, namâzını gücü yetdiği tarafa doğru yönelerek kılar. Vapurda, trende ve uçaklarda kibleye dönmek şarttır.

5- NAMÂZ VAKTLERİ

Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki, **(Ceb râîl aleyhisselâm Kâ’be kapısı yanında iki gün bana imâm oldu. İkimiz, fecr doğarken sabâh namâzını, güneş tepeden ayrılırken öğleyi, herşeyin gölgesi kendi boyu olunca ikindiye, güneş batarken [üst kenârı gayb olunca] akşamı ve şafak kararınca yatsıyı kıldık. İkinci günü de, sabâh namâzını, hava aydınlanınca, öğleyi, herşeyin gölgesi kendi boyunun iki katı olunca, ikindiye, bundan hemen sonra, akşamı, oruc bozulduğu zemân, yatsıyı, gecenin üçde biri olunca kıldık. Sonra yâ Muhammed! Senin ve geçmiş Peygamberlerin namâz vaktləri budur. Ümmetin, beş vakt namâzın herbirini, bu kıldığımız iki vaktin arasında kılsınlar dedi).** Hergün kılınması emr olunan namâz sayısının beş olduğu buradan da anlaşılmaktadır.

Sabâh Namâzı Vakti: Fecrin doğmasından, ya’nî şarkda beyâzlık başlamasından i’tibâren, güneş doğuncaya kadardır.

Öğle Namâzı Vakti: Gölgeler kısalıp, uzamağa başladığı zemândan i’tibâren başlar ve gölge bir misli veyâ iki misli uzayuncaya kadar devâm eder. Birincisi iki imâma, ya’nî İmâm-ı Ebû Yûsûf ile İmâm-ı Muhammede göre, ikincisi ise, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfeye “rahmetullahi aleyhim” göredir.

İkinci Namâzı Vakti: Öğle vakti bitince başlar. Bu da:

1- İmâm-ı Ebû Yûsûf ve İmâm-ı Muhammede göre, gölge kendisini meydâna getiren cism kadar uzayınca başlar ve güneş kayboluncaya kadar devâm eder.

2- İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfeye göre ise; gölge kendisini meydâna getiren cismin iki misli olunca başlar, güneş kayboluncaya kadar devâm eder.

Fekat, güneş sarardıktan sonra ya’nî üfuk hattına bir mızrak boyu yaklaşıncaya, her namâzı kılmak harâmdır. Ya’nî ikinci namâzını bu kadar geciktirmek harâmdır. Fekat, ikinci namâzını kılmamış ise, güneş batıncaya kadar da kılmak lâzımdır.

Akşam Namâzı Vakti: Güneş kaybolduktan sonra başlayıp, şafak kararıncaya kadar, ya’nî kırmızılık kayboluncaya kadar devâm eder.

Yatsı Namâzı Vakti: Akşam namâzı vaktinin çıkmasından i’tibâren, fecrin ağarmasına kadar devâm eder. İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfeye “rahmetullahi aleyh” göre, yatsının vakti, gökdeki beyâzlık kaybolunca başlar. Nitekim ikinci vaktinde böyle

geçmişti. Ya'nî iki imâma göre yatsı vakti olduğundan sonra, en az yarım sâat dahâ bekleyip yatsıyı kılsa, bütün imâmlara göre kılmış olur. Yatsı namâzını özsüz, şer'î gecenin yarısından sonraya bırakmak mekrûhdur.

Namâzları vaktlerinden önce ve sonra kılmak harâmıdır. Büyüyük günâhdır. **(Türkiye gazetesi)**nin hâzırlamış olduğu divar takvîmlerinde, namâz ve imsâk vaktleri doğru olarak bildirilmiştir.

Namâz kılması tahrîmen mekrûh, ya'nî harâm olan vaktler üçdür. Bu üç vaktde başlanan farzlar sahîh olmaz. Güneş doğarken, batarken, gündüz ortasında ikendir. Bu üç vaktde, önceden hâzırlanmış cenâzenin namâzı, secde-i tilâvet ve secde-i sehiv de câiz değildir. Güneş batarken, yalnız o günün ikindi namâzı kılınır.

Yalnız nâfile kılmak mekrûh olan iki vakt vardır. Sabâh namâzının farzını kıldıkdan sonra, güneş doğuncaya kadar. İkinci farzını kıldıkdan sonra, akşamın farzından önce nâfile kılmak mekrûhdur.

AÇIKLAMA (Kutuplarda Namâz ve Oruc):

Her memleketin namâz vakti, o memleketin ekvatorından uzaklığı ve mevsimlere göre değişir:

67 dereceden geçen kuzey kutup dâiresinin kuzeyinde bulunan soğuk memleketlerde, güneşin meyli çok olduğu zemânlarda, şafak kaybolmadan fecr başlar. Bunun için Baltık Denizinin şimâl [kuzey] ucunda, yazın gece olmayıp, yatsı ve sabâh namâzlarının vakti başlamaz.

Hanefî mezhebinde vakt, namâzın şartı değil, sebebidir. Sebeb bulunmazsa, namâz farz olmaz. O hâlde, böyle memleketlerde bulunan müslimânlarla bu iki namâz farz olmaz. Ba'zı âlimlere göre, arz dereceleri bunlara yakın olan yerlerdeki vaktlerinde kılmak farz olur. Bu iki namâz vaktinin başladığı zemânlarda, vaktlerinin olduğu en son günün vaktlerinde kılmak iyi olur.

Şa'bânın otuzuncu geces, bir şehirde hilâl görülünce, bütün dünyâda oruca başlamak lâzım olur. Gündüz görülen hilâl gelecek gecenin hilâlidir. [Kutublara ve Aya giden müslimânın da, seferî değilse, bu ayda gündüzleri oruc tutması lâzımdır. Yirmi-dört sâatden dahâ uzun günlerde, oruca sâatle başlar ve sâatle bozar. Gündüzü böyle uzun olmıyan bir şehirdeki müslimânların zemânına uyar. Eğer oruc tutmazsa, gündüzleri uzun olmayan yere gelince kazâ eder.]

EZÂN VE İKÂMET

Ezân, herkese bildirmek demektir. Beş vakt namâz ve kazâ namâzları için ve Cum'a namâzında hatîbin karşısında, erkeklerin ezân okuması, sünnet-i müekkededir. Kadınların ezân ve ikâmet okuması mekrûhdur. Ezân, başkasına vakti bildirmek için, yüksekde okunur. Ezân okunurken, iki eli kaldırıp, birer parmağını iki kulağın deliğine koymak müstehabdır. İkâmet okumak, ezândan dahâ efdâldir. Ezân ve ikâmet, kıbleye karşı okunur. Okunurken konuşulmaz, selâma cevâb verilmez.

Ezân ve İkâmet Hangi Hâllerde Okunur?

1- Kırdâ, bostânda yalnız veyâ cemâ'at ile kazâ kılarken, erkeklerin ezânı ve ikâmeti yüksek sesle okumaları sünnetdir. Ezânı işiten insanlar, cinnîler, taşlar, kıyâmet günü şâhid olacaktır. Birkaç kazâ namâzını bir arada kılan, önce ezân ve ikâmet okur. Sonraki kazâları kılarken, hepsine sâdece ikâmet okur. Sonraki kazâlarda ezân okumasa da olur.

2- Evinde yalnız veyâ cemâ'at ile vakt namâzı kılan, ezân ve ikâmet okumaz. Çünkü, câmi'de okunan ezân ve ikâmet evlerde de okunmuş sayılır. Fekat, okumaları efdâldir. Mahalle câmi'inde ve cemâ'ati belli kimseler olan her câmi'de, vakt namâzı, cemâ'at ile kılındıktan sonra, yalnız kılan kimse, ezân ve ikâmet okumaz. Yollarda bulunan veyâ imâmı ve müezzini bulunmayan ve cemâ'ati belli kimseler olmayan câmi'lerde, çeşidli zemânlarda gelenler, bir vaktin namâzı için, çeşidli cemâ'atler yaparlar. Her cemâ'at için ezân ve ikâmet okunur. Böyle câmi'de yalnız kılan da ezân ve ikâmeti kendi işiteceği kadar sesle okur.

3- Misâfir olanlar, kendi aralarındaki cemâ'at ile de, yalnız kılarken de ezân ve ikâmet okur. Yalnız kılanın yanında, arkadaşları varsa, ezânı terk edebilir. Seferî olan kimse bir evde yalnız kılarken de, ezân ve ikâmet okur. Çünkü, câmi'de okunan, onun namâzı için sayılmaz. Seferî olanlardan ba'zısı, evde ezân okursa, sonra kılanlar okumaz.

Aklı çocuğun, a'mânın, veled-i zinânın, ezân okumasını bilen câhil köylünün ezân okuması kerâhetsiz câizdir. Cünüb kimsenin ezân ve ikâmet okuması ve abdestsiz ezân okumak ve kadının, fâsıkın, serhoşun, aklızsız çocuğun ezân okuması ve oturarak ezân okumak tahrîmen mekrûhdur. Bunların ezânları

tekrâr okunur. Ezânın sahîh olması için müezzin, müslimân ve akllı olmalıdır. Ho-parlör ile okumak sahîh olmaz.

Fâsık kimsenin, ezânı sahîh olmaması, ibâdetlerde bunun sözü kabûl edilmediği içindir. Fâsıkın ve ho-parlörün ezânı ile vaktin geldiğine inanılmaz. Bunun ezânı ile veyâ verdiği bir işâret ile oruc bozulmaz.

Ezâna ta'zîm ve hürmet edenler ve onu, harflerini, kelimelerini değiştirmeden, bozmadan, tegannî etmeden, minâreye çıkıp, sünnete uygun okuyanlar, yüksek derecelere vâsıl olacaklardır.

Fekat, ezân sünnete uygun okunmuyorsa, meselâ ba'zı kelimeleri değiştirilmiş, terceme edilmişse ve ba'zı yerinde tegannî ederek okunuyorsa veyâ ezân sesi, ho-parlör denilen âletten geliyorsa, (Çünkü, ho-parlörden çıkan ses, imâm veyâ müezzinin sesi değildir. Bunların sesi elektrik ve miknâtîs hâline dönüşüyor. Bu elektrik ve miknâtîsın hâsıl ettiği ses duyulur) bunu işiten, hiçbir parçasını tekrâr etmez.

AÇIKLAMA (Ezân Ho-parlör ile Okunur mu?):

Minârelere konulan ho-parlör, müezzin için bir tenbellik vâsıtası olmuş, ezânın karanlık odalarda oturarak ve sünnete uymıyarak okunmasına sebep olmuştur. Asrlarca, göklere doğru uzanan ma'nevî süslerimiz minâreler de, bu kötü bid'at yüzünden birer ho-parlör direği hâline getirilmişlerdir. İslâm âlimleri fennin bulduklarını hep iyi karşılamış, meselâ matba'anın kurulmasını teşvîk etmişler, fâideli kitâbların basılarak ilmin yayılmasını istemişlerdir. Radyo ve ho-parlörle, her yerde fâideli yayınlar yapılması da, islâmiyyetin beğendiği ve fâideleneceği bir buluş olduğu şübhesizdir. Fekat, müslimânları ezânın tatlı sesinden mahrûm bırakarak, ibâdetleri ho-parlörün tırmalayıcı sesi ile yapmak, zararlı olmaktadır. Ho-parlörleri câmi'lere koymak lüzûmsuz bir isrâfdır. İmânlı kalblere ilâhî te'sîrler yapan sâlih mü'minlerin sesleri yerine, âdetâ kilise çanı gibi zırlayan bu âlet yok iken, minârelerde okunan ezânlar ve câmi'lerdeki tekbîr sesleri, ecnebîleri bile vecde getiriyordu. Her mahallede okunan ezânları işiterek câmi'leri dolduran cemâ'at, Eshâb-ı Kirâm zemininde olduğu gibi namâzlarını huşû' ile kılıyorlardı. Ezânın mü'minleri heyecâna getiren ilâhî te'sîri, ho-parlörün metalik sesleri ile gaybolmaktadır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfin-

de, (Her kim ezân sesi işitdiği zemân, müezzin ile berâber hafîf-ce okusa, her harfine bin sevâb verilir, bin günâhı mahvolur) buyurdu.

Ezânı duyan kimse, Kur’ân-ı kerîm okuyor ise de, işitdiğini yavaşça söylemesi sünnetdir. (Hayye alâ)ları duyunca bunları söylemeyip, (lâ havle velâ kuvvete illâ billâh) der. Ezândan sonra salevât getirilir. Sonra ezân düâsı okunur. İkinci (Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah) söyleyince, iki baş parmağının tırnaklarını öpdükten sonra, iki göz üzerine sürmek müstehabdır. İkâmetde böyle yapılmaz.

Ezânın Okunuşu

Allahü ekber	4 def’a
Eşhedü en lâ ilâhe illallah	2 def’a
Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah	2 def’a
Hayye ales-salâh	2 def’a
Hayye alel-felâh	2 def’a
Allahü ekber	2 def’a
Lâ ilâhe illallah	1 def’a

Yalnız sabâh ezânında, (Hayye alel-felâh)dan sonra iki kerre (Es-salâtü hayrun minen-nevm) okunur.

İkâmetde ise, (Hayye alel-felâh)dan sonra iki kerre (Kad kâme tis-salâtü) denir.

Ezân Düâları:

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki:

(Ezân okunurken şu düâyı okuyun:

“Ve ene eşhedü en lâ ilâhe illallahü vahdehü lâ şerîkeleh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh ve radîtü billâhi rabben ve bil-islâmi dînen ve bi Muhammedin sallallahü aleyhi ve selleme resûlen nebiyyâ”).

Yine bir hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki, “Ey benim ümmetim. Ezân bitince şu düâyı da okuyunuz:

“Allahümme rabbe hâzihid-da’vetit-tâmmeti ves-salâtil-kâîmeti âti Muhammedenil-vesîlete vel-fadîlete ved-dereceter-refîate veb’ashü mekâmen mahmûdenil-lezî ve’adtehi inneke lâ tuhlifül-mîâd”).

Ezân Kelimelerinin Ma'nâları:

ALLAHÜ EKBER: Allahü teâlâ, büyüktür. Ona birşey lâzım değildir. Kullarının ibâdetlerine de muhtâc olmakdan büyüktür. İbâdetlerin, Ona hiçbir fâidesi yoktur. Bu mühîm ma'nâyı zihnlerde iyi yerleştirmek için, bu kelime, dört kerre söylenir.

ESHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH: Kibriyâsı, büyüklüğü ile kimsenin ibâdetine muhtâc olmadığı hâlde, ibâdet olunmağa, Ondan başka kimsenin hakkı olmadığına şehâdet eder, elbette inanırım. Hiçbir şey Ona benzemez.

ESHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESÛLULLAH: Muhammedin “aleyhi ve alâ âlihissalâtü vesselâm”, Onun gönderdiği Peygamberi olduğuna, Onun istediği ibâdetlerin yolunu bildiricisi olduğuna ve Allahü teâlâyâ ancak Onun bildirdiği, gösterdiği ibâdetlerin yarasır olduğuna şehâdet eder, inanırım.

HAYYE ALES-SALÂH, HAYYE ALEL-FELÂH: Mü'minleri felâha, se'âdete, kurtuluşa sebep olan namâza çağırarak iki kelimedir.

ALLAHÜ EKBER: Ona lâayk bir ibâdeti kimse yapamaz. Herhangi bir kimsenin ibâdetinin Ona lâayk, yakışır olmasından çok büyüktür, çok uzaktır.

LÂ İLÂHE İLLALLAH: İbâdete, karşısında alçalmağa müstehak olan, hakkı olan ancak Odur. Ona lâayk ibâdeti kimse yapamamakla berâber, Ondan başka kimsenin ibâdet olunmağa hakkı yoktur.

Namâzın şerefine büyüklüğü, Onu herkese haber vermek için seçilmiş olan bu kelimelerin büyüklüğünden anlaşılmalıdır.

6- NİYYET

İftitâh tekbîri söylenirken niyyet edilir. Namâza niyyet etmek demek, ismini, vaktini, kıbleyi, imâma uymağı kalbinden geçirmek demektir.

İftitâh tekbîrinden sonra edilen niyyet, sahîh olmaz ve o namâz kabûl olmaz. Farzlarda ve vâciblerde niyyet ederken, hangi farz ve hangi vâcib olduğunu bilmek lâzımdır. Rek'at sayısına niyyet lâzım değildir. Sünneti kılarken, (Namâza) niyyet etmek kâfîdir. Cenâze namâzına, **(Allah için namâza, meyyit için**

düâya) diye niyyet edilir.

İmâmın erkeklere imâm olmağa niyyet etmesi şart değildir. İmâm, hâzır olan cemâ'ate imâm oldum diye niyyet etmezse, cemâ'at ile kılmak sevâbına kavuşamaz. İmâm olmağa niyyet ederse, bu sevâba da kavuşur. İmâmın, **(kadınlara imâm olmağa)** niyyet etmesi lâzımdır.

İbâdetleri yaparken, yalnız ağız ile söylemeğe niyyet denmez. Kalb ile niyyet edilmezse, ibâdetler kabûl olmaz.

7- TAHRÎME TEKBÎRİ

Namâza dururken, **(Allahü ekber)** demektir ki, farzdır. Başka kelime söylemekle olmaz. Ba'zı âlimler, tahrîme tekbîrinin, namâzın içinde olduğunu söylemişlerdir. Bunlara göre, namâzın şartları da, rûknleri de, altı olmaktadır.

NAMÂZIN RÜKNLERİ:

Namâzın içindeki farzlarına (Rûkn) denir. Hepsi beşdir:

1- KIYÂM: Namâzın beş rûknünden birincisi kıyâmdır. Kıyâm, ayakda durmak demektir. Ayakda duramayan hasta, oturarak kılar. Oturamıyan hasta, sırt üstü yatıp, başı ile kılar. Yüzü, semâya karşı değil, kibleye karşı olması için başı altına yastık konur. Ayaklarını diker. Kibleye karşı uzatmaz. Ayakda iken, iki ayak birbirinden dört parmak eni kadar açık olmalıdır.

Ayakda duramıyan hasta, ayakda başı dönen, başı, dişi, gözü veyâ başka yeri çok ağrıyan, idrâr, yel kaçırın, yarası akan, ayakda düşman korkusu, malın çalınmak tehlikesi olan, ayakda kılınca orucu veyâ okuması bozulacak veyâ avret yeri açılacak olan kimseler, oturarak kılar. Rükü' için biraz eğilir. Secde için, başını yere koyar. Başını yere koyamayan kimse, rükü' için biraz, secde için ise, dahâ çok eğilir. Secde için eğilmesi rükü' için eğilmesinden dahâ çok olmazsa namâzı kabûl olmaz. Yere taş veyâ tahta koyup, bunun üstüne secde ederse, namâz kabûl olursa da, günâha girer. Ya'nî tahrîmen mekrûh olur.

2- KİRÂET: Sünnetlerin ve vitrin her rek'atinde ve yalnız kılarırken farzların iki rek'atinde, ayakda Kur'ân-ı kerîmden bir âyet okumak farzdır. Kısa sûre okumak dahâ sevâbdır.

Kirâet olarak, buralarda Fâtîha okumak ve sünnetlerin ve

vitir namâzının her rek'atinde ve farzların iki rek'atinde Fâtihadan başka bir de, sûre veya üç âyet okumak vâcibdir. Farzlarda Fâtihayı ve zamm-ı sûreyi ilk iki rek'atde okumak vâcib veya sünnetdir. Fâtihayı sûreden önce okumak da vâcibdir. Bu beş vâcibden biri unutulursa secde-i sehiv yapmak gerekir.

Kırâetde, Kur'ân-ı kerîm tercemesini okumak câiz değildir.

İmâmın Cum'a ve bayram namâzlarından başka, her namâzda, birinci rek'atde, ikinci rek'atde okuyacağının iki misli uzun okuması sünnetdir. Yalnız iken her rek'atde aynı mikdârda okuyabilir. İmâmın aynı namâzların, aynı rek'atlerinde, aynı âyetleri okumağı âdet edinmesi mekrûhdur. Birinci rek'atde okuduğunu ikinci rek'atde de okuması tenzîhen mekrûhdur. Tersine okumak, dahâ kerîhdur. İkincide, birinci rek'atde okuduğundan sonrakı sûreyi atlıyarak dahâ sonrakini okumak, mekrûhdur. Kur'ân-ı kerîmi mushafdaki sıra ile okumak, her zemân vâcibdir.

3- RÜKÜ': Kıyâmda kırâetden sonra tekbîr getirerek, rükü'a eğilir. Rükü'da erkekler parmaklarını açıp, dizlerin üstüne koyar, sırtını ve başını düz tutarlar.

Rükü'da en az üç def'a, **(Sübhâne rabbiyel azîm)** denir. Üç kerre okumadan, imâm başını kaldırırsa, o da hemen kaldırır. Rükü'da kollar ve bacaklar dik tutulur. Kadınlar parmaklarını açmaz. Sırtını ve bacaklarını, kollarını dik tutmazlar.

Rükü'dan kalkarken **(Semi'allahü limen hamideh)** demek, imâma ve yalnız kılana sünnetdir. Cemâ'at bunu söylemez. Bunun arkasından hemen **(Rabbenâ lekel hamd)** denir ve dik durulur ve **(Allahü ekber)** diyerek secdeye varılırken, önce sağ, sonra sol diz, sonra sağ, sonra sol el, sonra burun ve alın yere konur.

4- SECDE: Secdede el parmakları, birbirine bitişik, kibleye karşı, kulaklar hizâsında, baş iki el arasında olmalıdır. Alnı temiz yere, ya'nî taş, toprak, tahta, yaygı üzerine koymak farz olup, burnu da berâber koymak vâcib denildi. Özrsüz yalnız burnu koymak câiz değildir. Yalnız alnı koymak mekrûhdur.

İki ayağı veya hiç olmazsa herbirinin birer parmaklarını yere koymak farzdır veya vâcibdir. Ya'nî iki ayak yere konmazsa, namâz kabûl olmaz veya mekrûh olur.

Secdede, ayak parmaklarını bükerek uçlarını kibleye çevirmek sünnetdir.

Erkekler, kolları ve uylukları karından ayrı bulundurur. El-

leri ve dizleri yere koymak sünnetdir. Topukları kıyâmda, birbirinden dört parmak eni kadar uzak, rûkü'da, kavmede ve secde de bitişik tutmak sünnetdir.

Secdeye giderken, pantolon paçalarını yukarı çekmek mekrûhdur ve bunları yukarı çekip kıvrıp da, namâza durmak mekrûhdur. Kolları, bacakları, etekleri sıgali, kıvrık, kısa olarak namâz kılmak mekrûhdur. Tenbellikle veyâ başı kapalı kılmanın ehemmiyyetini düşünmiyerek, başı açık namâz kılmak mekrûhdur. Namâza ehemmiyyet vermemek ise, küfrdür. Kirli elbise ile ve iş elbisesi ile namâz kılmak da mekrûhdur.

5- KA'DE-İ AHÎRE: Son rek'atde (**Ettelhyâtü**)yü okuyacak kadar oturmak farzdır. Otururken, el parmakları ile işâret edilmez. Erkekler sol ayağını, parmak uçları sağa doğru dönük olarak yere döşer. Bu ayağın üzerine oturur. Sağ ayağı dik tutar. Bunun parmakları yere değır. Parmaklarının ucu kibleye karşı biraz bükülmüş olur. Böyle oturmak sünnetdir.

Kadınlar kaba etlerini yere koyarak oturur. Uylukları birbirine yakın olur. Sağ ayağını, sağ taraıdan dışarı çıkarır. Sol ayağı, parmak uçları sağa dönmüş olarak altında kalır.

NAMÂZ NASIL KILINIR?

Yalnız Kılan Erkeğın Namâzı

Meselâ (**Sabâh Namâzının Sünneti**) şöyle kılınır:

1- Önce kibleye karşı dönölür. Ayaklar birbirinden dört parmak kadar açık olarak paralel tutulur. Ellerin baş parmakları kulak yumuşaklarına değdirilir, avuç içleri kible istikâmetine açılır. **“Niyet etdim. Allah rızası için bu günün sabâh namâzının sünnetini kılmağâ, döndüm kibleye”** diye kalıden geçirildikten sonra, **“Allahü ekber”** diyerek göbek altında sağ el sol elin üzerine bağlanır.

2- Gözleri, secde edilecek yerden ayırmaksızın: a) (**Sübhâneke**) okunur. b) E'üzü Besmeleden sonra (**Fâtiha**) okunur. c) Fâtihadan sonra besmele okunmaksızın bir zamm-ı sûre (meselâ; Elem terekeyfe) okunur^[1].

[1] Şâfi'î mezhebine göre Fâtiha ile zamm-ı sûre arasında besmele okunur.

3- Zamm-ı sûreden sonra **(Allahü ekber)** diyerek rükü'a eğilir. Elleri diz kapakları kaplanır, bel düz tutulur ve gözleri ayaklarından ayırmayarak, üç def'a **(Sübhâne Rabbiyel-azîm)** denir. Beş veyâ yedi def'a da söylenebilir.

4- **(Semî'allahü limen hamideh)** diyerek doğrulurken, pantolon çekilmez ve gözler secde yerinden ayrılmaz. Tam dik durunca **(Rabbenâ lekel hamd)** denir. [Bu dik durmağa kavme denir.]

5- Ayakda fazla durmadan **(Allahü ekber)** diyerek secdeye gidilir. Secdeye giderken sırası ile; a) Sağ diz, sonra sol diz, sağ el, sonra sol el, burun ve alın yere konur. b) Ayak parmakları kible istikâmetinde bükülür. c) Baş iki elin arasına alınır. d) Elin parmakları kapanır. e) Avuç içleri yere yapışdırılır. Dirsekler yere yapışdırılmaz. f) Bu vaziyette iken en az üç def'a **(Sübhâne Rabbiyel-a'lâ)** denir. Sonra:

6- **(Allahü ekber)** diyerek sol ayak yere yayılır, sağ ayağın parmakları kible istikâmetinde bükülür ve uylukların üzerinde oturulur. Avuçlar, dizin üzerine konur ve parmaklar kendi hâline bırakılır.

7- Uyluklar üzerinde fazla durmadan **(Allahü ekber)** diyerek, tekrâr secdeye varılır. [İki secde arasında oturmağa celse denir.]

8- Secdede, yine en az üç def'a **(Sübhâne Rabbiyel-a'lâ)** dedikten sonra, **(Allahü ekber)** diyerek ayağa kalkılır. Ayağa kalkarken, ellerle yerden kuvvet alınmaz ve ayaklar oynatılmaz. Secdeden kalkarken önce alın, sonra burun, sonra da sol el ve sağ el, sonra sol diz ve sağ diz yerden kaldırılmalıdır.

9- Ayakda iken besmeleden sonra **(Fâtiha)** ve bundan sonra bir zamm-ı sûre okunup, **(Allahü ekber)** diyerek rükü'a eğilir.

10- İkinci rek'at de, birinci rek'atde ta'rif edildiği şekilde tamâmlanır. Yalnız ikinci secdeden sonra, **(Allahü ekber)** deyince ayağa kalkmayıp uyluklar üzerine oturulur ve:

a) **(Ettehiyyâtü), (Allahümme salli), (Allahümme bârik)** ve **(Rabbenâ âtina)** düâlarını okuduktan sonra, önce sağa **(Esse-lâmü aleyküm ve rahmetullah)**, sonra sola **(Esselâmü aleyküm ve rahmetullah)** diye selâm verilir.

b) Selâm verdikten sonra **(Allahümme entesselâm ve minkes-selâm tebârekte yâ zel-celâli vel-ikrâm)** denir ve hiç konuşmadan sabâh namâzının farzını kılmağa kalkılır. Çünkü, sünnet ile farz arasında konuşmak namâzı bozmaz ise de sevâbını azaltır.

Namâzdan sonra, her biri temâm olarak üç kerre, istigfâr okunur. Sonra, (**Âyet-el-kürsî**) ve otuzüç tesbîh, otuzüç tahmîd ve otuzüç tekbîr ve bir tehlîl, ya'nî (**Lâ ilâhe illallah vahdehu lâ şerikeleh, lehülmülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr**) okunur. [Bunları sessizce okumalıdır. Yüksek sesle okumak bid'atdır.] Dahâ sonra düâ edilir. Düâda erkekler kolları göğüs hizâsına kaldırır. Kollar dirseklerden bükülmez. Avuçlar açılır, avuç içi semâya çevrilir. Çünkü, nasıl namâzın kıblesi Kâ'be ise, düânın kıblesi de semâdır. Düâdan sonra, her birinde Besmele çekerek onbir İhlâs, iki Kul-e'ûzü ve 67 (**Estagfirullah**) demek müstehabdır. (**Sübhânerabbike...**) âyet-i kerîmesini okuyup, elleri yüzüne sürer.

Dört rek'atlı sünnetlerin ve farzların ikinci rek'atından sonra tehiyyât okuyup kalkılır. Sünnetlerin üç ve dördüncü rek'atlerinde Fâtihadan sonra, zamm-ı sûre okunur. Farzların üçüncü ve dördüncü rek'atlerinde yalnız Fâtîha okunur, zamm-ı sûre okunmaz. Akşamın farzı da böyledir. Ya'nî üçüncü rek'atinde zamm-ı sûre okunmaz. Vitrin üç rek'atinde de, Fâtihadan sonra zamm-ı sûre okunur. Sonra tekbîr getirip eller kulaklara kaldırılır. Sonra (**Kunût**) düâları okunur. Gayr-i müekked olan ikindinin ve yatsının önceki sünnetleri de diğer dört rek'atlı sünnetler gibidir. Ancak ikinci rek'atden sonraki oturmada tehiyyât-dan sonra Allahümme salli ve bârikler de okunur.

Yalnız Kılan Kadının Namâzı

Meselâ (**Sabâh namâzının sünneti**)ni şöyle kılar:

Vücûdun şekli belli olmayacak şekilde, tepeden tırnağa kadar örtünür. Yalnız eller ve yüz açık kalır. Namâzda okuyacağı sûre ve düâlar, dahâ evvel anlatılan (Yalnız kılan erkeğin namâzı) gibidir. Farklı kısımları ise şöyledir: a) Elleri erkekler gibi kulaklara getirmez, elleri omuz hizâsına getirerek, niyyet eder, tekbîr alır, elleri göğsü üzerine bağlar, namâza başlar. b) Rükû'da tam düz durmaz. c) Secdede dirsekleri yere yayar. d) Teşehhüdde uylukların üzerine oturur. Ya'nî sağ ve sol ayaklar, sağ tarafda olup, sol uyluğu üzerine oturur.

Namâzda, kadınlar için iyi örtülü olmanın en kolay şekli, ellerini de örtecek geniş bir başörtü ve ayaklarını da örtecek, geniş ve uzun bir eteklidir.

NAMÂZIN VÂCİBLERİ

Namâzın vâcibleri şunlardır:

- 1- Fâtîha sûresini okumak.
- 2- Fâtihadan sonra bir sûre veyâ en az üç kısa âyet okumak.
- 3- Fâtihayı, sûreden önce okumak.
- 4- Fâtihayı ve Fâtihadan sonra okunan sûreyi, farzların birinci ve ikinci rek’atlerinde, vâcib ve sünnetlerin her rek’atinde okumak.
- 5- Secdeleri birbiri ardınca yapmak.
- 6- Üç ve dört rek’atli namâzların ikinci rek’atinde teşehhüd mikdârı oturmak. Son oturuş farzdır.
- 7- İkinci rek’atde teşehhülden fazla oturmamak.
- 8- Secdede burnu alını ile berâber yere koymak.
- 9- Son rek’atde otururken (**Ettehiyyâtü**) düâsını okumak.
- 10- Namâzda ta’dîl-i erkâna riâyet etmek.
- 11- Namâzın sonunda, (**Esselâmü aleyküm ve rahmetullah**) demek.
- 12- Vitr namâzının üçüncü rek’atinin sonunda, kunût düâsı okumak.
- 13- Bayram namâzlarında tekbîr getirmek.
- 14- İmâmın sabâh, Cum’a, bayram, terâvîh, vitr namâzlarında ve akşam ile yatsının ilk iki rek’atinde yüksek sesle okuması.
- 15- İmâmın ve yalnız kılanın öğle ve ikindi farzlarında ve akşamın üçüncü, yatsının üçüncü ve dördüncü rek’atlerinde hafif sesle okuması, vâcibdir. İmâmın yüksek sesle okuması vâcib olan yerleri, yalnız kılanın, yüksek ses ile de, hafif sesle de okuması câizdir.

Kurban bayramının arefesinin sabâh namâzından, dördüncü günün ikindi namâzına kadar, yirmi üç farz namâzının akabinde, (**Tekbîr-i teşrîk**) okumak vâcibdir.

SEHV (Yanılma ve Unutma) SECDESİ: Namâz kılan, namâzda farz olan bir şeyi, bilerek veyâ unutarak terk ederse, namâzı bozulur. Eğer bir vâcibi, unutarak terk ederse, namâzı bozulmaz. Fekat, sehv secdesi yapması lâzım olur. Secde-i

sehvi bile bile yapmıyan veyâ nemâzın vâciblerinden birini bilerek terk eden kimsenin o nemâzı yeniden kılması vâcib olur. Kılmazsa günâhkâr olur. Sünnetin terkinde secde-i sehv gerekmez. Secde-i sehv, bir farzın tehîrinde veyâ bir vâcibin terk ve tehîrinde yapılır.

Namâzda birkaç kerre secde-i sehv îcâb etse, bir kerre yapmak yetiştir. İmâmın yanılması, kendisine uyanların da secde-i sehv yapmalarını gerektirir. İmâma uyan yanılırsa, kendisi imâmdan ayrı secde-i sehv yapmaz.

Secde-i sehvi yapmak için, tehıyyât okunup, bir tarafa selâm verildikten sonra, iki secde yapıp oturulur ve **(Tehıyyât), (Salli ve bârik), (Rabbenâ)** düâları okunarak namâz temâmlanır. Bir veyâ iki tarafa selâm verdikten sonra veyâ hiç selâm vermeden de secde-i sehv yapılabilir.

Secde-i sehvi îcâb etdiren husûslar:

Oturması lâzım gelen yerde kalkmak. Kalkması gereken yerde oturmak. Sesli okuması îcâb eden yerde, yavaş okumak. Yavaş okuması gereken yerde, sesli okumak. Düâ okunacak yerde, Kur'ân-ı kerîmden okumak. Kur'ân-ı kerîmden okunacak yerde düâ okumak. Meselâ, Fâtiha sûresi yerine Ettehiyyâtü düâsını okumak, Ettehiyyâtü okunacak yerde Fâtiha okumak gibi. Burada Fâtiha terk edilmiş oluyor. Namâzı temâmlamadan selâm vermek. Farz namâzların birinci ve ikinci rek'atlerinde zamm-ı sûreyi okumayıp, üçüncü ve dördüncü rek'atlerinde okumak. İlk iki rek'atde, Fâtihadan sonra zamm-ı sûre okumamak. Bayram namâzı tekbîrlerini terk etmek. Vitr namâzında kunût düâsını terk etmek.

TİLÂVET SECDESİ: Kur'ân-ı kerîmde ondört yerde, secde âyeti vardır. Bunlardan birini okuyanın veyâ işitenin, ma'nâsını anlamasa da, bir secde yapması vâcibdir. Secde âyetlerini yazan, heceleyen secde yapmaz.

Dağlardan, çöllerden ve başka yerlerden aksedip, geri gelen sadâyı işitenlerin ve kuşdan işitenlerin secde etmesi vâcib olmaz. İnsan sesi olması lâzımdır. Radyodan, ho-parlörden işitilen sesin, insan sesi olmadığı, hâfızın sesine benzeyen, cansız âlet sesi olduğu dahâ evvel bildirilmişdi. Bunun için radyodan ve teypten okunan secde âyetlerini işitenin tilâvet secdesi yapması vâcib olmaz.

Tilâvet secdesi yapmak için abdestli olarak, kibleye karşı ayakda durup, elleri kulaklara kaldırmadan (**Allahü ekber**) diyecek secdeye yatılır. Üç kerre (**Sübhâne rabbiyel a'lâ**) denir. Sonra (**Allahü ekber**) deyip secdeden kalkınca secde-i tilâvet temâm olur. Önce niyyet etmek lâzımdır. Niyyetsiz kabûl olmaz.

Namâzda okuyunca, hemen ayrıca rükü' veyâ bir secde yapıp ayağa kalkar. Okumasına devâm eder. Secde âyetini okuduktan sonra iki üç âyet sonra namâzın rükü'una eğilirse ve tilâvet secdesine niyyet ederse, namâzın rükü'ü veyâ secdeleri, tilâvet secdesi yerine geçer. Cemâ'at ile kılan, imâm secde âyetini okuyunca imâmın okuduğunu işitmese de, imâmımla birlikde, ayrıca bir rükü' ve iki secde yapar. Cemâ'atın rükü'da niyyet etmesi lâzımdır. Namâz dışında, sonraya da bırakabilir.

ŞÜKR SECDESİ: Tilâvet secdesi gibidir. Kendisine ni'met gelen veyâ bir dertden kurtulan kimsenin, Allahü teâlâ için (**secde-i şükr**) yapması müstehabdır. Secdede önce (**Elhamdü-lillah**) der. Sonra secde tesbîhini okur. Namâzdan sonra secde yapmak mekrûhdur.

Namâzda ta'dîl-i erkâna riâyet etmiyenin bütün mahlûklara zarârı dokunur. Zîrâ o kimsenin günâhı sebebi ile yağmurlar yağmaz, yerde ekinler bitmez ve vaksiz olarak yağmur yağmış olup, fâide yerine zarar vermiş olur, buyurulmuştur.

NAMÂZIN SÜNNETLERİ

- 1 — Namâzda elleri kulağa kaldırmak.
- 2 — El ayasını kibleye çevirmek.
- 3 — Tekbîr aldıktan sonra, el bağlamak.
- 4 — Sağ eli, sol elinin üzerine koymak.
- 5 — Erkeğin ellerini göbeğinden aşağıya koyması, kadının göğsüne koyması.
- 6 — İftitâh tekbîrinden sonra, (**Sübhâneke**) okumak.
- 7 — İmâmın ve yalnız kılanın (**E'ûzü**) okuması.
- 8 — Besmele okumak.
- 9 — Rükü'da üç kerre (**Sübhâne rabbiyel-azîm**) demek.
- 10 — Secdede üç kerre (**Sübhâne rabbiyel-a'lâ**) demek.
- 11 — Son oturuşda (**Salevât**) düâlarını okumak.

12 — Selâm verirken iki yanına bakmak.

13 — İmâmın, Cum'a ve bayram namâzlarından başka, her namâzda birinci rek'atde ikinci rek'atde okuyacağını iki misli uzun okuması.

14 — Rükü'dan kalkarken imâmın ve yalnız kılanın (**Semi'allahü limen hamideh**) demesi.

15 — Rükü'dan kalkınca (**Rabbenâ lekel-hamd**) demek.

16 — Secdede ayak parmaklarını bükerek uçlarını kibleye çevirmek.

17 — Rükü' ve secdelere inerken ve secdelerden kalkarken (**Allahü ekber**) demek.

18 — Elleri ve dizleri yere koymak.

19 — Topukları, kıyâmda birbirinden dört parmak eni kadar uzak, rükü'da, kavmede ve secdede bitişik tutmak.

20 — Fâtihadan sonra "**âmîn**" demek, rükü'dan önce tekbîr almak, rükü'da, elleri, parmakları açık olarak, diz kapakları üzerine bağlamak, secde için tekbîr almak, otururken sol ayağını yere yatırıp, sağ ayağını dikip oturmak, iki secde arasında oturmak.

Akşam namâzında kısa sûreler okunur. Sabâh namâzında ilk rek'at, ikincisine nisbetle dahâ uzun yapılır. İmâma uyan kimse, Fâtîha ve zamm-ı sûre okumaz. **Sübhâneke** okur. Tekbîrleri söyler. Tehiyyât ve salevât-ı şerîfeleri okur.

NAMÂZIN MÜSTEHABLARI

1 — Namâz kılarken secde yerine bakmak.

2 — Rükü'a gitdiği zemân, ayaklarına bakmak.

3 — Secdede burun ucuna bakmak.

4 — Tehiyyâta oturunca, dizlerinin üstüne bakmak.

5 — Fâtihadan sonra okunacak âyet mikdârı, sabâh ve öğle namâzlarında uzun, akşam namâzlarında kısa olmak.

6 — İmâma uyan kimse, tekbîri gizli olarak almak.

7 — Rükü'da parmaklarını açıp, dizi üzerine koymak.

- 8 — Başını, boyun ile birlikde rükü'da, düz tutmak.
- 9 — Secdeye varırken önce sağ, sonra sol dizlerini yere koymak.
- 10 — Secdeyi, iki eli arasında yapmak.
- 11 — Secdeye, burnundan sonra alnını koymak.
- 12 — Namâz esnâsında esnerse, eli arkası ile ağzını kapamak.
- 13 — Erkeklerin, secdede dirseklerini kaldırıp, yüksek tutmak. Kadınlar kollarını yere sererler.
- 14 — Erkeklerin, secdede kollarını ve ayaklarını karnından ayrı tutmak.
- 15 — Rükü' ve secdede üçer kerre tesbîh edecek kadar durmak.
- 16 — Secdeden başını kaldırdıktan sonra, ellerini yerden kaldırmak.
- 17 — Ellerini kaldırdıktan sonra, dizlerini kaldırmak.
- 18 — Tehiyyâtda ellerini uylukları üzerine koyup, parmaklarını kibleye karşı düz tutmak, bükmemek ve hiç birini oynatmamak.
- 19 — Sağına, soluna selâm verirken başını çevirmek.
- 20 — Selâm verirken, omuz başlarına bakmak.

NAMÂZIN MEKRÛHLARI

- 1 — Elbiseyi giymeyip, omuzlarına alarak kılmak.
- 2 — Secdeye inerken etekleri, pantolon paçalarını kaldırmak.
- 3 — Antârinin, etekleri, kolları sığalı olarak, namâza durmak.
- 4 — Abes, ya'nî fâidesiz hareketler yapmak.
- 5 — İş elbisesi ile ve büyüklerin yanına çıkamıyacak elbise ile kılmak.
- 6 — Ağızda kırâete mâni' olmayacak birşey bulundurmak. Mâni' olursa, namâzı bozulur.

- 7 — Başı açık namâz kılmak.
- 8 — Küçük ve büyük abdesti sıkışdırırken ve yel zorlarken namâza durmak.
- 9 — Namâzda iken, secde yerinden taşı, toprağı eli ile süpürmek.
- 10 — Namâza dururken, namâz içinde parmakları çıtırdatmak.
- 11 — Namâzda elini böğrüne koymak.
- 12 — Başını ve yüzünü etrâfa çevirmek, gözleri ile etrâfa bakmak. Göğsü çevirince namâz bozulur.
- 13 — Teşehhüdlerde köpek gibi oturmak.
- 14 — Secdede, erkeklerin kollarını yere yayması.
- 15 — İnsanın yüzüne karşı ve yüksek sesle konuşanların sırtına karşı kılmak.
- 16 — Birinin selâmına eli ile, başı ile cevâb vermek.
- 17 — Namâzda ve namâz hâricinde esnemek.
- 18 — Namâzda gözleri yummak.
- 19 — İmâmın mihrâb içinde durması.
- 20 — İmâmın yalnız başına, cemâ’atden yarım metre yüksekde durması tenzîhen mekrûhdur.
- 21 — İmâmın yalnız başına, aşağıda durması da tenzîhen mekrûhdur.
- 22 — Öndeki safda boş yer varken, arkasındaki safda durmak ve safda yer yok iken, saf arkasında yalnız durmak.
- 23 — Üzerinde canlı resmi bulunan elbise ile kılmak.
- 24 — Canlı resmi, namâz kılanın başında, önünde, sağ ve sol hizâsında dıvara çizilmiş veyâ beze, kâğıda yapılarak asılmış veyâ konmuş ise mekrûhdur. Haç resmi de canlı resmi gibidir.
- 25 — Alevli ateşe karşı namâz kılmak.
- 26 — Namâzda âyetleri, tesbîhleri eli ile saymak.
- 27 — Başdan ayağı kadar, bir peştemâla sarılıp kılmak.
- 28 — Açık başına sarık sarıp, tepesi açık olarak kılmak.
- 29 — Ağzını ve burnunu örterek kılmak.
- 30 — Özrsüz, buğazından balgam çıkarmak.

- 31 — Eli bir-iki kerre hareket ettirmek.
- 32 — Namâzın sünnetlerinden birini terk etmek.
- 33 — Zarûretsiz, çocuğu kucağında iken namâza başlamak.
- 34 — Kalbi meşgûl eden, huşû'u gideren şeyler yanında, meselâ süslü şeyler karşısında, oyun, çalgı yanında ve arzû ettiği yemek karşısında kılmak.
- 35 — Farz kılarken, özsüz divara ve direğe dayanmak.
- 36 — Rükû'a eğilirken ve kalkarken elleri kulaklara kaldırmak.
- 37 — Kırâeti rükû'a eğildikde temâmlamak.
- 38 — Secdelere ve rükû'a, imâmdan önce başını koymak ve kaldırmak.
- 39 — Necs olma ihtimâli olan yerlerde namâz kılmak.
- 40 — Kabre karşı namâz kılmak.
- 41 — Teşehhüdlerde, sünnete uygun oturmamak.
- 42 — İkinci rek'atde, birinciden üç âyet uzun okumak.

Namâz Dışında Mekrûh Olan Şeyler

- 1 — Halâda ve her yerde abdesti bozarken ve istincâ ederken, kibleye önünü ve arkasını dönmek.
- 2 — Güneşe ve aya karşı abdest bozmak.
- 3 — Küçük çocukları kibleye karşı tutarak abdest bozdurmak, tutan büyüğe mekrûh olur. Bunun için, büyüklere harâm olan şeyi, küçüklere yaptırmak, yaptırana harâm olur.
- 4 — Kibleye karşı özsüz ayaklarını veyâ bir ayağını uzatmak.
- 5 — Mushafa ve din kitâblarına karşı ayak uzatmak. Yüksekde iseler, mekrûh olmaz.

NAMÂZI BOZAN ŞEYLER

- 1 — Özsüz, öksürmek veyâ buğazını ayıklamak.
- 2 — Namâz kılan kimse, başkası aksırınca (**Yerhamükellah**) demek.

3 — Namâzı yalnız kılan kimse, diğer tarafda cemâ'at içinde imâm okurken yanlışlığını duyup, ona ihtâr etse, namâzı bozulur. Eğer imâm da bu kimsenin, ihtârına uyarak okursa, imâmın namâzı da bozulur.

4 — Namâz içinde (**lâ ilâhe illallah**) dese, eğer maksâdı cevâb ise, namâzı bozulur. Eğer maksadı bildirmek ise, namâzı bozulmaz.

5 — Avret yerini açmak.

6 — Ağrı veyâ başka bir dert sebebi ile ağlamak. (Cennet veyâ Cehennem zikir olunup, onları düşünüp ondan dolayı ağlarsa bozulmaz.)

7 — Eliyle ve diliyle selâm almak.

8 — Kazâya kalmış namâzların mikdârı beşi geçmemiş ise, namâzda iken hâtırına gelirse.

9 — Namâz içinde, öyle bir hareketde bulunsa ki, onu gören kimse namâz kılmadığını sansa, namâzı bozulur.

10 — Namâz içinde, bir şey yimek ve içmek.

11 — Namâz içinde, söz söylemek.

12 — İmâmından başkasının yanlışını çıkarmak.

13 — Namâz içinde gülmek.

14 — Namâz içinde inlemek ve âh etmek.

Her Namâzı Bozmayı Mubâh Kılan Şeyler

1 — Yılanı öldürmek için.

2 — Kaçan hayvanı yakalamak için.

3 — Sürüyü kurddan kurtarmak için.

4 — Taşan tencereyi kurtarmak için.

5 — Vaktin veyâ cemâ'atin kaçmasından korku olmadığı zeman, başka mezhebe namâzı bozan birşeyden kurtulmak için, meselâ dirhemden az necâseti temizlemek için ve yabancı kadına dokunmuş olduğunu hâtırlayınca, abdest almak için, namâzı bozmak câiz olur.

6 — Abdest ve yel sıkışdırmasından kurtulmak için de namâz bozulur.

Her Namâzı Bozmak İçin Farz Olan Şeyler

1 — İmdât diye bağırان bir kimseyi kurtarmak için ve kuyuya düşecek a'mâyı, yanacak, boğulacak kimseyi kurtarmak, yangını söndürmek için.

2 — Ana, baba, dede ve nine çağırınca farz namâzı bozmak vâcib olmaz, câiz olur ise de, ihtiyâc yok ise bozmamalıdır. Nâfile (sünnetler dâhil) ise bozular. Bunlar, imdât isterse, farzları da bozmak lâzım olur.

CEMÂ'AT İLE NAMÂZ

Namâzda, en az iki kişiden birinin imâm olması ile cemâ'at meydana gelir. Beş vakt namâzın farzlarını cemâ'at ile kılmak, erkeklere sünnetdir. Cum'a ve bayram namâzları için cemâ'at farzdır. Cemâ'at ile kılınan namâzlara dahâ çok sevâb verildiği hadîs-i şerîflerde bildirilmektedir. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Cemâ'at ile kılınan namâza, yalnız kılınan namâzdan yirmiyedi kat fazla sevâb verilir.)** Yine buyurdu ki: **(İyi bir abdest alıp, mescidlerden birine cemâ'at ile namâz kılmak için gidenin, Allahü teâlâ, her adımına bir sevâb yazar ve her adımında amel defterinden bir günâhı siler ve Cenette onu bir derece yükseltir).**

Cemâ'at ile kılınan namâz, müslimânlar arasında birliği berâberliği sağlar. Sevgi ve bağlılığı arttırır. Cemâ'at toplanıp bir-birleriyle sohbet ederler. Dert ve sıkıntıları olanlar, hastalar bu sâyede kolayca ortaya çıkar. Cemâ'at, müslimânların tek kalb, tek vücûd gibi olduklarının en güzel nümûnesidir.

Hasta, felçli, bir ayağı kesik olanın, yürüyemiyen ihtiyârların ve a'mânın cemâ'ate gitmesi şart değildir.

Cemâ'at ile kılınan namâzda kendisine uyulan kimseye “**İmâm**” denir. İmâmlığın ve buna uyup cemâ'at olmanın şartları vardır.

İmâmlığın Şartları

İmâm olmak için altı şart lâzımdır. Bu şartlardan biri bulunmadığı bilinen imâmın arkasında kılınan namâz kabûl olmaz.

1 — Müslimân olmak. Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârû-

kun “radıyallahü anhümâ” halîfe olduğuna inanmayan, mi’râca, kabr azâbına inanmayan imâm olamaz.

2 — Bülûğ yaşında olmak.

3 — Akllı olmak. Serhoş ve bunak imâm olamaz.

4 — Erkek olmak. Kadın, erkeklere imâm olamaz.

5 — Hiç olmazsa, Fâtîha-yı şerîfe ile, bir âyeti doğru okuyabilmek. Bir âyeti ezberlememiş olan ve ezberlese de, tecvîd ile okuyamıyan, nağme yapan kimse imâm olamaz.

6 — Özrsüz olmak. Özrü olan, özrü olmayanlara imâm olamaz.

İmâmın, Kur’ân-ı kerîmi tecvîd ile okuması lâzımdır. Kırâeti güzel demek, tecvîd ile okumak demektir. Namâzın şartlarına ehemmiyyet vermeyen imâmların arkasında namâz kılınmaz. **(Sâlih ve fâcir arkasında namâz kılınız)** hadîs-i şerîfi, câmi’ imâmları için değil, Cum’a kıldırان emîrleri, vâlîler içindir.

İmâmlığa en lâıık kimse, sünneti [ya’nî din bilgilerini] en iyi bilen kimsedir. Bunda eşit olanlar olursa, Kur’ân-ı kerîmi en iyi okuyan imâm olur. Bu da eşitse, takvâsı ziyâde olan imâm olur. Yine eşitlik olursa, yaşı ilerlemiş olan tercih edilir.

Köle, bedevî, fâsık, a’mâ ve zinâ çocuğunun imâmeti, mekrûhdur. İmâm cemâ’ate usanç verecek ve onları sıkacak şekilde namâzı uzatmaz.

Kadınların yalnız başlarına cemâ’at ile kılmaları mekrûhdur.

Tek şahs ile kılacak olan imâm, onu sağ tarafında durdurur. İki kişiye imâm olacaksa, önlerine geçer. Erkeklerin kadına, çocuğa uymaları câiz değıldir.

İmâmın arkasında erkekler saf bağlar, sonra çocuklar ve onların arkasında da kadınlar saf bağlar.

İmâm kadınlara da imâmete niyyet etmişse, aynı namâzda bulunan bir kadın, bir erkekle aynı hizâda namâza durursa, erkeğin namâzı bozulur. Eğer imâm bu kadına imâmeti niyyet etmemişse, yanında durduğu erkeğe zarar olmaz. Ancak kadının namâzı câiz olmaz. Ayakda namâz kılanın, otururken kılana uyması câizdir. Mukîm olan seferî imâma uyabilir. Farz kılan, nâfile kılan uyamaz. Nâfile kılan, farz kılan uyabilir. İmâma uyup namâz kıldıkdan sonra, imâmın abdestsiz olduğunu bilen

kimse namâzını iâde eder.

Regâib, Berât ve Kadr namâzlarını cemâ'at ile kılmak mekrûhdur.

Cemâ'at istese de, imâmın farz kıldırırken kırâeti ve tesbîhleri sünnetden fazla okuması tahrîmen mekrûhdur.

İmâma rükü'da yetişemiyen o rek'ati imâmla kılmış olmaz. İmâm rükü'da iken gelen, niyyet eder ve ayakda tekbîr getirip, namâza girer. Hemen rükü'a eğilip, imâma uyar. Rükü'a eğilmeden, imâm rükü'dan kalkarsa rükü'a yetişmemiş olur.

İmâmdan önce rükü'a eğilmek, secdeye gitmek veyâ önce kalkmak tahrîmen mekrûhdur. Farz namâzları kılınca, safları bozmak müstehabdır.

Bir mü'min beş vakt namâzını, hergün cemâ'at ile kılsa, bütün Peygamberlerle "aleyhimüsselâm" kılmış gibi sevâba nâil olur.

Cemâ'at ile kılınan namâzın bu kadar fazîleti, imâmın namâzı kabûl olduğu takdîrdedir.

Bir kimse, cemâ'ati özsüz terk etse, o şahs Cennet kokusu duyamaz. Cemâ'ati özsüz terk edenler, dört kitâbda mel'un diye vasflandırılmışlardır.

Beş vakt namâzı cemâ'at ile kılmağa gayret etmelidir. Kıyâmet günü Allahü teâlâ hazretleri yedi kat yerleri, yedi kat gökleri, Arşı, Kürsîyi ve bütün mahlûkâtı terâzînin bir tarafına koysa, şartları gözetilerek cemâ'at ile kılınan bir vakt namâzın sevâbını diğer tarâfa koysa, cemâ'at ile kılınan namâzın sevâbı dahâ ağır gelir.

İmâma uymanın doğru olabilmesi için, on şart vardır:

1 — Namâza dururken, tekbîri söylemeden önce, imâma uymağa niyyet etmektir. **"Uydum hâzır olan imâma"** diyerek kalbinden geçirmek lâzımdır.

2 — İmâmın, kadınlara imâm olmağa niyyet etmesi lâzımdır. Erkeklerle imâm olmağa niyyet etmesi lâzım değildir. Fekat niyyet ederse, kendisi cemâ'atin sevâbına da kavuşur.

3 — Cemâ'atın topuğu, imâmın topuğunun gerisinde olmalıdır.

4 — İmâm ile cemâ't at aynı farz namâzı kılması lâzımdır.

5 — İmâm ile cemâ't arasında kadın safı bulunmaması lâzımdır.

6 — İmâm ile cemâ't arasında kayık geçecek kadar nehr ve araba geçecek kadar yol bulunmaması lâzımdır.

7 — İmâm veyâ cemâ'tden birini görmeğe veyâ sesini duymağa elverişli penceresi olmayan divar arada bulunmamalıdır.

8 — İmâm hayvanda, cemâ't yerde veyâ bunun tersi olmalıdır.

9 — İmâm ile cemâ't yapışık olmayan iki gemide bulunmaması lâzımdır.

10 — Başka mezhebdeki imâma uyan cemâ'tin namâzlarının sahîh olması için iki rivâyet vardır: Birinci kavle göre, cemâ'tin kendi mezheplerine göre namâzı bozan bir şeyin, imâmda bulunduğunu bilmemesi lâzımdır. İkinci kavle göre, kendi mezhebine göre namâzı sahîh olan imâma, başka mezhepte olanlar da uyabilir. Bu kavle göre kaplama ve dolgusu olan imâma uymak câiz olur.

Cemâ't at bir kişi ise, imâmın sağ yanında hizâsında durur. Solunda durması mekrûhdur. Arkasında durması da mekrûh olur. Ayağının topuğu, imâmın topuğundan ileri olmazsa, namâzı sahîh olur. İki veyâ dahâ çok kişi ise imâmın arkasında durur.

İmâmla birlikde, yalnız kılar gibi kılınır. Ancak, ayakda iken imâm içinden okusa da, yüksek sesle okusa da, cemâ't at bir şey okumaz. [Şâfi'î mezhebinde, imâmla birlikde cemâ't at de sessizce Fâtiha okur.] Yalnız, birinci rek'atde (**Sübhâneke**) okur. İmâm, yüksek sesle Fâtihayı bitirince, cemâ't at yavaşça (**âmîn**) der. Bunu yüksek sesle söylememelidir. Rükû'dan kalkarken, imâm (**Semî'allahü limen hamideh**) deyince, cemâ't at yalnız (**Rabbenâ lekel hamd**) der. Sonra eğilirken (**Allahü ekber**) diyerek, imâmla birlikde cemâ't at de secdeye yatar. Rükû'da, secde-lerde ve otururken yalnız kılar gibi cemâ't at de okur.

Vitr namâzı, Ramezânda cemâ't at ile kılınır. Başka zemânlarda yalnız kılınır.

Mesbûkun namâzı

İmâma uyanlar dört çeşittir. Bunlar, (**Müdrîk**), (**Muktedî**), (**Mesbûk**) ve (**Lâhık**)dır.

Müdrîk, iftitâh tekbîrini imâm ile birlikde alana denir.

Muktedî, iftitâh tekbîrine yetişemiyene denir.

Mesbûk, imâma birinci rek’atde yetişemiyene denir.

Lâhık, iftitâh tekbîrini imâm ile berâber almış, fekat sonra, kendisinde abdestini bozan bir hâl meydâna geldiğinden, abdest alıp, tekrâr imâma uymuş olana denir. Bu kimse, yine evvelce olduğu gibi, kırâetsiz, rükû’ ve secde tesbîhlerini söyleyerek namâzını kılar. O kişi, eğer dünyâ kelâmı söylememiş ise, imâmın ardında gibidir. Fekat, câmi’den çıkdıktan sonra, yakın bir yerde abdestini almalıdır. Zirâ, çok ileriye giderse namâzı bozulur da denildi.

Mesbûk, ya’nî imâma birinci rek’atde yetişemiyen bir kimse, imâm iki tarâfa da selâm verdikden sonra, ayağa kalkarak yetişemediği rek’atleri temâmlar.

Kırâetleri birinci, sonra ikinci, sonra üçüncü rek’at kılıyor-muş gibi okur. Oturmağı ise dördüncü, üçüncü ve ikinci rek’at sırası ile, ya’nî sondan başlamış olarak yapar. Meselâ; yatsının son rek’atine yetişen kimse, imâm selâm verdikden sonra kal-kıp, birinci ve ikinci rek’atde Fâtiha ve sûre okur. Birinci rek’at-de oturur. İkincide oturmaz.

Beş şeyi imâm yapmazsa, cemâ’at de yapmaz:

- 1 — İmâm kunût okumazsa cemâ’at de okumaz.
- 2 — İmâm bayram namâzlarındaki tekbîrleri yapmazsa, cemâ’at de yapmaz.
- 3 — İmâm, dört rek’atli namâzın ikinci rek’atinde oturmazsa, cemâ’at de oturmaz.
- 4 — İmâm secde âyeti okuyup, secde etmezse cemâ’at de etmez.
- 5 — İmâm secde-i sehiv etmezse cemâ’at de etmez.

Dört şeyi imâm yaparsa, cemâ’at yapmaz:

- 1 — İmâm ikiden çok secde yaparsa, cemâ’at yapmaz.
- 2 — İmâm bayram tekbîrini, bir rek’atde üçden çok yaparsa, cemâ’at yapmaz.
- 3 — İmâm cenâze namâzında, dörtten çok tekbîr yaparsa

cemâ'at yapmaz.

4 — İmâm beşinci rek'ate kalkarsa, cemâ'at kalkmaz, imâmı bekler, beraber selâm verirler.

On şeyi imâm yapmazsa, cemâ'at yapar:

- 1 — İftitâh tekbîrinde el kaldırmak.
- 2 — Sübhâneke okumak.
- 3 — Rükü'a eğilirken, tekbîr getirmek.
- 4 — Rükü'da tesbîh okumak.
- 5 — Secdelere yatıp, kalkarken tekbîr söylemek.
- 6 — Secdelerde tesbîh okumak.
- 7 — Semi'allahü demezse, rabbenâ lekel-hamd demek.
- 8 — Ettehiyyâtü'yü sonuna kadar okumak.
- 9 — Namâz sonunda selâm vermek.
- 10 — Kurban bayramında, yirmiiç farzdan sonra selâm verir vermez, tekbîr okumaktır. Bu yirmiiç tekbîre, teşrîk tekbîrleri denir.

İFTİTÂH TEKBİRİNİN FAZİLETLERİ

Bir kimse, iftitâh tekbîrini imâm ile berâber alırsa, sonbehâr günlerinde, ağaçların yaprakları, rüzgâr estikçe ne şekilde dökülürse, o kişinin günâhları da öylece dökülür.

Birgün, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” namâz kılarlarken, bir kimse sabâh namâzında, iftitâh tekbîrine yetişemedi. Bir kul âzâd etdi. Ondan sonra gelip Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” sordu: “Yâ Resûlallah! Ben bugün, iftitâh tekbîrine yetişemedim. Bir kul âzâd etdim. Acabâ iftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olabildim mi?” Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ebû Bekr-i Sıddîka “radiyallahü anh”, **(Sen ne dersin, bu iftitâh tekbîrinin hakkında?)** diye sordu. Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” buyurdu ki, (Yâ Resûlallah! Kırk deveye mâlik olsam, kırkının da yükü cevâhir olsa, cümlesini fakîrlere tassadduk etsem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olamam).

Ondan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yâ Ömer! Sen ne dersin, bu iftitâh tekbîrinin hakkında?)** dedikde,

Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, (Yâ Resûlallah! Mekke ve Medîne arası dolu devem olsa ve bunların yükleri cevâhir olsa, cümlesini fakîrlere tasadduk etsem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olamam) dedi.

Ondan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yâ Osmân! Sen ne dersin, bu iftitâh tekbîri hakkında?)** dedikde, Hazret-i Osmân zin-nûreyn “radıyallahü anh” (Yâ Resûlallah! Gece iki rek’at namâz kılsam, her birinde, Kur’ân-ı azîm-üş-şânı hatm eylesem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olamam) dedi.

Ondan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri, **(Yâ Alî! Sen ne dersin, bu iftitâh tekbîri hakkında?)** dedikde, Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh”: (Yâ Resûlallah! Magrib ile maşrik arası küffâr ile dolu olsa, Rabbim bana kuvvet verse, cümlesi ile harb etsem, yine imâm ile alınan iftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olamam) dedi.

Ondan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri: **(Ey benim ümmet ve Eshâbım! Yedi kat yerler ve yedi kat gökler kâğıd olsa ve deryâlar mürekkep olsa ve bütün ağaçlar kalem olsa ve bütün melekler kâtip olsalar ve kıyâmete kadar yazsalar, yine imâm ile alınan iftitâh tekbîrinin sevâbını yazamazlar)** diye buyurdu.

Menkıbe: Serâya Yapılan Mescid

İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfenin talebesi İmâm-ı Ebû Yûsûf “rahmetullahi aleyh”, Hârûn Reşîd zemânında kâdı idi. Birgün Hârûn Reşîdin yanında iken, bir kimse diğerinden da’vâcı oldu. Hârûn Reşîdin vezîri de, ben şâhidim dedi. İmâm-ı Ebû Yûsûf, vezîrin şâhidliğini kabûl etmedi. Halîfe, niçin vezîrin şâhidliğini kabûl etmiyorsun, dedi. İmâm, bir gün ona iş buyurmuşdunuz. O da size, ben sizin kulunuz, kölenizim demişdi. Eğer doğru söylediyse, kölenin şâhidliği makbûl değildir. Yalan söylediyse, yalancının şâhidliği de dinlenmez buyurdu. Halîfe, ben şâhidlik edersem, kabûl eder misin? dedi. Hâyır, etmem buyurdu. Niçin? dedi. Sen namâzı cemâ’at ile kılmıyorsun, buyurdu. Ben müslimânların işleri ile meşgûlüm dedi. İmâm, Hâlîka tâ’atın olduğu yerde, mahlûka itâ’at edilmez buyurdu. Halîfe, doğru söylüyorsun dedi ve serâyında mescid yapılmasını emretti. Müezzîn ve imâm ta’yîn edildi ve ondan sonra namâzı hep cemâ’at ile kıldı.

CUM'A NAMÂZI

Allahü teâlâ Cum'a gününü müslimânlara mahsûs kılmıştır. Cum'a günü öğle vaktinde, Cum'a namâzını kılmak, Allahü teâlânın emridir.

Allahü teâlâ, Cum'a sûresi sonundaki âyet-i kerîmede meâlen buyurdu ki, **(Ey îmân etmekle şereflenen kullarım! Cum'a günü, öğle ezânı okunduğu vakt hutbe dinlemek ve Cum'a namâzı kılmak için câmi'e koşunuz! Alışverişi bırakınız! Cum'a namâzı ve hutbe, size başka işlerinizden dahâ fâidelidir. Cum'a namâzını kıldıkdan sonra, câmi'den çıkar, dünyâ işlerinizi yapmak için dağılabilirsiniz. Allahü teâlâdan rızık bekleyerek çalışsınız. Allahü teâlâyı çok hâtırlayınız ki, kurtulabilesiniz!)**

Namâzdan sonra, isteyen işine gider çalışır, isteyen câmi'de kalıp namâz kılmak ile, Kur'ân-ı kerîm ve düâ ile meşgûl olur. Cum'a namâzı vakti girince, alış-veriş günâhdır.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" çeşidli hadîs-i şerîflerinde buyurdu ki: **(Bir müslimân, Cum'a günü gusl abdesti alıp, Cum'a namâzına giderse, bir haftalık günâhları afv olur ve her adımı için sevâb verilir.)**

(Cum'a namâzı kılmayanların kalblerini Allahü teâlâ mühürler. Gâfil olurlar.)

(Günlerin en kıymetlisi Cum'adır. Cum'a günü, bayram günlerinden ve Aşûre gününden dahâ kıymetlidir. Cum'a, dünyâda ve Cennetde mü'minlerin bayramıdır.)

(Bir kimse, mâni' yok iken, üç Cum'a namâzı kılmazsa, Allahü teâlâ, kalbini mühürler. Ya'nî iyilik yapmaz olur.)

(Cum'a namâzından sonra bir an vardır ki, mü'minin o anda ettiği düâ red olmaz.)

(Cum'a namâzından sonra, yedi def'a İhlâs ve Mu'avvize-teyn okuyanı Allahü teâlâ, bir hafta kazâdan, belâdan ve kötü işlerden korur.)

(Cumartesi günleri yehûdîlere, Pazar günleri nasârâyâ [hristiyanlara] verildiği gibi, Cum'a günü de Müslimânlara verildi. Bu gün, Müslimânlara hayr, bereket, iyilik vardır.)

Cum'a günü yapılan ibâdetlere, başka günde yapılanların, en az iki katı sevâb verilir. Cum'a günü işlenen günâhlar da iki kat yazılır.

Cum'a günü, rûhlar toplanır ve birbirleriyle tanışrlar. Kabr-ler ziyaret edilir. Bu günde kabr azâbı durdurulur. Ba'zı âlimle-re göre, mü'minin azâbı artık başlamaz. Kâfirin, Cum'a ve Ra-mezânda yapılmamak üzere, kıyâmete kadar sürer. Bu gün ve gecesinde ölen mü'minler, kabr azâbı çekmez. Cehennem, Cum'a günü çok sıcak olmaz. Âdem aleyhisselâm, Cum'a günü yaratıldı. Cum'a günü Cennetden çıkarıldı. Cennetdekiler, Al-lahü teâlâyı Cum'a günleri göreceklerdir.

Cum'a Namâzının Farzları

Cum'a günü onaltı rek'at namâz kılınır. Bunun iki rek'atini kılmak farzdır. Öğle namâzından dahâ kuvvetli farzdır. Cum'a namâzı farz olmak için iki dürlü şartı vardır:

1 — Edâ şartları.

2 — Vücûb şartları.

Edâ şartlarından biri noksân olursa namâz kabûl olmaz. Vü-cûb şartları bulunmazsa kabûl olur.

Edâ, ya'nî Cum'a namâzının sahîh olması için şartları yedidir:

1 — Namâzı şehirde kılmak (Şehr: Cemâ'ati en büyük câmi'e sığmayan yer demektir.)

2 — Devlet reîsinin veyâ vâlinin izni ile kılmak. Bunların ta'yîn ettiği hatîb, kendi yerine başkasını vekîl edebilir.

3 — Öğle namâzının vaktinde kılmak.

4 — Vakt içinde hutbe okumak. [Âlimler, Cum'a hutbesini okumak, namâza dururken (**Allahü ekber**) demek gibidir dedi.

Ya'nî iki hutbeyi de, yalnız arabca okumak lâzımdır. Hatîb efendi, içinden E'ûzü okuyup, sonra yüksek sesle, hamd ve senâ ve kelime-i şehâdet, salât-ü selâm okur. Sonra, sevâba, azâba sebep olan şeyleri hâtırlatır ve âyet-i kerîme okur. Oturup kal-kar. İkinci hutbeyi okuyup, va'z yerine, mü'minlere düâ eder. Dört halîfenin adını söylemesi müstehabdır. Hutbeye dünyâ sözü karışdırmak harâmdır. Hutbeyi, nutk ve konferans şekline sokmamalıdır. Hutbeyi kısa okumak sünnetdir. Uzun okumak mekrûhdur.]

5 — Hutbeyi namâzdan önce okumak.

6 — Cum'a namâzını cemâ'at ile kılmak.

7 — Câmi' kapılarını herkese açık tutmak.

Cum'a namâzının vücûb şartları dokuzdur:

1 — Şehrde, kasabada oturmak. Müsâfirlere farz değildir.

2 — Sağlam olmak, hastaya, hastayı bırakamıyan bakıcıya ve ihtiyârlara farz değildir.

3 — Hür olmak.

4 — Erkek olmak. Kadınlara farz değildir.

5 — Âkıl ve bâliğ olmak. Ya'nî (**Mükellef**) olmak.

6 — Kör olmamak. Yolda götüren olsa bile, a'mâ olana farz değildir.

7 — Yürüyebilmekdir. Nakl vâsıtası olsa bile felçliye, ayak-sıza farz değildir.

8 — Hapsedilmiş olmamak ve düşman korkusu, hükûmet-den, zâlimden korkusu olmamak.

9 — Fazla yağmur, kar, fırtına, çamur ve soğuk olmamak.

Cum'a Namâzı Nasıl Kılınır?

Cum'a günü, öğle ezânı okununca, onaltı rek'at Cum'a namâzı kılınır. Bunlar sırası ile şöyledir:

1 — Önce, Cum'a namâzının dört rek'atlık **“İlk sünneti”** kılınır. Bu sünnet, öğle namâzının ilk sünneti gibi kılınır. Buna “Niyyet etdim, Allah rızâsı için, Cum'a namâzının ilk sünnetini kılmağa, döndüm kıbleye” diye niyyet edilir.

2 — Sonra, câmi' içinde ikinci ezân ve hutbe okunur.

3 — Hutbe okundukdan sonra, ikâmet okunup, cemâ't ile Cum'a namâzının iki rek'atlık **“farzı”** kılınır.

4 — Cum'a namâzının farzı kılındıktan sonra, dört rek'atlık **“Son sünneti”** kılınır. Bunun kılınışı öğle namâzının ilk sünneti gibidir.

5 — Bundan sonra, **“Üzerime farz olan kılamadığım son öğle namâzının farzını kılmağa”** diye niyyet ederek, **“Âhir zuhûr”** namâzı kılınır. Dört rek'atlık bu namâzın kılınışı öğle namâzının farzının kılınışı gibidir.

6 — Sonra da, iki rek'at **“Vaktin sünneti”** kılınır. Kılınışı, sa-bâh namâzının sünnetinin kılınışı gibidir.

7 — Bundan sonra, Âyetel-kürsî ve tesbîhler okunup, düâ edilir.

Cum'a Gününün Sünnet ve Edepleri:

- 1 — Cum'ayı perşembe gününden karşılamak.
- 2 — Cum'a günü gusl abdesti almak.
- 3 — Başî traş etmek. Sakalın bir tutamdan fazlasını ve tırnakları kesmek. Temiz elbise giymek.
- 4 — Cum'a namâzına mümkün olduğu kadar erken gitmek.
- 5 — Ön safa geçmek için, cemâ'atin omuzlarından aşmamalıdır.
- 6 — Câmi'de namâz kılanın önünden geçmemek.
- 7 — Hatîb efendi minbere çıkdıktan sonra hiç bir şey söylememek, konuşana işâret ile bile cevâb vermemek ve ezânı tekrârlamamak.
- 8 — Cum'a namâzından sonra Fâtiha, Kâfirûn, İhlâs, Felâk ve Nâs sûrelerini yedi kerre okumak,
- 9 — İkindiye kadar câmi'de kalıp, ibâdet etmek.
- 10 — Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından anlatan âlimlerin dersinde, va'zında bulunmak.
- 11 — Cum'a gününü, hep ibâdet ile geçirmek.
- 12 — Cum'a günü salevât-ı şerîfe getirmek.
- 13 — Kur'ân-ı kerîm okumak. (**Kehf**) sûresini okumalıdır.
- 14 — Sadaka vermek.
- 15 — Ana-babayı veyâ kabrlerini ziyâret etmek.
- 16 — Evin yemeklerini bol ve tatlı yapmak.
- 17 — Çok namâz kılmak. Kazâya kalmış namâzı olanlar, kazâ namâzı kılmalıdır.

BAYRAM NAMÂZLARI

Şevvâl ayının birinci günü fıtr, ya'nî Ramezân bayramının, Zilhiccenin onuncu günü ise, Kurban bayramının birinci günleridir. Bu iki günde, güneş doğduktan ve kerâhet vakti çıkdıktan sonra, iki rek'at bayram namâzı kılmak, erkeklere vâcibdir.

Bayram namâzlarının şartları, Cum'a namâzının şartları gibidir. Fekat, burada hutbe sünnetdir ve namâzdan sonra okunur.

Ramezân bayramında namâzdan önce tatlı [hurma veyâ şe-

ker] yimek, gusl etmek, misvâk kullanmak, en iyi elbiseleri giymek, fitrayı namâzdan önce vermek, yolda yavaşça tekbîr okumak müstehabdır.

Kurban bayramı namâzından önce bir şey yimemek, namâzdan sonra önce kurban eti yimek, namâza giderken yüksek sesle, özrü olan yavaşça tekbîr getirmek müstehabdır.

Bayram namâzları iki rek’atdır. Cemâ’at ile kılınır, yalnız kılınmaz.

Bayram Namâzı Nasıl Kılınır?

1- Önce “Niyyet etdim vâcib olan bayram namâzını kılmağa, uydum hâzır olan imâma” diye niyyet ederek, namâza durulur. Sonra **“Sübhâneke”** okunur.

2- Sübhânekeden sonra eller üç def’a tekbîr getirerek kulaklara kaldırılıp, birinci ve ikincisinde iki yana bırakılır. Üçüncüsünde, göbek altına bağlanır. İmâm önce Fâtiha, sonra bir sûre okur ve berâberce rükû’a eğilir.

3- İkinci rek’atde, imâm önce Fâtiha ve bir sûre okur. Sonra iki el üç def’a tekbîr getirerek kaldırılır. Üçünde de yanlara sallandırılır. Dördüncü tekbîrde elleri kulaklara kaldırmayıp, rükû’a eğilir. Kısaca: **İki salla, bir bağla, Üç salla, bir eğil!** diye ezberlenir.

Teşrîk Tekbîrleri:

Kurban Bayramının arefesi günü, sabâh namâzından, dördüncü günü ikindi namâzına kadar, hâcıların ve hacca gitmeyenlerin, erkek, kadın herkesin, cemâ’at ile kılsın, yalnız kılsın, farz namâzından sonra selâm verir vermez, bir kerre **“Teşrîk tekbîr”**ini okuması vâcibdir.

Cenâze namâzından sonra okunmaz. Câmi’den çıkdıktan sonra veyâ konuşduktan sonra, okumak lâzım değildir.

İmâm tekbîri unutursa, cemâ’at terk etmez. Erkekler, yüksek sesle okuyabilir. Kadınlar yavaş söyler.

Teşrîk Tekbîri:

“ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER. LÂ İLÂHE İLLALLAH VALLAHÜ EKBER. ALLAHÜ EKBER VE LİL-LÂHİLHAMD”.

ÖLÜME HÂZIRLIK

Ölümü hâtırlamak, en büyük nasîhatdır. Her îmân sâhibi kimsenin, ölümü çok hâtırlaması sünnetdir. Ölümü çok hâtırlamak, emrlere sarılmaya ve günâhlardan sakınmaya sebep olur. Harâm işlemeğe cesâreti azaltır. Sevgili Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Lezzetleri yıkan, eğlencele-re son veren ölümü, çok hâtırlayınız!)**. Din büyüklerinden ba’zısı hergün bir kerre hâtırlamayı âdet edinmişti. Evliyânın büyüklerinden Muhammed Behâeddîn-i Buhâri “kuddise sirruh” hergün yirmi kerre, kendini ölmüş, mezâra konmuş düşü-nürdü.

Uzun emel, çok yaşamağı istemektir. İbâdet yapmak, dîne hizmet etmek için çok yaşamağı istemek, uzun emel değildir. Uzun emel sâhibleri, ibâdetleri vaktinde yapamazlar. Tевbe et-meğı terk ederler. Kalbleri katı olur. Ölümü hâtırlamazlar. Va’z ve nasîhatlerden ibret almazlar.

Uzun emel sâhibi, hep dünyâ malına ve mevkî’ine kavuşmak için ömrünü harcar. Âhireti unuttur. Yalnız zevk ve sefâsını dü-şünür.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Ölmeden evvel ölünüz. Hesâba çekilmeden önce kendinizi hesâba çekiniz!)

(Ölümünden sonra olacak şeyleri, sizin bildiğiniz gibi, hayvan-lar da bilselerdi, yimek için semiz hayvan bulamazdınız).

(Gece gündüz ölümü hâtırlayan kimse, kıyâmet günü şehîd-ler yanında olacaktır).

Uzun emelin sebepleri; dünyâ zevklerine düşkün olmak, ölümü unutmak ve sıhhatine, gençliğine aldanmaktır. Uzun emel hastalığından kurtulmak için, bu sebepleri yok etmek lâ-zımdır. Ölümün her ân gelebileceğini düşünmelidir. Uzun emel sâhibi olmanın zararlarını ve ölümü hâtırlamanın fâidelerini öğ-renmelidir. Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki:

(Ölümü çok hâtırlayınız. Onu hâtırlamak, insanı günâh işle-mekden korur ve âhîretde zarârlı olan şeylerden sakınmağa se-beb olur).

Ölüm Nedir?

Ölüm, yok olmak demek değildir. Ölüm, rûhun bedene olan bağılılığının sona ermesidir. Rûhun, bedenden ayrılmasıdır. Ölüm, insanın bir hâlden, başka bir hâle dönmesidir. Bir evden, bir eve göç etmesi gibidir. Ömer bin Abdüla'zîz hazretleri buyurdu ki, (Sizler, ancak ebediyyet, sonsuzluk için yaratıldınız. Lâkin bir evden, bir eve göç edersiniz). Ölüm, mü'mine hediye, ni'mettir. Günâhı olanlara musîbetdir. İnsan ölümü istemez. Hâlbuki ölüm, fitneden hayırlıdır. İnsan yaşamayı sever. Hâlbuki ölüm, ona hayırlıdır. Sâlih olan mü'min, ölüm ile dünyânın eziyyet ve yorgunluğundan kurtulur. Zâlimlerin ölümü ile memleketler ve kullar râhata kavuşur. Bir zâlimin ölümünde, söylenen eski bir beyt şöyledir:

***Ne kendi etdi râhat, ne âleme verdi huzûr,
Yıkıldı gitti cihândan, dayansın ehl-i kubûr.***

Mü'minin rûhunun bedenden ayrılması, esîrin hapisden kurtulması gibidir. Mü'min öldükten sonra, bu dünyâyâ geri gelmek istemez. Yalnız şehîdler, dünyâyâ geri gelip bir dahâ şehîd olmak ister. Ölüm, her müslimân için hediyedir. Bir adamın dînini, ancak mezârı korur. Mezârdaki hayât ise, ya Cennet bağçelerinde bulunmak veyâhud da, Cehennem çukurlarında bulunmak gibidir.

Ölüm Hakdır

Ölümden kurtulmak, mümkün midir? Elbette değildir. Kimsenin bir sâniye bile yaşamaya elinde imkânı yoktur. Eceli gelen ölür. Bu vakt, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir ândır. Kur'ân-ı kerîmde bir âyet-i kerîmede meâlen, **(Ecelleri geldiği zemân, onu bir sâat ileri ve geri alamazlar)** buyurulmuştur.

Allahü teâlâ bir kimsenin ölümünü nerede takdîr etti ise, o kişi malını, mülkünü, evlâdını bırakıp orada vefât eder.

Allahü teâlâ, bizim günde ne kadar nefes alıp verdiğimizi bilir. Onun bilmediği bir şey yoktur. İmân edip, hayâtımız ibâdet ile geçdi ise, sonu se'âdet olur. Allahü teâlâ Azrâil "aleyhisselâma" buyurur ki: **(Dostlarımın canını kolay al, düşmanlarımın canını güç al!)**. İmân sâhiblerine, bu ne büyük müjdedir. İmândan mahrûm kalanlar için de, ne büyük felâketdir.

CENÂZE NAMÂZI

Bir mü'minin vefât ettiğini, haber alan erkeklere, erkek yoksa, kadınlara cenâze namâzı farz-ı kifâyedir. Cenâze namâzı, Allah için namâz ve ölen kimse için düâdır. Ehemmiyyet veremeyenin îmânı gider.

Cenâze Namâzının Şartları

- 1- Meyyit müslimân olmalıdır.
- 2- Yıkanmış olmalıdır. Yıkanmadan gömülen, üzerine toprak atılmamış ise, çıkarılıp yıkanır, sonra namâzı kılınır. Cenâzenin ve imâmın bulunduğu yerin temiz olması lâzımdır.
- 3- Cenâzenin veyâ bedeninin yarısı ile, başının veyâ başsız yarıdan fazla bedeninin, imâmın önünde bulunması lâzımdır.
- 4- Cenâze, yerde veyâ yere yakın, ellerle tutulmuş veyâ taş üstüne konmuş olmalıdır. Cenâzenin başı, imâmın sağına, ayağı soluna gelecektir. Tersine koymak günâhdır.
- 5- Cenâze imâmın önünde hâzır olmalıdır.
- 6- Cenâzenin ve imâmın avret mahalli örtülü olmalıdır.

Cenâze Namâzının Farzları

- 1- Dört kerre tekbîr getirmektir.
- 2- Ayakda kılmaktır.

Cenâze Namâzının Sünnetleri

- 1- Sübhâneke okumak,
- 2- Salevât okumak,
- 3- Kendine ve meyyite ve bütün müslimânlara afv ve mağfi-ret için bildirilmiş olan düâlardan bildiğini okumak.

Cenâze namâzı, câmi' içerisinde kılınmaz.

Canlı olarak doğduktan sonra ölen çocuğun ismi konur, yıkanır, kefenlenir, namâzı kılınır.

Cenâze taşınacağı zemân, tabutun dört kolundan tutulur. Önce cenâzenin baş tarafı sağ omuza, sonra ayak tarafı sağ omuza, sonra baş tarafı sol omuza, sonra ayak tarafı sol omuza

konmak sûretiyle her birinde onar adım taşınır. Kabre varıldığı zemân cenâze omuzlardan yere indirilmedikçe oturulmaz. Defn edilirken işi olmıyanlar otururlar.

Cenâze Namâzı Nasıl Kılınır?

Cenâze namâzının dört tekbîrinden her biri, bir rek’at gibidir. Dört tekbîrin yalnız birincisinde eller kulaklara kaldırılır. Sonraki üç tekbîrde eller kaldırılmaz.

1- İlk tekbîr alınıp, iki el bağlanınca (**Sübhâneke**) okunur ve okunurken (**vecelle senâüke**) de denir. Fâtiha okunmaz.

2- İkinci tekbîrden sonra, teşehhüdde otururken okunan (**sa-levât**)lar, ya’nî (**Allahümme salli**) ve (**Bârik**) düâları okunur.

3- Üçüncü tekbîrden sonra, cenâze düâsı okunur. [Cenâze düâsı yerine “**Rabbenâ âti-nâ...**” veyâ yalnız “**Allahümmağfir leh**” demek veyâhud düâ niyyetiyle (**Fâtiha-i şerife**)yi okumak da olur.]

4- Dördüncü tekbîrden sonra, hemen sağa ve sonra sola selâm verilir. Selâm verirken, cenâzeye ve cemâ’ate niyyet edilir.

İmâm yalnız dört tekbîri ve iki omuza selâmı, yüksek sesle söyler, diğerlerini içinden okur.

Cenâze namâzı, kılındıktan sonra, tabutun yanında düâ etmek câiz değildir. Mekrûh olur.

TERÂVÎH NAMÂZI

Terâvîh namâzı erkek ve kadınlar için sünnetdir. Ramezân-ı şerîfin her gecesinde kılınır. Cemâ’at ile kılınması sünnet-i kifâ-yedir. Vakti yatsı namâzından sonra ve vitrden öncedir. Vitrden sonra da kılınabilir. Meselâ, Terâvîh namâzının bir kısmına yetişip, imâmla vitr namâzını kılan kimse, terâvîh namâzından, yetişip kılamadığı rek’atleri, vitrden sonra kılar.

Kılınmayan terâvîh namâzı kazâ edilmez. Kazâ edilirse, nâfile olur. Terâvîh olmaz.

Terâvîh namâzı yirmi rek’atdır.

Terâvîh Nasıl Kılınır?

Vitr namâzı, yalnız Ramezân ayında cemâ’at ile kılınır. Te-

râvîh namâzını ikişer rek'at olmak üzere, on selâmla ve her dört rek'at sonunda bekleyip tesbîh yaparak kılmak müstehabdır. Kazâ borcu olan, boş zemânlarında, beş vaktin sünnetleri ve terâvîh yerine de kazâ kılıp, bir ân önce, kazâları bitirip, sonra bu namâzları kılmağa başlamalıdır.

Terâvîh namâzı câmi'de cemâ'at ile kılınınca, başkaları evde yalnız kılabilir, günâh olmaz. Fekat câmi'deki cemâ'at sevâbından mahrûm kalır. Evde, bir veyâ birkaç kişi ile cemâ'at ile kılar-sa, yalnız kılmaktan yirmiyedi kat fazla sevâb kazanır. Her iftitâh tekbîrinde niyyet etmek dahâ iyidir. Yatsıyı cemâ'at ile kılmıyan-lar, terâvîhi cemâ'at ile kılamaz. Yatsıyı cemâ'at ile kılmıyan bir kimse, farzı yalnız kılıp, sonra terâvîhi cemâ'at ile kılabilir.

Beşinci Bölüm

YOLCULUKDA NAMÂZ

Hanefî mezhebinde olan bir kimse, onbeş günden az kalmak niyyeti ile yüzdört kilometre ve dahâ uzak bir yere giderse mü-sâfir olur.

Seferî veyâ müsâfir olmak demek, yolcu olmak demektir. Müsâfir, dört rek'atlı farz namâzları iki rek'at kılar. Mukîm imâma uyarsa, yine dört rek'at kılar. Müsâfir, imâm olursa, ikinci rek'atin sonunda selâm verir. Sonra ona uymuş olan ce-mâ'at, namâzlarını temâmlamak için ikişer rek'at dahâ kılarlar.

Seferî olan bir kimse, mest üzerine üç gün, üç gece mesh edebilir. Orucunu bozabilir. Yolcu râhat ise orucunu bozmama-sı dahâ iyidir. Kurban kesmesi vâcib olmaz. Cum'a namâzı da seferî olana farz değildir.

Namâz vaktinin sonunda sefere çıkan kimse bu namâzı kıl-mamış ise, iki rek'at kılar. Fekat vaktin sonunda vatanına gelen, bu vaktin namâzını kılmamış ise dört rek'at kılar.

(Nî'met-i islâm)da diyor ki: Nâfile namâzları ayakda kılma-ğa gücü yeterken, oturarak kılmak, her zemân ve her yerde câ-izdir. Oturarak kılariken, rükû' için bedeni ile eğilir. Secde için, başını yere kor. Lâkin, özrü yok iken nâfileleri oturarak kılan-a, ayakda kılanın yarısı kadar sevâb verilir. Beş vakt namâzın sünnetleri ve terâvîh namâzı da, nâfile namâzdır. Yolda, ya'nî şehr, köy hâricinde, nâfile namâzları hayvan üzerinde kılmak

câizdir. Kibleye dönmek ve rükû' ve secde yapmak lâzım değildir. İmâ ile kılar. Ya'nî, rükû' için, bedeni ile biraz eğilir. Secde için, bundan dahâ çok eğilir. Hayvan üzerinde fazla necâset bulunması, namâza mâni' değildir. Yerde nâfile kılarken yorulmanın, bastona, insana, dıvara dayanıp kılması, câiz olur. Kendi yürürken namâz kılmak sahîh değildir.

Farz ve vâcib namâzları, zarûret olmadıkça, hayvan üzerinde kılmak câiz değildir. Ancak, özr ile kılabilir. Zarûret olan özrler: Malının, canının, hayvanının tehlikede olması, inince hayvanının veyâ hayvandaki veyâ yanındaki malın çalınması, yırtıcı hayvan, düşman, yerde çamur olması, yağmur olması, hastanın inerken, binerken, iyi olmasının gecikmesi veyâ hastalığının artması, arkadaşlarının beklemeyip, tehlikede kalması, indikten sonra, hayvana yardımcısız binememek. Mümkün ise, hayvanı kibleye karşı durdurup kılar. Mümkün değil ise, hareket cihetlerinde kılar. Hayvan üzerindeki mahmil denilen sandık gibi şeylerin içinde kılmak da, böyledir. Hayvan durdurulup, mahmilin altına direk konursa, **(Serîr)**, ya'nî masa, kanape gibi olup, yerde kılmak demektir. Kibleye karşı ayakda kılması lâzım olur. İnebilen kimse, farzları mahmilde kılamaz.

Gemide namâz kılmak, Ca'fer Tayyâr hazretleri Habeşistâna giderken, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ona öğrettiği gibi, şöyledir: Hareket eden gemide, özrü olmadan farz ve vâcib de kılınır. Gemide cemâ'at ile kılınabilir. Hareket eden gemide de, imâ ile kılmak câiz olmayıp, rükû' ve secde yapar. Kibleye dönmesi de lâzımdır. Namâza başlarken kibleye karşı durur. Gemi döndükçe, kendisi kibleye döner. Gemide necâsetten tahâret de lâzımdır. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfeye göre, giden gemide farzları da, özrsüz iken, yerde oturarak kılmak câiz olur.

Deniz ortasında demirlemiş gemi, çok sallanıyor ise, giden gemi gibidir. Az sallanıyorsa, sâhilde duran gemi gibidir. Sâhilde duran gemide farzlar oturarak kılınmaz. Sâhile çıkmak mümkün ise, ayakda kılmak da sahîh olmayıp, karaya çıkıp kılmak lâzımdır. Malı, canı veyâ geminin hareket etmek tehlikesi varsa, gemide ayakda kılması câiz olur.

(İbni Âbidîn) diyor ki: (İki tekerlekli olup da, hayvana bağlanmadan yerde düz duramıyan arabada, dururken de, giderken de, namâz kılmak, hayvan üzerinde kılmak gibidir. Dört tekerlekli araba, dururken serîr, masa gibidir. Hareket ederken

ise, hayvan için yukarıda yazılı özlrlle, içinde farz kılınabilir ve arabayı durdurup kibleye karşı kılar. Durduramazsa, giden gemideki gibi kılar). Hareket esnâsında kibleye dönemiyen, Şâfiî veyâ mâlikî mezhebini taklîd ederek, iki namâzı cem' eder. Buna da imkân olmazsa, kibleye dönmesi sâkıt olur. Sandalyada, koltukda oturarak, îmâ ile namâz kılmak, hiçkimseye câiz değildir. Otobüsde, tayyârede namâz kılmak, arabada kılmak gibidir.

Farzları ve vâcibleri, yolculukda zarûret olmadıkça hayvan üzerinde kılmamalıdır. Vâsıtaları durdurup, kibleye karşı ve ayakda kılmalıdır. Bunun için vâsıtaya binmeden gerekli tedbîrleri önceden almalıdır.

Müsâfir, vapurda ve trende, farz namâza, kibleye karşı durup, secde yeri yanına pusula koymalı. Vapur ve tren döndükce, kendisi kibleye dönmelidir. Göğsü kibleden ayrılırsa, namâzı bozulur. Otobüsde, trende, dalgalı denizde kibleye dönemiyenlerin farz namâzları câiz olmayacağından, bunlar yolda oldukları müddetçe Şâfiî veyâ mâlikî mezhebini taklîd ederek, öğle ile ikindiye ve akşam ile yatsıyı, cem' edebilir. Ya'nî seferde iken bu iki namâzı birbiri arkasına kılar. Çünkü, Şâfiî ve mâlikî mezheplerinde 80 kilometreden ziyâde süren yolculukda, ikindiye öğle namâzı vaktinde ve yatsıyı akşam namâzı vaktinde takdîm ederek kılmak, veyâhud öğleyi ikindi vaktine ve akşamı, yatsı namâzı vaktine tehir ederek, iki namâzı bir arada kılmak câizdir. Bunun için, Hanefî mezhebinde olan kimse, yolda kibleye dönmeyecek ise, yola çıkdıktan sonra, gündüz bir yerde durduğu zemân, öğle vaktinde öğleyi kılınca hemen ikindiye de kılmalı, gece durulduğu zemân, yatsı vaktinde akşamı ve sonra yatsıyı bir arada kılmalı ve bu dört namâza niyyet ederken (**Şâfiî veyâ mâlikî mezhebini taklîd ederek edâ ediyorum**) diye niyyet etmeli, ya'nî kalbinden geçirmelidir. Yola çıkmadan veyâ yolculuk bitdikden sonra, iki vaktin namâzı birlikde kılınmaz.

HASTALIKDA NAMÂZ

Abdesti bozan şeyin bedenden çıkması, devâmlı olursa, (**Özr**) denir. İdrâr, iç sürmesi, yel kaçırmak, burun kanaması ve yaradan kan, sarı su akması, ağrıdan, şişden dolayı gözyaşı akması, bir namâz vakti içinde, devâmlı olunca, bu kimse ve istihâza kanı akan kadın, özr sâhibi olurlar. Tıkamakla, ilâc ile veyâ namâzı oturarak yâhud îmâ ile kılarak, bunları durdurmalara-

rı lâzımdır. İdrâr kaçırın erkek, idrâr yoluna arpa kadar nebâtî pamuk sokar. Fitol, az olan idrârî emerek, dışarı damlamasına mâni' olur. Böylece, abdest bozulmaz. İdrâr yaparken, fitil kendiliğinden dışarı çıkar, gider. İdrâr çok kaçırırsa, fazlası fitilden geçerek, dışarı sızar ve abdesti bozulur. Sızan idrârın çamaşırı kirlenmemesi lâzımdır. Kadınlar, önlerine dâimâ (Kürsüf) denilen bez koymalıdır. Akıntıyı durduramazlarsa, her namâz vaktinde abdest alıp, namâzı öylece kılar. Özr sâhibi olan kimse bir abdest ile, vakt çıkıncaya kadar farz, kazâ ve nâfile kılabilirler. Kur'ân-ı kerîmi tutabilirler. Namâz vakti çıkınca, abdesti bozulur. Vakt çıkmadan önce de, özr olan şeyden başka bir sebep ile abdesti yine bozulur. Meselâ, burun deliklerinin birinden kan gelmekte iken abdest alıp, sonra diğer delikten de kan akmağa başlasa, abdesti bozulur. Özr sâhibi olmak için, abdesti bozan şeyin, bir namâz vaktinde devâmlı akması lâzımdır. Abdest alıp, o vaktin farzını kılacak kadar bir zemânda akmazsa, özr sâhibi olmaz. Mâlikînin bir kavline göre, bir damla akınca, özr sâhibi olur. Bir kimse özr sâhibi olunca, sonraki namâz vaktlerinde, bir kerre, bir damla gelince, özr sâhibi olması, o vaktlerde de devâm eder. Bir namâz vaktinde hiç gelmezse, özr sâhibi olmak biter. Özre sebep olan necâset, elbiseye dirhem mikdârından fazla bulaşınca, tekrâr bulaşmasına mâni' olmak mümkün ise, bulaşmış yeri yıkamak lâzım olur.

Gusl abdesti alınca, hasta olmakdan veyâ hastalığının şiddetlenmesinden yâhud uzamasından korkan, teyemmüm eder. Bu korku, kendi tecrübeleri ile yâhud müslimân, âdil tabîbin [doktorun] söylemesi ile bilinmiş olur. Fıskı, günâh işlemesi dillere düşmüş olmıyan tabîbin sözü de kabûl edilir. Soğuk olup, barınacak yer, suyu ısıtacak şey, şehirde hamam parası bulamamak, hastalığa sebep olabilir. Hanefîde, bir teyemmüm ile, dilediği kadar farz kılabilir. Şâfi'îde ve mâlikîde, her farz namâz için yeniden teyemmüm eder.

Abdest a'zâsının yarısında yara olan teyemmüm eder. Yara yarıdan azında ise, sağlamını yıkayıp, yarayı mesh eder. Guslde, bütün beden bir uzv sayıldığı için, bütün bedeninin yarısı yara ise teyemmüm eder. Yaralı yer, yarıdan az ise, sağlamını yıkayıp yaraları mesh eder. Yaraya mesh zarar verirse, sargıya mesh eder. Buna da zarar verirse, meshi terk eder. Abdestde ve guslde, başa mesh zarar verirse, başı mesh etmez. Eli çolâk [ekzema,

yara] olup, su kullanamıyan teyemmüm eder. Yüzünü, kollarını yere, [kireçli, topraklı, taşlı divara] sürer. Elleri ve ayakları kesik olanın yüzü de yara ise, namâzı abdestsiz kılar. Abdest aldracak kimse bulamıyan, teyemmüm eder. Çocuğu, kölesi, ücret ile tutduğu kimse, yardıma mecbûrdurlar. Başkalarından da yardım ister. Fekat, onlar yardıma mecbûr değildir. Kadın ve koca da birbirlerine abdest aldırmağa mecbûr değildirler.

Kan aldrarak, sülük tutunarak, yara, çıban olarak, kemiğı kırılarak veyâ incinerek sargı [pamuk, gaz bezi üzerine flaster, merhem] koyan, orasını soğuk, sıcak su ile yıkamağa veyâ mesh etmeğe kâdir olamazsa, abdestde ve guslde, bunların yaridan fazlası üstüne bir kerre mesh eder. Sargıyı çözmek zarar verirse, altındaki sağlam yerler yıkanmaz. Sargı aralarında görünen sağlam deri kısımları mesh edilir. Sargıyı abdestli olarak sarmak lâzım değildir. Meshden sonra, sargı değiştirilirse, üstüne başkası da sarılırsa, yenisine mesh lâzım olmaz.

Ayakda duramıyan veyâ ayakda durunca, hastalığının uzayaçağını çok zan eden hasta, namâzını oturarak kılıp, rükü' için bedenini biraz eğer. Sonra dikilip, sonra yere iki kerre secde yapar. Kolayına geldiğı gibi oturur. Diz çökmesi, bağdaş kurması, ihtibâ etmesi, ya'nı kaba etleri üzerine oturup kollarını dizlerinin etrâfına halka yapması câizdir. Baş, diş, göz ağrısı hastalık sayılır. Düşmana görünmek korkusu da, özrdür. Ayakda orucu, abdesti bozulan da oturarak kılar. Bir şeye dayanarak ayakda durabilen dayanarak kılar. Ayakda fazla duramıyan, iftitâh tek-bîrini ayakda alıp, ağrı hâsıl olunca, oturarak devâm eder.

Yere secde yapmakdan âciz olan, ayakda okuyup, rükü' ve secde için oturarak îmâ eder. Oturup rükü' için biraz, secde için dahâ çok eğilir. Bedenini eğemiyen, başını eğer. Birşey üzerine secde etmesi lâzım değildir. Birşey üzerine secde ederse, secde için, rükü'dan fazla eğilmiş ise, namâzı sahîh olursa da, mekrûhdur. Dayanarak oturmak mümkün iken, yatarak îmâ câiz olmaz. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, bir hastayı ziyâret etdi. Bunun eli ile yasdığı kaldırıp, üzerine secde ettiğini görünce, yastığı aldı. Hasta, odun kaldırarak bunun üstüne secde etdi. Odunu da aldı ve **(Gücün yeterse, yere secde et! Yere eğilemezsen, yüzüne birşey kaldırıp, bunun üzerine secde etme! İmâ ederek kıl ve secdede, rükü'dan dahâ çok eğil!)** buyurdu. **(Bahr-ür-râık)**da bildirildiğı üzere, Âl-i İmrân sûresinin

yüzdoksanbirinci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Namâzı, gücü yeten ayakda kılar. Âciz olan oturarak kılar. Bundan da âciz olan yatarak kılar)** buyurulmaktadır. İmrân bin Husayn hasta olunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buna, **(Ayakda kıl! Gücün yetmezse, oturarak kıl! Buna da kudretin olmazsa, yan veyâ sırt üstü yatarak kıl!)** buyurdu. Görülüyor ki, ayakda duramıyan hasta, oturarak kılar. Oturamıyan, yatarak kılar. Sandalyada, koltukda kılmağa izin verilmemiştir. Hastanın ve otobüsde, tayyârede gidenin, koltukda, sandalyada kılması islâmiyyete uygun değildir. Cemâ’ate gidince ayakda kılamıyan, evinde ayakda kılar. Yirmi şeyden birinin bulunması, cemâ’ate gitmek için özr olur. Yağmur, şiddetli sıcak ve soğuk, canına veyâ malına saldıracak düşman korkusu, arkadaşlarının gidip yolda yalnız kalmakdan korkmak, havânın çok karanlık olması, fakîr borçlunun yakalanıp habs olunmakdan korkması, kör olmak, yürüyemeyecek felci olması, bir ayağı kesik olmak, hasta, kötürüm olmak, çamur, yürüyememek, yürüyemiyen ihtiyâr, nâdir bulunan fikh dersini kaçırmak, sevdiği yemeği kaçırmak korkusu, yolculuğa hareket hâlinde olmak, yerine bırakacak kimse bulunmıyan hasta bakıcı, gece şiddetli rüzgâr, halâya gitmek için sıkışmak. Hastalığının artmasından veyâ uzamasından korkan hasta ve hastası bakımsız kalacak olan hasta bakıcı ve çok ihtiyârlıktan yürümesi güç olmak, Cum’a namâzına gitmemek için özrdür. Cemâ’ate yürüyerek gidip gelmek, vâsitaya binerek gitmekden efdâldir. Câmi’de sandalyada, koltukda oturarak, îmâ ile kılmak câiz değildir. İslâmiyyetin bildirmediği şekilde ibâdet yapmak **(Bid’at)** olur. Bid’at işlemenin büyük günâh olduğu fikh kitâblarında yazılıdır.

Birşeye dayanarak oturamıyan hasta, sırt üstü yatarak, sırt üstü yatamazsa, sağ yanına yatarak başı ile îmâ eder. Kibleye dönemiyen, kolayına gelen cihete doğru kılar. Sırt üstü yatanın başı altına birşey konarak, yüzü kibleye karşı yapılır. Dizlerini dikmesi iyi olur. Başı ile îmâ edemiyenin namâzı kazâyâ bırakması câiz olur. Namâz arasında hasta olan, gücü yetdiği şekilde devâm eder. Yerde oturarak kılan hasta namâzda iyi olursa, ayakda kılarak devâm eder. Akli, şu’ûru giden, namâz kılmaz. Beş vakt geçmeden iyi olursa, beş vakti kazâ eder. Altı namâz geçerse, hiç kazâ etmez.

Îmâ ile de olsa, kılınmayan namâzı acele kazâ etmek farzdır. Kazâ etmeden ölüm hâline gelirse, kılmadığı namâzların

iskâtı için, bıraktığı maldan fidye verilmesini vasiyyet etmek vâcib olur. Vasiyyet etmezse, velîsinin, hattâ yabancının kendi malından iskât yapması câiz olur denilmiştir.

KAZÂ NAMÂZLARI

Namâz, beden ile yapılan bir ibâdet olduğundan, başkası yerine kılınamaz. Herkesin kendisinin kılması lâzımdır. Namâzları vaktinde kılmaya “**Edâ**” denir. Herhangi bir zemânda tekrâr kılmaya “**İâde**” denir. Meselâ mekrûh olarak kılınan namâzın vakti çıkmadan, buna imkân olmazsa, her zemân iâdesi vâcibdir. Farz ve vâcib olan namâzı, vakti geçtikten sonra kılmağa “**Kazâ**” etmek denir.

Bir günlük beş vakt farzı ve vitr namâzını kılarken ve kazâ ederken, tertîb sâhibi olmak farzdır. Ya’nî, namâz kılarken, sıralarını gözetmek lâzımdır. Beşden fazla kazâsı olmayana (**Ter-tîb sâhibi**) denir. Cum’a farzını, o günün öğle namâzı sırasında kılmak lâzımdır. Sabâh namâzına uyanamayan, hutbe okunurken bile hâtırlarsa, hemen bunu kazâ etmelidir. Bir namâzı kılmadıkça ondan sonraki beş namâzı kılmak câiz olmaz. Hadîs-i şerîfde, (**Bir namâzı uykuda geçiren veyâ unutan kimse, sonraki namâzı cemâ’at ile kılarken hâtırlarsa, imâmı namâzı bitirip, sonra önceki namâzını kazâ etsin! Bundan sonra, imâmı kıldığını tekrâr kılsın!**) buyuruldu.

Farzı, kazâ etmek farzdır. Vâcibi kazâ etmek vâcibdir. Sünneti kazâ etmek, emr olunmadı. Hanefî mezhebinin âlimleri sözbirliği ile bildiriyorlar ki; (Sünnet namâzlarının yalnız vaktinde kılınmaları emr olundu. Vaktinde kılınmayan sünnet namâzlar, insanın üzerinde borç kalmaz. Bunun için, vaktinden sonra kazâ edilmeleri emr olunmadı. Sabâhın sünneti, vâcibe yakın olduğundan, o gün öğleden önce farzı ile kazâ edilir. Sabâh sünneti öğleden sonra, başka sünnetler ise, hiçbir zemân kazâ edilmez. Kazâ olursa, sünnet sevâbı hâsıl olmaz. Nâfile kılınmış olur.) (**İbni Âbidîn**)de ve (**Tergîb-üs-salât**) 162.ci sahifesinde diyor ki, (Sünnetleri, özsüz oturarak kılmak câizdir. Hiç kılmamak günâhdır. Farzları özr ile oturarak kılmak câizdir).

Farz namâzları bilerek ve özsüz olarak terketmek büyük günâhdır. Vaktinde kılınmayan böyle namâzları kazâ etmek lâzımdır. Farz ve vâcib olan bir namâzı bile bile kazâyâ bıraka-

bilmek için, iki özr vardır: Biri, düşman karşısında olmaktır. İkincisi, seferde olan, ya'nî, üç günlük yol gitmeye niyyeti olmasa bile, yolda bulunan kimsenin hırsızdan, yırtıcı hayvandan, selden, fırtınadan korkmasıdır. Bunlar oturarak ve herhangi bir tarafa dönerek veyâ hayvan üzerinde îmâ ile de kılamadığı zemân, kazâya bırakabilir. Bu iki sebeble farzları kazâya bırakmak, uyku ve unutmak sebebi ile kaçırmak günâh olmaz. **(Eş-bâh)** şerhinde, (Boğulmak üzere olanı ve benzerlerini kurtarmak için namâzı vaktinden sonra kılmak da sahîhdir) diyor. Fakat, özr bitince, hemen kazâ kılması farz olur. Harâm olan üç vaktiden başka, boş vaktlerinde kılmak şartı ile, çoluk çocuğunun rızkını kazanacak kadar geciktirmek câiz olur. Dahâ fazla gecikdirirse, günâha girmeğe başlar. Nitekim sevgili Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, Hendek muhârebesinin şiddetinden kılamadıkları dört namâzı hemen o gece, Eshâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm” yaralı ve çok yorgun oldukları hâlde, cemâ'at ile kıldı. Sevgili Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki; **(İki farz namâzı bir araya getirmek büyük günâhlardandır)**. Ya'nî, bir namâzı vaktinde kılmayıp, vaktinden sonra kılmak en büyük günâhdır. Bir hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(Bir namâzı vakti çıkdıktan sonra kılan kimseyi, Allahü teâlâ seksen hukbe Cehennemde bırakacaktır.)** Bir hukbe, seksen âhiret senesidir ve âhiretin bir günü, dünyânın bin senesi kadardır. Bir vakt namâzı, vaktinden sonra kılmanın cezâsı bu olursa, hiç kılmanın cezâsını düşünmelidir.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Namâz dînin direğidir. Namâz kılan, dînini doğrultmuş olur. Namâzı kılmyan, dînini yıkmış olur.)** Bir hadîs-i şerîfde buyurdu ki, **(Kıyâmet günü, îmandan sonra ilk süâl namâzdan olacaktır.)** Allahü teâlâ buyuracak ki, **(Ey kulum! Namâz hesabının altından kalkarsan kurtuluş senindir. Öteki hesâbları kolaylaştırırım)**. Ankebût sûresi, kırkbeşinci âyetinde, meâlen **(Kusûrsuz kılan bir namâz, insanı pis, çirkin işleri işlemekten korur)** buyurulmaktadır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(İnsanın Rabbine en yakın olduğu zemân namâz kıldığı zemândır).**

Bir müslimânın herhangi bir namâzı vaktinde kılmaması iki dürlü olur: 1- Özr ile kılmamasıdır. 2- Namâzı vazîfe bildiği, önem verdiği hâlde tenbellikle terk etmesidir.

Farz namâzı özrü olmadan, vakti geçtikten sonra kılmak,

ya'nî kazâyâ bırakmak harâmdır, büyük günâhdır. Bu günâh, kazâ edince afv olmuyor. Kazâ edince, yalnız namâzı kılmamak günâhı afv olur. Bir kimse namâzları kazâ etmedikçe, yalnız tevbe ile afv olmaz. Kazâ etdikden sonra tevbe ederse, afv olması ümîd edilir. Tevbe ederken kılmadığı namâzları kazâ etmesi lâzımdır. Kazâ etmeye gücü varken, kazâ etmezse, ayrıca büyük bir günâh işlemiş olur. Bu büyük günâh, her namâz kılacak kadar [6 dakîka] boş zemân geçince, bir evvelki azâb zemânı kadar artmaktadır. Çünkü namâzı, boş zemânlarda hemen kazâ etmek de farzdır. Kazâ kılmağa ehemmiyyet vermeyen sonsuz yanacaktır. **(Umdet-ül-islâm)** ve **(Câmi'-ül fetâvâ)** da diyor ki, (Düşman karşısında, bir farz namâzı kılmak mümkün iken, terk etmek, yediyüz büyük günâh işlemiş gibi günâhdır.) Kazâyı geciktirmenin günâhı, vaktinde kılmamak günâhından dahâ çokdur. Bir namâzın ilk kazâsını kılmağa niyyet ederek, bir kazâ kılınca, bu günâhların hepsi afv olur.

AÇIKLAMA: (Sünnetler Yerine Kazâ Kılınır mı?)

Abdülkâdir-i Geylânî hazretleri **(Fütûh-ul gayb)** kitâbında diyor ki: Mü'minin en önce farzları yapması lâzımdır. Farzlar bitdikden sonra, sünnetleri yapar. Ondandır nâfilelerle meşgûl olur. Farz borcu varken, sünnet ile meşgûl olmak ahmaklıktır. Farz borcu olanın sünnetleri kabûl olmaz. Alî ibni Ebî Tâlib "radıyallahü anh" bildiriyor: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Üzerinde farz borcu olan kimse, kazâsını kılmadan nâfile kılsa, boş yere zahmet çekmiş olur. Bu kimse, kazâsını ödemedikçe, Allahü teâlâ, onun nâfile namâzlarını kabûl etmez).** Abdülkâdir-i Geylânînin yazdığı bu hadîs-i şerîfi şerheden Hanefî mezhebi âlimlerinden Abdülhak-ı Dehlavî hazretleri buyuruyor ki: (Bu haber, farz borcu olanların, sünnetlerinin ve nâfilelerinin kabûl olmayacağını göstermekdedir. Sünnetlerin, farzları tamamlıyacağını biliyoruz. Bunun ma'nâsı farzlar yapılırken, bunların kemâllerine sebep olan birşey kaçırılırsa, sünnetler, kılınan farzın kemâl bulmasına sebep olur. Farz borcu olanın kabûl edilmeyen sünnetleri bir işe yaramaz).

Kudûs kâdısı Muhammed Sâdık Efendi, fâite namâzların kazâ edilmesini anlatırken, şöyle bildirmekdedir: Büyük âlim İbni Nüceym hazretlerine soruldu ki, (Bir kimsenin kazâyâ kalmış namâzları olsa, sabâh, öğle, ikindi, akşam ve yatsının sünnetlerini bu namâzların, kazâlarına niyyet ederek kılsa, bu

kimse sünnetleri terk etmiş olur mu?). Cevâbında: (Sünnetleri terk etmiş olmaz. Çünkü, beş vakt namâzın sünnetlerini kılmakdan maksad, o vakt içinde, farzdan başka bir namâz dahâ kılmak demektir. Şeytân hiç namâz kıldırmamak ister. Farzdan başka bir namâz dahâ kılarak, şeytâna inat edilmiş, rezil edilmiş olur. Sünnet yerine kazâ kılmakda, sünnet de yerine getirilmiş olur. Kazâ borcu olanların, her namâz vakti, o vaktin farzından başka namâz kılarak, sünneti yerine getirmek için, kazâ kılması lâzımdır. Çünkü çok kimse, kazâ kılmayıp, sünnetleri kılıyor. Bunlar Cehenneme gidecektir. Hâlbuki, sünnetlerin yerine kazâ kılan, Cehennemden kurtulur) buyurdu.

Kazâ Namâzları Nasıl Kılınır?

Kazâ namâzlarını bir an önce kılarak, ayrıca tevbe de ederek, büyük cezâdan kurtulmalıdır. Bunun için, sünnetleri de kazâ niyyeti ile kılmak lâzımdır. Tenbellikle namâz kılmayanlar, senelerce kazâ borcu olanlar, namâza başladıkları zemân, sünneti kılariken, o vaktin ilk kazâyâ kalmış namâzını kazâ etmeği niyyet ederek kılmalıdır. Bunların, sünnetleri kazâ namâzı için niyyet ederek kılması, dört mezhebde de lâzımdır. Hanefî mezhebinde namâzı özsüz kazâyâ bırakmak ekber-i kebâirdir. Bu çok büyük günâh, her namâz kılacak kadar boş zemân geçince bir misli artmaktadır. Çünkü, namâzı, boş zemânlarda hemen kazâ etmek de farzdır. Hesâba, sayıya sığmayan bu müdhiş günâhdan ve azâbdan kurtulmak için, öğle namâzının ilk dört rek’at sünnetini kılariken, ilk kazâyâ kalmış öğlenin farzını niyyet ederek kazâ kılmalıdır. Öğlenin son sünnetini kılariken, ilk kazâyâ kalmış sabâhın farzını niyyet ederek, kazâ kılmalıdır. İkindinin sünnetini kılariken, ikinci farzını niyyet ederek kazâ kılmalıdır. Akşamın sünnetini kılariken, üç rek’at akşam farzını niyyet ederek kazâ kılmalıdır. Yatsının ilk sünnetini kılariken, yatsı farzını ve son sünnetini kılariken de, ilk kazâyâ kalmış vitri niyyet ederek üç rek’at olarak kazâ kılmalıdır. Böylece her gün, bir günlük kazâ ödenir. Terâvîh namâzlarını kılariken de, kazâ niyyet ederek, kazâ kılmalıdır. Kaç senelik kazâ namâzı varsa, buna, o kadar sene devâm etmelidir. Kazâlar bitince, yine sünnetleri, kılmağa başlamalıdır. Vakti varsa, ayrıca her fırsatta kazâ kılıp, bir an önce kazâ borçlarını bitirmelidir. Kılınmıyan kazâların, günâhı, her gün geçdikçe bir misli artmaktadır.

Altıncı Bölüm

NAMÂZ KILMAYANLAR

Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” buyuruyor ki, beş namâz vaktleri gelince, melekler der ki: (Ey Âdem oğulları, kalkınız! İnsanları yakmak için hâzırlanmış olan ateşi namâz kılarak söndürünüz.) Bir hadîs-i şerîfde, **(Mü'min ile kâfiri ayıran fark, namâzdır)** buyuruldu. Ya'nî mü'min namâz kılar, kâfir kılmaz. Münâfıklar ise, ba'zan kılar, ba'zan kılmaz. Münâfıklar, Cehennemde çok acı azâb göreceklerdir. Müfessirlerin şâhı, Abdüllah ibni Abbâs “radiyallahü anhümâ” diyor ki, Resûlullahdan “sal-lallahü aleyhi ve sellem” işitdim. Buyurdu ki: **(Namâz kılmayanlar, kıyâmet günü, Allahü teâlâyı kızgın olarak bulacaklardır).**

Hadîs imâmları söz birliği ile bildiriyorlar ki: (Bir namâzı, vaktinde amden kılmayan, ya'nî namâz vakti geçerken, namâz kılmadığı için üzülmeyen, kâfir olur). Veyâ ölürlen imânsız gider. Ya, namâzı hâtırına bile getirmeyenler, namâzı vazîfe tanımayanlar ne olur? Ehl-i sünnet âlimleri, sözbirliği ile buyurdular ki, ibâdetler imândan parça değildir. Yalnız, namâzda sözbirliği olmadı. Fıkıh imâmlarından, **İmâm-ı Ahmed ibni Hanbel, İshak ibni Râheveyh, Abdüllah ibni Mübârek, İbrâhîm Nehaî, Hakem bin Uteybe, Eyyûb Sahtiyânî, Dâvûd Tâî, Ebû Bekr ibni Şeybe, Zübeyr bin Harb** ve dahâ birçok büyük âlimler, bir namâzı amden, ya'nî bile kılmayan kimse kâfir olur dedi. O hâlde, ey din kardeşim, bir namâzını kaçırma ve gevşek kılma! Seve seve kıl! Allahü teâlâ kıyâmet günü, bu âlimlerin ictihâdlarına göre cezâ verirse ne yaparsın?

Hanbelî mezhebinde, bir namâzı özrsüz kılmayan, mürted gibi katl olunur. Yıkanmaz, kefenlenmez ve namâzı kılınmaz. Müslimânların mezârlığına gömülmez ve mezârı belli edilmez. Dağda bir çukura konur.

Namâz kılmayan kimse, Şâfi'î mezhebinde, mürted olmaz ise de, cezâsı katldır. Namâz kılmıyan için Mâlikî mezhebinin hükmleri, Şâfi'î hükmlerinin aynıdır.

Namâz kılmayan, Hanefî mezhebinde, namâza başlayınca-

ya kadar habs olunur veyâ kan akıncaya kadar dövülür.

Beş şeyi yapmayan, beş şeyden mahrûm olur:

1 — Malının zekâtını vermeyen, malının hayrını göremez.

2 — Uşrunu vermeyenin tarlasında, kazancında bereket kalmaz.

3 — Sadaka vermiyenin vücûdunda sıhhat kalmaz.

4 — Düâ etmiyen arzûsuna kavuşamaz.

5 — Namâz vakti gelince, kılmak istemeyen, son nefesde Kelime-i şehâdet getiremez.

Bir hadîs-i şerîfde buyuruldu ki:

(Namâzı özsüz kılmayan kimseye, Allahü teâlâ onbeş sıkıntı verir. Altısı dünyâda, üçü ölüm zemânında, üçü kabrde, üçü kabrden kalkarkendir.

Dünyâda olan altı azâb:

1 — Namâz kılmıyanın ömründe bereket olmaz.

2 — Yüzünde, Allahü teâlânın sevdiği kimselerin güzelliği, sevimliliği kalmaz.

3 — Hiçbir iyiliğine sevâb verilmez.

4 — Düâları kabûl olmaz.

5 — Onu kimse sevmez.

6 — Müslimânların iyi düâlarının buna fâidesi olmaz.

Ölürken çekeceği azâblar:

1 — Zelîl, kötü, çirkin can verir.

2 — Aç olarak ölür.

3 — Çok su içse de, susuzluk acısı ile ölür.

Kabrde çekeceği acılar:

1 — Kabr onu sıkar. Kemikleri birbirine geçer.

2 — Kabri ateşle doldurulur. Gece gündüz onu yakar.

3 — Allahü teâlâ kabrine çok büyük yılan gönderir. Dünyâ yılanlarına benzemez. Hergün, her namâz vaktinde onu sokar. Bir an bırakmaz.

Kıyâmetde çekeceği azâblar:

1 — Cehenneme sürükliyen azâb melekleri yanından ayrılmaz.

2 — Allahü teâlâ, onu kızgın olarak karşılar.

3 — Hesâbı çok çetin olup, Cehenneme atılır.)

NAMÂZ KILANLARIN FAZÎLETLERİ

Namâz kılmanın fazîletlerini ve namâz kılanlara verilecek sevâbları bildiren hadîs-i şerîfler çoktur. Abdülhak bin Seyfüd-dîn Dehlevînin **(Eşî'at-ül-leme'ât)** kitâbında, namâzın ehemmiyyetini bildiren hadîs-i şerîflerde buyuruluyor ki:

1 - Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Beş vakt nemâz ve Cum’a nemâzı, gelecek Cum’aya kadar ve Ramezân orucu, gelecek Ramezâna kadar yapılan günâhlara keffâretidirler. Büyük günâh işlemekten sakınanların küçük günâhlarının afvına sebep olurlar.)** Arada işlenilmiş olan küçük günâhlardan kul hakkı bulunmıyanları yok ederler. Küçük günâhları afv edilerek bitmiş olanların, büyük günâhları için olan azâblarının hafiflemesine sebep olurlar. Büyük günâhların afv edilmesi için tevbe etmek de lâzımdır. Büyük günâhı yok ise, derecesinin yükselmesine sebep olurlar. Bu hadîs-i şerîf, **(Müslim)**de yazılıdır. Beş vakt nemâzı kusûrlu olanların afv olmasına, Cum’a nemâzları sebep olur. Cum’a nemâzları da kusûrlu ise, Ramezân oruçları sebep olur.

2 - Yine Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Kapısının önünde akar su olan bir kimse, bu suda her gün beş kerre yıkansa, bedeninde kir kahr mı?)** Eshâb-ı kirâm, cevâb vererek, hayır hiç kir kalmaz yâ Resûlallah dediler. **(Beş vakt nemâz da böyledir. Beş vakt nemâz kılanların küçük günâhlarını Allahü teâlâ yok eder)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf, **(Buhârî)**de ve **(Müslim)**de yazılıdır.

3 - Abdüllah ibni Mes’ûd “radıyallahü anh” diyor ki, birisi, yabancısı bir kadını öpmüştü. Ya’nî, Ensârdan biri, hurma satıyordu. Bir kadın, hurma almak için geldi. Kadına karşı hayvânî hisleri hareket etdi. Evde dahâ iyisi var. Gel ondan vereyim dedi. Eve gelince, kadını kucakladı, öpdü. Kadın, (Ne yapıyorsun Allahdan kork!) dedi. O da, pişmân oldu. Resûlullah’a gelip, yaptığını söyledi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buna cevâb vermedi. Allahü teâlâdan vahy bekledi. Sonra, bu zât nemâz kıldı. Allahü teâlâ Hûd sûresinin yüzondördüncü âyetini gönderdi. Bu âyet-i kerîmede meâlen, **(Günün iki tarafında ve güneş batınca nemâz kıl! İyilikler, kötülükleri elbette yok eder)** buyuruldu. Günün iki tarafı, öğleden evvel ve öğleden sonra demektir. Ya’nî sabâh, öğle ve ikinci nemâzlarıdır. Gündüze yakın olan gece nemâzı da, akşam ve yatsı nemâzlarıdır. Bu âyet-i kerîmede, hergün beş vakt

nemâzın, günâhların afv edilmelerine sebep oldukları bildirilmektedir. Bu zât, yâ Resûlallah! Bu müjde yalnız benim için midir? Yoksa bütün ümmet için midir, dedi. **(Bütün ümmetim içindir)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf, iki Sahîhde de yazılıdır.

4 - Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” diyor ki, bir kimse Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” gelip, (Had cezâsı verilecek bir günâh işledim. Bana had cezâsı vur!) dedi. Resûlullah, ne günâh işlemiş olduğunu buna sormadı. Nemâz vakti geldi. Berâber kıldık. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nemâzı bitirince, bu zât kalkdı ve (Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Ben, had cezâsı yapılacak bir günâh işledim. Allahü teâlânın kitâbında emr olunan cezâyı bana yap!) dedi. **(Sen bizimle berâber nemâz kılmadın mı?)** buyurdu. Evet kıldım dedi. **(Üzülmeye, Allahü teâlâ günâhını afv eyledi!)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf, iki temel kitâbda yazılıdır. Bu zât, had lâzım olan büyük günâh işlediğini zan etmişti. Nemâz kılınca afv olması, bunun küçük günâh olduğunu göstermektedir. Yâhud had demesi, küçük günâhların karşılığı olan **(Ta’zîr)** cezâsı idi. İkinci sorusunda, (Had cezâsı yap!) dememesi de, böyle olduğunu gösteriyor.

5 - Abdullah ibni Mes’ûd “radıyallahü anh” diyor ki, Allahü teâlânın en çok hangi ameli sevdiğini Resûlullah’dan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sordum: **(Vaktinde kılınan nemâz)** buyurdu. Ba’zı hadîs-i şerîflerde ise, **(Evvel vaktinde kılınan nemâzı çok sever)** buyurulmuştur. Ondan sonra hangisini çok sever dedim. **(Anaya-babaya iyilik yapmayı)** buyurdu. Bundan sonra da hangisini çok sever dedim. **(Allah yolunda cihâd etmeyi)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf de, iki Sahîh kitâbda yazılıdır. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Amellerin en iyisi, yemek yidirmektir)** buyuruldu. Bir başkasında, **(Selâm vermeyi yaymaktır.)** Bir başkasında ise, **(Gece, herkes uykuda iken nemâz kılmaktır)** buyurulmuştur. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(En kıymetli amel, elinden ve dilinden kimsenin incinmemesidir.)** Bir hadîs-i şerîfde de, **(En kıymetli amel, cihâddır)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(En kıymetli amel, hacc-ı mebrûrdur.)** Ya’nî, hiç günâh işlemeyen yapılan haccdır buyuruldu. **(Allahü teâlâyı zikretmekdir)** ve **(Devâmlı olan ameldir)** hadîs-i şerîfleri de vardır. Süâlî soranların hâllerine uygun, çeşidli cevâblar verilmiştir. Yâhud, zemâna uygun cevâb verilmiştir. Meselâ, islâmiyyetin başlangıcında, amellerin en efdali, en kıymetlisi cihâd idi. [Zemânımızda, amellerin en efdali, yazı ile, neşriyyât ile, kâfirlere, mezheb-

sizlere cevâb vermek, Ehl-i sünnet i'tikâdını yaymaktır. Böyle cihâd edenlere, para ile, mal ile, beden ile yardım edenler de bunların kazandıkları sevâblara ortak olurlar. Âyet-i kerîmeler, hadîs-i şerîfler, nemâzın, zekâtın, sadakadan dahâ kıymetli olduğunu gösteriyor. Fekat, ölüm hâlinde bulunana birşey verip, ölümden kurtarmak, nemâz kılmaktan dahâ kıymetli olur.]

6 - Câbir bin Abdüllah haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(İnsan ile küfr arasındaki sınır, nemâzı terk etmektir.)** Çünkü nemâz, insanı küfre varmakdan koruyan perdedir. Bu perde aradan kalkınca kul küfre kayar. Bu hadîs-i şerîf, **(Müslim)**de yazılıdır. Bu hadîs-i şerîf, nemâzı terk etmenin çok fenâ olduğunu gösteriyor. Eshâb-ı kirâmdan çok kimse, nemâzı özsüz terk eden kâfir olur dediler. Şâfi’î ve mâlikî mezheplerinde kâfir olmaz ise de öldürülmesi vâcibdir. Hanefî mezhebinde, nemâz kılıncaya kadar habs olunur ve dövülür.

7 - Übâde bin Sâmî “radiyallahü anh” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Allahü teâlâ beş vakt nemâz kılmağı emr etdi. Bir kimse, güzel abdest alıp, bunları vaktinde kılsa ve rükû’larını, huşû’larını temâm yaparsa, Allahü teâlâ, onu afv edeceğini söz vermiştir. Bunları yapmayan için söz vermemiştir. Bunu, isterse afv eder, isterse azâb yapar.)** Bu hadîs-i şerîfi, İmâm-ı Ahmed, Ebû Dâvûd ve Nesâî bildirmişlerdir. Görülüyor ki, nemâzın şartlarına, rükû’ ve secdelerine dikkat etmek lâzımdır. Allahü teâlâ sözünden dönmez. Doğru dürüst nemâz kılanları muhakkak afv eder.

8 - Ebû Emâme-i Bâhilî “radiyallahü anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Beş vakt nemâzınızı kılınız! Bir ayınızda oruc tutunuz! Mallarınızın zekâtını veriniz! Başınızda olan âmirlerle itâ’at ediniz. Rabbinizin Cennetine giriniz.)** Görülüyor ki, hergün beş vakt nemâz kılan ve Ramezân ayında oruc tutan ve malının zekâtını veren ve Allahü teâlânın yeryüzünde halîfesi olan âmirlerin islâmiyyete uygun emrlerine itâ’at eden bir müslimân, Cennete gidecektir. Bu hadîs-i şerîfi, imâm-ı Ahmed ve Tirmüzî bildirmişlerdir.

9 - Eshâb-ı kirâmın meşhûrlarından Büreyde-i Eslemî “radiyallahü anh” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Sizinle aramızda olan ahd, nemâzdır. Nemâzı terk eden kâfir olur.)** Görülüyor ki, nemâz kılanın müslimân olduğu anlaşılır. Nemâza ehemmiyet vermeyen, nemâzı birinci

vazîfe kabûl etmediği için kılmiyan kâfir olur. Bu hadîs-i şerîfi imâm-ı Ahmed ve Tirmüzî ve Nesâî ve İbni Mâce bildirdi.

10 - Ebû Zer-i Gıfârî “radiyallahü teâlâ anh” diyor ki, son-behâr günlerinden birinde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile berâber sokağa çıktık. Yapraklar dökülüyordu. Bir ağaçdan iki dal kopardı. Bunların yaprakları hemen döküldü. **(Yâ Ebâ Zer! Bir müslimân Allah rızâsı için nemâz kılınca, bu dalların yaprakları döküldüğü gibi, günâhları dökülür)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîfi imâm-ı Ahmed haber verdi.

11 - Zeyd bin Hâlid Cühemî haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Bir müslimân, doğru olarak ve huşû ile iki rek’at nemâz kılınca, geçmiş günâhları afv olur.)** Ya’nî küçük günâhlarının hepsi afv olur. Bu hadîs-i şerîfi İmâm-ı Ahmed “rahime-hullahü teâlâ” bildirdi.

12 - Abdüllah bin Amr ibni Âs “radiyallahü teâlâ anhümâ” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Bir kimse, nemâzı edâ ederse, bu nemâz kıyâmet günü nûr ve burhân olur ve Cehennemden kurtulmasına sebep olur. Nemâzı muhâfaza etmezse, nûr ve burhân olmaz ve necât bulmaz. Kârûn ile, Fir’avn ile, Hâmân ile ve Übey bin Halef ile birlikte bulunur.)** Görülüyor ki, bir kimse, nemâzı farzlarına, vâciblerine, sünnetlerine ve edeblerine uygun olarak kılsa, bu nemâz, kıyâmetde nûr içinde olmasına sebep olur. Böyle nemâz kılmağa devâm etmezse, kıyâmet günü adı geçen kâfirlerle berâber olur. Ya’nî, Cehennemde şiddetli azâb çeker. Übey bin Halef, Mekke kâfirlerinin azgınlarından idi. Uhud Gazâsında, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eli ile onu Cehenneme gönderdi. Bu hadîs-i şerîfi, imâm-ı Ahmed ile Beyheki ve Dârimî bildirmişlerdir.

13 - Tâbi’nin büyüklerinden Abdüllah bin Şakîk “rahime-hullahü teâlâ” diyor ki, (Eshâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm”, ibâdetler içinde, yalnız nemâzı terk etmenin küfr olacağını söylediler.) Bunu, Tirmüzî bildirdi. Abdüllah bin Şakîk, Ömerden, Alîden, Osmândan ve Âişeden “radiyallahü anhüm” hadîs-i şerîfler rivâyet etmiştir. Hicretin yüzsekiz senesinde vefât etdi.

14 - Ebüdderdâ “radiyallahü anh” diyor ki, çok sevdiğim bana dedi ki, **(Parça parça parçalansan, ateşde yakılsan bile, Allahü teâlâyâ hiçbir şeyi şerîk yapma! Farz nemâzları terk etme! Farz nemâzları bile bile terk eden müslimânlıktan çıkar. Şerâb**

içme! Şerâb, bütün kötülüklerin anahtarıdır.) Görülüyor ki, farz nemâzlara aldırış etmeyip terk eden kâfir olur. Tenbellikle terk eden kâfir olmaz ise de büyük günâh olur. İslâmiyyetin bildirdiği beş özrden biri ile fevt etmek günâh değildir. Şerâb ve alkollü içkilerin hepsi aklı giderir. Akı olmıyan her kötülüğü yapabilir.

15 - Alî “radiyallahü anh” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Yâ Alî! Üç şeyi yapmağı geciktirme: Vakti gelince, nemâzı hemen kıl! Cenâze hâzırlanınca, nemâzını hemen kıl! Bir kızın küfvünü bulunca, hemen evlendir!)** Bu hadîs-i şerîfi Tirmüzî “rahime-hullahü teâlâ” bildirdi. Cenâze nemâzını geciktirmemek için, mekrûh olan üç vakte de de kılmalı.

[Görülüyor ki, kadını, kızı küfvüne, ya’nî dengine vermek lâzımdır. Küfv demek, zengin olmak, ma’âşı çok olmak demek değildir. Küfv olmak, erkeğin sâlih müslimân olması, Ehl-i sünnet i’tikâdında olması, nemâz kılması, içki içmemesi, ya’nî islâmiyyete uyması ve nafaka kazanacak kadar iş sâhibi olması demektir. Erkeğin, yalnız zengin olmasını, apartman sâhibi olmasını isteyenler, kızlarını felâkete sürüklemiş, Cehenneme atmış olurlar. Kızın da nemâz kılması, başı, kolu açık sokağa çıkmaması, mahrem olmıyan akrabâsı ile dahî yalnız kalmaması lâzımdır.]

16 - Abdüllah ibni Ömer “radiyallahü anhümâ” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Nemâzlarını vaktleri gelince hemen kılanlardan Allahü teâlâ râzı olur. Vaktlerinin sonunda kılanları da afv eder.)** Bu hadîs-i şerîfi Tirmüzî “rahime-hullahü teâlâ” bildirdi.

Şâfi’î ve hanbelîde, her nemâzı, vaktinin evvelinde kılmak efaldır. Mâlikî mezhebi de buna yakındır. Ancak, çok sıcakda, yalnız kılanın, öğleyi geciktirmesi efdal olur. Hanefî mezhebinde, sabâh ve yatsı nemâzlarını geciktirmek ve sıcak zemânlarda öğleyi, hava serinleyince kılmak efaldır. [Fekat öğleyi, imâmeyn kavline göre, ikinci vakti girmeden ve ikindiye ve yatsıyı da, İmâm-ı a’zama göre, vakti girince kılmak iyi olur, ihtiyâtlı olur. Takvâ ehli olanlar, her işlerinde ihtiyâtlı olurlar.]

17 - Ümm-i Ferve “radiyallahü anhâ” haber veriyor. Resûlulaha “sallallahü aleyhi ve sellem” hangi amelin efdal olduğu soruldu. **(Amellerin efдали, vaktinin evvelinde kılman nemâzdır)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîfi, imâm-ı Ahmed, Tirmüzî ve Ebû Dâvûd “rahime-hümullahü teâlâ” bildirdiler. Nemâz, ibâdetlerin en

üstünüdür. Vakti girer girmez kılınca, dahâ üstün olmaktadır.

18 - Âişe “radiyallahü anhâ” diyor ki, (Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” nemâzını âhır vaktinde kıldığını, iki def’a görmedim.)

19 - Ümm-i Habîbe “radiyallahü anhâ” haber veriyor. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Bir müslimân kul, her gün, farz nemâzlardan başka, on iki rek’at, tetavvu’ olarak nemâz kılsa, Allahü teâlâ ona Cennetde bir köşk yapar.)** Bu hadîs-i şerîf **(Müslim)**de yazılıdır. Görülüyor ki, hergün beş vakt farz ile kılınan sünnet nemâzlara Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tetavvu’, ya’nî nâfile nemâz demektedir.

20 - Tâbî’înin büyüklerinden Abdullah bin Şakîk “rahimehullahü teâlâ” diyor ki, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” tetavvu’ nemâzlarını, ya’nî nâfile nemâzlarını, hazret-i Âişeden “radiyallahü anhâ” sordum. (Öğle farzından evvel dört, sonra iki, akşamın ve yatsının farzlarından sonra iki, sabâh nemâzlarının farzından evvel iki rek’at kılar) dedi. Bu haberi, Müslim ve Ebû Dâvûd “rahimehümallahü teâlâ” bildirdiler.

21 - Âişe “radiyallahü anhâ” dedi ki, (Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” nâfile ibâdetlerden en çok devâm ettiği, sabâh nemâzının sünneti idi.) Bu haber, **(Buhârî)**de ve **(Müslim)**de yazılıdır. Âişe “radiyallahü anhâ”, beş vakt nemâzda kılınan sünnet nemâzlara, nâfile nemâz demektedir.

[Büyük islâm âlimi, sapıklara, mezhebsizlere karşı Ehl-i sünnetin en kuvvetli hâmi, Allahü teâlânın seçtiği dîni yayan, bid’atleri yıkan büyük mücâhid, İmâm-ı Rabbânî müceddid-i elf-i sâni Ahmed bin Abdül-ehad Fârûkî Serhendî “rahmetullahi aleyh”, islâm dîninde bir benzeri yazılmamış olan, **(Mektûbât)** kitâbının birinci cildi, yirmidokuzuncu mektûbunda buyuruyor ki:

Allahü teâlânın râzı olduğu işler, farzlar ve nâfilelerdir. Farzların yanında nâfilelerin hiç kıymetleri yoktur. Bir farzı vaktinde kılmak, bin sene, durmadan nâfile ibâdet yapmakdan dahâ kıymetlidir. Her çeşid nâfile, meselâ nemâz, zekât, oruc, [umre, hac,] zikir, fikr, hep böyledir. Hattâ bir farzı yaparken, bunun sünnetlerinden bir sünneti ve edeblerinden bir edebi yapmak da, başka nâfileleri yapmakdan kat kat dahâ kıymetlidirler. Emîr-ül-mü’minîn Ömer-ül-Fârûk “radiyallahü anh”, birgün sabâh nemâzını kıldırınca, cemâ’at arasında birisini göremeyip sebebini

sordukda, o her gece nâfile ibâdet yapıyor. Belki uyumuş, cemâ'ate gelememiştir dediler. (Bütün gece uyusaydı da, sabâh nemâzını cemâ'at ile kılsaydı, dahâ iyi olurdu) buyurdu. Görülüyor ki bir farzı yaparken, edeblerinden bir edebi yapmak ve bir mekrûhundan sakınmak, zıkr, fikr ve murâkabadan katkat dahâ kıymetlidir. Evet bunlar, o edebleri yapmakla ve mekrûhlardan sakınmakla berâber yapılırsa, elbet çok fâidedi olurlar. Fekat onlarsız olunca, birşeye yaramazlar. Bunun gibi, bir lira zekât vermek, binlerce lira nâfile sadaka vermekden dahâ iyidir. O bir lirayı verirken bir edebini gözetmek, meselâ, yakın akrabâya vermek de o nâfile sadakadan katkat dahâ iyidir. (**Mektûbât**) kitâbı fârisîdir. Tercemesi burada temâm oldu. İmâm-ı Rabbânî hazretleri, 1034 [m. 1624] senesinde, Hindistânda, Serhend şehrinde vefât etdi. [Gece nemâzı kılmak isteyenlerin kazâ kılmaları lâzım olduğu buradan anlaşılmaktadır. Allahü teâlânın emrlerine (**Farz**), yasaklarına (**Harâm**), Peygamberimizin emrlerine (**Sünnet**), yasaklarına (**Mekrûh**), bunların hepsine (**Ahkâm-ı islâmiyye**) denir. Güzel ahlâk sâhibi olmak, insanlara iyilik etmek farzdır. Ahkâm-ı islâmiyyenin bir hükmüne inanmıyan, beğenmiyen (**Kâfir**), (**Mürted**) olur. Hepsine inanana (**Müslimân**) denir. Tenbellikle ahkâm-ı islâmiyyeye uymıyan müslimâna (**Fâsık**) denir. Bir farza, bir harâma uymıyan fâsık, Cehenneme gidecektir. Bunun yapıklarının hiçbirini ve sünnetleri kabûl olmaz, sevâb verilmez. Bir lira zekât vermıyenin milyonlar vererek yaptığı hayrâtların ve hasenâtların hiçbirini kabûl olmaz. Yaptığı câmi'lere, mekteblere, hastahânelere, hayr cem'iyetlerine yaptığı yardımlara sevâb verilmez. Yatsı nemâzını kılmıyanın terâvîh nemâzı kabûl olmaz. Farzlardan ve vâciblerden başka yapılan ibâdetlere (**Nâfile**) denir. Sünnetler nâfile ibâdetdir. Bu ta'rîfe göre, kazâ nemâzları kılan, sünnet de kılmış olur. Bir farzı yapmanın, bir harâmdan sakınmanın sevâbı, milyonlarca nâfile sevâbından çoktur. Bir farzı yapmıyan, bir harâm işleyen, Cehennemde yatacaktır. Nâfile ibâdetleri, onu Cehennemden kurtaramaz. İbâdetlerde yapılan değişikliklere (**Bid'at**) denir. İbâdet yaparken bid'at işlemek harâmdır ve ibâdetin bozulmasına sebep olur. Hadîs-i şerîfde (**Bid'at işleyen hiçbir ibâdeti kabûl olmaz**) buyruldu. Fâsıkın, meselâ karısı, kızı tesettür yapmıyan kimsenin ve bid'at sâhibinin, meselâ ibâdetlerde ho-parlör kullanan kimsenin arkasında nemâz kılmamalı, va'zlarını, din üzerindeki uydurma nutklarını dinlememeli, kitâblarını okumamalıdır. Dosta da, düş-

mana da güler yüz, tatlı dil göstermeli, hiç kimse ile münâkaşa etmemelidir. Hadîs-i şerîfde **(Ahmaka cevâb verilmez)** buyuruldu. İbâdetler, kalbin temizliğini artırdır. Günâhlar kalbi karartır, feyzleri alamaz olur. Her müslimânın, îmânın şartlarını ve farzları ve harâmları öğrenmesi farzdır. Bilmemesi özl değıldir. Ya'nî bilip de inanmamak gibidir.]

NAMÂZIN HAKÎKATİ

Büyük islâm âlimi Abdüllah-ı Dehlevî “rahmetullahi aleyh” **(Mekâtîb-i şerîfe)** kitâbının 85.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Namâzı cemâ'at ile kılmak ve **(Tümânînet)** ile kılmak, rükû'dan sonra **(Kavme)** yapmak ve iki secde arasında **(Celse)** yapmak bizlere Allahın Peygamberi tarafından bildirildi. Kavmenin ve celsenin farz olduğunu bildiren âlimler vardır. Hanefî mezhebinin müftîlerinden **(Kâdîhân)**, bu ikisinin vâcib olduğunu, ikisinden birisini unutup **(Secde-i sehv)** yapmak vâcib olduğunu ve bilerek yapmayanın namâzı tekrâr kılmasını bildirmiştir. Mükked sünnet olduklarını bildirenler de, vâcibe yakın sünnet demişlerdir. Sünneti hafif görerek, ehemmiyet vermiyerek terk etmek küfrdür. Namâzın kıyâmında, rükû'unda, kavmesinde, celsesinde, secdelerinde ve oturulduğu zemânında, ayrı ayrı, başka başka keyfiyetler, hâller hâsıl olur. Bütün ibâdetler namâz içinde toplanmıştır. Kur'ân-ı kerîm okumak, tesbîh söylemek [ya'nî sübhânallah demek], Resûlullaha salevât söylemek ve günâhlara istiğfâr etmek ve ihtiyaçları yalnız Allahü teâlâdan isteyerek Ona düâ etmek namâz içinde toplanmıştır. Ağaçlar, otlar, namâzda durur gibi dik duruyorlar. Hayvanlar, rükû' hâlinde, cansızlar da namâzda **(Ka'de)**de oturur gibi yere serilmişlerdir. Namâz kılan, bunların ibâdetlerinin hepsini yapmaktadır. Namâz kılmak, mi'râc gecesi farz oldu. O gece, mi'râc yapmakla şereflenen, Allahın sevgili Peygamberine uymağı düşünerek namâz kılan bir müslimân, O yüce Peygamber gibi, Allahü teâlâyâ yaklaşıran makâmlarda yükselir. Allahü teâlâyâ ve Onun Resûlüne karşı edebi takınarak huzûr ile namâz kılanlar, bu mertebelere yükseldiklerini anlarlar. Allahü teâlâ ve Onun Peygamberi, bu ümmete merhamet ederek, büyük ihsânda bulunmuşlar, namâz kılmağı farz etmişlerdir. Bunun için Rabbimize hamd ve şükr olsun! Onun sevgili Peygamberine salevât ve tehiyyât ve düâlar ederiz! Namâz kılarken hâ-

sıl olan safâ ve huzûr şaşılabacak şeydir. Üstâdım [Mazher-i Cân-ı Cânân] buyurdu ki, (Namâz kılariken, Allahü teâlâyı görmek mümkün değil ise de, görür gibi bir hâl hâsıl olmaktadır). Bu hâlin hâsıl olduğunu tesavvuf büyükleri sözbirliği ile bildirmişlerdir. İslâmiyyetin başlangıcında namâz Kudüse karşı kılınırdı. Beyt-ül-mukaddese karşı kılmağı bırakıp, İbrâhîm aleyhisselâmin kiblesine dönmek emr olunduğu zemân, Medînedeki yehûdîler kızdılar. (Beyt-ül-mukaddese karşı kılmış olduğunuz namâzlar ne olacak?) dediler. Bekara sûresinin 143. cü âyet-i kerîmesi gelerek, **(Allahü teâlâ îmânlarınızı zâyı’ eylemez!)** meâlinde buyuruldu. Namâzların karşılıksız kalmıyacakları bildirildi. Namâz, îmân kelimesi ile bildirildi. Bundan anlaşılıyor ki, namâzı sünnete uygun olarak kılmamak, îmânı zâyı’ etmek olur. Resûlullah efendimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, **(Gözümün nûru ve lezzeti namâzdadır)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf, (Allahü teâlâ namâzda zuhûr ediyor, müşâhede olunuyor. Böylece gözüme râhatlık geliyor) demektir. Bir hadîs-i şerîfde, **(Yâ Bilâl “radıyallahü teâlâ anı”! Beni râhatlandır!)** buyuruldu ki, (Ey Bilâl! Ezân okuyarak ve namâzın ikâmetini söyliyerek, beni râhata kavuşdur) demektir. Namâzdan başka bir şeyde râhatlık arıyan bir kimse, makbûl değildir. Namâzı zâyı’ eden, elden kaçıran, başka din işlerini dahâ çok kaçıır.

NAMÂZDAKİ ÜSTÜNLÜKLER

İmâm-ı Rabbânî “rahmetullahi aleyh” **(Mektûbât)** kitâbının birinci cild, ikiyüzaltmışbirinci mektûbunda buyuruyor ki:

Şurası muhakkak olarak bilinmelidir ki, namâz, İslâmın beş şartından ikincisidir. Bütün ibâdetleri kendisinde toplamıştır. İslâmın beşde bir parçası ise de, bu toplayıcılığından dolayı, yalnız başına müslimânlık demek olmuştur. İnsanı, Allahü teâlânın sevgisine kavuşduracak işlerin birincisi olmuştur. Âlemlerin Efendisi ve Peygamberlerin “aleyhi ve aleyhimüssalevatü vesselâm” en üstünü olana mi’râc gecesi, Cennetde nasîb olan rü’yet şerefi dünyâyâ indikden sonra, dünyânın hâline uygun olarak, kendisine yalnız namâzda müyesser olmuştur. Bunun içindir ki: **(Namâz mü’minlerin mi’râcıdır)** buyurulmuştur. Bir hadîs-i şerîfde, **(İnsanın Allahü teâlâyâ en yakın olması namâzdadır)** buyurulmuştur. Onun yolunda, tam izinde giden büyüklere o rü’yet devletinden, bu dünyâda büyük pay, yalnız namâzda ol-

makdadır. Evet, bu dünyâda Allahü teâlâyı görmek mümkün değildir. Dünyâ buna elverişli değildir. Fekat, ona tâbi olan büyük-
lere, namâz kılariken rü'yetden birşeyler nasîb olmaktadır. Na-
mâz kılmağı emr buyurmasaydı, maksâdın, gâyenin güzel yüzün-
den perdeyi kim kaldırırdı? Âşıklar ma'şûku nasıl bulurdu? Na-
mâz, üzüntülü rûhlara lezzet vericidir. Namâz, hastaların, râhat
vericisidir. Rûhun gıdâsı namâzdır. Kalbin şifâsı namâzdır. **(Ey
Bilâl, beni ferâhlandır!)** diye ezân okumasını emr eden hadîs-i
şerîf, bunu göstermekde, **(Namâz, kalbimin neş'esi, gözümün be-
beğidir)** hadîs-i şerîfi, bu arzûyu işâret etmektedir. Zevkler,
vecdler, bilgiler, ma'rifetler, makâmlar, nûrlar, renkler, kalbdeki
telvinler ve temkînler, anlaşılan ve anlaşılamiyan tecellîler, sıfatlı
ve sıfatsız zuhûrdan hangisi namâz dışında hâsıl olursa ve namâ-
zın hakîkatinden birşey anlaşılamazsa, bu hâsıl olanlar, hep zıl-
den, aksden ve sûretten meydâna gelmiştir. Belki de, vehm ve
hayâlden başka birşey değildir. Namâzın hakîkatini anlamış olan
bir kâmil, namâza durunca, sanki bu dünyâdan çıkıp âhiret hayâ-
tına girer ve âhirete mahsûs olan ni'metlerden bir şeylere kavu-
şur. Araya aks, hayâl karışmaksızın, asldan haz ve pay alır. Çün-
ki, dünyâdaki bütün kemâlât, ni'metler, zılden, sûret ve görünüş-
den hâsıl olmaktadır. Zıl, görünüş arada olmadan, doğruca asl-
dan hâsıl olmak, âhirete mahsûsdur. Dünyâda asldan alabilmek
için mi'râc lâzımdır. Bu mi'râc, mü'minin namâzıdır. Bu ni'met,
yalnız bu ümmete mahsûsdur. Peygamberlerine tâbi' olmak sâ-
yesinde buna kavuşurlar. Çünki bunların Peygamberi "sallallahü
aleyhi ve sellem", Mi'râc gecesı dünyâdan çıkıp, âhirete gitti.
Cennete girdi ve rü'yet se'âdeti, ni'meti ile şereflendi. Yâ Rabbî!
Sen o büyük Peygambere "sallallahü aleyhi ve sellem" bizim ta-
rafımızdan Onun büyüklüğüne yakışan iyilikleri ihsân eyle! Bütün
Peygamberlere de, "alâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalevâtü vet-
teslîmât" hayrlar, iyilikler ver ki, onlar insanları seni tanımağı ve
rızaına kavuşmağı çağırılmış ve beğendiğın yolu göstermişlerdir.

Tesavvuf yolunda bulunanların bir çoğı, kendilerine namâ-
zın hakîkati bildirilmediğı ve ona mahsûs kemâlât tanıtılmadığı
için, dertlerinin ilâcını başka şeylerde aradı. Maksadlarına ka-
vuşmak için, başka şeylere sarıldı. Hattâ bunlardan ba'zısı, na-
mâzi, bu yolun dışında, maksad ile ilgisiz sandı. Orucu namâz-
dan üstün bildi. Namâzın hakîkatini anlayamıyanlardan bir ço-
ğı da, ızdırablarını teskîn ve rûhlarını ferâhlandırmayı, simâ'
ve nağmede ya'nî mûsikîde, vecde gelmekde, kendinden geç-
mekde aradı. Maksadı, ma'şûku, mûsikî perdelerinin arkasında

sandı. Bunun için raksa, dansa sarıldılar. Hâlbuki (**Allahü teâlâ harâmında şifâ te'sîri yaratmamıştır**) hadîs-i şerîfini işitmişlerdi. Evet, boğulmak üzere olan bir acemi yüzücü, her ota da sarılır. Birşeyin aşkı, âşık olanı sağır ve kör eder. Bunlara eğer namâzın kemâlâtından birşey tatdırılmış olsaydı, simâ' ve nağmeyi ağızlarına almaz, vecde gelmeyi hâtırlarına bile getirmezlerdi.

Ey kardeşim! Namâz ile mûsikî arasında ne kadar uzaklık varsa, namâzdan hâsıl olan kemâlât ile mûsikîden hâsıl olan tessür de, birbirinden o kadar uzaktır. Akıllı olan, bu kadar işâretten çok şey anlar.

İbâdetlerden zevk duymak ve bunların yapılması güç gelmek, Allahü teâlânın en büyük ni'metlerindendir. Hele namâzın tadını duymak, nihâyete yetişmeyenlere nasîb olmaz. Hele farz namâzların tadını almak, ancak onlara mahsûsdur. Çünkü nihâyete yaklaşanlara, nâfile namâzların tadını tatdırırlar. Nihâyette ise, yalnız farz namâzların tadı duyulur. Nâfile namâzlar zevksiz olup, farzların kılınması büyük kâr, kazanç bilinir.

[Nâfile namâz, farz ve vâcibden başka namâzlar demektir. Beş vakt namâzın sünnetleri ve diğer vâcib olmıyan namâzlar, hep nâfiledir. Mükked olan ve olmıyan, bütün sünnetler nâfiledir.]

Namâzların hepsinde hâsıl olan lezzetden, nefse bir pay yoktur. İnsan bu tadı duyarken, nefsi inlemekte, feryât etmektedir. Yâ Rabbî! Bu ne büyük rûtbedir! Bizim gibi, rûhları hasta olanların bu sözleri duyması da büyük ni'met, hakîkî se'âdetdir.

İyi biliniz ki, dünyâda namâzın rûtbesi, derecesi, âhirette Allahü teâlâyı görmenin yüksekliği gibidir. Dünyâda insanın Allahü teâlâyı en yakın bulunduğu zemân, namâz kıldığı zemândır. Âhirette en yakın olduğu da, rû'yet, ya'nî Allahü teâlâyı gördüğü zemândır. Dünyâdaki bütün ibâdetler insanı namâz kılabilcek bir hâle getirmek içindir. Asıl maksad, namâz kılmaktır. Se'âdet-i ebediyyeye ve sonsuz ni'metlere kavuşmak ancak namâz kılmakla elde edilir.

Namâz, bütün ibâdetlerden ve orucdan kıymetlidir. **Namâz** vardır ki, kırık kalbleri zevkle doldurur. **Namâz** vardır ki, günâhları yok eder. İnsanı kötülükten korur. Hadîs-i şerîfde, (**Namâz, kalbimin neş'esi ve sevinç kaynağıdır**) buyuruldu. **Namâz**, üzüntülü rûhlara lezzet verir. **Namâz**, rûhun gıdâsıdır. **Namâz**, kalbin şifâsıdır. Namâzda öyle an olur ki, ârifin dili Mûsâ aleyhisselâma söyleyen, ağaç gibi olur.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri, (Mektûbât) kitâbının 1.cild, 266.cı mektûbunda buyuruyor ki:

İmânî, i'tikâdı düzeltdikten sonra, fıkıh ahkâmını, [ya'nî dîni-
mizin emr etdiği ve yasak etdiği işleri] öğrenmek, elbette lâzım-
dır. Farzları, vâcibleri, halâl ve harâmları, sünnet ve mekrûhları
ve şühelileri lüzûmu kadar öğrenmeli ve bu bilgi ile hareket et-
melidir. Fıkıh kitâblarını öğrenmek, her müslimâna lâzımdır.
[Bunları bilmeden müslimânlık olmaz.] Allahü teâlânın emrleri-
ni yapmağa, Onun beğendiği gibi yaşamağa çalışmalıdır. Onun
en çok beğendiği ve emr etdiği şey, hergün beş vakt nemâz kıl-
maktır. Nemâz, dînin direğidir. Nemâzın, ehemmiyyetinden ve
nasıl kılınacağından birkaç şey bildireceğim. Cân kulağı ile din-
leyiniz! Önce, sünnete [ya'nî fıkıh kitâblarında yazılana] tâm uy-
gun olarak, abdest almalıdır. Abdest alırken yıkanması lâzım
olan yerleri üç def'a ve her def'asında, her taraflarını temâm yı-
kamağa çok dikkat etmelidir. Böylece, sünnete uygun abdest
alınmış olur. Başa mesh ederken, başın her tarafını kaplıyarak
sığmalıdır. Kulakları ve enseyi iyi mesh etmelidir. Ayak par-
maklarını hilâllerken, [ya'nî parmak aralarını temizlerken] sol
elin küçük parmağını, ayak parmaklarının alt tarafından, arala-
rına sokulması bildirilmiştir. Buna ehemmiyyet vermeli, müste-
hab diyip geçmemelidir. Müstehabları hafif görmemelidir. Bun-
lar, Allahü teâlânın sevdiği şeylerdir ve beğendikleridir. Eğer,
bütün dünyâyı vermekle, beğendiği bir işin yapılabilceği bilin-
miş olsa ve dünyâyı verip o iş yapılabilse, çok kâr edilmiş olur ve
birkaç saksı parçası verip kıymetli bir elması ele geçirmek gibi
olur. Yâhud, birkaç çakıl parçasını verip, ölmüş bir sevgilinin rû-
hunu geriye getirerek, hayât kazandırmak gibidir.

Nemâz, mü'minlerin mi'râcıdır. Ya'nî, mi'râc gecesinde Pey-
gamberimize "sallallahü aleyhi ve sellem" ihsân olunan ni'met-
ler, bu dünyâda, Onun ümmetine yalnız nemâzda tatdırılmak-
dadır. Erkekler, farz nemâzları cemâ'at ile kılmağa çok dikkat
etmeli, hattâ birinci tekbîri imâm ile berâber almağı kaçırma-
malıdır. [Kadınların gerek cemâ'at ile nemâz kılmak için, ge-
rekse hâfız dinlemek veyâ mevlid dinlemek için, câmi'lerde er-
kekler arasına karışmaları ve hele sevâb kazanmak için Cum'a
nemâzlarına gelmeleri günâhdır.]

Nemâzları vaktinde kılmak [ve vaktinde kıldığını bilmek]
şarttır. [Yalnız iken, her nemâzı evvel vaktinde kılmalı, ikindi-

yi ve yatsıyı İmâm-ı a'zamın kavline göre kılmalıdır. Nemâz ne kadar geç kılınırsa sevâbı o kadar azalır. Müstehab olan vaktler, cemâ'at ile kılmak için, mescide gitmek içindir. Nemâzı kılmadan vakti çıkarsa, adam öldürmüş gibi büyük günâh olur. Kazâ etmekle, bu günâh afv olmaz. Yalnız borc ödenir. Bu günâhı afv ettirmek için, tevbe-i nasûh yapmak veyâ hacc-i mebrûr yapmak lâzımdır. (İbn-i Âbidîn).]

Nemâzda Kur'ân-ı kerîmi sünnet olan mikdârda okumalıdır. Rükû'de ve secdelerde hareketsiz durmak, herhâlde lâzımdır. Çünkü, farz veyâ vâcibdir. Rükû'den kalkınca, öyle dik durmalıdır ki, kemikler yerlerine yerleşsin. Bundan sonra, bir mikdâr, bu şekilde durmak farzdır veyâ vâcib veyâ sünnet demişlerdir. İki secde arasında oturmak da böyledir. Bunlara herhâlde çok dikkat etmelidir. Rükû'de ve secdelerde tesbîh en az üç kerredir. Çoğu yedi veyâ onbirdir. İmâm için ise, cemâ'atin hâline göre. Kuvvetli bir insanın, sıkıntısı olmadığı zemânlarda, yalnız kılar-ken, tesbîhleri, en az mikdârda söylemesi, ne kadar utanacak bir hâldir. Hiç olmazsa, beş kerre söylemelidir. Secdeye yatar-ken, yere dahâ yakın a'zâyı, yere dahâ evvel koymalıdır. O hâlde, önce dizler, sonra eller, dahâ sonra burun, en sonra da alın konur. Dizlerden ve ellerden, evvelâ sağlar yere konur. Secdeden kalkarken, yukarıda olan a'zâ evvel kaldırılır. O hâlde, evvelâ alın kaldırılmalıdır. Ayakda iken, secde yerine, rükû'de iken ayaklara, secde de burun ucuna ve otururken iki ellere veyâ kucağına bakılır. Bu söylediğimiz yerlere bakıp da, gözler etrâfa kaymaz ise, nemâz, cem'iyetle kılınabilir. Ya'nî kalb de, dünyâ düşüncelerinden kurtulabilir. Huşû' hâsıl olur. Nitekim, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” böyle buyurmuştur. El parmaklarını rükû'de açmak ve secde de birbirlerine yapışdırmak sünnetdir. Bunlara da dikkat etmelidir. Parmakları açık yâhud bitişik bulundurmamak sebebsiz, boş şeyler değildir. İslâmiyyetin sâhibi [ya'nî Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”] fâidelerini düşünerek böyle yapmıştır. Bizler için, islâmiyyetin sâhibine uymak kadar büyük bir fâide yoktur “aleyhissalevâtü vesselâm”. Bu söylediklerimiz, fıkıh kitâblarında bildirilen şeyleri yapmağa teşvîkdir, heveslendirmekdir. Allahü teâlâ, bize ve size islâmiyyetin gösterdiği sâlih işleri yapmak nasîb etsin! Peygamberlerin seyyidi, efendisi, en iyisi, en üstünü hurmeti için “aleyhi ve aleyhim ve alâ âli küllin minessalevâtü efdalühâ ve minetteslîmâtî ek-melühâ”, bu düâmızı kabûl buyursun! Âmîn.

İmâm-ı Rabbânî “rahmetullahi aleyh” (Mektûbât) kitabının yine ikinci cild, altmışdokuzuncu mektûbunda buyuruyor ki:

Allahü teâlâyâ hamd olsun! Onun seçtiği, beğendiği kullarına selâmlar, râhatlıklar olsun! Mektûbunuz geldi. Arkadaşların, dostların, doğru yoldan ayrılmadıkları anlaşarak, çok sevindirdi. Allahü teâlâ, doğruluğunuzu ve doğru yolda bulunmanızı arttırdı! Arkadaşlarımız ile birlikte verdiğiniz vazîfeyi yapmağa devâm ediyoruz. Beş vakt nemâzı, elli altmış kişilik cemâ’at ile kılıyor, diyorsunuz. Bunun için, Allahü teâlâyâ hamdü senâlar olsun! Kalbin Allahü teâlâ ile olması, beden, a’zânın da ahkâm-ı şer’iyyeyi yapmakla zînetlenmesi, ne büyük bir ni’metdir. Bu zemânda insanların çoğu nemâz kılmakta gevşek davranıyor. Tumânînete ve ta’dîl-i erkâna ehemmiyet vermiyorlar. Bunun için, siz sevdiklerime, bu noktayı belirtmeğe mecbûr oldum. İyi dinleyiniz! Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(En büyük hırsız, kendi nemâzından çalan kimsedir)** buyurdu. Yâ Resûlallah! Bir kimse, kendi nemâzından nasıl çalar? diye sordular. **(Nemâzın rükû’unu ve secdelerini temâm yapmamakla)** buyurdu. Bir def’a da buyurdu ki, **(Rükû’da ve secdelerde, belini yerine yerleştirip biraz durmayan kimsenin nemâzını Allahü teâlâ kabûl etmez)**. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, bir kimseyi nemâz kılar, rükû’unu ve secdelerini temâm yapmadığını görüp, **(Sen nemâzlarını böyle kıldığın için, Muhammedin “aleyhissalâtü ves-selâm” dîninden başka bir dinde olarak ölmekten korkmuyormusun?)** buyurdu. Yine buyurdu ki, **(Sizlerden biriniz, nemâz kılar, rükû’dan sonra temâm kalkıp, dik durmadıkça ve ayakda, her uzv yerine yerleşip durmadıkça nemâzı temâm olamaz)**. Bir kerre de buyurdu ki, **(İki secde arasında dik oturmamak, nemâzınız temâm olmaz)**. Birgün Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, birini nemâz kılar, nemâzın ahkâm ve erkânına riâyet etmediğini, rükû’dan kalkınca, dikilip durmadığını ve iki secde arasında oturmadığını görüp, buyurdu ki, **(Eğer nemâzlarını böyle kılar, ölürsen, kıyâmet günü, sana benim ümmetimden demezler)**. Bir başka yerde de buyurdu, **(Bu hâl üzere ölürsen, Muhammedin “aleyhisselâm” dîninde olarak ölmemiş olursun)**. Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” buyurdu ki, (Altmış sene, bütün nemâzlarını kılıp da, hiçbir nemâzı kabûl olmıyan kimse, rükû’ ve secdelerini temâm yapmıyan kimsedir). Zeyd ibni Vehb “rahmetullahi teâlâ aleyh” birini ne-

mâz kılariken rükü’ ve secdelerini temâm yapmadığını gördü. Yanına çağırıp, ne kadar zemândır böyle nemâz kılıyorsun, dedi. Kırk sene deyince, sen kırk senedir nemâz kılmamışsın. Ölürsen Muhammed Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sünneti [ya’nî dîni] üzere ölmezsin, dedi.

Taberânînin “rahmetullahi teâlâ aleyh” **(Evsat)**ında bildirilmişdir ki, bir mü’min nemâzını güzel kılar, rükü’ ve secdelerini temâm yaparsa, nemâz sevinir ve nûrlu olur. Melekler, o nemâzı göke çıkarır. O nemâz, nemâzı kılmış olana, iyi düâ eder ve sen beni kusûrlu olmaktan koruduğun gibi, Allahü teâlâ da, seni muhâfaza etsin, der. Nemâz güzel kılınmazsa, siyâh olur. Melekler o nemâzdan iğrenir. Göke götürmezler. O nemâz, kılmış olana, fenâ düâ eder. Sen beni zâyı’ eylediğin, kötü hâle soktuğun gibi, Allahü teâlâ da, seni zâyı’ eylesin, der. O hâlde, nemâzları temâm kılmağa çalışmalı, ta’dîl-i erkânı yapmalı, rükü’u, secdeleri, **(Kavme)**yi [ya’nî rükü’-dan kalkıp dikilmeği] ve **(Celse)**yi [ya’nî, iki secde arasında oturmağı] iyi yapmalıdır. Başkalarının da kusûrlarını görünce söylemelidir. Din kardeşlerinin nemâzlarını temâm kılmalarına yardım etmelidir. Tummânînet [ya’nî uzvların hareket etmemesi] ve ta’dîl-i erkânın [Bir kerre sübhânallah diyecek kadar hareketsiz durmak] yapılmasına çığır açmalıdır. Müslimânların çoğu, bunları yapmak şerefinden mahrûm kalıyor. Bu ni’met, elden çıkmış bulunuyor. Bu ameli meydâna çıkarmak çok mühimdir. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Unutulmuş bir sünnetimi meydâna çıkarana, yüz şehîd sevâbı verilecektir).**

Cemâ’at ile nemâz kılariken safları düz yapmağa da dikkat etmelidir. Safdan ileride ve geride durmamalıdır. Herkes, bir hizâda durmağa çalışmalıdır. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, önce safları düzeltir, ondan sonra nemâza dururdu. **(Safları düzeltmek, nemâz kılmanın bir parçasıdır)** buyururdu. Yâ Rabbî! Bizlere, nihâyetsiz rahmet hazînenden nasîb eyle! Hepimizi doğru yoldan ayırma!

Bir müslimân: Dünyâda azîz, âhiretde sa’îd olmasını isterse, kendisinde şu üç huy bulunsun:

Mahlûkatdan hiçbir şey beklememek. Müslimânları [ve zim-mî kâfirleri, ölmüş iseler de] gîbet etmemek. Başkasının hakkı olan bir şeyi almamak.

NAMÂZIN ESRÂRI

İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” (**Mektûbât**) kitâbının birinci cild, üçyüzdördüncü mektûbunda buyuruyor ki:

Allahü teâlâyâ hamd etdikden ve Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” salevât getirdikden sonra, ebedî se’âdete kavuşmanıza düâ ederim. Allahü teâlâ, birçok âyet-i kerîmede, a’mâl-i sâliha işleyen mü’minlerin, Cennete gireceklerini bildiriyor. Bu amel-i sâlihler nelerdir, iyi işlerin hepsi mi, yoksa bir kaç mı? Eğer, iyi şeylerin hepsi olsa, bunları kimse yapamaz. Birkaçı ise, acaba hangi iyi işler isteniliyor? Nihâyet Allahü teâlâ lutf ederek şöyle bildirdi ki, a’mâl-i sâliha, İslâmın beş rûknü, direğidir. İslâmın bu beş temelini, bir kimse hakkı ile kusûrsuz yaparsa, Cehennemden kurtulması kuvvetle umulur. Çünkü bunlar, aslında sâlih işler olup, insanı günâhlardan ve çirkin şeyleri yapmakdan korur. Nitekim, Kur’ân-ı kerîmde, Ankebût sûresi, kırkbeşinci âyetinde meâlen, (**Kusûrsuz kılınan bir namâz, insanı pis, çirkin işleri işlemekten korur**) buyurulmaktadır. Bir insana, İslâmın beş şartını yerine getirmek nasîb olursa, ni’metlerin şükrünü yapmış olur. Çünkü kendisi, Nisâ sûresi, yüz kırkaltıncı âyetinde meâlen, (**İmân eder ve şükr ederseniz, azâb yapmam**) buyuruyor. O hâlde, İslâmın beş şartını yerine getirmeğe, cân-ü gönülden çalışmalıdır.

Bu beş şartdan en mühimi, namâzdır ki, dînin direğidir. Namâzın edeblerinden bir edebi kaçırmıyarak kılmağa gayret etmelidir. Namâz temâm kılınabildi ise, İslâmın esâs ve büyük temeli kurulmuş olur. Cehennemden kurtaran sağlam ip yakalanmış olur. Allahü teâlâ, hepimize, doğru namâz kılmak nasîb etsin!

Namâza dururken, (**Allahü Ekber**) demek, (Allahü teâlânın, hiçbir mahlûkun ibâdetine muhtâc olmadığını, her bakımdan hiçbir şeye ihtiyâc olmadığını, insanların namâzlarının, ona fâidesi olmayacağını) bildirmekdedir. Namâz içindeki tekbîrler ise, (Allahü teâlâyâ karşı yakışır bir ibâdet yapmağa, liyakat ve gücümüz olmadığını) gösterir. Rükü’deki tesbîhlerde de bu ma’nâ bulunduğu için, rükü’den sonra, tekbîr emr olunmadı. Hâlbuki secde tesbîhlerinden sonra emr olundu. Çünkü secde tevâzu’ ve aşağılığın en ziyâdesi ve zillet ve küçüklüğün son derecesi olduğundan, bunu yapınca, hakkıyla, tam ibâdet etmiş sanılır. Bu düşünceden korunmak için, secdelerde yatıp kalkarken, tekbîr söylemek sünnet olduğu gibi, secde tesbîhle-

rinde (**a'lâ**) demek emr olundu. Namâz mü'minin mi'râcı olduğu için, namâzın sonunda Peygamber Efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” mi'râc gecesinde söylemekle şereflendiği kelimeleri, ya'nî **Ettehyiyâtü**yi okumak emr olundu. O hâlde namâz kılan bir kimse, namâzı kendine mi'râc yapmalı. Allahü teâlâyâ yakınlığının nihâyetini namâzda aramalıdır.

Peygamberimiz “aleyhi ve alâ âlihissalâtü vesselâm” buyurdu ki, **(İnsanın, Rabbine en yakın olduğu zemân namâz kıldığı zemândır)**. Namâz kılan bir kimse, Rabbi ile konuşmakda, Ona yalvarmakda ve Onun büyüklüğünü ve Ondan başka herşeyin, hiç olduğunu görmekdedir. Bunun için, namâzda korku, dehşet, ürkmek hâsıl olacağından, tesellî ve râhat bulması için, nâ-mazın sonunda, iki def'a selâm vermesi emr buyuruldu.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîfde, **(Farz namâzdan sonra 33 tesbîh, 33 tahmîd, 33 tekbîr ve bir de tehlîl)** emr etmiştir. Bunun sebebi, namâzdaki kusûrlar tesbîh ile örtülür. Lâyık olan, tam ibâdet yapılamadığı bildirilir. **(Tahmîd)** ile, namâz kılmakla şereflenmenin, Onun yardımı ve erişdirmesi ile olduğu bilinerek, bu büyük ni'mete şükr edilir, hamd edilir. **(Tekbîr)** ederek de, Ondan başka ibâdete lâyık kimse olmadığı bildirilir.

Namâz, şartlarına ve edeblerine uygun olarak kılınıp ve yapılan kusûrlar da böylece örtülüp, namâzı nasîb etdiğine de şükr edip, ibâdete başka hiç kimsenin hakkı olmadığı, kalbinden temiz ve hâlis olarak, kelime-i tevhîd ile bildirilince, bu namâz kabûl olunabilir. Bu kimse, namâz kılanlardan ve kurtuluculardan olur. Yâ Rabbî! Peygamberlerinin en üstünü hurmeti için “aleyhi ve alâ âlihimmüssalevâtü vetteslîmât” bizleri namâz kılan ve kurtulan, mes'ûd kullarından eyle! Âmîn.

İmâm-ı Muhammed Ma'sûm hazretleri, (Mektûbât)ının, ikinci cild, onbirinci mektûbunda buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, insanları başı boş bırakmadı. Her istediklerini yapmağa izn vermedi. Nefslerinin arzûlarına ve tabî'î, hayvânî zevklerine, taşkın ve şaşkın olarak tâbî' olmalarını, böylece felâketlere sürüklenmelerini dilemedi. Râhat ve huzûr içinde yaşamaları ve sonsuz se'âdete kavuşmaları için arzûlarını ve zevklerini kullanma yollarını gösterdi ve dünyâ ve âhîret se'âdetine sebep olan fâideli şeyleri yapmalarını emr etdi. Zararlı şeyleri

yapmalarını yasak etdi. Bu emrlere ve yasaklara (**Ahkâm-ı islâmiyye**) denildi. Dünyâda râhat yaşamak, se'âdete kavuşmak isteyen, islâmiyyete uymağa mecbûrdur. Nefsinin ve tabî'atinin, islâmiyyete uymayan arzûlarını terk etmesi lâzımdır. İslâmiyyete uymazsa, sâhibinin, yaratınının gadabına, azâbına dûcâr olur. İslâmiyyete uyan kul, müslimân olsa da, kâfir olsa da, dünyâda mes'ûd, râhat olur. Sâhibi ona yardım eder. Dünyâ zirâ'at yeridir. Tarlayı ekmeyip, tohumları yiyerek zevk ve safâ süren, mahsûl almakdan mahrûm kalacağı gibi, dünyâ hayâtını, geçici zevkleri, nefsin arzûlarını taşkın ve şaşkın olarak yapmakla geçiren de, ebedî ni'metlerden, sonsuz zevklerden mahrûm olur. Bu hâl, akli başında olanın kabûl edeceği birşey değildir. Sonsuz lezzetleri kaçırmaya sebep olan, geçici lezzetleri zararlı şekilde yapmağı tercih etmez. [Allahü teâlâ, dünyâ zevklerinden, geçici lezzetlerinden, nefse tatlı gelen şeylerden hiçbirini, men' etmedi, yasak etmedi. Bunları, islâmiyyete uygun, zararsız olarak kullanmaya izn verdi.] İslâmiyyete tâm uymak için, evvelâ (**Ehl-i sünnet**) âlimlerinin, Eshâb-ı kirâmdan öğrenip ve Kur'ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden anlayıp bildirdikleri (**Akâid**)e uygun îmân etmek, sonra harâm, yasak edilmiş olanları öğrenip bunlardan sakınmak ve yapması emr olunan farzları öğrenip yapmak lâzımdır. Bunları yapmağa (**İbâdet**) etmek denir. Harâmlardan sakınmağa (**Takvâ**) denir.

Niyyet ederek ahkâm-ı islâmiyyeye uymağa (**İbâdet etmek**) denir. Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına (**Ahkâm-ı islâmiyye**) ve (**Ahkâm-ı ilâhiyye**) denir. Emr edilenlere (**Farz**), yasak edilenlere (**Harâm**) denir. İbâdetlerin en kıymetlisi ve islâm dîninin temeli hergün beş vakt (**Nemâz**) kılmaktır. [Nemâz kılmak, ayakda kıbleye karşı Fâtiha okumak ve kıbleye karşı eğilmek ve kıbleye karşı başını yere koymak demektir. Bunları kıbleye karşı yapmazsa, nemâz kılmak olmaz.] Nemâz kılan, müslimândır. Nemâz kılmayan, yâ müslimândır, yâ kâfirdir. Nemâz kılmakla hâsıl olan kurb-ı ilâhî [ya'nî, Allahü teâlânın sevmesi], başka ibâdetleri yapmakla nâdir nasîb olur. Hergün, beş vakt nemâzı, cem'iyet ile [ya'nî dünyâ işlerini düşünmeden] ve cemâ'at ile ve ta'dîl-i erkân ile ve abdesti dikkatli alarak ve müstehab olan vaktlerinde kılmalıdır. Nemâz kılarken, Allahü teâlâ ile kul arasındaki perdeler kalkar. Beş vakt nemâz kılan, hergün beş kerre yıkanıp temizlenen kimse gibi, günâhlardan temizlenir. Hergün beş vakt nemâzı doğru olarak kılana

yüz şehîd sevâbı verilir.

Ticâret eşyâsının ve kırdâ otlayan hayvânların [ve tarladan, ağaçlardan elde edilen mahsûlün ve kâğıd liralardan ve alacakların] zekâtlarını emr olunan yerlere seve seve vermelidir. Zekâtı verilen mâl azalmaz. Zekâtı verilmeyen mâl, Cehennemde ateş olur. Allahü teâlâ, çok merhamet ederek, ihtiyâcdan fazla olan mâl, nisâb mikdârı olursa, bir sene sonra zekâtını vermeği emr etdi. Cânı ve mâlî veren Odur. Mâlin hepsini ve cânı vermeği emr etseydi, Onun âşıkları hemen verirdi.

Ramezân-ı şerîf ayında, Allahü teâlâ emr ettiği için, seve seve oruc tutmalıdır. Bu açlığı ve susuzluğu se'âdet bilmelidir.

İslâmın binâsı beşdir: Birincisi, **(Eşhedü en-lâ-ilâhe-illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü)** demek ve bunun ma'nâsını bilmek ve inanmaktır. Buna **(Kelime-i şehâdet)** denir. Dördü de, nemâz, zekât, oruc ve hacdır. Bu beş esâs-dan biri bozuk olursa, islâmiyyet de bozuk olur. İ'tikâdı düzelttikden ve islâmiyyete uyduktan sonra, Sôfiyye-i aliyyenin yolunda ilerlemek lâzımdır. Allahü teâlânın ma'rifeti, bu yolda hâsıl olur ve nefsin arzûlarından kurtulmak nasîb olur. Sâhibini tanımayan kimse, nasıl yaşayabilir, nasıl râhat eder! Bu yolda ma'rifet sâhibi olmak için, **(fenâ bil-ma'rûf)** lâzımdır. Ya'nî, Allahü teâlâdan başka herşeyi unutmak lâzımdır. Kendini var bilen kimse, ma'rifete kavuşamaz. **(Fenâ)** ve **(Bekâ)** vicdânda, kalbde hâsıl olan şeylerdir. Anlatmakla anlaşılmaz. Ma'rifet ni'metine kavuşmanın, bunu dâimâ araması lâzımdır. Tahkîri emr olunan ve muvakkat olan şeyin ta'mîri ile uğraşmamalıdır.

NAMÂZDAN SONRA DÜÂ

Elhamdülillahi Rabbil'âlemîn. Essalâtü vesselâmü alâ Resûlinâ Muhammedin ve Âlihî ve Sahbihî ecma'în. Yâ Rabbî! Kıldığım nemâzı kabûl eyle! Âhir ve âkıbetimi hayr eyle. Son nefesimde Kelime-i tevhîd söylememi nasîb eyle. Ölmüşlerimi afv ve magfîret eyle. Allahümmagfir verham ve ente hayrür-râhimîn. Teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Allahümmagfir-lî ve li-vâlideyye ve li-üstâziyye ve lilmü'minîne vel mü'minât yevme yekûmül hisâb. Yâ Rabbî! Beni şeytân şerrinden ve düşman şerrinden ve nefsi emmârem şerrinden muhâfaza eyle! Evimize iyilikler, halâl ve hayrlı rızklar ihsân eyle! Ehl-i islâma selâmet

ihşân eyle! A'dây-ı müslimîni kahr ve perîşân eyle! Kâfirlerle ci-hâd etmekde olan müslimânlara imdâd-i ilâhiyyen ile imdâd eyle! Allahümme inneke afüvvün kerîmün tuhibbül'afve fa'fü an-nî. Yâ Rabbî! Hastalarımıza şifâ, dertli olanlarımıza devâ ihşân eyle! Allahümme innî es'elükessıhhate vel-âfiyete vel-emânete ve hüsnelhulkı verridâe bılkaderi bi-rahmetike yâ erhamerrâhimîn. Anama, babama ve evlâdlarıma ve akrâba ve ahlâbıma ve bütün din kardeşlerime hayrlı ömürler ve hüsn-i hulk, akl-ı selîm ve sıhhat ve âfiyet, rüşdü hidâyet ve istikâmet ihşân eyle yâ Rabbî! Âmîn. Velhamdü-lillâhi rabbil'âlemîn. Allahümme sallı alâ..., Allahümme bârik alâ..., Allahümme Rabbenâ âtinâ... Velhamdü lillâhi Rabbil'âlemîn. Estagfirullah, estagfirullah, estagfirullah, estagfirullahel'azîm elkerîm ellezî lâ-ilâhe illâ huv el-hayyel-kayyûme ve etûbü ileyh.

AÇIKLAMA: (Düânın kabûl olması için, şartlar):

- 1- Müslimân olmak.
- 2- Ehl-i sünnet i'tikâdında olmak. Bunun için, dört mezhebden birini taklîd etmek lâzımdır.
- 3- Farzları yapmak. Kazâya kalmış namâzları, geceleri de ve sünnetler yerine de kazâ ederek, bir ân önce ödemelidir.
- Farz namâzı kazâya kalan kimsenin, sünnet ve nâfile namâzları ve düâları kabûl olmaz. Ya'nî, sahîh olsa da sevâb verilmez. Şeytân, müslimânları aldatmak için, farzları ehemmiyetsiz gösterip, sünnet ve nâfileleri yapmağa sevk eder. Namâzı vaktin geldiğini bilerek ve evvel vaktinde kılmalıdır.
- 4- Harâmdan sakınmalıdır. Halâl yiyeenin düâsı makbûldür.
- 5- Evliyâ-yı kirâmdan birini vesîle ederek, düâ etmelidir.

Hindistân âlimlerinden Muhammed bin Ahmed Zâhid, (**Terğib-üs-salât**) kitabının elli-dördüncü faslında, fârisî olarak diyor ki, (hadîs-i şerîfde **(Düânın kabûl olması için, iki şey lâzımdır: Birincisi, düâyı ihlâs ile yapmalıdır. İkincisi, yidiği ve giydiği halâldan olmalıdır. Mü'minin odasında, harâmdan bir iplik varsa, bu odada yaptığı düâsı, hiç kabûl olmaz)** buyuruldu.) İhlâs, Allahü teâlâdan başka, hiçbirşey düşünmeyip, yalnız Allahü teâlâdan istemektir. Bunun için, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri gibi îmân etmek ve ahkâm-ı islâmiyyeye uymak, bilhâssa üzerinde kul hakkı bulunmamak ve beş vakt namâzı kılmak lâzımdır.

TECDİD-İ İMÂN DÜÂSİ

Yâ Rabbî! Hîn-i bülûğumdan bu âna gelinceye kadar, islâm düşmanlarına ve bid'at ehline aldanarak, edindiğim yanlış, bozuk i'tikâdlarıma ve bid'at, fık olan söylediklerime, dinlediklerime, gördüklerime ve işlediklerime nâdim oldum, pişmân oldum, bir dahâ böyle yanlış inanmamağa ve yapmamağa azm, cezm ve kasd eyledim. Peygamberlerin evveli Âdem aleyhisselâm ve âhiri bizim sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmdır. Bu iki Peygambere ve ikisi arasında gelmiş geçmiş Peygamberlerin cümlesine îmân etdim. Hepsi hakdır, sâdıkdır. Bildirdikleri doğrudur. Âmentü billah ve bi-mâ câe min indillah, alâ murâdillah, ve âmentü bi-Resûlillah ve bi-mâ câe min indi Resûlillah alâ murâd-i Resûlillah, âmentü billâhi ve Melâiketihî ve kütübihî ve Rûsulihî velyevmil-âhiri ve bilkaderi hayrihi ve şerrihi minallâhi teâlâ vel-ba'sû ba'delmevti hakkun eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdûhu ve resûlüh.

NAMÂZIN HİKMETLERİ (Namâz ve Sağlığımız)

Müslimân, namâzı Allâhü teâlânın emri olduğu için kılar. Rabbimizin emrlerinde birçok hikmet, fâide vardır. Yasaklarında da birçok zararların olduğu muhakkaktır. Bu fâide ve zararların bir kısmı bugün tıp mütehassıslarınca tesbât edilmiş durumdadır. İslâmiyyetin sağlığa verdiği önemi, hiçbir din ve düşünce vermemiştir. Dînimiz, ibâdetlerin en üstünü olan namâzı, ömrümüzün sonuna kadar kılmayı emr etmiştir. Namâz kılan, sağlık için olan fâidelerine de elbette kavuşur. Namâzın sağlık yönünden sağladığı fâidelerden ba'zıları şunlardır:

1- Namâzda yapılan hareketler yavaş olduğundan kalbi yormaz ve günün muhtelif sâatlerinde olduğu için insanı devâmlı dinç tutar.

2- Günde başını seksen def'a yere koyan bir kimsenin beynine ritmik olarak fazla kan ulaşır. Bu yüzden beyin hücreleri iyice beslendiğinden hâfıza ve şahsiyet bozukluklarına, namâz kılanlarda çok daha az rastlanır. Bu insanlar dahâ sağlıklı bir ömür geçirirler. Bugün tipta "demans senil" denilen bunama hastalığına uğramazlar.

3- Namâz kılanların gözleri, muntazam olarak eğilip-doğrulamakdan ötürü dahâ kuvvetli kan deverânına mâlik olur. Bu se-

beble göz içi tansiyonunda artma olmaz ve gözün ön kısmında ki sıvının devâmlı değışmesi temîn edilmiş olur. Gözü “katarakt” veyâ “karasu” hastalığından korur.

4- Namâz kılmakdaki izometrik hareketler, midedeki gıdaların iyi karışmasına, safranin kolay akmasına ve dolayısıyla safra kesesinde birikinti yapmamasına, pankreasdaki enzimlerin kolay boşalmasına yardımcı olacağı gibi, kabızlığın giderilmesinde de rolü büyüktür. Böbreğin ve idrar yollarının iyice çalkalanmasından, böbrekde taş teşekkülünün önlenmesine ve mesanenin boşalmasına da yardımcı olmaktadır.

5- Beş vakt kılınan namâzdaki ritmik hareketler, günlük hayatta çalışdırılamıyan adale ve eklemleri çalışdırarak, artroz ve kireçlenme gibi eklem hastalıklarını ve adale tutulmalarını önler.

6- Vücûd sağlığı için temizlik muhakkak lâzımdır. Abdest ve gusl, hem maddi, hem de ma’nevî bir temizliktir. İşte namâz, temizliğin tâ kendisidir. Zîrâ hem bedenî, hem de rûhî temizlik olmadan namâz olmaz. Abdest ve gusl bedenî temizliği sağlar. İbâdet görevini yerine getiren bir kimse, rûhen dinlenmiş, temizlenmiş olur.

7- Koruyucu hekimlikde, muayyen zemânlarda yapılan beden hareketleri çok mühimdir. Namâz vaktleri, kan dolaşımını tâzelemek ve teneffüsü canlandırmak için en uygun vaktlerdir.

8- Uykuyu tanzim eden önemli unsur namâzdır. Hattâ vücûdda biriken statik (durgun) elektriklenme, secde yapmakla topraklama yapılmış olur. Böylece vücûd tekrâr zindeliğe kavuşur.

Namâzın bu fâidelerine kavuşmak için, namâzı vaktinde kılmakla birlikde, temizliğe, çok yimemeğe ve yinilen gıdâların temiz, halâl olmasına da dikkat edilmesi de lâzımdır.

***Kimseye bâkî değildir, mülk-i dünyâ sîmü zer,
bir harâb olmuş kalbi, ta’mîr etmektir hüner.***

Yedinci Bölüm

NAMÂZ İSKÂTI

Meyyit İçin İskât ve Devr

(Nûr ül-izâh)da ve (Tahtâvî) hâşiyesinde ve (Halebî) ile (Dürr-ül-muhtâr) da, namâzların kazâsı sonunda, (Mültekâ)da ve (Dürr-ül-müntekâ)da ve (Vikâye)de, (Dürer)de ve (Cevhere)de ve başka kıymetli kitâblarda, orucun sonunda, vasiyyet eden meyyit için iskât ve devr yapmak lâzım olduğu yazılıdır. Meselâ, (Tahtâvî) hâşiyesinde diyor ki, (Tutulmamış orucuların fidye vererek iskât edilmesi için nass vardır. Namâz orucudan dahâ mühim olduğundan, şer’î bir özr ile kılınamamış ve kazâ etmek istediği hâlde, ölüm hastalığına yakalanmış bir kimsenin, kazâ edemediği namâzları için de, orucuda yapıldığı gibi iskât yapılması için, bütün âlimlerin sözbirliği vardır. Namâzın iskâtı olmaz diyen kimse câhildir. Çünkü, mezheplerin sözbirliğine karşı gelmektedir. Hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, başkası yerine oruc tutamaz ve namâz kılamaz. Fekat, onun orucu ve namâzı için fakîri doyurur)** buyuruldu.) Ehl-i sünnet âlimlerinin üstünlüklerini anlayamıyan ve mezheb imâmlarımızı da, kendileri gibi hayâl ile konuşuyor sanan ba’zı kimselerin, (İslâmiyyetde iskât ve devr yokdur. İskât, hıristyanların günâh çıkarmasına benziyor) gibi şeyler söylediklerini işitiyoruz. Bu gibi sözleri, kendilerini tehlikeli duruma düşürmektedir. Çünkü Peygamberimiz “sal-lallahü aleyhi ve sellem”, **(Ümmetim, dalâlet üzerinde birleşmez)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîf, müctehidlerin sözbirliği ile bildirdikleri şeylerin elbette doğru olduklarını gösteriyor. Bunlara inanmıyan, bu hadîs-i şerîfe inanmamış olur. **İbni Âbidîn**, vitr namâzını anlatırken, (Dinde zarûrî olan, ya’nî câhillerin de bildikleri icmâ’ bilgilerine inanmıyan kimse, kâfir olur) buyuruyor. **(İcmâ’)**, âlimlerin sözbirliği demektir. İskât, günâh çıkartmağa nasıl benzetilebilir? Papazlar, günâh çıkartıyoruz diyerek insanları soyuyorlar. Hâlbuki, İslâmiyyetde din adamları iskât yapamaz. İskâtı yalnız, ölünün velisi yapabilir ve para din adamlarına değil, fakîrlere verilir.

Bugün, hemen her yerde, iskât ve devr işleri islâmiyyete uygun yapılmamaktadır. İslâmiyyetde iskât yokdur diyenler,

böyle söylemeyip de, bugün yapılmakta olan iskât ve devrler İslâmiyyete uygun değildir, deselerdi, çok iyi olurdu. Biz de kendilerini desteklerdik. Böyle söylemeleri ile, hem korkunç bir tehlukeye düşmekten kurtulurlardı, hem de İslâmiyyete hizmet etmiş olurlardı. İskât ve devrlerin, dînimize uygun olarak nasıl yapılacağı aşağıda bildirilecektir. İbni Âbidîn, kazâ namâzlarının sonunda buyuruyor ki:

Fâite namâzları olan [ya'nî ömr ile kaçırıp, kazâyâ kalmış namâzları bulunan] bir kimse, bunları îmâ ile de kılmağa gücü yeter iken kılmamış ise, öleceği zemân, keffâretinin iskât edilmesi için vasiyyet etmesi vâcibdir. Kazâyâ gücü yetmemiş ise, vasiyyet etmesi lâzım olmaz. Ramezân-ı şerîfde oruc yiyen müsâfir ve hasta da kazâ edecek zemân bulamadan ölürse, vasiyyet etmeleri lâzım gelmez. Allahü teâlâ, bunların özlüklerini kabûl eder. Hastanın keffâretlerinin iskâtı, öldükten sonra velîsi tarafından yapılır. Ölmeden önce yapılmaz. Diri insanın, kendi için iskât yaptırması câiz değildir. **(Cilâ-ul kulûb)**da diyor ki, (Üzerinde Allahü teâlânın hakkı veyâ kul hakkı bulunan kimsenin, iki şâhid yanında vasiyyet söylemesi veyâ yazmış olduğunu bunlara okuması vâcibdir. Üzerinde hak bulunmayanın vasiyyet etmesi müstehabdır).

Keffâret iskâtı için vasiyyet eden meyyitin velîsi, ya'nî mîrâsını yerlerine sarf için vasiyyet etdiği veyâ vârisi olan kimse, mîrâsın üçde birinden, herbir vakt namâz için ve vitr namâzı için ve kazâ edilmesi lâzım olan bir günlük oruc için, bir fitra mikdârı ya'nî yarım sâ' [Beşyüzyirmi dirhem veyâ binyediyüzelli gram] buğdayı fakîrlere [veyâ fakîrlerin vekîllerine] fidiye verir.

Keffâret iskâtı için vasiyyet etmedi ise, velînin keffâret iskâtı yapması Hanefîde lâzım olmaz. Şâfi'î mezhebinde, vasiyyet etmedi ise de, velînin iskât yapması lâzımdır. Kul hakkını, vasiyyet olmazsa da, meyyitin bıraktığı maldan velînin ödemesi, Hanefî mezhebinde de lâzımdır. Hattâ alacaklılar, mirâsı ele geçirince, mahkemesiz alabilirler. Kazâyâ kalan orucuların fidesini, ya'nî mal ile ödenmesini vasiyyet etdi ise, bunu yerine getirmek vâcibdir. Çünkü, islâmiyyet emr etmektedir. Vasiyyet etmedi ise, namâz fidesini vermek vâcib değil, câiz olur. Bu son ikisi kabûl olmaz ise, hiç olmazsa sadaka sevâbı hâsıl olup, günâhlarını temizlemeğe yardım eder. İmâm-ı Muhammed böyle buyurmuştur. **(Mecma-ul-enhür)**de diyor ki, (Nefsine ve şeytâna uyarak namâzlarını kılmamış, ömrünün sonuna doğru buna pişman [olup kılmağa ve kazâ etmeğe başlamış] olanın, kazâ ede-

mediği namâzlarının iskâtının yapılması için vasiyyet etmesi câiz olmaz denildi ise de, câiz olduğu (**Müstasfâ**)da yazılıdır).

(**Cilâ-ül-kulûb**)da diyor ki: (Kul hakları, ödenecek borçlar, emânet, gasb, sirkat, ücret ve bey' sebebi ile verecekler ve döğmek, yaralamak, haksız olarak kullanmak gibi beden hakları ve söğmek, alay, gıybet, iftira gibi kalb haklarıdır).

Vasiyyet eden meyyitin malının üçde biri iskât yapmağa ki-fâyet ediyorsa, velînin bu mal ile fidye vermesi lâzımdır. Kifâyet etmiyorsa, üçde birinden fazlasını vârisin teberru' etmesi câiz olduğu (**Feth-ul-kadîr**)de yazılıdır. Bunun gibi, farz olan haccı-nın yapılması için vasiyyet etse, vârisi veyâ başka biri, hac para-sını hediye verse, câiz olmaz. Ölmeden vasiyyet etmeyip, vârisi kendi parası ile iskât yapsa veyâ hacca gitse, meyyitin borcu ödenmiş olur. Vârisden başkasının parası ile bunlar câiz olmaz diyenler varsa da, (**Dürr-ül-muhtar**) ve (**Merâkıl-felâh**) ve (**Ci-lâ-ül-kulûb**) kitâblarının sâhibleri olur, dediler.

Keffâret iskâtı, buğday yerine un veyâ bir sâ' arpa, hurma, üzüm ile de hesâb edilerek, bunlar da verilebilir. [Çünkü, bunlar buğdaydan dahâ kıymetli oldukları için, fakîre dahâ fâidelidirler]. Hepsî yerine kıymetleri olan altın veyâ gümüş de verilebi-lir. [Kâğıd para ile iskât yapılmaz]. Secde-i tilâvet için fidye ver-mek lâzım değildir.

İskât ve Devr Nasıl Yapılır?

Fidye parası, mirâsın üçde birini aşarsa, vârisler izn vermedik-çe, velî üçde birden fazlasını sarf edemez. (**Kınye**) kitâbında di-yor ki, bütün ömrünün namâzları için malının üçde birinin veril-mesini vasiyyet eden meyyitin, borcu da olsa, alacaklısı, vasiyye-tin yapılmasına izn verse de, vasiyyetin yapılması câiz olmaz. Çünkü, islâmiyyet, önce borcun ödenmesini emr etmektedir. Borcu ödemek, alacaklının râzı olması ile sonraya bırakılamaz.

Bütün namâzların iskât edilmesi için vasiyyet eden kimsenin kaç yaşında öldüğü bilinmiyorsa, bıraktığı mîrâsın üçde biri, namâzlarının iskâtına yetişmediği zemân, bu vasiyyet câiz olur. Mîrâsın üçde biri, iskât için yetişir ve artarsa, bu vasiyyeti câiz olmaz, bâtil olur. Çünkü, malın üçde biri, iskâta yetişmediği ze-mân, üçde biri ile, iskât edilecek namâzların sayısı belli oldu-ğundan, vasiyyeti bu namâzlar için sahîh olur. Geri kalan na-mâzları için olan vasiyyeti lağv, ya'nî boş lâf olur. Üçde biri, çok olduğu zemân, ömrü ve dolayısı ile namâz sayısı belli olmadığı için, vasiyyeti bâtil olur.

Namâz iskâtı için vasiyyet eden meyyitin hiç malı yoksa veya üçde biri, vasiyyete yetişmiyorsa veya hiç vasiyyet etmemiş olup, velî kendi malı ile iskât yapmak istiyorsa, **(Devr)** yapar. Fekat velî devr yapmağa mecbur değildir. Devr yapmak için, velî, bir aylık veya bir senelik iskât için lâzım olan altın liralık veya beşibir yerde veya bilezik, yüzük veya gümüş geçer para ödünç alır. Meyyit erkek ise, yaşından oniki sene, kadın ise dokuz sene düşerek, kaç sene borcu olduğunu hesâblar. **Bir günlük altı namâz için, onbuçuk kilo, bir güneş yılı için, üçbinsekizyüz kilo buğday vermek lâzımdır.** Meselâ bir kilo buğday yüzseksen kuruş olduğu zemân, bir senelik namâz iskâtı altıbinsekizyüzdoksansekiz veya kısaca altınbindokuzyüz lira olur. Bir altın lira [yedi gram ve yirmi santigram olup] buğdayın kilosu yüzseksen kuruş olduğu zemân yüz yirmi lira idi. Ya'nî bir kilo buğday bedeli, bir gram altın kıymetinin takriben onda biri (9,26 da biri)dir. Bir aylık namâz iskâtı için, dört ve üç çeyrek, **bir senelik namâz iskâtı için elli-yedibuçuk veya ihtiyâth olarak altmış altın lâzım olur.** Meyyitin velîsi beş altın ödünç alsa ve dünyâya düşkün olmayan, dînini bilen ve seven birkaç, meselâ dört fakîr bulsa: [Bunların fitra veremeyecek, ya'nî sadaka alacak fakîr olmaları şarttır. Fakîr olmazlar ise, iskât kabûl olmaz]. Meyyitin velîsi, ya'nî vasiyyet ettiği kimse veya vârislerinden biri veya bunlardan birinin vekîl ettiği kimse, (Merhûm..... efendinin iskâtı salâtı için, bedel olarak, bu beş altını sana verdim) diyerek, beş altını birinci fakîre sadaka niyyet ederek verir. Sonra fakîr, (Aldım kabûl etdim. Sana hediye etdim) diyerek bunu vârise veya vârisin vekîline hediye eder ve vâris teslîm alır. Sonra, yine buna veya ikinci fakîre verir ve hediye olarak ondan geri teslîm alır. Böylece, aynı fakîre dört kerre veya dört fakîre birer kerre verip ve almakla bir devr olur. Bir devrde, yirmi altınlık namâz keffâreti iskât edilmiş olur. Meyyit erkek ve altmış yaşında ise, kırksekiz senelik namâz için $48 \times 60 = 2880$ altın vermek lâzım olur. Bunun için de, $2880 : 20 = 144$ kerre devr yapar. Altın adedi on ise, 72 devr; Altın adedi yirmi ise, 36 devr yapar. Fakîr adedi on ve altın adedi de on ise, 48 senelik namâz keffâretinin iskâtı için, yirmidokuz devr yapar. Çünkü:

Namâz kılmadığı yıllar x bir yıllık altın sayısı=fakîr sayısı x devr eden altın sayısı x devr sayısıdır. Misâlimizde yaklaşık olarak: $48 \times 60 = 4 \times 5 \times 144 = 4 \times 10 \times 72 = 4 \times 20 \times 36 = 10 \times 10 \times 29$

Görülüyor ki, namâz iskâtında, devr sayısını bulmak için, **bir yıllık altın sayısı ile meyyitin namâz borcu yılı çarpılır. Ayrıca, devr olunan altın sayısı ile, fakîr sayısı da çarpılır. Birinci çarpım, ikinci çarpıma bölünür.** Bölüm, devr sayısı olur. Buğ-

dayın ve altının kâğıd lira değerleri her zemân yaklaşık olarak aynı oranda değişmektedir. Ya'nî altın değeri ile buğdayın değeri her zemân birlikde azalmakda veyâ artmaktadır. Bu bakımdan, iskât için, bir yıllık buğday mikdârı değişmediği gibi, bir yıllık altın sayısı da ya'nî yukarıda bulduğumuz altmış altın da hemen hemen aynı olmaktadır. Bunun için, iskât hesâbında, her zemân ihtiyatlı olarak:

Bir aylık namâz iskâtı beş altındır.

Bir aylık ramezân orucu iskâtı bir altındır.

kabûl edilmektedir. Devr edilecek altın mikdârı ve devr sayısı buradan bulunur.

Namâz iskâtı bitdikden sonra, tutulmıyan, kazâ edilmeleri lâzım olan orucuların iskâtı için, beş altın dört fakîre üç kerre devr eder. Çünkü, bir senelik ya'nî, otuz günlük oruc keffâret iskâtı, el-liikibuçuk kilo buğday veyâ 5,25 gram altın, ya'nî 0,73 adet altın lira olmaktadır. Görülüyor ki Hanefîde, **bir altın bir senelik oruc keffâretini iskât eder** ve kırksekiz sene için kırksekiz altın vermek lâzım olur. Beş altın ile, dört fakîre bir devr yapınca, yirmi altın verilmiş oluyor. Kazâ edilmeleri lâzım olan orucuların iskâtı yapıldıktan sonra, zekâtı için, sonra kurban için birkaç devr yapılır.

Bir yemîn keffâreti için, her gün on fakîr ve özrsüz bozulup, keffâret lâzım olan bir günlük oruc keffâreti için bir günde altmış fakîr lâzımdır ve bir fakîre bir günde, yarım sâ' buğdaydan fazla verilmez. Ya'nî, birkaç yemîn keffâreti, bir günde on fakîre verilmez. O hâlde, yemîn ve oruc keffâretleri için bir günde devr yapılmaz. Yemîn vasıyyeti varsa, bir yemîn için, bir günde on fakîrin herbirine ikişer kilo buğday veyâ un veyâ bu değer-de herhangi bir mal, altın, gümüş verilir. Bunları, bir fakîre on gün arka arkaya vermek de olur. Yâhud bir fakîre kâğıd para verip, "Seni vekîl etdim. Bu para ile, hergün, sabâh ve akşâm olmak üzere iki kerre, on gün karnını doyuracaksın!" demelidir. Karnını böyle on gün doyurmayıp, kahve, gazete parası yaparsa câiz olmaz. En iyisi, bir aşçı ile pazarlık edip, on günlük parayı aşçıya verip, fakîr, bu aşçıda hergün sabâh ve akşâm olmak üzere iki kerre on gün karnını doyurmalıdır. Niyet ettikden sonra bozulan oruc ve zihâr keffâretleri de böyle olup, bu ikisinde, bir günün keffâreti için, altmış fakîre bir gün veyâ bir fakîre altmış gün yarım sâ' buğday veyâ bu değerde başka mal vermek veyâ her gün iki kerre doyurmak lâzımdır.

Vasıyyet edilmeyen zekât iskâtı yapılması lâzım değildir. Vârisin, zekât iskâtı için de, kendiliğinden devr yapabileceğine fetvâ verilmiştir.

Devr yaparken velî, altınları fakîrlere her verişde, namâz ve-yâ oruc iskâtı diye niyyet etmelidir. Fakîr de, geriye verirken, hediye etdim demeli ve velî teslîm aldım demelidir. Velî, iskât yapamıyacak hâlde ise, meyyitin iskâtlarını yapmak için birini vekîl eder, iskâtları ve devri bir vekîl yapar.

İmâm-ı Birgîvînin (**Vasıyyetnâme**) kitâbında ve bunun Kâdi-zâde Ahmed efendi şerhinde diyor ki, fakîrlerin nisâba mâlik olmaması şarttır. Meyyitin akrabâsından olsa, câizdir. Fakîre verirken, (Falancanın şu kadar namâzının iskâtı için, şunu sana verdim) demesi lâzımdır. Fakîr de, (Kabûl etdim) demelidir ve altınları alınca, kendinin olduğunu bilmesi lâzımdır. Bilmezse önceden öğretmelidir. Bu fakîr de lutf edip kendi isteği ile (Falancanın namâzının iskâtı için, bedel olarak şunu sana verdim) diyerek, başka fakîre verir. O fakîr de, eline alıp, (Kabûl etdim) demelidir. Alınca kendi mülkü olduğunu bilmelidir. Emânet hediye gibi alırsa, devr kabûl olmaz. Bu ikinci fakîr de, (Aldım, kabûl etdim) dedikten sonra, (ol vech ile sana verdim) diyerek üçüncü fakîre verir. Böylece namâz, oruc, zekât, kurban, sadaka-i fîtr, adak ve kul hakları, hayvan hakları için devr yapmalıdır. Fâsid ve bâtıl alış-veriş de, kul hakları içindedir. Yemîn ve oruc keffâretleri için devr yapmak câiz değildir.

Ondan sonra, altınlar hangi fakîrde kalırsa lutf edip, arzûsu ve rızâsı ile, velîye hediye eder. Velî alıp, kabûl etdim der. Eğer hediye etmezse, kendi malıdır, zor ile alınmaz. Velî bir mikdâr altını veyâ kâğıd para veyâ meyyitin eşyâsından bu fakîrlere verip, bu sadaka sevâbını da meyyitin rûhuna hediye eder. Borcu olan fakîr ve bâlig olmamış çocuk, devr yapmağa katılmamalıdır. Çünkü, eline geçen altınlar ile borcunu ödemesi farzdır. Bu farzı yapmayıp, altınları meyyitin keffâreti için yandaki fakîre vermesi câiz olmaz. Devr kabûl olur ise de, kendisi hiç sevâb kazanmaz. Hattâ günâha girer.

Malı olmıyan meyyit, devr yapılmasını vasıyyet ederse, velînin devr yapması vâcib olmaz. Meyyitin keffâretlerini iskât edecek kadar malının hepsini, mîrâsın üçde birini aşmamak üzere vasıyyet etmesi vâcib olur. Böylece, devre lüzûm kalınmadan, iskât yapılır. Üçde biri iskâta yetişdiği hâlde, üçde bi-

rinden az malın devr edilmesini vasiyyet ederse, günâha girer. İbni Âbidîn, beşinci cild ikiyüzyetmiş üçüncü (273) sahîfede bu-yuruyor ki, (Küçük çocukları olan veyâ fakîr olup, mîrâsa muh-tâc hâlde bâlig çocukları sâlih olan hastanın, nâfile olan hayrât ve hasenâtı vasiyyet etmeyip, malını sâlih çocuklarına bırakma-sı dahâ iyidir.) (**Bezzâziyye**)de hediye-yi anlatırken, diyor ki, (Malını hayrâta sarf edip, fâsik olan çocuğuna mîrâs bırakma-malıdır. Çünkü günâha yardım etmek olur. Fâsik çocuğa da na-fakadan fazla para, mal vermemelidir).

Çok sayıda namâz, oruc, zekât, kurban ve yemîn borçları olup da, bunlar için, mîrâsın üçde birinden az bir malın devr edilmesini ve geri kalan mal ile, Kur'ân-ı kerîm, hatm-i tehlîl ve mevlid okutulmasını vasiyyet etmek câiz değildir. Bunları oku-mak için para veren ve alan günâha girer. Kur'ân-ı kerîm öğret-mek için para alıp-vermek câizdir. Okumak için câiz değildir.

Meyyitin borclu olduğu namâzları, oruçları, vârislerin ve herhangi bir kimsenin kazâ etmesi câiz değildir. Fekat nâfile namâz kılıp, oruc tutup, sevâbını meyyitin rûhuna hediye et-mek câiz ve iyi olur.

Meyyitin borcu olan haccını, vasiyyet ettiği kimsenin kazâ etmesi câiz olur. Ya'nî meyyiti borcdan kurtarır. Çünkü hac, hem beden ile, hem de mal ile yapılan ibâdetdir. Nâfile hac, başkası yerine her zemân yapılır. Farz hac ise, ancak ölünceye kadar hacca gidemeyecek kimse yerine, vekîli tarafından yapılır.

(**Mecma'ul-enhür**)de ve (**Dürr-ül-müntekâ**)da diyor ki, (Meyyitin iskâtını defnden önce yapmalıdır.) Defnden sonra da câiz olduğu (**Kuhistânî**)de yazılıdır.

Meyyit için namâz, oruc, zekât, kurban keffâretlerinin iskâ-tında, bir fakîre nisâbdan fazla verilebilir. Hattâ, altınların hep-si, bir fakîre verilebilir.

Ölüm hastasının, kılmadığı namâzların fidesini vermesi câ-iz değildir. Oruc tutamıyacak kadar ihtiyâr olanın, tutamadığı oruçların fidesini vermesi câizdir. Hastanın namâzlarını başı ile îmâ ederek de kılması lâzımdır. Böyle îmâ ile bir günden faz-la namâz kılamiyacak hastanın, kılmadığı namâzları afv olur. İyi olursa, bunları kazâ etmesi lâzım gelmez. Tutamadığı oruç-ları, iyi olunca tutması lâzımdır. İyi olmayıp vefât ederse, bu oruçları afv olur.

Sekizinci Bölüm

OTUZİKİ VE ELLİDÖRT FARZ

Bir çocuk bâliğ olduğu zemân ve bir kâfir (**Kelime-i tevhîd**) söyleyince, ya'nî, (**Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah**) deyince ve bunun ma'nâsını bilip inanınca (**Müslimân**) olur. Kâfirin günâhlarının hepsi hemen afv olur. Fekat, bunların her müslimân gibi, imkân bulunca, îmânın altı şartını, ya'nî (**Âmen-tü**)yü ezberlemeleri ve ma'nâsını öğrenerek bunlara inanmaları ve (İslâmiyyetin hepsini, ya'nî Muhammed aleyhisselâmın söylediği emrlerin ve yasakların hepsini Allahü teâlânın bildir-miş olduğuna inandım) demeleri lâzımdır. Dahâ sonra imkân buldukça, bütün huylardan ve karşılaştığı işlerden farz olanları, ya'nî emr olunanları ve harâm olanları, ya'nî yasak edilmiş olanları öğrenmesi de farzdır. Bunları öğrenmenin ve farzları yapmanın ve harâmlardan sakınmanın farz olduğunu inkâr ederse, ya'nî inanmazsa îmânı gider. Bu öğrendiklerinden birini beğenmezse, kabûl etmezse Mürted olur. Mürted, (**Lâ ilâhe illallah**) demekle ve İslâmiyyetin ba'zı emrlerini yapmakla, meselâ namâz kılmakla, oruc tutmakla, hacca gitmekle, hayrât ve hasenât yapmakla müslimân olmaz. Bu iyiliklerinin âhiretde hiç fâidesini görmez. İnkârından, ya'nî inanmadığı şeyden tevbe etmesi, pişmân olması lâzımdır.

İslâm âlimleri, her müslimânın öğrenmesi, inanması ve tâbî' olması lâzım olan farzlardan otuziki ve ayrıca ellidört adedini seçmişlerdir.

OTUZİKİ FARZ

Îmânın şartı: Altı (6)

İslâmın şartı: Beş (5)

Namâzın farzı: Oniki (12)

Abdestin farzı: Dört (4)

Guslün farzı: Üç (3)

Teyemmümün farzı: İki (2)

Teyemmümün farzına üç diyenler de vardır. O zemân, hepsi otuzüç farz olur.

Îmânın Şartları (6)

- 1- Allahü teâlânın varlığına ve birliğine inanmak.
- 2- Meleklerine inanmak.
- 3- Allahü teâlânın indirdiği kitâblarına inanmak.
- 4- Allahü teâlânın Peygamberlerine inanmak.
- 5- Âhiret gününe inanmak.
- 6- Kadere, ya'nî hayr ve şerlerin (iyilik ve kötülüklerin) Allahü teâlâdan olduğuna inanmak.

İslâmın Şartları (5)

- 7- Kelime-i şehâdet getirmek.
- 8- Her gün beş kerre vakti gelince namâz kılmak.
- 9- Malın zekâtını vermek.
- 10- Ramezân ayında her gün oruc tutmak.
- 11- Gücü yetenin ömründe bir kerre hac etmesidir.

Namâzın Farzları (12)

A- Dışındaki farzları yedidir. Bunlara şartları da denir.

- 12- Hadesden tahâret.
- 13- Necâsetden tahâret.
- 14- Setr-i avret.
- 15- İstikbâl-i Kible.
- 16- Vakt.
- 17- Niyyet.
- 18- İftitâh veyâ Tahrîme Tekbîri.

B- İçindeki farzları beşdir. Bunlara rûkn denir.

- 19- Kıyâm.
- 20- Kırâet.
- 21- Rükû'.
- 22- Secde.
- 23- Ka'de-i ahîre.

Abdestin Farzları (4)

- 24- Abdest alırken yüzü yıkamak.
- 25- Elleri dirsekleri ile birlikde yıkamak.
- 26- Başın dörtde birini mesh etmek.
- 27- Ayakları topukları ile birlikde yıkamak.

Guslün Farzları (3)

- 28- Ağzı yıkamak (mazmaza).
- 29- Burnu yıkamak (istinşak).
- 30- Bütün bedeni yıkamak.

Teyemmümün Farzları (2)

31- Cünüblükden veyâ abdestsizlikden temizlenmek için niyyet etmek.

32- İki eli temiz toprağa vurup, yüzü mesh etmek ve tekrar iki eli temiz toprağa vurup, her iki kolu dirsekden avuca kadar sığamak.

ELLİ DÖRT FARZ

- 1- Allahü teâlânın bir olduğuna inanmak.
- 2- Halâl yimek ve içmek.
- 3- Abdest almak.
- 4- Beş vakt namâz kılmak.
- 5- Cünüblükden gusl etmek.
- 6- Rızkın Allahü teâlâdan olduğuna inanmak.
- 7- Halâl, temiz elbise giymek.
- 8- Hakka tevekkül etmek.
- 9- Kanâ'at etmek.
- 10- Ni'metlerinin mukâbilinde, Allahü teâlâyâ şükr etmek.
- 11- Kazâyâ râzı olmak.
- 12- Belâlara sabr etmek.
- 13- Günâhlardan tevbe etmek.
- 14- Allah rızâsı için ibâdet etmek.

- 15- Şeytânı düşman bilmek.
- 16- Kur'ân-ı kerîmin hükmüne râzı olmak.
- 17- Ölümü hak bilmek.
- 18- Allahın dostlarına dost, düşmanlarına düşman olmak.
- 19- Babaya ve anaya iyilik etmek.
- 20- Ma'rûfu emr ve münkeri nehy etmek.
- 21- Akrabâyı ziyâret etmek.
- 22- Emânete hıyânet etmemek.
- 23- Dâima Allahü teâlâdan korkup, ferahı (şımarıklığı ve azgınlığı) terk etmek.
- 24- Allaha ve Resûlüne itâat etmek.
- 25- Günâhdan kaçıp, ibâdetlerle meşgul olmak.
- 26- Müslimân âmirlerle itâat etmek.
- 27- Âleme, ibret nazarıyla bakmak.
- 28- Allahü teâlânın varlığını tefekkür etmek.
- 29- Dilini, fuhşa âid kelimelerden korumak.
- 30- Kalbini temiz tutmak.
- 31- Hiçbir kimseyi maskaralığa almamak.
- 32- Harâma bakmamak.
- 33- Mü'min her hâlde, sözüne sâdık olmak.
- 34- Kulağını münkerât dinlemekden korumak.
- 35- İlm öğrenmek.
- 36- Tartı ve ölçü âletlerini, hak üzere kullanmak.
- 37- Allahın azâbından emîn olmayıp, dâima korkmak.
- 38- Müslimân fakîrlere zekât vermek ve yardım etmek.
- 39- Allahın rahmetinden ümîd kesmemek.
- 40- Nefsinin isteklerine tâbi' olmamak.
- 41- Allah rızâsı için yemek yidirmek.
- 42- Kifâyet mikdârı rızk kazanmak için çalışmak.
- 43- Malının zekâtını, mahsûlün uşrunu vermek.
- 44- Âdetli ve lohusa olan ehline yakın olmamak.
- 45- Kalbini, günâhlardan temizlemek.

- 46- Kibrli olmaktan sakınmak.
- 47- Bâliğ olmamış yetimin mâlını hıfz etmek.
- 48- Genç oğlanlara yakın olmamak.
- 49- Beş vakt namâzı vaktinde kılıp, kazâya bırakmamak.
- 50- Zulmle, kimsenin malını yimemek.
- 51- Allahü teâlâya şirk koşmamak.
- 52- Zinâdan kaçınmak.
- 53- Şerâbı ve alkollü içkileri içmemek.
- 54- Yok yere yemîn etmemek.

KÜFR BAHSİ

Kötülüklerin en kötüsü, Allahü teâlâya inanmamak, ateist olmaktır. İnanılması lâzım olan şeye inanmamak küfr olur. Muhammed aleyhisselâma inanmamak küfr olur. Muhammed aleyhisselâmın, Allahü teâlâ katından getirip bildirdiği şeylerin hepsine kalb ile inanıp, dil ile de ikrâr etmeğe, söylemeğe, (İMÂN) denir. Söylemeğe mâni’ bulunduğu zemân, söylememek afv olur. İmân hâsıl olmak için, islâmiyyetin küfr alâmeti dediği şeyleri söylemekden ve kullanmaktan sakınmak da lâzımdır. İslâmiyyetin ahkâmından, ya’nî islâmiyyetin emr ve yasaklarından birini hafîf görmek, Kur’ân-ı kerîm ile, melek ile, Peygamberlerden biri ile “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” alay etmek, küfr alâmetlerindendir. İnkâr etmek, ya’nî işitdikden sonra inanmamak, tasdîk etmemek demektir. Şübhe etmek de inkâr olur.

Küfr üç nev’dir: Cehlî, Cühûdî ve hükmî.

I- İşitmediği, düşünmediği için kâfir olanların küfrü (**Küfr-i cehlî**)dir. Cehl de iki dürlüdür: Birincisi basitdir. Böyle kimse, câhil olduğunu bilir. Bunlarda yanlış i’tikâd olmaz. Hayvan gibidirler. Çünkü, insanı hayvandan ayıran, ilm ve idrâkdir. Bunlar, hayvandan da aşağıdırlar. Çünkü, hayvanlar, yaratıldıkları şeyde ileridirler. Cehlin ikincisi, (**Cehl-i mürekkeb**)dir. Yanlış, sapık i’tikâddır. Yunan felsefecilerinin ve müslimânlardan yetmişiki bid’at firkasının açıkca bildirilmiş olanlara uymıyan i’tikâdları böyledir. Bu cehâlet, birincisinden dahâ fenâdır. İlâcı bilinmiyen bir hastalıktır.

II- Küfr-i cühûdîye, küfr-i inâdî de denir. Bilerek, inâd ede-

rek kâfir olmaktadır. Kibrden, mevki' sâhibi olmayı sevmekden veyâ ayblanmaktan korkmak sebebi ile hâsıl olur. Firavn ve yoldaşlarının, Bizans kralı Herakliyûsün küfrleri böyledir.

III- Küfrün üçüncü nev'i, (**Küfr-i hükmî**)dir. İslâmiyyetin îmânsızlık alâmeti dediği sözleri söyliyene ve işleri yapan, kalbinde tasdîk olsa da ve inandığını söylese de kâfir olur. **İslâmiyyetin tahkîrini emr ettiği şeyi ta'zîm, ta'zîmini emr ettiği şeyi tahkîr küfrdür.**

1- Allahü teâlâ, Arşdan veyâ gökden bize bakıyor demek küfrdür.

2- Sen bana zulm ettiğin gibi, Allahü teâlâ da sana zulm ediyor demek küfrdür.

3- Filân müslimân benim gözümde yehûdî gibidir demek küfrdür.

4- Yalan bir söze, Allahü teâlâ biliyor ki doğrudur demek küfrdür.

5- Melekleri küçültücü şeyler söylemek küfrdür.

6- Kur'ân-ı kerîmi, hattâ bir harfini küçültücü söz söylemek, bir harfine inanmamak küfrdür.

7- Çalgı çalarak Kur'ân-ı kerîm okumak küfrdür.

8- Hakîkî olan Tevrât ve İncîle inanmamak, bunları kötülemek küfrdür. [Şimdi, hakîkî Tevrât ve İncıl yoktur.]

9- Kur'ân-ı kerîmi şâz olan harflerle okuyup, Kur'ân budur demek küfr olur.

10- Peygamberleri küçültücü şeyler söylemek küfrdür.

11- Kur'ân-ı kerîmde isimleri bildirilen yirmibeş Peygamberden “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” birine inanmamak küfrdür.

12- Çok iyilik yapan birisi için, Peygamberden dahâ iyidir demek küfr olur.

13- Peygamberler muhtâc idi demek küfr olur. Çünkü, onların fakîrlikleri kendi istekleri ile idi.

14- Birisi, Peygamber olduğunu söylese, buna inananlar da kâfir olur.

15- Âhîretde olacak şeylerle alay etmek küfr olur.

16- Kabrdeki ve kıyâmetdeki azâblara [akla, fenne uygun

değildir diyerek] inanmamak küfrdür.

17- Cennetde Allahü teâlâyı görmeğe inanmamak, ben Cenneti istemem, Allahü teâlâyı isterim demek küfr olur.

18- İslâmiyyete inanmamak alâmeti olan sözler, fen bilgileri, din bilgilerinden dahâ hayrlıdır demek küfrdür.

19- Namâz kılsam da, kılmamam da berâberdir demek küfrdür.

20- Zekât vermem demek küfrdür.

21- Fâiz halâl olsaydı demek küfrdür.

22- Zulm halâl olsaydı demek küfrdür.

23- Harâmdan olan malı fakîre verip, sevâb beklemek, fakîr, verilen paranın harâm olduğunu bilerek, verene hayr düâ etmek küfrdür.

24- İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfenin kıyâsı hak değildir demek küfrdür. Vehhâbîler, bunun için, kâfir oluyor.

25- Meşhûr sünnetlerden birini beğenmemek küfrdür.

26- **“Kabrîm ile minberim arası, [Ravda-i mutahhara] Cennet bağçelerinden bir bağçedir”** hadîs-i şerîfini işitince, ben minber, hasır ve kabrden başka birşey görmüyorum demek küfr olur.

27- İslâm bilgilerine inanmamak, bunları ve din âlimlerini aşağılamak da küfr olur.

28- Kâfir olmağı isteyen kimse, buna niyyet ettiği anda kâfir olur.

29- Başkasının kâfir olmasını isteyen kimse, küfrü beğendiği için istiyorsa kâfir olur.

30- Küfre sebep olduğunu bilerek ve arzûsu ile küfr kelimelerini söyliyken kâfir olur. Bilmiyerek söyliyorsa, âlimlerin çoğuna göre yine kâfir olur.

31- Küfre sebep olan bir işi bilerek yapmak küfr olur. Bilmiyerek yapınca da küfr olur diyen âlimler çoktur.

32- Beline, zünnâr denilen papaz kuşağını bağlamak ve küfre mahsûs birşey giymek küfr olur. Tüccârın dâr-ülharbde de kullanması küfr olur. Bunları mizâh için, başkalarını güldürmek için, şaka için kullanmak da küfre sebep olur.

33- Kâfirlerin bayram günlerinde, o güne mahsûs şeylerini,

onlar gibi kullanmak, bunları kâfire hediye etmek küfr olur.

34- Akllı, bilgili, edebiyatçı olduğunu göstermek için veyâ yanındakileri hayrete düşürmek, güldürmek, sevindirmek veyâ alay etmek için söylenen sözlerde (küfr-i hükmî)den korkulur. Gadab, kızgınlık ve hırs ile söylenen sözler de böyledir.

35- Gıybet eden kimse, ben gıybet etmedim, onda bulunan şeyi söyledim derse, böyle söylemek küfr olur.

36- Çocuk iken nikâh edilmiş kız, âkıl ve bâlig olduğu ze-mân, îmânı, islâmı bilmese, sorulunca anlatamasa, zevcinden boş olur, kendisi mürted olur. Erkek de böyledir.

37- Bir mü'mini [haksız olarak], öldüren veyâ öldürülmesini emr eden kimseye, iyi yapdın diyen kâfir olur.

38- Katli vâcib olmyan kimse için, öldürülmesi lâzımdır de-mek küfr olur.

39- Bir kimseyi haksız olarak döven veyâ öldüren zâlîme, iyi yapdın, bunu hak etmişdi demek küfr olur.

40- Yalan olarak, Allahü teâlâ biliyor ki, seni çocuğumdan çok seviyorum demek küfr olur.

41- Mevki' sâhibi bir müslimân aksırınca, buna **(Yerhamü-kallah)** diyen kimseye, büyüklere karşı böyle söylenmez demek küfr olur.

42- Vazîfe olduğuna inanmıyarak, hafîf görerek nemâz kıl-mamak, oruc tutmamak, zekât vermemek, küfr olur.

43- Allahın rahmetinden ümmîdini kesmek küfr olur.

44- Kendisi harâm olmayıp, sonradan hâsıl olan bir sebeb-den dolayı harâm olan mala, paraya **(harâm-ı li gayrihî)** denir. Çalınan ve harâm yollardan gelen mal böyledir. Bunlara halâl demek küfr olmaz. Leş, domuz, şerâb gibi, kendileri harâm olan şeylere **(harâm-ı li aynihî)** denir. Bunlara halâl demek küfr olur.

45- Harâm oldukları, kesin olarak bilinen bütün günâhlara halâl demek de, küfr olur.

46- Ezân, câmi', fıkıh kitâbları gibi islâmiyyetin kıymet ver-diği şeyleri aşağılamak, küfr olur.

47- Abdestsiz olduğunu bildiği hâlde nemâz kılmak küfr olur.

48– Bildiği hâlde, kıbleden başka tarafa nemâz kılmak küfr olur. Namâzı kibleye karşı kılmak lâzım değildir diyen, kâfir olur.

49– Bir müslimânı kötölemek için kâfir demek küfr olmaz. Kâfir olmasını istiyerek söylemek küfr olur.

50– Günâh olduğuna ehemmiyyet vermeden günâh işlemek küfr olur.

51– İbâdet yapmanın lâzım olduğuna ve günâhdan sakınmanın lâzım olduğuna inanmamak küfr olur.

52– Toplanan vergiler sultânın mülkü olduğuna inanmak küfr olur.

53– Kâfirlerin dîni âyinlerini beğenmek, zarûret yok iken zünnar kuşanmak ve küfr alâmetlerini kullanmak ve bunlara muhabbet edip, el kavuşdurmak küfr olur.

54– Rızâsı ile, filân şey, filân kimsededir, yâhud yokdur, kâfir olayım, yehûdî olayım diye yemîn eylemiş olsa, o şey, o kimsede olsun veyâ olmasın, o kimse kendi rızâsı ile küfre varmıştır.

55– Zinâ, livâta, fâiz, yalan gibi her dinde harâm olan birşey için, halâl olsaydı da, ben dahî işleseydim diye temennî etmek küfrdür.

56– Peygamberlere “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” inan-dım, ammâ, Âdem aleyhisselâm Peygamber midir, bilmiyorum demek küfrdür.

57– Muhammed aleyhisselâmın âhır zemân Peygamberi olduğunu bilmiyen, kâfir olur.

58– Bir kimse, Peygamberlerin dediği doğru ise, biz kurtulduk dese, kâfir olur. [Bu sözü şübhe yolu ile söyledi ise kâfir olur.]

59– Bir kimseye, gel nemâz kıl deseler, o da, kılmam dese, kâfir olur. Ammâ murâdı, senin sözünle kılmam, Allahü teâlânın emri ile kılarım dese kâfir olmaz.

60– Bir kimseye, sakalını bir tutamdan kısa yapma veyâ bir tutamdan fazlasını kes, tırnaklarını kes, zîrâ, Resûlullahın “sal-lallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sünnetidir deseler, o da kesmem dese, kâfir olur. Sâir sünnetler de böyledir. (Senin sözünle işle-mem, ammâ Resûlullahın sünneti olduğu için işlerim demek küfr olmaz. İnkâr maksadı ile olursa küfr olur.)

61– Bir kimse bıyıklarını kırkıkdâ, yanındaki, birşeye yaramadı, dese, o diyenin küfründen korkulur. [Bıyıkları kısaltmak sünnettir. Sünneti hafîf görmüş olur.]

62– Bir kimse, -başdan ayağa- harîr (ipek) giyinse, başka birisi bu hâline, mübârek olsun dese, küfründen korkulur.

63– Bir kimse, kibleye karşı ayağını uzatıp yatmak veyâ kibleye karşı tükürmek veyâ kibleye karşı bevl etmek gibi bir mekrûhu işlese, o kimseye bu yaptıkların mekrûhdur, işleme deseler, o da, her günâhımız bu kadar olsa, dese, küfründen korkulur. Ya'nî mekrûhu önemsiz birşey saydığı için.

64– Bir kimsenin hizmetkârı, kapıdan içeri girse, efendisine selâm verse, efendisinin yanında bulunan bir kimse de, sus, efendisine selâm vermek olur mu dese, o diyen kimse kâfir olur. Ammâ murâdı, müâşeret âdâbı öğretmek ise, selâmı kalben vermek gerekdi, demek ise, küfr olmaz.

65– Îmân artar, azalır demek küfrdür. Ammâ kemâl, yakîn i'tibârıyla olursa küfr olmaz.

66– Kible ikidir, biri Kâ'be, biri Kudüs dese küfrdür. Şimdi ki hâlde ikidir demek küfrdür. Ammâ Beyt-i Mukaddes kible idi, sonra Kâ'be kible oldu dese küfr olmaz.

67– Bir kimse bir islâm âlimine sebebsiz buğz etse, söğse, o kimsenin küfründen korkulur.

68– Bir kimse, taâm yirken konuşmamak, mecûsîlerin iyi âdetlerindendir, dese, yâhud âdetli ve lohusa hâlinde, hanımı ile yatmamak mecûsîlerin iyi şeylerindendir dese, kâfir olur, demişlerdir.

69– Bir kimseye sen, mü'min misin deseler, o da inşâallah dese, te'vîl edemese küfrdür.

70– Bir kimse, evlâdı ölen kimseye, Allahü teâlâyâ senin oğlun gerek idi, dese, kâfir olur, demişlerdir.

71– Bir kadın beline bir kara ip bağlasa, bu nedir deseler, zünnârdır dese, kâfir olur.

72– Bir kimse, harâm taâm yidikde, Bismillah dese kâfir olur. Harâm-ı li-aynihî için, ya'nî leş, şerâb gibi harâmlar için böyledir. Kendisi harâm olmıyan, harâm-ı li-gayrihî için böyle değildir. Gasb edilmiş malı yidikde besmele çekmek küfr olmaz. Malın kendisi harâm değil, gasb edilmesi harâmdır.

73- Bir kimsenin küfrüne râzı olmak küfrdür. Bir kişiye beddûa ederek, Allahü teâlâ senin cânını küfr ile alsın dese kâfir olmasında âlimler ihtilâf etdiler. Küfrüne rızâ küfrdür. Ammâ, zulm ve fıkından ötürü -azâbı dâim ve şiddetli olsun- diye rızâ ise küfr değildir.

74- Bir kimse, -Allahü teâlâ bilir- filân işi işlemedim dese, hâlbuki o işi işlediğini bilse, kâfir olur. Hak teâlâyâ cehl isnâd etmiş olur.

75- Bir kimse bir kadını şâhidsiz nikâh etse, o kimse ve kadın, Allahü teâlâ ve Peygamber şâhidimizdir deseler, her ikisi kâfir olur. Zîrâ Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” diri iken gaybı bilmezdi. Gaybı bilirdi demek küfr olur. [Gaybı, Allahü teâlâ bilir ve Onun bildirdikleri bilir.]

76- Ben çalınanları ve gayb olanları bilirim dese, söyliyene ve inanan kâfir olur. Bana cin haber veriyor dese, yine kâfir olur. Peygamberler ve cinnîler dahî gaybı bilmez. [Gaybı, Allahü teâlâ ve Onun bildirdikleri bilir.]

77- Bir kimse, Allahü teâlâyâ yemîn etmek istese, başka bir kimse de, ben senin, Allahü teâlâyâ yemînini istemem, talâka ve şerefe, nâmûsa yemînini dilerim dese kâfir olur, demişlerdir.

78- Bir kimse, sevmediği bir kişiye, senin dîdârın [yüzün, çehren] bana can alıcı gibidir, dese, kâfir olur, demişlerdir. Zîrâ can alıcı melek [Azrâîl aleyhisselâm] büyük melektir.

79- Bir kimse nemâz kılmamak hoş işdir dese, kâfir olur. Bir kimse, bir kişiye, gel nemâz kıl dese, o da bana nemâz kılmak zor işdir dese, kâfir olur, demişlerdir.

80- Bir kimse, Allahü teâlâ, gökde benim şâhidimdir dese, kâfir olur. Zîrâ Allahü teâlâyâ mekân isnâd etmiş olur. Allahü teâlâ mekândan münezzehdir.

81- Allah baba diyen kâfir olur.

82- Bir kimse, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yemek yidikden sonra, mübârek parmağını yalardı dese, bir başkası, bu iş terbiyesizliktir dese, kâfir olur.

83- Bir kimse Peygamber “aleyhissalâtü vesselâm” siyâh idi dese kâfir olur. [Siyâh köpekleri arab, arab diye çağırarak, hama bôceğine kara Fatma demek yaygın hâldedir. Sakınmak lâzımdır.]

84- Rızk Allahü teâlâdandır. Lâkin kuldanda hareket gerekirse, bu söz şirkdir. Zîrâ kulun hareketi de Allahü teâlâdandır.

85- Bir kimse, nasrânî olmak, yehûdî olmakdan, Amerikan kâfiri olmak, komünist olmakdan hayırlıdır dese, kâfir olur. Yehûdî, nasrânîden, komünist hıristiyandan şerlidir demelidir.

86- Kâfir olmak, hıyânet etmekden yeğdir dese, kâfir olur.

87- İlm meclisinde ne işim var, yâhud âlimlerin dediğini işleme kim kâdir olur dese veyâ fetvâyı yere atsa ve din adamlarının sözü neye yarar dese, kâfir olur.

88- Bir kimse, küfr söylese, bir kişi dahî gülse, gülen dahî kâfir olur. Gülmesi zarûrî olursa, küfr değildir.

89- Bir kimse, meşâyıhın ervâhı hep hâzırdır, bilirler dese kâfir olur. Hâzır olur dese küfr olmaz. [Evliyânın rûhları, Allahü teâlâ gibi hâzır ve nâzır olamazlar. Anıldıkları yerde hâzır olurlar. Anılmadan evvel orada yok idiler.]

90- İslâmiyeti bilmem veyâ istemem dese, kâfir olur.

91- Bir kimse, Âdem aleyhisselâm buğday yimese idi, biz şakî olmazdık dese, kâfir olur. Ammâ biz dünyâda olmazdık dese, küfründe ihtilâf etmişlerdir.

92- Âdem aleyhisselâm bez dokurdu dese, birisi dahî, öyle ise biz çuhacı oğlanları imişiz dese, kâfir olur.

93- Bir kişi, küçük günâh işlese, birisi ona tevbe et dese, o dahî, ne işledim ki tevbe edeyim dese, kâfir olur.

94- Biri diğerine, gel islâm âlimine gidelim veyâ fıkıh, ilmihâl kitâbından okuyup öğrenelim dese, o dahî, ben ilmi ne yapayım dese kâfir olur. Zîrâ ilmi istihfâfdır [küçük görmek, hafife almaktır].

95- Tefsîr ve fıkıh kitâblarına hakâret eden, bunları beğenmeyen, kötülüyen kimse kâfir olur.

96- Bir kimseye, kimin zürriyyetindensin, kimin milletindensin, i'tikâdda mezhebin imâmı kimdir, amelde mezhebin imâmı kimdir diye sülâ etseler, bilmede, kâfir olur.

97- Kat'i harâma halâl diyen kâfir olur. [Tütüne harâm demek tehlikelidir.]

98- Bütün dinlerde harâm olan, halâl edilmesi hikmete mu-

hâlif olan birşeyin halâl olmasını arzû etmek küfrdür. Zinâ, li-vâta, karnı doyduktan sonra yimek, fâiz alıp-vermek gibi. Şerâbın halâl olmasını temennî küfr değildir. Çünkü, her dinde harâm değildi.

99– Kur’ân-ı azîm-ûş-şânı, lâf ve latîfe arasında isti’mâl etmek [kullanmak] küfrdür.

100– Yahya adlı kimseye, **(Yâ Yahya! huz-il-kitâbe)** dese kâfir olur. Kur’ân-ı kerîm ile alay etmiş olur. Çalgı, oyun, şarkı arasında Kur’ân-ı kerîm okumak da böyledir.

101– Şimdi geldim Bismillâhi dese, âfâtdır. Birşeyi çok görse **(Mâhalakallah)** dese, ma’nâsını bilmesee kâfir olur.

102– Bir kimse, şimdi sana sövmem, sövmenin adını günâh koymuşlar dese, âfâtdır.

103– Bir kimse, Cebrâîl buzağısı gibi çırlıçiplak olmuşsun dese, âfâtdır, meleklerle alay etmektir.

104– Oğlumun başı için veyâ başım için kelimelerine, yemîn billahi atf etse, meselâ, vallahî oğlumun başı için dese, küfr olmasından korkulur.

105– Kur’ân-ı kerîmi, mevlidi ve ilâhîleri çalgı çalarken okumak veyâ çalgı aletleri ile okumak küfrdür.

106– Kur’ân-ı kerîmi, mevlidi, ilâhîleri, salevât-ı şerîfeleri fîsk meclislerinde hurmet ile okumak harâm olur. Eğlence, keyf için okumak küfr olur.

107– Sünnet üzere okunan Ezân-ı Muhammedîyi dinlemeyip, kıymet vermezse hemen kâfir olur.

108– Kur’ân-ı kerîme kendi aklı ile ma’nâ veren kâfir olur.

109– Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde açıkça bildirilmiş olan ve müctehid imâmların sözbirliği ile bildirdikleri ve müslimânlar arasına yayılmış îmân bilgilerine uygun inanmıyan kâfir olur. Küfrün bu dürlüsüne **(İlhâd)**, böyle inananlara **(Mülhid)** denir.

110– Kâfire saygı ile selâm veren, kâfir olur.

111– Kâfire saygı bildiren bir söz söylemek, meselâ üstâdım demek küfr olur.

112– Başkasının küfrüne râzı olan kâfir olur.

113– Kur’ân-ı kerîm bulunan bantlar ve plâklar, mushaf-ı şe-

rîf gibi kıymetlidirler. Bunlara da saygısızlık yapmak küfr olur.

114- Cin ile tanışan falcılar ve yıldıznâmeye bakıp ve sorulan herşeye cevâb verenlere ve büyücülere gidip, söylediklerine, yaptıklarına inanmak, ba'zan doğru çıksa bile, Allahü teâlâdan başkasının herşeyi bildiğine ve her dilediğini yapacağına inanmak olup, küfr olur. [Fen bilgilerine inanmamak böyle değildir.]

115- Sünneti hafîf görerek, ehemmiyyet vermiyerek terk etmek küfr olur.

116- Zünnâr denilen papaz kuşağını bağlamak ve putlara ya'nî hac, salîb denilen dik kesilen iki çubuk ve heykellere ve bunların resmlerine tapınmak, ta'zîm etmek ve ahkâm-ı islâmîyyeyi bildiren din kitâblarından birini tahkîr etmek, islâm âlimlerinden birini istihzâ, alay etmek ve küfre sebep olan bir söz söylemek ve yazmak ve ta'zîm etmemiz emr olunan bir şeyi tahkîr ve tahkîr etmemiz emr olunan bir şeyi ta'zîm etmek küfrdür.

117- Bir sâhir [büyücü], sihr ile istediğini elbette yapar, sihr muhakkak te'sîr eder diyen ve inanan kâfir olur.

118- Müslimân, kendisine kâfir diyene, efendim gibi kabûl gösteren cevâb verirse, o da kâfir olur.

119- Harâm olduğu bilinen belli bir mal ile câmi' yaptırmak ve sadaka vermek ve başka hayr yaptırmak ve bunlara karşılık sevâb beklemek küfrdür.

120- Bir kimse, elindeki kat'i harâm olan maldan sadaka verse, sevâb umsa, alan fakîr, harâmdan olduğunu bilerek, verene Allah râzı olsun dese, veren de veyâ başka bir kimse de âmîn dese, hepsi kâfir olur.

121- Nikâhı harâm olan kadın ile evlenmeğe halâl diyen kâfir olur.

122- Meyhânelerde, oyun yerlerinde, günâh işlenen topluluklarda, radyo ile ho-parlör ile Kur'ân-ı kerîm ve mevlid dinliyerek keyflenmek küfr olur.

123- Kur'ân-ı kerîmi çalgı çalarak okumak küfrdür.

124- Kur'ân-ı kerîmin radyoda ve ho-parlörde söylenen, okunan tam benzerine de saygısızlık yapmak küfr olur.

125- Allahü teâlâdan başkasına her ne maksad ile olur ise olsun, Yaratıcı demek küfrdür.

126– Abdülkâdir yerine, Abdülkoydur demek, kasd ile olur ise küfrdür. Abdül’azîz yerine Abdülüzeyz, Muhammed yerine Memo, Hasen yerine Hasso, İbrâhîm yerine İbo demek böyledir. Bu isimleri, ayakkabı ve terliklere yazanların ve üzerlerine basanların îmânlarının gitmesinden korkulur.

127– Abdestsiz olduğunu bilerek nemâz kılmak ve sünnet olan bir işi beğenmemek küfrdür. Sünnete ehemmiyyet vermemek küfrdür.

128– Câhillerin, Evliyâyı yaratıcı sanmalarından korkduğumuz için türbeleri yıkıyoruz sözü küfrdür.

129– Başkasının, hele kendi yavrusunun kâfir olmasına sebep olan kâfir olur.

130– Zinâya, livâtaya câiz demek küfrdür.

131– Nass ile [ya’nî âyet ve hadîs ile] ve icmâ’ ile bildirilmiş olan harâma ehemmiyyet vermemek küfrdür.

132– Büyük günâhlara devâm etmek, ısrar etmek, küfre sürükler. Nemâza ehemmiyyet vermemek küfrdür.

133– Üzerinde yazı, hattâ harf bulunan kâğıdı, örtüyü, secâdeyi yere koymak [hakâret için sermek veyâ kullanmak] küfr olur.

134– Ebû Bekr-i Sıddîk ile Ömer-ül-Fârûkun “radiyallahü teâlâ anhumâ” hilâfete hakları yok idi demek küfrdür.

135– Allahü teâlâdan ayrı olarak bir ölüden birşey beklemek küfr olur.

136– Tez veren dede demek çok çirkin ve küfre sebep olur.

137– Meyyiti toprağa gömmek farz olduğu için, bu farza ehemmiyyet vermiyerek hizmetden kaçanın, ilmi, fenni ileri sürerek, ölüleri gömmek gericiliktir, Buda, berehmen, komünist kâfirleri gibi ölüleri yakmak dahâ iyidir diyenin îmânı gider, mürted olur.

138– Allahü teâlânın Velîlerinden, ölü veyâ diri birisini, dil veyâ kalb ile inkâr etmek küfrdür.

139– Evliyâyâ ve ilmi ile âmil olanlara düşmanlık küfrdür.

140– Evliyâda ismet sıfatı vardır demek küfrdür. [İsmet sıfatı yalnız Peygamberlerde bulunur.]

141– İlmi bâtından nasîbi olmıyanın îmânsız gitmesinden

korkulur. Bundan nasîb almanın en aşağısı bu ilme inanmaktır.

142– Kur’ân-ı kerîmi, din âlimlerinden hiçbirinin okumadığı şekilde okumak, ma’nâyı ve kelimeleri bozmasa bile, küfrdür.

143– Papasların ibâdetlerine mahsûs şeyi kullanmak küfrdür.

144– Herhangi bir hâdisenin kendi kendine olduğuna inanmak ve hayvanların, tek hücrelilerden, yüksek yapılılara doğru, birbirine ve nihâyet insana döndüğünü söylemek küfrdür.

145– Nemâzi bile kılmayıp, kazâ etmeği düşünmiyen, bunun için azâb çekeceğinden korkmıyan kimse, hanefî mezhebinde de kâfirdir.

146– Kâfirlerin ibâdetlerini, ibâdet olarak yapmak, meselâ kiliselerinde çaldıkları org gibi çalgıları ve çanları câmi’lerde çalmak ve islâmiyyetin kâfirlik alâmeti saydığı şeyleri, zarûret ve cebr olmadan kullanmak küfr olur.

147– Eshâb-ı kirâma sövene mülhid denir. Mülhid kâfir olmakdadır.

148– Kâfirlerin resmlerini yükseğe asarak ta’zîm küfrdür.

149– Resmin, heykelin sâhibinde ve salıbdı [haçda] veyâ yıldız, güneş, inek gibi herhangi bir şeyde, ülûhiyyet sıfatı bulunduğu inanarak, meselâ, istediğini yaratır, her istediğini, yapar, hastaya şifâ verir diyerek ta’zîm etmek küfr olur.

150– Hazret-i Âişeyi kâzî eden [fâhişe diyen] ve babasının sahâbî olduğuna inanmıyan kâfir olur.

151– İsâ aleyhisselâmın gökden ineceği de zarûrî bilinmekdedir. Buna inanmıyan kâfir olur.

152– Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîfde Cennet ile müjdelenen kimseye kâfir demek, küfrdür.

153– Fennin, tecribenin dışında olan, fen ile ilgisi bulunmıyan âyet-i kerîmeleri, fen bilgisine uydurmağa kalkışmak, Selef-i sâlihînin tefsîrlerini değiştirmek, büyük suç olur. Böyle tefsîr ve terceme yapanlar kâfir olur.

154– Müslimân denilen bir kız, âkıl-bâlig olunca müslimânlığı bilmez ise, milletsiz kâfir olur. Erkek de böyledir.

155– Müslimân kadının, başı, kolları ve bacakları açık ola-

rak sokağa çıkması, erkeklere göstermesi harâmdır, günâhdır. Ehemmiyet vermezse, aldırış etmezse, î mânı gider, kâfir olur.

156– Peygamberimizin bildirdiği farzlar ve harâmlar da, Kur’ân-ı kerîmde açıkca bildirilen farzlar, harâmlar gibi kıymetlidir. Bunlara da inanmıyan, kabûl etmiyen dinden çıkar, kâfir olur.

157– Rükû’ tesbîhinde (Zı) ile (azîm) demek; Rabbîm büyükdür demektir. Eğer ince (Ze) ile (azim) denilirse, (Rabbim benim düşmanımdır) demek olur ve nemâz bozulur, ma’na değışdiğı için küfre de sebep olur.

158– Kur’ân-ı kerîmi tegannî ile okuyan hâfıza, ne güzel okudun diyen kimsenin î mânı gider, kâfir olur. Dört mezhebde de harâm olan bir şeye, güzel diyen kâfir olur. Yoksa, sesi, sadâsı, Kur’ân-ı kerîmi okuması güzel demek istiyen kâfir olmaz.

159– Meleklerin ve Cinnin varlığına inanmıyan kâfir olur.

160– Kur’ân-ı kerîmin âyetlerine, kelimelerin açık, meşhûr ma’nâları verilir. Bu ma’nâları değışdirerek, bâtınîlere (İsmâîlîlere) uyanlar kâfir olur.

161– Sihir yaparken, küfre sebep olan kelime ve iş olursa, küfrdür.

162– Müslimâna, (ey kâfir) diyen [veyâ, müslimâna mason diyen, komünist diyen], onu kâfir i’tikâd ederse, kendisi kâfir olur.

163– İbâdetleri yapan kimse, î mânının bozulmasında şübhe eder ve günâhım çokdur, ibâdetlerim beni kurtarmaz diye düşünürse, î mânının kuvvetli olduğı anlaşılr. İ mânının devâm edeceğinden şübhe eden kâfir olur.

164– Peygamberlerin sayısını söylemek, Peygamber olmıyanı Peygamber yapmak veyâ Peygamberi Peygamber kabûl etmemek olabilir. Bu ise küfrdür. Çünkü, Peygamberlerden birini kabûl etmemek, hiçbirini kabûl etmemek demektir.

Erkek veyâ kadın, bir müslimân, âlimlerin sözbirliğı ile küfre sebep olacağını bildirdikleri bir sözün veyâ işin küfre sebep olduğunu bilerek, amden [tehdid edilmeden, istekle] ciddî olarak veyâ hezl, güldürmek için söyler, yaparsa, ma’nâsını düşünmese dahî î mânı gider. (**Mürted**) olur. Buna (**küfr-i inâdî**) denir. Küfr-i inâdî ile mürted olanın, evvelki ibâdetlerinin

sevâbları yok olur. Tevbe ederse, geri gelmezler. Zengin ise tekrar hacca gitmesi lâzım olur. Mürted iken kılmış olduğu, nemâzları, oruçları, zekâtları kazâ etmez. Riddetden evvel yapmadıklarını kazâ eder. **Tevbe etmek için, yalnız Kelime-i şehâdet söylemeleri kâfi değildir. Küfre sebep olan o şeyden de tevbe etmeleri lâzımdır.** [İslâmiyyetden hangi kapıdan çıkmış ise, o kapıdan girmesi lâzımdır.] Eğer küfre sebep olacağını bilmeyip söyler, yaparsa veyâ küfre sebep olacağı âlimler arasında ihtilâflı olan bir sözü amden söylerse, îmânının gideceği, nikâhının bozulacağı şühelidir. İhtiyâtlı olarak, tecdîd-i îmân ve nikâh etmesi iyi olur. Bilmiyerek söylemeğe **(Küfr-i cehlî)** denir. Bilmemesi özr değil, büyük günâhtır. Çünkü, her müslimânın, bilmesi lâzım olan şeyleri öğrenmesi farzdır. Küfre sebep olan sözü, hatâ ederek, yanılarak veyâ te'vîlli olarak söyliyenin îmânı ve nikâhı bozulmaz. Yalnız tevbe ve istigfâr, ya'nî tecdîd-i îmân etmesi iyi olur.

Bir kâfir, bir kelime-i tevhîd söylemekle mü'min olduğu gibi, bir mü'min de, bir söz söylemekle kâfir olur.

Bir müslimânın bir sözünde veyâ bir işinde yüz ma'nâ olsa, ya'nî yüz şey anlaşılsa, bunlardan biri, o kimsenin îmânlı olduğunu gösterse, doksandokuzu, kâfir olduğunu gösterse, o kimsenin müslimân olduğunu söylemek lâzımdır. Ya'nî küfrü gösteren doksan dokuz ma'nâya bakılmaz. İmânı gösteren bir ma'nâya bakılır. Bu sözü yanlış anlamamalı. Bunun için iki noktaya dikkat etmeli. Birincisi, söz veyâ iş sâhibinin müslimân olması lâzımdır. Bir Fransız Kur'ân-ı kerîmi övse, bir İngiliz, Allah birdir dese, bunların müslimân olduğu söylenemez. İkincisi, bir sözün veyâ bir işin yüz ma'nâsı olsa denildi. Yoksa, yüz sözden veyâ yüz işten biri îmânı gösterse, doksandokuzu küfrü bildirse, bu kimseye müslimân denileceği bildirilmedi.

— Her müslimân, sabâh ve akşam, şu îmân düâsını okumalıdır:

“ALLAHÜMME İNNÎ E'ÛZÜ BİKE MİN EN ÜŞRİKE BİKE ŞEY-EN VE ENE A'LEMÜ VE ESTAĞFİRÜ-KE Lİ MÂ LÂ-A'LEMÜ İNNEKE ENTE ALLÂMÜL-GUYÛB.”

“ALLAHÜMME İNNÎ ÜRÎDÜ EN ÜCEDDİDEL İMÂNE VENNİKÂHA TECDÎDEN Bİ-KAVLİ LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN RESÛLULLAH” diyerek de tevbe, tecdîd-i îmân ve nikâh yapmalıdır.

ÎMÂNIN BİZDE DEVÂMLI KALIP, ÇIKMAMASI İÇİN:

- 1- Gâibe î mân etmelidir.
- 2- Gâibi ancak Allahü teâlâ ve Onun bildirdiklerinin bileceğine inanmalıdır.
- 3- Harâmı harâm bilip, i'tikâd etmelidir.
- 4- Halâlî halâl bilip, i'tikâd etmelidir.
- 5- Allahü teâlânın azâbından emîn olmayıp, dâimâ korkmalıdır.
- 6- Allahü teâlâdan ümmid kesmemelidir.

— Mürted olacak şeyi inkâr etmesi de tevbe olur. Mürted tevbe etmeden ölürse, Cehennem ateşinde ebedî olarak azâb görür. Bunun için, küfrden çok korkmalı, **AZ KONUŞMALI**dır. Hadîs-i şerîfde, **(Hep hayrlı, fâideli konuşunuz. Yâhud susunuz!)** buyuruldu. Ciddi olmalı, latîfeci, oyuncu olmamalıdır. Akla, insanlığa uygun olmıyan şeyler yapmamalıdır. Kendisini küfrden muhâfaza etmesi için Allahü teâlâyâ çok düâ etmelidir.

ŞİMDİ ÎMÂNİ OLDUĞU HÂLDE, İLERİDE ÎMÂNININ GİTMESİNE SEBEB OLAN ŞEYLER:

- 1- Bid'at sâhibi olmak. Ya'nî i'tikâdı bozuk olmak. [Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği i'tikâddan çok az da olsa ayrılan sapık veyâ kâfir olur.]
- 2- Za'îf, ya'nî amelsiz î mân.
- 3- Dokuz a'zâsını doğru yoldan çıkarmak.
- 4- Büyük günâh işlemeğe devâm etmek.
- 5- Ni'met-i islâma şükrünü kesmek.
- 6- Âhirete î mânsız gitmekden korkmamak.
- 7- Zulm etmek.
- 8- Sünnet üzere okunan ezân-ı Muhammedîyi dinlememek.
- 9- Anaya-babaya âsî olmak.

- 10- Doğru olsa bile çok yemîn etmek.
- 11- Nemâzda ta'dîl-i erkânı terk etmek.
- 12- Nemâzı ehemmiyetsiz sanıp öğrenmeğe ve çoluk-çocuğa öğretmeğe ehemmiyet vermemek, nemâz kılanlara mânî' olmak.
- 13- Alkollü içki içmek.
- 14- Mü'minlere eziyet etmek.
- 15- Yalan yere Evliyâlık ve din bilgisi satmak.
- 16- Günâhını unutmak, küçük görmek.
- 17- Kibrli olmak, ya'nî kendini beğenmek.
- 18- Ucb, ya'nî ilm ve amelim çokdur demek.
- 19- Münâfıklık, iki yüzlülük.
- 20- Hased etmek, din kardeşini çekememek.
- 21- Hükûmetinin ve üstâdının islâmiyyete muhâlif olmıyan sözünü yapmamak.
- 22- Bir kimseyi, tecrîbe etmeden iyi demek.
- 23- Yalanda ısrar etmek.
- 24- Ulemâdan kaçmak.
- 25- Bıyıklarını sünnet mikdârından ziyâde uzatmak.
- 26- Erkekler ipek giymek.
- 27- Gıybetde ısrar etmek.
- 28- Kâfir olsa da komşusuna eziyet etmek.
- 29- Dünyâ umuru için, çok gazâba gelmek, sinirlenmek.
- 30- Fâiz alıp-vermek.
- 31- Öğünmek için elbisesinin kollarını ve eteklerini fazla uzatmak.
- 32- Sihrbazlık, büyü yapmak.
- 33- Müslimân ve sâlih olan mahrem akrâbayı ziyâreti terk etmek.
- 34- Allahü teâlânın sevdiği kimseyi sevmemek; islâmiyyeti bozmak istiyenleri sevmek. **[HUBB-I FİLLÂH, BUĞD-I FİL-LÂH îmânın şartıdır.]**
- 35- Mü'min kardeşine üç günden fazla kin tutmak.
- 36- Zinâyâ devâm etmek.

37- Livâtada bulunup, tevbe etmemek.

38- Ezânı, fıkıh kitâblarının bildirdiği vaktlerde ve sünnete uygun okumamak ve sünnete uygun okunan ezânı işitince saygı ile dinlememek.

39- Münkeri (harâmı) işliyenı görüp de, gücü yetdiği hâlde, tatlı dil ile nehy etmemek.

40- Karısının, kızının ve nasîhat vermek hakkına sâhib olduğu kadınların başı, kolları, bacakları açık, süslü, kokulu sokağa çıkmasına ve kötülerle görüşmesine râzı olmak.

BÜYÜK GÜNÂHLAR ÇOKDUR: [Yetmişiki büyük günâh şunlardır.]

1- Haksız yere adam öldürmek.

2- Zinâ etmek.

3- Livâta etmek.

4- Şerâb ve her türlü alkollü içkileri içmek. [Birâ içmek harâmıdır.]

5- Hırsızlık etmek.

6- Keyf için, uyuşturucu madde yimek ve içmek.

7- Başkasının malını cebren almak. Ya'nî gasb etmek.

8- Yalan yere şehâdet etmek. [Yalancı şahidlik].

9- Ramezân orucunu, özsüz, müslimânların önünde yimek.

10- Fâiz alıp-vermek.

11- Çok yemîn etmek.

12- Anaya-babaya âsî olmak, karşı gelmek.

13- Mahrem ve sâlih akrabaya sıla-i rahmi [ziyâreti] terk etmek.

14- Muharebede, harbi terk edip düşman karşısından kaçmak.

15- Haksız yere yetîmin malını yimek.

16- Terâzisini ve ölçeğini hak üzere kullanmamak.

17- Nemâzı vaktinden önce veyâ sonra kılmak.

18- Mü'min kardeşinin gönlünü kırmak. [Kâ'beyi yıkmakdan dahâ büyük günâhdır. **Allahü teâlâyı en ziyâde inciten küfrden sonra, kalb kırmak gibi büyük günâh yokdur.**]

- 19- Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylemediği sözü söylemek ve Ona isnâd eylemek.
- 20- Rüşvet almak.
- 21- Hak şehâdetden kaçmak.
- 22- Malın zekâtını ve uşrunu vermemek.
- 23- Gücü yeten kimse, münkeri, günâh işleyeni görünce, men etmemek.
- 24- Canlı hayvanı ateşde yakmak.
- 25- Kur’ân-ı azîm-ûş-şânı öğrendikten sonra, okumasını unutmak.
- 26- Allahü azîm-ûş-şânın rahmetinden ümmîdini kesmek.
- 27- Müslimân olsun, kâfir olsun, insanlara hıyânet etmek.
- 28- Hinzır (domuz) eti yimek.
- 29- Resûlullahın Eshâbından “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’in” herhangi birisini sevmemek ve söğmek.
- 30- Karnı doyduktan sonra yimeğe devâm etmek.
- 31- Avretler, erinin döşeğinden kaçmak.
- 32- Avretler, erinden iznsiz ziyârete gitmek.
- 33- Bir nâmûslu kadına, fâhişe demek.
- 34- Nemîme, ya’nî müslimânlar arasında söz taşımak.
- 35- Avret mahallini başkasına göstermek. [Erkeğin göbekte dizi arası, kadının, saçı, kolu, bacağı avrettdir.] Başkasının avret yerine bakmak da harâmdır.
- 36- Leş yimek ve başkasına yidirmek.
- 37- Emânete hıyânet etmek.
- 38- Müslimânı gıybet etmek.
- 39- Hased etmek.
- 40- Allahü azîm-ûş-şâna şirk koşmak.
- 41- Yalan söylemek.
- 42- Kıbrlilik, kendini üstün görmek.
- 43- Ölüm hastasının vârisden mal kaçırması.
- 44- Bahîl, çok hasîs olmak.
- 45- Dünyâyâ muhabbet etmek.

- 46- Allahü teâlânın azâbından korkmamak.
- 47- Harâm olanı, harâm i'tikâd etmemek.
- 48- Halâl olanı, halâl i'tikâd etmemek.
- 49- Falcıların falına, gaybdan haber vermesine inanmak.
- 50- Dîninden dönmek, mürted olmak.
- 51- Özrsüz, elin kadınına, kızına bakmak.
- 52- Avretler, er libâsı giymek.
- 53- Erler, avret libâsı giymek.
- 54- Harem-i Kâ'bede günâh işlemek.
- 55- Vakti gelmeden ezân okumak ve nemâz kılmak.
- 56- Devlet adamlarının emrlerine, kanûnlara âsî olmak, karşı gelmek.
- 57- Ehlinin mahrem yerlerini, anasının mahrem yerine benzetmek.
- 58- Ehlinin anasına sövmek.
- 59- Birbirine nişân almak.
- 60- Köpeğin artığını yimek-içmek.
- 61- Etdiği iyiliği başa kakmak.
- 62- İpek giymek [erkekler için].
- 63- Câhillikte ısrar etmek. [Ehl-i sünnet i'tikâdını, farzları, harâmları ve lüzûmlu olan her bilgiyi öğrenmemek.]
- 64- Allahü teâlâdan ve islâmiyyetin bildirdiği isimlerden başka şey söyleyerek yemîn etmek.
- 65- İlmden kaçınmak.
- 66- Câhilliğin musîbet olduğunu anlamamak.
- 67- Küçük günâhı tekrar işlemekte ısrar etmek.
- 68- Zarûrî olmıyarak, kahrkaha ile çok gülmek.
- 69- Bir nemâz vaktini kaçırarak zemân kadar cünüb gezmek.
- 70- Âdetli ve lohusa hâlinde avretine yakın olmak.
- 71- Tegannî eylemek. Ahlâksız şarkıları söylemek, müzik, çalgı aletleri kullanmak.
- 72- İntihâr etmek, ya'nî kendini öldürmek.

Müt'a nikâhı, muvakkat nikâh harâmıdır. Kadınların, kızların, başı, saçı, kolları, bacakları açık sokağa çıkmaları harâm olduğu gibi, ince, süslü, dar, hoş kokulu elbise ile çıkmaları da harâmıdır.

Kaba avret yerleri dar elbise ile örtülmüş kadına, şehvetsiz de bakmak harâmıdır. Yabancı kadının iç çamaşırlarına şehvetle bakmak harâmıdır. Sıkı, dar örtülmüş, kaba olmıyan avret yerlerine şehvetle bakmak harâmıdır. Şehvete, harâma sebep olan resmleri yapmak, basmak, resm etmek harâm olur. [Harâmlara, ne olurmuş demek küfr olur].

Abdest ve guslde, lüzûmundan fazla su kullanmak isrâf olup, harâmıdır.

Geçmiş evliyâyâ dil uzatmak, onlara câhil demek, sözlerinden ahkâm-ı islâmiyyeye uymıyan ma'nâlar çıkarmak, öldükden sonra da kerâmet gösterdiklerine inanmamak ve ölünce velîlikleri biter sanmak ve onların kabrleri ile bereketlenenlere mâni' olmak, müslimânlara sû'izan, zulm etmek, mallarını gasb etmek gibi ve hased, iftirâ ve yalan söylemek ve gybet etmek gibi harâmıdır.

ON ŞEY, SON NEFESDE ÎMÂNSIZ GİTMEĞE SEBEB OLUR:

- 1- Allahü teâlânın emrlerini ve yasaklarını öğrenmemek.
- 2- Îmânını ehl-i sünnet i'tikâdına göre düzeltmemek.
- 3- Dünyâ malına, rütbesine, şöhretine düşkün olmak.
- 4- İnsanlara, hayvanlara, kendine zulm, eziyyet etmek.
- 5- Allahü teâlâyâ ve iyilik gelmesine sebep olanlara şükr etmemek.
- 6- Îmânsız olmaktan korkmamak.
- 7- Beş vakt nemâzı vaktinde kılmamak.
- 8- Fâiz alıp-vermek.
- 9- Dînine bağlı olan müslimânları aşağı görmek. Bunlara gerici gibi şeyler söylemek.
- 10- Fuşş sözleri, yazıları ve resmleri; söylemek, yazmak ve yapmak.

EHL-İ SÜNNET İ'TİKÂDINDA OLMAK İÇİN ŞU HUSÛSLARA DİKKAT ETMELİDİR:

- 1- Allahü teâlânın sıfatları vardır. Ve zâtından ayrıdır.
- 2- İmân artmaz ve azalmaz.
- 3- Büyük günâh işlemekle imân gitmez.
- 4- Gayba imân esâsdır.
- 5- İmân konusunda kıyas olmaz.
- 6- Allahü teâlâ Cennetde görülecektir.
- 7- Tevekkül imânın şartıdır.
- 8- Ameller (İbâdetler) imândan parça değildir.
- 9- Kadere imân, imânın şartıdır.
- 10- Amelde dört mezhebden birine tâbi' olmak şartdır.
- 11- Eshâb-ı kirâmı ve ehl-i beyti ve Peygamberimizin zevce-
lerinin hepsini sevmek şartdır.
- 12- Dört halîfenin üstünlükleri, hilâfet sırasına göredir.
- 13- Nemâz, oruc, sadaka gibi nâfile ibâdetlerin sevâbını baş-
kasına hediye etmek câizdir.
- 14- Mi'râc; rûh ve beden olarak yapılmıştır.
- 15- Evliyânın kerâmeti hakdır.
- 16- Şefâ'at hakdır.
- 17- Mest üzerine mesh câizdir.
- 18- Kabr süâli vardır.
- 19- Kabr azâbı rûh ve bedene olacaktır.
- 20- İnsanları ve işlerini de Allahü teâlâ yaratır. İnsanda irâ-
de-i cüz'iyeye vardır.
- 21- Rızık, halâlden de olur, harâmdan da olur.
- 22- Velîlerin rûhları ile tevessül edilir ve onların hâtırına
düâ edilir.

***Seslendi ol mü'ezzin, durdu kâmet eyledi,
Kâ'beye döndü yüzün, hem de niyyet eyledi.
Duyunca ehl-i imân, hurmet ile dinledi,
sonra nemâza durup, Rabbe kulluk eyledi.***

KÖTÜ HUYLAR:

- 1- Küfr.
- 2- Cehâlet.
- 3- Ayblanmak korkusu. [İnsanların kötüllemelerine, çekışdirmelerine, ayblamalarına üzülp, hakkı kabûl etmemek.]
- 4- Övülmeyi sevmek. [Kendini beğenip, övülmeđi sevmek.]
- 5- Bid'at i'tikâd. [Bozuk î mân.]
- 6- Hevây-ı nefis. [Nefsin isteklerine, lezzetlerine, şehvetlerine tâbî' olmak.]
- 7- Taklîd ile î mân. [Bilmediği kimseleri taklîd.]
- 8- Riyâ. [Gösteriş, Âhîret amelleri yaparak dünyâ arzûlarına kavuşmak.]
- 9- Tûl-i emel. [Zevk ve safâ sürmek için çok yaşamağı istemek.]
- 10- Tama'. [Dünyâ lezzetlerini harâm yollardan aramak.]
- 11- Kibr. [Kendisini üstün görmek.]
- 12- Tezellül. [Aşırı tevâdu'.]
- 13- Ucb. [Yapdığı iyilikleri, ibâdetleri beğenmek.]
- 14- Hased. [Kıskanmak, çekememek, ni'metin ondan çıkmasını istemek. Ebülleys-i Semerkandî diyor ki, **(Üç kimsenin düâsı kabûl olmaz: Harâm yiyenin, gıybet edenin, hased edenin).**]
- 15- Hıkd. [Başkasını aşadı görmek.]
- 16- Şemâtet. [Başkasına gelen belâyaya, zarara sevinmek.]
- 17- Hicr. [Dostluđu bırakmak, dargın durmak.]
- 18- Cübn. [Korkaklık, şecâ'atin az olması.]
- 19- Tehevvür. [Gadabın, sertliğin aşırı ve zararlı olması.]
- 20- Gadr. [Ahdinde ve mîsâkında durmamak.]
- 21- Hıyânet. [Münâfıklık alâmeti; emniyyeti bozacak söz ve iş.]
- 22- Va'dini bozmak. [Verdiği sözü bozmak. Hadîs-i şerîfde **(Münâfıklık alâmeti üçdür: Yalan söylemek, va'dini îfâ etmemek, emânete hıyânet etmek)** buyuruldu.]
- 23- Sû'izan. [Sû'i zan harâmdır. Günâhlarının afv olunmıyacağını zan etmek, Allahü teâlâyaya sû'i zan olur. Mü'minleri harâm işleyici, ya'nî fâsık zan etmek sû'i zan olur.]
- 24- Mala muhabbet. [Mala düşkün olmak.]

25- Tesvif. [Hayrlı iş yapmağı sonraya bırakmak.] Hadîs-i şerîfde, **(Beş şey gelmeden evvel beş şeyin kıymetini biliniz: Ölmenden önce hayâtın kıymetini, hastalıktan önce sıhhatin kıymetini, dünyâda âhireti kazanmanın kıymetini, ihtiyârlamadan gençliğin kıymetini, fakîrlikten evvel zenginliğin kıymetini)** buyuruldu.

26- Fâsıkları sevmek. [Fıskın en kötüsü zulmdür. Harâm işleyene fâsık denir.]

27-Âlimlere düşmanlık. [İslâm ilmleri ve âlimleri ile alay küfrdür.]

28- Fitne. [İnsanları sıkıntıya, belâyâ düşürmektir. Hadîs-i şerîfde; **(Fitne uykudadır, uyandırana la'net olsun!)** buyuruldu.]

29- Müdâhene ve müdâra. [Gücü yetdiği hâlde, harâm işleyene mâni' olmamak ve dünyâsı için dînini vermek müdâhenedir. Dîni için dünyâsını vermeğe müdâra denir.]

30- İnâd ve mükâbere. [Hakkı, doğruyu işitince kabûl etmemek.]

31- Nifâk. [Münâfıklık, içinin dışına uymaması.]

32- Tefekkür etmemek. [Günâhlarını, mahlûkları ve kendini düşünmemesi.]

33- Müslimâna beddûâ.

34- Müslimâna kötü ism takmak.

35- Özü red etmek.

36- Kur'ân-ı kerîmi yanlış tefsîr etmek.

37- Harâm işlemekte ısrar.

38- Gıybet.

39- Tevbe etmemek.

40- Mal ve mevkî' hırsı.

[Kötü huylardan kaçınmalı, iyi huylu olmağa çalışmalıdır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: **(İbâdetleri az olan bir kul, iyi huyu ile, kıyâmetde yüksek derecelere kavuşur.)**

(İbâdetlerin en kolayı ve çok fâidelisi, az konuşmak ve iyi huylu olmaktır.)

(Kendinden uzaklaşanlara yaklaşmak, zulm edenleri afv etmek, kendini mahrûm edenlere ihsân etmek güzel huylu olmaktır.)

Dokuzuncu Bölüm

Sûre ve Düâlar Lâtîn Harfleri ile Yazılır mı?

Sûreleri ve düâları latin harfleri ile yazmaya uğraşdığımız hâlde, bu mümkün olmadı. Latin harflerine nasıl işâret konulursa konulsun, sûreleri ve düâları doğru okuyabilmek mümkün olmaz. Bunları Kur'ân-ı kerîmdeki harfler gibi okuyabilmek için, bir bilenin okutması ve tekrâr tekrâr alışdırması lâzımdır. Bu alışdırma muhakkak lâzım olduğuna göre, bilen kimseye doğrudan doğruya Kur'ân-ı kerîm harflerini tanıtmak ve öğretmek imkânını ve ni'metini kazandırır. Bu ni'metin büyüklüğünü, dünyâda ve âhiretde fâidesini hadîs-i şerîfler ve fıkıh kitâbları uzun uzun anlatmakda, sevâbının çokluğunu bildirmekdedirler.

O hâlde her müslimân, çocuğunu câmi'lere, Kur'ân-ı kerîm kurslarına göndermeli, Kur'ân-ı kerîmin harflerini ve bunların nasıl okunacağını iyice öğretmeli ve bu büyük sevâba kavuşmağa çalışmalıdır.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, **(Hepiniz bir sürünün çobanı gibisiniz. Çoban sürüsünü koruduğu gibi, siz de evlerinizde ve emrlerinizi altında olanları Cehennemden korumalısınız! Onlara müslimânlığı öğretmelisiniz! Öğretmez iseniz mes'ûl olacaksınız).** Bir kerre de buyurdu ki, **(Çok müslimân evlâdı, babaları yüzünden Veyl isimindeki Cehenneme gideceklerdir. Çünkü, bunların babaları, yalnız para kazanmak ve keyf sürmek hırsına düşüp ve yalnız dünyâ işleri arkasında koşup, evlâdlarına müslimânlığı ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmediler. Ben böyle babalardan uzağım. Onlar da, benden uzaktır. Çocuklarına dinlerini öğretmiyenler, Cehenneme gideceklerdir).** Yine buyurdu ki, **(Çocuklarına Kur'ân-ı kerîm öğretenlere veyâ Kur'ân-ı kerîm hocasına gönderenlere, öğretilen Kur'ânın her harfi için, on kerre Kâ'be-i mu'azzama ziyâreti sevâbı verilir ve kıyâmet günü, başına devlet tâcı konur. Bütün insanlar görüp imrenir).** Yine buyurdu ki, **(Bir müslimânın evlâdı ibâdet edince, kazandığı sevâb kadar, babasına da verilir. Bir kimse, çocuğuna fîsk, günâh öğretirse, bu çocuk ne kadar günâh işlerse, babasına da o kadar günâh yazılır).**

Kur'ân-ı kerîm okurken on edeb lâzımdır:

1- Abdestli ve kıbleye karşı hurmetle okumalı.

2- Ağır ağır ve ma'nâsını düşünerek okumalı. Ma'nâsını bilmeyen de ağır okumalıdır.

3- Ağhıyarak okumalıdır.

4- Her âyetin hakkını vermeli, ya'nî azâb âyetini okurken, korkarak, rahmet âyetlerini heveslenerek, tenzîh âyetlerini tesbîh ederek okumalı. Kur'ân-ı kerîm okumağa başlarken E'ûzü ve Besmele çekmelidir.

5- Kendisinde ri'yâ, ya'nî gösteriş uyanırsa veyâ nemâz kılanâ mâni' oluyorsa, yavaş sesle okumalıdır. Hâfızların mushafa bakarak okumaları, ezber okumaktan dahâ çok sevâbdır. Çünkü, gözler de ibâdet etmiş olur.

6- Kur'ân-ı kerîmi güzel sesle ve tecvîd üzere okumalıdır. Harfleri, kelimeleri bozarak tegannî etmek harâmıdır. Harfler bozulmazsa, mekrûh olur.

7- Kur'ân-ı kerîm Allahü teâlânın kelâmıdır, sıfatıdır, kadîmdir. Ağzıdan çıkan harfler, ateş demeye benzer. Ateş demek kolaydır. Fekat ateşe kimse dayanamaz. Bu harflerin ma'nâları da böyledir. Bu harfler, başka harflere benzemez. Bu harflerin ma'nâları meydâna çıksa, yedi kat yer ve yedi kat gök dayanamaz. Allahü teâlâ kendi sözünün büyüklüğünü, güzelliğini bu harflerin içine saklayarak insanlara göndermiştir.

8- Kur'ân-ı kerîmi okumadan evvel, bunu söyleyen Allahü teâlânın büyüklüğünü düşünmelidir. Kur'ân-ı kerîme dokunmak için, temiz el lâzım olduğu gibi, onu okumak için de, temiz kalb lâzımdır. Allahü teâlânın büyüklüğünü bilmeyen, Kur'ân-ı kerîmin büyüklüğünü anlayamaz. Allahü teâlânın büyüklüğünü anlamak için de, Onun sıfatlarını ve yaratdıklarını düşünmek lâzımdır. Bütün mahlûkatın sâhibi, hâkimi olan bir zâtın kelâmı olduğunu düşünerek okumalıdır.

9- Okurken başka şeyler düşünmemelidir. Bir kimse, bir bağçeyi dolaşırken, gördüklerini düşünmezse, o bağçeyi dolaşmış olmaz. Kur'ân-ı kerîm de, mü'minlerin kalblerinin dolaşacağı yerdir. Onu okuyan, ondaki acâ'iblikleri ve hikmetleri düşünmelidir.

10- Her kelimeyi okurken ma'nâsını düşünmeli ve anlayınca caya kadar tekrâr etmelidir.

Namâz Düâlarının Meâlleri

SÜBHÂNEKE

Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzîh eder. Bütün kemâl sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Senin ismin yücedir. (Ve senin şânın her şeyin üstündedir)^[1]. Senden başka ilâh yoktur.

ETTEHIYYÂTÜ

Her dürlü hurmet, salevât ve bütün iyilikler Allaha mahsusdur. Ey Nebî! Allahın selâm, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun. Selâm, bizim ve Allahın sâlih kullarının üzerine olsun. Şehâdet ederim ki, Allah birdir ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed (aleyhisselâm) Onun kulu ve resûlüdür.

ALLAHÜMME SALLİ

Ey Allahım! İbrâhîme “aleyhisselâm” ve âline rahmet ettiğin gibi, (Efendimiz) Muhammede “aleyhisselâm” ve âline de rahmet eyle. Muhakkak sen hamîd ve mecîdsin.

ALLAHÜMME BÂRİK

Ey Allahım! İbrâhîme “aleyhisselâm” ve âline bereketler ih-san ettiğin gibi, (Efendimiz) Muhammede “aleyhisselâm” ve âline de bereketler ih-san eyle. Muhakkak sen hamîd ve mecîdsin.

RABBENÂ ÂTİNÂ

Yâ Rabbî! Dünyâda ve âhîretde bize iyilikler ver ve bizi nârın (ateşin) azâbından koru. Ey merhametlilerin en merhametlisi, senin rahmetinle...

KUNÛT DÜÂSİ

Ey Allahım! Biz senden yardım dileriz. Sana istiğfar ederiz. Senden hidâyet isteriz. Sana îmân ederiz. Sana tevbe ve sana tevekkül ederiz. Bütün hayırlarla seni överiz. Sana (ni'metlerine) şükreder, küfrân-ı ni'met etmeyiz. Sana karşı fîsk ve fücür eden-i atar ve terk ederiz.

Ey Allahım! Ancak sana ibâdet eder, namâz kılar, secde eder, sana koşar ve iltica ederiz. Rahmetini recâ (ümîd) eyler ve azâbından korkarız. Çünkü senin azâbın gerçeği örten kâfirlere mutlaka ulaşır.

[1] Bu kısım cenâze namâzı kılınırken ilâve edilir.

وَالْأَنْصَارِ، وَالتَّابِعِينَ الْأَخْيَارِ وَالْأَبْرَارِ (رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ).
 أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ الْحَاضِرُونَ! اتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوهُ أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ
 بِتَقْوَى اللَّهِ، وَاعْلَمُوا أَنَّ إِلَى اللَّهِ الْمُتَهَيِّ، وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا، إِنَّ هَذِهِ
 تَذْكِرَةٌ لِمَنْ يَخْشَى، وَإِلَى اللَّهِ الْمُشْتَكِي. (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)
 «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ».

الْخُطْبَةُ الثَّانِيَّةُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِلْإِيمَانِ وَالصَّلَاةِ
 وَالسَّلَامِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَاحِبِ الْفَضْلِ وَالْإِحْسَانِ الْمُنْتَزِلِ عَلَيْهِ فِي مُحْكَمِ
 كِتَابِهِ تَعْظِيمًا وَتَكْرِيمًا (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ
 يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا».
 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ.
 يَا اللَّهُ بِكَ تَحَصَّنْتُ «(٣ دفعه)» وَبِعَبْدِكَ وَرَسُولِكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ (ﷺ)
 اسْتَجَرْتُ «(٣ دفعه)» اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ
 وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ آمِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.
 (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
 وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ. وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ».

خُطْبَةُ الْجُمُعَةِ الْخُطْبَةُ الْأُولَى

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَضْعَافَ مَا حَمِدَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ كَمَا يُحِبُّ وَيَرْضَى، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، كُلَّمَا ذَكَرَهُ الذَّاكِرُونَ وَعَقَلَ عَنْ ذِكْرِهِ الْغَافِلُونَ كَمَا يَنْبَغِي وَيَحْرَى، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَأَوْلَادِهِ الْبَرَّةِ الثَّقَى وَالثَّقَى، خُصُوصًا مِنْهُمْ عَلَى الشَّيْخِ الشَّفِيقِ، قَاتِلِ الْكُفْرَةِ وَالزَّنَادِقِ، الْمُلَقَّبِ بِالْعَتِيقِ، وَفِي الْغَارِ الرَّفِيقِ الْأَمَامِ عَلَى التَّحْقِيقِ خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ (رضي الله عنه). ثُمَّ السَّلَامُ مِنَ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ، عَلَى الْأَمِيرِ الْأَوَّابِ، زَيْنِ الْأَصْحَابِ، مُجَاوِرِ الْمَسْجِدِ وَالْمَبْرِ وَالْمَحْرَابِ، النَّاطِقِ بِالْحَقِّ وَالصِّدِّيقِ وَالصَّوَابِ، الْمُوَافِقِ رَأْيُهُ حُكْمُ الْكِتَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ (رضي الله عنه) ثُمَّ السَّلَامُ مِنَ الْمَلِكِ الْمَنَانِ، عَلَى الْأَمِيرِ الْأَمَانِ، حَسِبِ الرَّحْمَنُ، صَاحِبِ الْحَيَاءِ وَالْإِحْسَانِ، الشَّهِيدِ فِي أَثْنَاءِ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ (رضي الله عنه) ثُمَّ السَّلَامُ مِنَ الْمَلِكِ الْوَلِيِّ، عَلَى الْأَمِيرِ الْوَصِيِّ، إِبْنِ عَمِّ النَّبِيِّ، قَالِعِ الْبَابِ الْخَيْرِي، زَوْجِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ بِنْتِ النَّبِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَسَدِ اللَّهِ الْعَالِبِ، عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (رضي الله عنه) وَعَلَى الْأَمَامِينَ الْهَمَامِينَ السَّعِيدِينَ، الشَّهِيدِينَ الْمَظْلُومِينَ الْمُقْبُولِينَ، الْحَسِيِّينَ النَّسِيِّينَ، سَيِّدَى شُبَّانِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَقُرْتَنَى أَهْلِ السُّنَّةِ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ (رضي الله عنهما) وَعَلَى الْعَمَمِينَ الْمُعْظَمِينَ الْأَسْعَدِينَ الْأَمَجْدِينَ، الْأَكْرَمِينَ عِنْدَ اللَّهِ وَالنَّاسِ، حَمْزَةَ وَالْعَبَّاسِ (رضي الله عنه) وَعَلَى جَمِيعِ الْمُهَاجِرِينَ

تَلَقِينُ الْمَيِّتِ (لِلنِّسَاءِ)

عَلَيْكَ سَلَامُ اللَّهِ يَا أَمَةَ اللَّهِ بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ (٣ دفعه) كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ. فَأَعْلَمَنِي بِأَنَّ هَذَا آخِرُ مَثَرِكَ مِنْ مَنَازِلِ الدُّنْيَا وَأَوَّلُ مَثَرِكَ مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ. وَأَعْلَمَنِي بِأَنَّكَ خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الدُّنْيَا الدُّنْيَا وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الْعُقْبَى الْآبِدِيَّةِ. خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الْغُرُورِ وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الشُّرُورِ. خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الْفَنَاءِ وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ. وَأَعْلَمَنِي بِأَنَّ الْأَنْ أَلَانَ قَدْ يَنْزِلُ بِكَ الْمَلَكَانِ الرَّفِيقَانِ الشَّفِيقَانِ الْأَسْوَدَانِ الْوَجْهَانِ وَالْأَزْرَقَانِ الْعَيْنَانِ، أَحَدُهُمَا مُنْكَرٌ وَآخَرُهُمَا نَكِيرٌ، لَا تَخَافِي عَنْهُمَا وَلَا تَخْزَنِي فَإِنَّهُمَا عَبْدَانِ مَأْمُورَانِ مِنْ قِبَلِ الرَّحْمَنِ، سَائِلَانِ عَنْكَ وَقَائِلَانِ لَكَ: مَنْ رَبُّكَ وَمَنْ نَبِيُّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَا إِمَامُكَ وَمَا قَبْلُكَ وَمَنْ إِخْوَانُكَ وَمَنْ أَخَوَاتُكَ، فَقُولِي فِي جَوَابِهِمَا بِلَفْظٍ فَصِيحٍ وَلِسَانٍ صَرِيحٍ: اللَّهُ رَبِّي وَمُحَمَّدٌ نَبِيِّي وَالْإِسْلَامُ دِينِي وَالْقُرْآنُ إِمَامِي وَالْكَعْبَةُ قَبْلَتِي وَالْمُؤْمِنُونَ إِخْوَانِي وَالْمُؤْمِنَاتُ أَخَوَاتِي. فَأَعْلَمَنِي بِأَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَالْقَبْرَ حَقٌّ وَسُؤَالَ الْمُنْكَرِ وَالنَّكِيرِ حَقٌّ وَالْحَشَرَ حَقٌّ وَالنَّشْرَ حَقٌّ وَالْحِسَابَ حَقٌّ وَالْمِيزَانَ حَقٌّ وَالصِّرَاطَ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ لِلْمُؤْمِنِينَ حَقٌّ وَالنَّارَ لِلْكَافِرِينَ حَقٌّ. مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى. أَذْكُرِي الْعَهْدَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فِي دَارِ الدُّنْيَا الدُّنْيَا وَهُوَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ. اللَّهُمَّ تَبَشَّهَا عَلَى الْجَوَابِ وَأَنْطِقْهَا بِالصِّدْقِ وَالصَّوَابِ.

[اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَاعْفُ عَنْهَا وَارْحَمْهَا وَتَجَاوَزْ عَنْهَا]. «(٣ دفعه) آمينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

تَلَقُّيْنَ الْمَيِّتِ (لِلرِّجَالِ)

عَلَيْكَ سَلَامُ اللَّهِ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ (٣ دفعه) كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ. فَاعْلَمْ بَانَ هَذَا اخِرُ مَتْرَلِكَ مِنْ مَنَازِلِ الدُّنْيَا وَأَوَّلُ مَتْرَلِكَ مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ. وَاعْلَمْ بَانَكَ خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الدُّنْيَا الدُّنْيَةِ وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الْعُمَى الْأَبَدِيَّةِ. خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الْغُرُورِ وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الشُّرُورِ. خَرَجْتَ مِنْ دَارِ الْفَنَاءِ وَوَصَلْتَ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ. وَاعْلَمْ بَانَ الْأَنْ الْأَنْ قَدْ يَتَرُلُ بِكَ الْمَلَكَانِ الرَّفِيقَانِ الشَّفِيقَانِ الْأَسْوَدَانِ الْوَجْهَانِ وَالْأَزْرَقَانِ الْعَيْنَانِ، أَحْلُهُمَا مُنْكَرٌ وَآخِرُهُمَا نَكِيرٌ، لَا تَخَفْ عَنْهُمَا وَلَا تَحْزَنْ فَإِنَّهُمَا عَبْدَانِ مَأْمُورَانِ مِنْ قِبَلِ الرَّحْمَنِ، سَائِلَانِ عَنْكَ وَقَاتِلَانِ لَكَ: مَنْ رُبُّكَ وَمَنْ نِيَّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَا إِمَامُكَ وَمَا قِبْلَتُكَ وَمَنْ إِخْوَانُكَ وَمَنْ أَخَوَاتُكَ، فَقُلْ فِي جَوَابِهِمَا بِلَفْظٍ فَصِيحٍ وَلِسَانٍ صَرِيحٍ: اللَّهُ رَبِّي وَمُحَمَّدٌ نَبِيِّي، وَالْإِسْلَامُ دِينِي وَالْقُرْآنُ إِمَامِي وَالْكَعْبَةُ قِبْلَتِي وَالْمُؤْمِنُونَ إِخْوَانِي وَالْمُؤْمِنَاتُ أَخَوَاتِي. فَاعْلَمْ بَانَ الْمَوْتَ حَقٌّ وَالْقَبْرَ حَقٌّ وَسُؤَالَ الْمُنْكَرِ وَالنَّكِيرِ حَقٌّ وَالْحَشَرَ حَقٌّ وَالنَّشْرَ حَقٌّ وَالْحِسَابَ حَقٌّ وَالْمِيزَانَ حَقٌّ وَالصِّرَاطَ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ لِلْمُؤْمِنِينَ حَقٌّ وَالنَّارَ لِلْكَافِرِينَ حَقٌّ. مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى. أَذْكَرَ الْعَهْدِ الَّذِي كُنْتَ عَلَيْهِ فِي دَارِ الدُّنْيَا الدُّنْيَةِ وَهُوَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ. اللَّهُمَّ بِنْتُهُ عَلَى الْجَوَابِ وَأَنْطِقْهُ بِالصِّدْقِ وَالصَّوَابِ.

[اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَاعْفُزْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَتَجَاوَزْ عَنْهُ]. «(٣ دفعه)»
أَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

هَذَا دُعَاءُ الْمَيِّتِ فِي صَلَاةِ الْجَنَازَةِ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا
وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا * اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ (هَا) ^[١] مِنَّا
فَأَحْيِهِ (هَا) عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ (هَا) مِنَّا فَتَوَفَّهُ (هَا)
عَلَى الْإِيمَانِ * وَخُصَّ هَذَا الْمَيِّتَ (هَذِهِ الْمَيِّتَةَ) بِالرُّوحِ
وَالرَّاحَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ * اللَّهُمَّ إِنْ
كَانَ (كَانَتْ) مُحْسِنًا (مُحْسِنَةً) فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ (هَا) وَإِنْ
كَانَ (كَانَتْ) مُسِيئًا (مُسِيئَةً) فَتَجَاوَزْ عَنْهُ (هَا) وَلَقَّهِ (هَا)
الْأَمْنَ وَالْبُشْرَى وَالْكَرَامَةَ وَالزُّلْفَى * اللَّهُمَّ اجْعَلْ
قَبْرَهُ (هَا) رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَانِ وَلَا تَجْعَلْ قَبْرَهُ (هَا)
حُفْرَةً مِنْ حُفْرِ الْبَيْرَانِ * رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ
الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

(1) Cenâze kadın ise parantez içindekiler okunur.

تَسْبِيحَاتُ التَّرَاوِيحِ

۱- سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْجَلَالِ وَالْجَمَالِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْمَوْجُودِ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْمَعْبُودِ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَنَامُ وَلَا يَمُوتُ. سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ.

۲- مَرْحَبًا، مَرْحَبًا، مَرْحَبًا يَا شَهْرَ رَمَضَانَ، مَرْحَبًا، مَرْحَبًا، مَرْحَبًا يَا شَهْرَ الْبَرَكَاتِ وَالْغُفْرَانِ، مَرْحَبًا، مَرْحَبًا، مَرْحَبًا يَا شَهْرَ التَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالذِّكْرِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ. أَوَّلُ هُوَ آخِرُ هُوَ ظَاهِرُ هُوَ بَاطِنُ هُوَ، يَا مَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.

۳- اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَعْدَ كُلِّ دَاءٍ وَدَوَاءٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ كَثِيرًا.

۴- يَا حَنَّانُ، يَا مَنَّانُ، يَا دَيَّانُ، يَا بُرْهَانَ، يَا ذَا الْفَضْلِ وَالْإِحْسَانِ، نَرْجُو الْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ وَاجْعَلْنَا مِنْ عَتَقَاءِ شَهْرِ رَمَضَانَ، بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ.

(1) Teravihe kalkarken okunur.

(2) Ramazanin (15)'inden sonra (Merhabâ) yerine (Elvedâ') okunacaktır.

(3) Teravihler arasında okunacaktır.

(4) Teravih kılındıktan sonra okunacak duadır.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ *
رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ
اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ *
وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتُوبُ إِلَيْكَ * وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ * وَنُثْنِي
عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ * وَنَخْلَعُ
وَنَتَرَكُ مَنْ يَفْجُرُكَ *

اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ * وَإِلَيْكَ
نَسْعَى وَنَخْفِدُ * نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ *
إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ *

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ
بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ * أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ * وَأَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ *

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ * وَتَبَارَكَ اسْمُكَ *
وَتَعَالَى جَدُّكَ * وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ * وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ *

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ * السَّلَامُ
عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ * السَّلَامُ
عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ * أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ * وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا
صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ *

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا
بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ *

اللَّهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِي وَبَشْرِي عَلَى النَّارِ * وَأَظْلِنِي
تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّ عَرْشِكَ *

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ
فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ * اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ *

اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيهِ
الْأَقْدَامُ *

اللَّهُمَّ لَا تَطْرُدْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَطْرُدُ
كُلَّ أَقْدَامٍ أَعْدَائِكَ * اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِي مَشْكُورًا
وَذَنْبِي مَغْفُورًا وَعَمَلِي مَقْبُولًا وَتِجَارَتِي لَنْ تَبُورَ *
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ * أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ *
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ
الْإِسْلَامِ * وَعَلَى تَوْفِيقِ الْإِيمَانِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا * وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا *

اللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ
بَعْدَهُ أَبَدًا * اللَّهُمَّ أَرِحْنِي رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَارْزُقْنِي مِنْ
نَعِيمِهَا * وَلَا تُرِحْنِي رَائِحَةَ النَّارِ *

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيِضُ وُجُوهُ
أَوْلِيَائِكَ وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِي بِذُنُوبِي يَوْمَ تَسْوَدُ
وُجُوهُ أَعْدَائِكَ * اللَّهُمَّ اعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي
وَحَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا * اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي
بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تُحَاسِبْنِي
حِسَابًا شَدِيدًا *

İSTİGFÂR DÜÂSİ

Birçok âyet-i kerîmede, **(Beni çok zikr edin)** ve **(İzâ câe)** sûresinde, **(Bana istigfâr edin. Düâlarınızı kabûl eder, günâhlarınızı afv ederim)** buyruldu. Görülüyor ki, Allahü teâlâ, çok istigfâr edilmesini emr ediyor. Bunun için, Muhammed Ma'sûm hazretleri, ikinci cild, 80.ci mektûbunda, (Bu emre uyarak, her namâzdan sonra, üç kerre istigfâr düâsı okuyorum ve 67 kerre **(Estagfirullah)** diyorum. İstigfâr düâsı, **(Estagfirullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüv el hayyel kayyûme ve etûbü ileyh)**dir. Siz de bunu çok okuyunuz! Herbirini söylerken, ma'nâsını, **(Beni afv et Allahum)** olarak düşünmelidir. Okuyanı ve yanındakileri, derdlerden, sıkıntılardan kurtarır. Çok kimse, okudu. Fâidesi hep görüldü) buyurdu. Yatar-ken, yâ Allah, yâ Allah ve üç def'a **(Estagfirullah min külli mâ kerihallah)** demeli ve uyuyuncaya kadar, tekrâr etmelidir.

Şeyh-ül-islâm Ahmed Nâmukî Câmî, h.536, m.1142 de vefât etti. **(Miftâh-ün-necât)** kitâbında buyuruyor ki, bir kimse tevbe ve istigfâr eder ve şartlarını yaparsa, her geçtiği sokak ve her oturduğu yer iftîhâr eder. Ay, güneş, yıldızlar, onun için düâ eder. Kabri Cennet bağçesi olur. Böyle tevbe nasîb olmıyan kimse, böyle tevbe yapanlarla berâber olmalıdır. Hadîs-i şerîfde **(İbâdetlerin en kıymetlisi, evliyâyı sevmekdir)** buyruldu ve **(Tevbe ve istigfâr edenin bütün günâhları afv olur)** buyruldu. [Tevbe kalb ile olur. İstigfâr söylemekle olur.]

TEVHÎD DÜÂSİ

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffenî müslimen ve elhuknî bissâlihîn. Allahümmagfirlî ve li-âbâî ve ümmehâtî ve li âbâ-i ve ümmehât-i zevcetî ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâî ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve li kâffetil mü'mînîne vel-mü'minât. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in."

**HAKÎKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI TÜRKÇE KİTÂBLAR**

KİTÂBIN ADI

FİATİ

- SE'ÂDET-İ EBEDİYYE (TAM İLMİHÂL):**
(Hüseyin Hilmi Işık), 1248 sahîfe, üç kısım bir arada.
Yüzelliikinci Baskı (2024)..... 225 ₺
- MEKTÛBÂT TERCEMESİ:** (Hüseyin Hilmi Işık)
(512) sahîfe. Otuzikinci Baskı (2023) 125 ₺
- 1— **FÂİDELİ BİLGİLER:** Fâideli Bilgiler
(Hüseyin Hilmi Işık) ve Din Adamı Bölücü Olmaz ve
Doğru Söze İnan, Bölücüye Aldanma, kısımları ile
(480) sahîfe. Yüzonaltıncı Baskı (2024) 40 ₺
- 2— **HAK SÖZÜN VESİKALARI:** Hucec-i Kat'iyye
(Hüseyin Hilmi Işık), Redd-i Revâfîd, Tezkiye-i Ehl-i Beyt,
Birleşelim-Sevişelim, İmân ile ölmek için kardeşim Ehl-i Beyt
ile Eshâbı sevmelisin, Peygamberlik nedir?, Eyyühel-veled
tercemesi (İmâm-ı Gazâlî), Bir din câhiline cevâb,
kısımları ile (400) sahîfe. Yetmişyedinci Baskı (2024) 30 ₺
- 3— **HERKESE LÂZİM OLAN İMÂN:** Herkese Lâzım Olan
İmân (Hüseyin Hilmi Işık), Müslimânlık ve Hristiyanlık,
Kur'ân-ı Kerîm ve İnciller, İslâm dîni ve diğer dinler,
kısımları ile (480) sahîfe. Yüzkırkaltıncı Baskı (2024) 40 ₺
- 4— **İSLÂM AHLÂKI:** İslâm Ahlâkı (Hüseyin Hilmi Işık),
Cennet Yolu İlmihâli, Ey oğul İlmihâli,
kısımları ile (592) sahîfe. Yüzaltmışbeşinci Baskı (2024) 50 ₺
- 5— **ESHÂB-I KİRÂM:** Eshâb-ı Kirâm (Hüseyin Hilmi Işık)
Müslimânların İki Göz Bebeği, İslâm'da İlk Fitne,
kısımları ile (448) sahîfe. Yüzsekizinci Baskı (2024) 40 ₺
- 6— **KİYÂMET VE ÂHİRET:** Kıyâmet ve Âhîret
(Hüseyin Hilmi Işık), Müslimâna Nasîhat, kısımları ile
(384) sahîfe. Yüztotuzdördüncü Baskı (2024) 30 ₺
- 7— **CEVÂB VEREMEDİ:** (Hüseyin Hilmi Işık).
(368) sahîfe. Altmışyedinci Baskı (2024) 30 ₺
- 8— **İNGİLİZ CÂSÛSUNUN İ'TİRÂFLARI:** (M.Sıddık Gümüş)
(128) sahîfe. Yüzkırkbirinci Baskı (2024) 17,5 ₺
- 9— **KİYETSİZ YAZILAR:** (Hüseyin Hilmi Işık)
(416) sahîfe. Altmışüçüncü Baskı (2023) 30 ₺
- 10— **NAMÂZ KİTÂBI:** (Hüseyin Hilmi Işık)
(192) sahîfe. İkiyüzyedinci Baskı (2024)..... 20 ₺
- 11— **ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÛVVE:** (Hüseyin Hilmi Işık)
(448) sahîfe. Seksendokuzuncu Baskı (2024) 40 ₺
- 12— **MENÂKİB-I CİHÂR YÂR-İ GÜZİN:** (Hüseyin Hilmi Işık)
(592) sahîfe. Altmışıncı Baskı (2023) 50 ₺